

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**İLİŞKİ İSTİKRARI: İLİŞKİLERDE GÜÇ ALGISI, İLİŞKİSEL
ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK VE ROMANTİK İLİŞKİLERDE
OBSESYON VE KOMPULSİYON İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ**

Emir Tufan ÇAYKUŞ

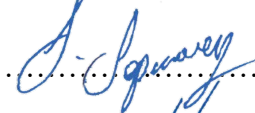
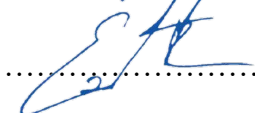
Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ayşe AYPAY

Eskişehir, 2020

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Emir Tufan ÇAYKUŞ tarafından hazırlanan **İlişki İstikrarı: İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçakgönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi** başlıklı bu tez, 24/08/2020 tarihinde *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*'nin ilgili maddeleri uyarınca yapılan **Tez Savunma Sınavı** sonucunda **başarılı** bulunarak, jürimiz tarafından seçiniz ile Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı Adı SOYADI</u>	<u>İmza</u>
Jüri Başkanı :	Prof.Dr. Fidan KORKUT OWEN	
Danışman :	Prof.Dr. Ayşe AYPAY	
Üye :	Doç.Dr. Baki DUY	
Üye :	Doç.Dr. Fatma SAPMAZ	
Üye :	Dr.Öğr. Üyesi Eren Can AYBEK	

Prof.Dr. M. Zafer BALBAĞ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

İlişki İstikrarı: İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçakgönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi başlıklı tezin bizzat tarafımda hazırlanan, özgün bir çalışma olduğunu; bu çalışmanın tüm aşamalarında (hazırlık, veri toplama, analiz, bilgilerin sunumu ve raporlaştırma vb.) bilimsel etik ilke ve kurallara uygun olarak hareket ettiğimi; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri, bilgi vb. için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara çalışmanın kaynakçasında yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan "Bilimsel İntihal Tespit Programı"yla tarandığını ve hiçbir "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, herhangi bir biçimde bu çalışmamla ilgili yukarıdaki beyanıma aykırı bir durumun saptanması halinde, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçların sorumluluğunu kabul ettiğimi bildiririm.

24/08/2020

Emir Tufan ÇAYKUŞ

Teşekkür

Doktora sürecimi tamamlarken pek çok kişiden destek alma ayrıcalığına sahip oldum. Süreçte kendimi geliştirmek ve alana katkı sağlayabilmek adına sınırlarımı zorlaya çalıştım. Bu stresli ve zor zamanlarda beni destekleyen herkese teşekkür ederim.

Bu süreçte bana her adımda yardımcı olup desteğini esirgemeyen doktora tez danışmanım, Prof. Dr. Ayşe AYPAY'a çok büyük teşekkür borçluyum. Sizin uzmanlığınız, rehberliğiniz, sabrınız ve yardımınız olmadan bunu başaramazdım. Yardımınız, nezaketiniz ve bu kadar destekleyici bir danışman olduğunuz için teşekkür ederim. Sizinle çalışmak benim için büyük bir onurdu.

Doktora sürecime kadar lisans ve yüksek lisans tez danışmanlığı yapan, bilgisi, hayat görüşü, en çok ihtiyaç duyduğum anlarda motive edici sözleri ile mükemmel bir danışman olan Doç. Dr. Suna ARSLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tez jüri üyelerimden, Prof. Dr. Fidan KORKUT- OWEN'a tezimin son aşamasına gelene kadar konu seçiminden, uygun ölçme araçlarının seçilmesine kadar verdiği değerli destek ve katkılar için teşekkür ederim. Ayrıca ülkeler arası saat farkına rağmen tezmin jüri üyeleri arasında olma nezaketi gösterdiği için teşekkürü bir borç bilirim. Tezimin ilk günden bu yana gelişmesinde ve hatalarından arındırılmasında büyük emeği ve desteği olan, rol modelim Doç. Dr. Baki DUY'a teşekkür ederim. Tezimin izleme sürecinde çalışmama verdiği geri bildirimler ve kazandırdığı farklı bakış açılarından dolayı Doç. Dr. Fatma SAPMAZ'a teşekkür ederim. Yöntem aşamasında her zaman destek veren, bilmediğim analizler ve modellerin yapılmasında bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Eren Can AYBEK'e desteği ve sabrı için teşekkür ederim.

Her zaman desteğini ve motivasyonunu yanımda hissettiğim, ilk öğretmenim annem Ayşe ÇAYKUŞ'a teşekkür ederim. Hayatım boyunca yazdığım her satırda senin emeğin var. Sorunlarımı sabırla dinleyip, problemlerimi beni cesaretlendirecek şekilde çözüm önerileri sunduğun, bıkmadan ve usanmadan yol gösterdiğin, kişiliğimin oluşmasına katkı sağladığın kısacası beni ben yaptığın ve beni ben olarak kabul ettiğin için sonsuz teşekkür ederim. Anneannem Huriye YILMAZ, babam Zeki ÇAYKUŞ ve abim Av. Taha ÇAYKUŞ'a çocukluğumdan beri gösterdikleri destek ve öğretileri için teşekkürü bir borç bilirim.

Beni çocuklarından ayrı görmeyip benim için endişelenen, sevgisini göstermekten hiç çekinmeyen, güzel yemekleri, hayattaki zorluklara karşı mücadeleleri ve zaferleri ile her zaman rol modelim olacak olan ikinci annem Gülhan MUTLU'ya teşekkürlerimi

sunmak isterim. Senin damadın olmak benim için büyük bir onur. Ayrıca tez sürecinin zorluklarına karşı hayata eğlenceli bakabilmemi sağlayan, teknoloji konusunda verdiği destekle tezimin tamamlanmasında büyük katkısı olan bana öz abim kadar yakınlık gösteren Bülent MUTLU'ya ve kayınbabam Ahmet MUTLU'ya teşekkür ederim.

En önemlisi doktora sürecimin her aşamasında koşulsuz yanımda olan, hayallerime ve hedeflerime ulaşmam için sarsılmaz desteğini ve cesaretlendirmesini bir an bile göstermekten çekinmeyen eşim Tansu MUTLU ÇAYKUŞ'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Tezimin her bölümünde ve cümlesinde senin desteğin ve emeğin var. Bana her zaman inandığın, beni cesaretlendirdiğin, en çok ihtiyacım olan zamanlarda benimle uykusuz kalıp yanımda olduğun için teşekkür ederim. Sevgin ve desteğin benim için çok kıymetli.

Çalışma hayatımda yanımda olan, öngörülerini ve ufuk açıcı yorumları ile stresli dönemlerimde yanımda olan oda arkadaşı sayılabileceğim İsmail KAŞARCI'ya ve Fatih Kaya'ya teşekkür ederim. Ayrıca, yakın arkadaşlarım olan Arif ÖZKALAY, Said GÜR, Emre Nurettin ÖRÜK, Oğuzhan ERDOĞAN ve Kürşat ACAR'a teşekkür ederim. Tezimin veri toplama aşamasında değerleri görüşleri ile tezimin veri setini oluşturan bütün katılımcılara teşekkür ederim.

Son olarak bu tez çalışması TUBİTAK 2211-A Genel Yurtiçi Burs Programı ile desteklenmiştir. Finansal desteklerinden dolayı TUBİTAK'a teşekkür ederim.

*Hayatımda izleri olan güçlü kadınlara:
anneannem Huriye YILMAZ,
annem Ayşe ÇAYKUŞ
ve annem Gülhan MUTLU'ya...*

İçindekiler

Teşekkür.....	i
İçindekiler	iv
Tablolar Listesi.....	vii
Şekiller Listesi.....	ix
Özet	1
Abstract	3
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. Giriş.....	5
1.1. Problem Durumu	5
1.2. Araştırmanın Amacı	10
1.3. Araştırmanın Önemi	13
1.4. Varsayımlar/Sayıtlar.....	19
1.5. Sınırlılıklar.....	19
1.6. Tanımlar	20
İKİNCİ BÖLÜM	21
2. Kuramsal Çerçeve	21
2.1. İlişki İstikrarı	21
2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık Kuramı	23
2.1.2. Yatırım Modeli	24
2.1.3. Üçlü Bağlılık Modeli	26
2.2. İlişkide Güç Algısı.....	27
2.3. İlişkisel Alçakgönüllülük.....	30
2.4. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları	32
2.5. İlgili Araştırmalar	34
2.5.1. İlişki istikrarı ile ilgili araştırmalar	34
2.5.2. Güç algısı ile ilgili araştırmalar	40
2.5.3. İlişkisel alçakgönüllülük ile ilgili araştırmalar	43
2.5.4. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilgili araştırmalar	47
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	51
3. Yöntem.....	51
3.1. Araştırma Deseni	51
3.2. Çalışma Grubu.....	51

3.2.1. Çalışma grubu 1	51
3.2.2. Çalışma grubu 2	53
3.3. Veri Toplama Araçları	54
3.3.1. İlişki İstikrarı Ölçeği (Relationship Stability Scale).....	57
3.3.2. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (Relationship Obsessions and Compulsions Inventory).....	55
3.3.3. İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği (Sense of Power Scale).....	56
3.3.4. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği (Relational Humility Scale)	56
3.3.5. Kişisel Bilgi Formu.....	57
3.3.5.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması.....	58
3.3.5.1.1 İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin çeviri süreci	58
3.3.5.1.2. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi	59
3.3.5.1.2.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi	59
3.3.5.1.2.2. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği çok gruplu doğrulayıcı faktör analizi	63
3.3.5.1.2.3. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin güvenirlik analizi.....	64
3.4. Verilerin Toplanması.....	64
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	65
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	66
4. Bulgular.....	66
4.1. İlişki İstikrarı Model Testine İlişkin Bulgular.....	66
4.1.1. İlişki istikrarı model değişkenlerine ait betimsel analiz	67
4.1.2. İlişki istikrarı modelinin varsayımlarına ilişkin bulgular	69
4.1.3. Ölçme modeline ilişkin bulgular.....	72
4.1.4. Yapısal eşitlik modeline ilişkin bulgular	73
4.1.5. Yapısal eşitlik modelinin yeniden kurulması.....	82
4.1.6. Yenilenen yapısal eşitlik modeline ilişkin bulgular.....	83
4.2. Yaşa ve Cinsiyete Göre İlişki Doyumuna İlişkin Bulgular	94
4.2.1. Yaşa göre ilişki doyumuna ilişkin bulgular	94
4.2.2. Cinsiyete göre ilişki doyumuna ilişkin bulgular	95
4.3. Yaşa ve Cinsiyete Göre Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	96
4.3.1. Yaşa göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulgular.....	96

4.3.2. Cinsiyete göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulgular...	97
4.4. Yaşa ve Cinsiyete Göre İlişki Yatırımına İlişkin Bulgular	98
4.4.1. Yaşa göre ilişki yatırımına ilişkin bulgular.....	98
4.4.2. Cinsiyete göre ilişki yatırımına ilişkin bulgular	100
4.5. Yaşa ve Cinsiyete Göre Bağlılığa İlişkin Bulgular	100
4.5.1. Yaşa göre bağlılığa ilişkin bulgular	100
4.5.2. Cinsiyete göre bağlılığa ilişkin bulgular	102
BEŞİNCİ BÖLÜM	103
5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler	103
5.1. Sonuç	103
5.2. Tartışma.....	105
5.2.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlanmasına ilişkin bulguların tartışılması.....	105
5.2.2. İlişki istikrarı modelinin test edilmesine ilişkin bulguların tartışılması ..	107
5.2.3. İlişkisel alçakgönüllülüğün alt boyutları ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki doğrudan ilişkilerin bulguların tartışılması	108
5.2.4. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması.....	113
5.2.5. İlişkideki güç algısı ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkilerin tartışılması	115
5.2.6. İlişki istikrarı modelindeki dolaylı ilişkilerin tartışılması.....	119
5.2.7. Yaşa ve cinsiyete göre ilişki doyumuna ilişkin bulguların tartışılması ...	122
5.2.8. Yaşa ve cinsiyete göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulguların tartışılması	124
5.2.9. Yaşa ve cinsiyete göre ilişki yatırımına ilişkin bulguların tartışılması....	126
5.2.10. Yaşa ve cinsiyete göre bağlılığa ilişkin bulguların tartışılması	128
5.3. Öneriler.....	129
5.3.1. Alan uzmanlarına yönelik öneriler	129
5.3.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler	131
KAYNAKÇA.....	133
EKLER.....	155
ÖZGEÇMİŞ	165

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
3.1	Çalışma Grubu 1 Demografik Değişkenler	53
3.2	Çalışma Grubu 2 Demografik Değişkenler	54
3.3	Veri Toplama Araçlarına Dair Bilgiler	54
3.4	Uyum İndeksleri ve Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Değerleri	60
3.5	İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları	61
3.6	Ölçme Değişmezliği Aşamalarına İlişkin Uyum İstatistikleri	63
4.1	İlişki İstikrarı Model Değişkenlerine Ait Betimsel İstatistikler	67
4.2	Model Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Katsayıları	68
4.3	Doğrudan İlişkiler	75
4.4	Dolaylı İlişkiler	80
4.5	Yenilenen Yapısal Model Doğrudan İlişkiler	85
4.6	Yenilenen Model Dolaylı İlişkiler	92
4.7	Yaşa göre Bireylerin İlişki Doyum Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler	94
4.8	Yaşa Göre Bireylerin İlişki Doyum Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları	95
4.9	Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin İlişki Doyumu Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	95
4.10	Yaşa Göre Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirmeye İlişkin Betimleyici Değerler	96
4.11	Yaşa Göre Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları	96

4.12	Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirilme Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları	97
4.13	Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	98
4.14	Yaşa Göre İlişki Yatırım Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler	98
4.15	Yaşa Göre Bireylerin İlişki Yatırım Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları	99
4.16	Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin İlişki Yatırım Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları	99
4.17	Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin İlişki Yatırım Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	100
4.18	Yaşa Göre Bağlılık Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler	100
4.19	Yaşa Göre Bireylerin Bağlılık Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları	101
4.20	Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Bağlılık Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları	101
4.21	Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Bağlılık Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	102

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
1.1	Hipotez Model	11
2.1	Yatırım Modeline Göre İlişki İstikrarı Öğeleri	26
3.1	Hambleton'a (2005) Göre Ölçek Uyarlama Süreci Basamakları	58
3.2	İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları	62
4.1	Saçılma Diyagramı	71
4.2	Ölçme Modeli	72
4.3	Yapısal Model	74
4.4	Yenilenen Hipotez Model	82
4.5	Yenilenen Yapısal Model	84
4.6	Hipotez (1b) Gösterimi	86
4.7	Hipotez (1c) Gösterimi	86
4.8	Hipotez (2c) Gösterimi	87
4.9	Hipotez (3b) Gösterimi	87
4.10	Hipotez (3e) Gösterimi	88
4.11	Hipotez (4b) Gösterimi	88
4.12	Hipotez (4c) Gösterimi	89
4.13	Hipotez (4d) Gösterimi	90
4.14	Hipotez (4e) Gösterimi	91
4.15	Hipotez (5a) Gösterimi	91
4.16	Hipotez (6c) Gösterimi	92
4.17	Hipotez (6e) Gösterimi	93
4.18	Hipotez (6g) Gösterimi	93

Özet

İlişki İstikrarı: İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçakgönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi

Emir Tufan ÇAYKUŞ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ayşe AYPAY

2020

Amaç: Bu araştırmanın temel amacı ilişki istikrarları (ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı, bağlılık) ile romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkisel alçakgönüllülükleri (genel alçakgönüllülük, üstünlük, öz farkındalık), ilişkilerde güç algıları, romantik ilişki obsesif ve kompulsif belirtileri arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeli kullanılarak test edilmesidir. Bu araştırmanın diğer amacı ise İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğini Türkçeye uyarlayarak ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemektir.

Yöntem: Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın birinci aşamasında 248 romantik ilişkisi olan bireylerin katılımıyla İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmaları yürütülmüştür. Araştırma kapsamında geliştirilen İlişki İstikrarı Modelinin test edilmesi aşamasında romantik ilişkisi olan 645 birey yer almıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; İlişki İstikrarı Ölçeği, İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, bu çalışma kapsamında araştırmacı tarafından Türk kültürüne uyarlaması gerçekleştirilen İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği ve araştırmacı tarafın çalışma kapsamında geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada geliştirilen İlişki İstikrarı Modelinin test edilmesinde Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında Türk kültürüne uyarlanan İlişkisel Alçak Gönüllülük Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğine dair elde edilen bulgular, ölçeğin orijinalinde olduğu gibi üç boyutlu bir yapıya sahip olduğu, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen İlişki İstikrarı Modelinin analizler sonucunda iyi uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkilerinde sahip olduğu obsesif ve

kompulsif belirti değişkeninin; bireylerin algıladıkları güç, ilişki doyumu, ilişki yatırımı, bağlılık ve seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi üzerinde toplam etki değeri en fazla olan değişken olduğu bulunmuştur. Araştırmada ayrıca bireylerin romantik ilişkilerinde algıladıkları gücün; üstünlük ile ilişki doyumu, öz-farkındalık ile ilişki doyumu üzerinde tam aracı rolü; romantik ilişkilerde obsesif ve kompulsif belirtileri ile ilişki doyumu ilişkileri üzerinde kısmi aracı rolü üstlendiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak bu araştırma kapsamında İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Türk kültürüne uyarlanarak romantik ilişkilerle ilgili alanyazına katkıda bulunulmuştur. Bu araştırma kapsamında Yatırım Modeline dayalı olarak geliştirilen İlişki İstikrarı Modelinde yer alan ilişkisel alçakgönüllülük (genel alçakgönüllülük, üstünlük, öz farkındalık), ilişkilerde güç algısı, romantik ilişkilerde obsesif ve kompulsif belirtiler, ilişki istikrarı (ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı, bağlılık) arasındaki ilişkilere dair elde edilen ilişkiler ve bu ilişkilerin gücü Yatırım Modeli'nin Türk kültüründe de romantik ilişki istikrarını açıklamak için kullanılabileceğini göstermektedir. Romantik ilişkilerin ortak özelliği olarak kabul edilen güç algısı bu araştırmada da romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkiden aldıkları doyum, ilişkilerine yaptıkları yatırım, seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri ve ilişkiye olan bağlılıkları üzerinde önemli bir role sahiptir. Araştırmanın bulguları alanyazına bağlı kalınarak ve mevcut çalışmaların bulgularıyla karşılaştırma yapılarak tartışılmış, tartışmalar doğrultusunda alan uzmanlarına ve ileriki araştırmalara yönelik öneriler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: İlişki istikrarı, İlişkide güç algısı, İlişkisel alçakgönüllülük, Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları

Abstract

Relationship Stability: The Examination of the Relationships among Sense of Power, Relational Humility and Relationship Obsessions and Compulsions

Emir Tufan ÇAYKUŞ

Eskisehir Osmangazi University Institute of Educational Sciences

Department of Educational Sciences

Advisor: Prof. Dr. Ayşe AYPAY

2020

Purpose: The present study primarily aimed to test the structural relationships among relationship stability (relationship satisfaction, quality of alternatives, relationship investment, commitment), the relational humility (general humility, superiority, self-awareness), sense of power in a relationship, relationship obsessions and compulsions of individuals in a romantic relationship. Another aim of the current study was to adapt the Relational Humility Scale to Turkish and to examine its psychometric properties.

Method: Comparative correlational screening model was used in the current study. In the first stage of the present study, Turkish adaptation studies of the Relational Humility Scale were carried out with the participation of 248 individuals in a romantic relationship. The total of 645 individuals in the romantic relationship took part in the second stage of the current study aiming to test the Relationship Stability Model developed within the scope of the present study. In the current study, the Personnel Information Form developed by the researcher, Relationship Stability Scale, Sense of Power in Relationship Scale, Relational Humility Scale and Relationship Obsessions, and Compulsions Inventory were utilized as data collection tools. Structural Equation Modelling analyses were utilized to examine structural relationships among variables in the Relationship Stability Model developed in the current study.

Results: The Relational Humility Scale was adapted to Turkish culture within the scope of the research. The findings related to the validity and reliability of the Relational Humility Scale showed that the scale has a three-dimensional structure as found in the original study and is a reliable data collection tool. The result of structural equation modeling pointed out that the Relationship Stability Model developed within the scope of the research showed a good fit. The findings of the current study showed that the relationship obsessions and compulsions had the highest total effect on the sense of power

in a relationship, relationship satisfaction, quality of alternatives, relationship investment and commitment. Additionally, the power that individuals perceive in their romantic relationships played a full mediating role in the relationship between superiority and relationship satisfaction, the relationship between self-awareness and relationship satisfaction. Findings showed that the power that individuals perceive in their romantic relationships played a partial mediating role in the relationship between relationship obsessions and compulsions, and relationship satisfaction.

Conclusion and Suggestions: In conclusion, the Relational Humility Scale was adapted to Turkish culture and contributed to the literature on romantic relationships. The findings related to relationships among the relational humility (general humility, superiority, self-awareness), sense of power in a relationship, relationship obsessions and compulsions, and relationship stability (relationship satisfaction, quality of alternatives, relationship investment, commitment) included in the Relationship Stability Model developed based on the Investment Model and the strength of the relationships obtained in the current study showed that the Investment Model can be used to explain the romantic relationship stability in Turkish culture. The sense of power, which is considered to be the common feature of romantic relationships, plays an important role in the level of relationship satisfaction, investment in their relationships, their level of evaluation of the quality of alternatives, and their commitment to the relationship. The findings of the study were discussed by adhering to the literature and by making a comparison with the findings of previous studies, and recommendations were given to psychological health professionals and future studies in line with the discussions.

Keywords: Relationship stability, Sense of power in relationship, Relational humility, Romantic relationship obsessions and compulsions.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Bu kısımda öncelikle araştırmanın problem durumuna, amacına ve önemine dair bilgiler alanyazın doğrultusunda sunulmuştur. Sonrasında araştırmanın sayıtları ve sınırlılıklarına dair bilgiler verilmiştir. Son olarak da tanımlar başlığı altında bu araştırmada yer alan kavramlara dair tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Yakın ilişkiler (evlilik, iş arkadaşlığı, flört, yakın arkadaşlık, aile üyeleriyle ilişkiler vb.) bireylerin hayatlarında yaşam boyu vazgeçilmez ve önemli bir öge olarak rol oynamaktadır. Bireylerin gelişim görevlerinin tamamlanmasında, arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesinde ve ilerleyen zamanlarda evliliklerinin mutlu bir şekilde devam etmesinde rol oynayan en önemli etmen yakın ilişkiler olarak görülmektedir (Gizir, 2012, s. 38). Romantik ilişkiler yakın ilişkilerden duygusal yönünün daha ağır basmasıyla ve diğer tüm ilişkilerden daha önemli görülen yapısıyla ayrılarak bireyleri en fazla mutlu eden ilişki türü olarak kabul edilmektedir (Hendrick ve Hendrick, 2002, s. 375). Her iki tarafın da gönüllü olduğu ve karşılıklı olarak birbirlerini kabul ettiği duygusal bir ilişki türü olan romantik ilişkiler, bireylerin kişilerarası ilişkilerini geliştirmekte ve sosyal gelişimlerini desteklemektedir (Hamamcı ve Esen-Çoban, 2010, s. 300). Özteke'ye (2015, s. 29) göre romantik ilişkiler bireylerin iyi oluş düzeylerini yükselterek ve ilişki doyumunu arttırarak bireylerin mutlu olmasını sağlamaktadır. Romantik ilişkilerin bireylerin mutluluğunda bu denli önemli görülmesi sebebiyle hem ulusal hem de uluslararası alanyazında araştırmacıların ilgi duyduğu bir alan haline gelmiştir.

Romantik ilişkilerle ilgili alanyazın incelendiğinde romantik ilişkiler üzerine yapılan araştırmaların; psikolojik iyi oluş (Margelisch, Schneewind, Violette ve Perrig-Chiello, 2017, s. 389), bağlanma (Feeney ve Karantzas, 2017, s. 60; Godbout, Daspe, Lussier, Sabourin, Dutton ve Hébert, 2017, s. 127), şiddet (Godbout vd., 2017, s. 127), ilişki doyumunu (DeLongis ve Zwicker, 2017, s. 158; Godbout vd., 2017, s. 127), ilişki istikrarı (Margelisch vd., 2017, s. 389) ve boşanma (Jalili, Najar, Nezamivand-Chegini ve Yaralizadeh, 2017, s. 128) gibi kavramlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Romantik ilişkilerle ilgili alanyazında incelenen araştırma konuları arasında en sık vurgulanan konunun boşanma üzerine olduğu (Biol, Temel ve Aydın, 2017, s. 47;

DeLongis ve Zwicker, 2017, s. 159; Jalili vd., 2017, s. 128; Seçen, 2017, s. 77) görülmektedir. Araştırma bulgularını ulusal düzeyde toplanan verilerden elde edilen istatistiksel sonuçlar da desteklemektedir. Örneğin Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK, 2019) yayınladığı istatistiklere göre 2019 yılında evlenme oranı 2018 yılına göre %2 düşüş gösterirken boşanma oranı %8 oranında artmaktadır. Ayrıca yine TÜİK (2019) bulgularına göre mutluluk kaynağı olan kişiler sıralamasında ilk üç sırayı tüm aile (%74), çocuklar (%13) ve eş (%4) oluştururken mutluluk kaynağı olan değerler sıralamasında ilk üç sırayı sağlık (%70), sevgi (%14) ve başarı (%9) oluşturmaktadır. Sonuç olarak; ulusal ve uluslararası alanyazında yer alan araştırma bulguları ve istatistikler bütüncül olarak değerlendirildiğinde evlilik öncesi romantik ilişkilerde ayrılma ve evlilik sonrası boşanma oranlarının belirgin bir şekilde arttığı göze çarpmaktadır. Söz konusu bu durum alanda çalışan araştırmacıları ilişki istikrarı üzerinde araştırmalar yapmaya ve romantik ilişkiyle ilgili araştırmaları arttırmaya itmiştir.

Uluslararası araştırmalar incelendiğinde, romantik ilişki yaşayan bireylerin sıklıkla ilişkilerinde sorunlar yaşadıkları (Atkins, Eldridge, Baucom ve Christensen, 2005, s. 104; Gurman ve Fraenkel, 2002, s. 200; Lebow, 2005, s. 551) ve yaşadıkları ilişkisel sorunlarla ilgili psikolojik destek aldıkları (Banks, 2012, s. 218; Gladding, 2012, s. 52) görülmektedir. Bu konuda psikolojik yardım alma isteklerinin nedenleri incelendiğinde, bireylerin daha çok ilişkileriyle ilgili ruh sağlığı hizmetine başvurdukları araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Ekonomik, ailevi, toplumsal gibi alanlarla ilgili sorunlar bireylerin ilişkileriyle ilgili yaşadığı sorunlara göre daha kolay baş edilebilir olarak algılanmakta veya bireyler problemlerini zorluk derecelerine koyduklarında ilişkileriyle ilgili problemleri diğer problemlere göre daha zor olarak nitelendirmektedir (Aluede, Imhonde ve Eguavoen, 2006, s. 54). Aslında bireylerin bu sorunları sık deneyimleyebiliyor olması ve bu sorunların bir sonucu olarak ilişkiyi sürdürmeme isteği araştırmacıları bu alana yönlendirmiş, bireylerin ilişkiyi sürdürme nedenleri üzerinde odaklanmasını sağlamıştır.

Alanyazında romantik ilişkilerde meydana gelen ayrılma ve boşanma durumları üzerine yapılan araştırmaların ilişki istikrarı üzerine yapılan araştırmalardan sayıca daha fazla olduğu görülmektedir (Başkaya ve nal, 2017, s. 339). Ayrıca alanyazın incelendiğinde ilişki istikrarının ne anlama geldiğini ve ilişkiyi sürdürmeyi sağlayan faktörlerin neler olduğunu ortaya koymaya çalışan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Oysaki ilişki istikrarı konulu çalışmaların yapılmasıyla ilişkinin sonlanmasına sebep olan etmenlerin belirlenebileceği ve belirlenen bu risk faktörlerine

ilişkin önlemlerin alınmasıyla da ayrılma ve boşanma sayılarında azalmaların olacağı ileri sürülmektedir (Haskan-Avcı, 2013, s. 107; Silliman ve Schumm, 2004, s. 518). Yapılan araştırmalarda risk etmenlerine yönelik önleyici çalışmaların romantik ilişkilerde ilişki istikrarını artırabileceğini göstermektedir (Boran, 2003, s. 78; Busby, Ivey, Harris ve Ates, 2007, s. 287; Martin, Specter, Martin ve Martin, 2003, s. 364; Stanley, Amato, Johnson ve Markman, 2006, s. 124). Romantik ilişkilerle ilgili araştırmaların yer aldığı alanyazında cinsiyet, ilişki süresi, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar (Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015, s. 69), kişilik özellikleri, benlik saygısı (Doğaner, 2014, s. 125), toplumsal güç taktikleri, toplumsal cinsiyet rolleri (Schwarzwald, Koslowsky ve Izhak-Nir, 2008, s. 657), ilişkilerde güç algısı (Aydın, 2017, s. 71), alçakgönüllülük, iletişim becerileri (Estephan, 2007, s. 9), affetme (Farrell vd., 2015, s. 14) ve özdüzenleme (Tong vd., 2016, s. 30) gibi pek çok kavram ilişki istikrarı değişkeniyle ilişkili bulunmuştur.

Romantik ilişkilerle ilgili araştırmaların yer aldığı alanyazında ilişki istikrarıyla ilişkili bulunan kavramlardan biri olan güç algısı son zamanlarda yapılan pek çok çalışmada incelenmiştir (örn. Aydın, 2017, s. 71; Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Güç kavramı her ne kadar uzun süredir araştırılan bir konu olsa da romantik ilişkilerde güç algısının önemi ve etkileri son zamanlarda araştırılmaya başlanmıştır (Aydın, 2017, s. 71; Bentley, Galliher ve Ferguson, 2007, s. 483). Anderson, John ve Keltner (2012, s. 313) yaptıkları çalışmada, ilişki istikrarında ve ilişki doyumunda romantik ilişkilerdeki güç algısının etkili olduğunu ifade etmektedirler.

Ulusal ve uluslararası alanyazında ilişki istikrarında rol oynayan etmenlerden biri olarak görülen alçakgönüllülük ise toplumda bireylerce beklenen ve olumlu olarak görülen insani özellikler arasında yer almaktadır (Can ve Hovardaoğlu, 2015, s. 63; Tangney, 2000, s. 72). Alçakgönüllülük kavramı pek çok araştırmada etkisi incelenen bir değişken olarak ele alınmış ve hem bireysel hem de bireyler arası ilişkilerde ilişkileri olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Alçakgönüllü bireylerin; tutarlı (Rowatt vd., 2006, s. 208), olumlu (Davis vd., 2013, s. 74), affedici (Powers, Nam, Rowatt ve Hill, 2007, s. 90), eksik yönlerinin farkında olmaları (Tangney, 2000, s. 75) gibi özelliklerinin romantik ilişkilerde partnerler tarafından beklenen ve istenilen özellikler olması bakımından ilişki istikrarına olumlu etkisi olan bir kavramdır (Davis vd., 2011, s. 225). Dolayısıyla partnerinin alçakgönüllü olduğunu düşünen bireyler ilişkilerinde çatışma yaşadıklarında veya fikir ayrılıklarına düştüklerinde, partnerinin kendisini dinleyeceğini, kendisine saygı duyacağını ve kendisiyle empati kuracağını düşünmektedir. Partnerinin alçakgönüllü

olduğunu düşünen bireyler görüşlerini rahatlıkla ifade edebileceği, duygularını aktarabileceği için çatışmayı daha kısa sürede ve daha sağlıklı bir şekilde çözebilecektir (Davis, Worthington ve Hook, 2010, s. 245). Romantik ilişkide empatinin, saygının, affediciliğin yer almasıyla birlikte bireyler ilişkilerini sürdürmeye daha eğilimli, partnerine daha bağlı olacak ve ilişkilerden daha fazla doyum alacaklardır (Can ve Hovardaoğlu, 2015, s. 63). Sonuç olarak; doyum verici ilişkilerin uzun süreli devam edebilmesinin ön koşullarından biri de ilişkiyel alçakgönüllüktür. Bu nedenle bu araştırmada ilişki istikrarı ile ilişkiyel alçakgönüllük arasında yapısal ilişkiler test edilecektir.

Obsesif Kompulsif Bozukluk ise üzerinde 18. yüzyıldan beri üzerinde çeşitli araştırmalar yapılan ve kuramsal açıklamalar getirilen, tarihsel olarak önceleri klinik model çerçevesinde değerlendirilen sonraları da tanı konmasının ötesine geçilerek bireylerin belirtilerine odaklanıldığı, bu nedenle bozukluk yerine belirti ifadeleri kullanıldığı, bireylerin yaşadığı bir tür psikolojik sorun olarak ele alınmaktadır. Tıp ve psikoloji alanyazını incelendiğinde obsesif kompulsif belirtiler üzerine pek çok araştırma yapıldığı ve bu araştırmalarda obsesif kompulsif belirtilerin bireylerin yaşamlarının neredeyse her alanında olumsuz bir etkiye sebep olduğu belirtilmektedir (Öztürk, 2004, s. 61). Yakın ilişkilerle ilgili alanyazın incelendiğinde obsesif kompulsif belirtilerin ilişki istikrarıyla ilişkili bulunması oldukça güncel bir durumdur. Romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtilerinin önemi ise son zamanlarda fark edilmiş ve üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmış bir konudur (Trak ve İnözü, 2017, s. 171). Doron, Derby, Szepeswol ve Talmor'a (2012a, s. 234) göre romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtiler gösteren bireyler, ilişki süresince sıklıkla partnerlerini tarafından sevilip sevilmediğini düşünmekte, ilişkilerini çevrelerinde gördükleri diğer ilişkilerle karşılaştırmakta, ilişkilerinin doğruluğuna dair kanıtlar aramakta ve partnerlerine karşı sevgilerini sorgulamaktadırlar. Partner odaklı obsesif ve kompulsif belirtiler bireylerin romantik ilişki süresince sorumluluklarını yerine getirmede, çatışma çözmede, yatırım kararı vermede, partnerine bağlı kalmada ve ilişkiyi sürdürüp sürdürmemeye ilişkin karar vermede etkilidir (Doron, Moulding, Nedeljkovic, Kyrios, Mikulincer ve Sar-El, 2012, s. 170). Partnere ve ilişkinin doğruluğuna yönelik tekrarlayan ve istemsiz şüpheler bireylerin o ana kadar ilişkiye yaptıkları yatırımları sorgulamalarına dolayısıyla ilişkilerinde partnerlerine karşı bağlılığını azaltmaktadır (Kabiri, Neshat-Doost ve Mehrabi, 2017, s. 1066). Obsesif düşünce ve kompulsif davranışların romantik ilişkideki istikrarını olumsuz yönde etkilediği ve bu yönde çalışmalar güncelliğini koruduğu için bu

araştırmada romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtiler araştırma değişkeni olarak İlişki İstikrarı Modelinde yer almaktadır.

Romantik ilişkilerde partnerlerin algıladıkları doyumda ve ilişki istikrarında güç algısının etkisi uzun süredir araştırılmaktadır. Romantik ilişkilerle ilgili alanyazında güç algısının özellikle ilişki doyumunu üzerinde önemli bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Güç algısı bireylerin ilişkilerine getirdikleri kaynakları (maddi güç, arkadaşlıklar, paylaşılan anılar, duygular, fiziki ve duygusal yeterlilikler vb.) ve bu kaynakları partnerlerini düşünerek kullanmaları anlamına gelmektedir (Gottman ve Waltz; 1993, s. 41). Bireylerin ilişkileri sürecinde kaynaklarla ilgili kararlar alırken partnerlerinin ihtiyaçlarını, düşüncelerini ve duygularını göz önünde bulundurarak karar vermeleri gücü olumlu kullanma olarak yorumlanırken ilişki sürecinde herhangi bir karar alırken bu kararın partnerin yararına olup olmadığını görmezden gelmek gücü olumsuz kullanmak olarak adlandırılmaktadır (Aydın ve Çağ, 2017, s. 218). Romantik ilişki yaşayan bireyler partnerlerinin alçakgönüllü birey olduğunu düşündüğünde partnerinin kendisiyle etkili iletişim kuracağını, empati kuracağını ve önceliklerini dikkate alacağını düşünmektedir (Davis vd., 2013, s. 59). Bireyler bu inanişa sahip oldukları için görüşlerini ifade etmesi gereken durumlarda partnerinin önceliklerini ve fikirleri dinlemeye açık hale gelirler. Dolayısıyla ilişki içerisinde algıladığı güç eşitlikçi bir yapıya sahip olup gücün olumlu bir şekilde kullanması için çaba gösterirler (Anderson vd., 2012, s. 314). İlişkide gücün partnerlerin arasında paylaşılması, gücü kullanan kişinin bu gücü partnerini düşünerek kullanması bireylerin ilişkilerine daha fazla yatırım yapmasına, birbirine daha fazla bağlı olmasına ve ilişki doyumuna katkı sağlamasına ve sonuç olarak ilişkiyi sürdürmek için çaba göstermesine olanak sunmaktadır (Guerrero, Anderson ve Afifi, 2011, s. 154). Dolayısıyla hem kuramsal açıklamalar hem de araştırma bulguları ilişkideki güç algısının ilişkisel alçakgönüllülük ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkide oynadığı rolü vurgulaması nedeniyle bu araştırmada ilişkide güç algısı aracı değişken olarak ele alınmıştır.

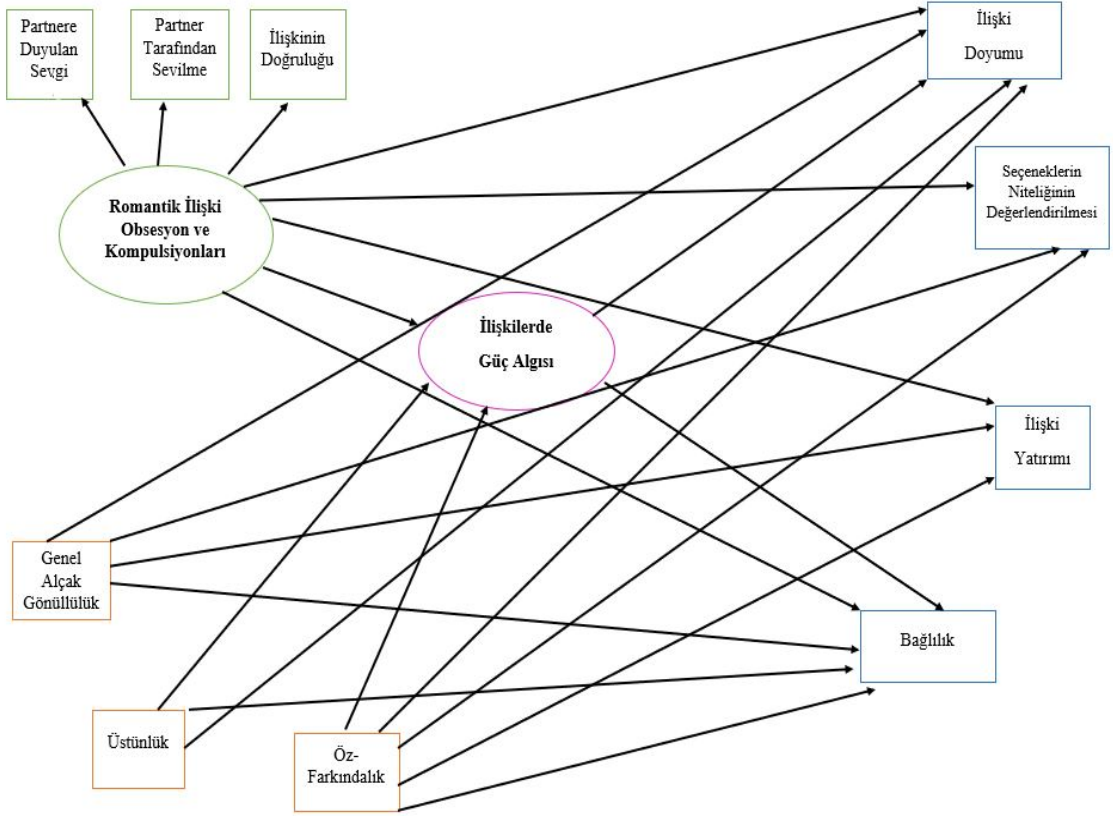
İlişkide güç algısı tıpkı ilişkisel alçakgönüllülük ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkide rol oynadığı gibi romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkide de rol oynamaktadır. Bireyler partnerine duyduğu sevgiden şüphe ettiklerinde, partnerlerinin sevgisine ilişkin kanıtlar aradıklarında, ilişkilerinin doğruluğu hakkında şüphe duyduklarında ve partnerleri tarafından sevilip sevilmediğine dair sürekli kanıt bulmaya çalıştıklarında, bir başka deyişle romantik ilişkilerinden obsesyon ve kompulsiyon belirtileri gösterdiklerinde ilişkilerinde çatışmalar meydana gelmektedir.

Bu çatışmalar sonucunda bireyler stres, korku, kaygı gibi olumsuz duyguları deneyimleyerek ilişkilerini devam ettirme konusunda güçlük çekmektedirler (Trak ve İnönüzü, 2017, s. 173). Yaşadıkları bu güçlük onların partnerlerinin ihtiyaçlarına, önceliklerine ve isteklerine daha tepkisel yaklaşımlarına neden olarak ilişkideki güç dengelerinin bozulmasına neden olmaktadır (Anderson, John ve Keltner, 2003, s. 1056). İlişkilerde güç dengesi bozulduğunda ve partnerlerden biri gücü olumsuz kullandığında bireyler ilişkilerini devam ettirip ettirmeme konusunda tereddüte düşmektedirler (Zvonkovic, Schmiede ve Hall, 1994, s. 185). Ayrıca, bireyler romantik ilişkilerde obsesif ve kompulsif belirtiler gösterdiğinde her ne kadar partnerini değerlendiriyor gibi gözükse de aslında kendisini olumsuz değerlendirerek öfke, utanç, suçluluk gibi olumsuz duyguları deneyimlemektedir. Bu duyguları deneyimlemiş olması ilişkideki güç dengesini bozarak gücü olumsuz yönde kullanmasına neden olmaktadır (Kabiri ve diğerleri, 2017, s. 1071). Partnerlerden biri gücü olumsuz yönde kullandığında çatışma durumlarda partnere daha fazla tepkisel davranarak partnerini hiçe sayma yoluna gitmektedir. Tercih edilen bu yol ise ilişki kalitesini düşürerek ilişkiden alınan doyumun azalmasına neden olmakta, dolayısıyla bu durum ilişki istikrarını olumsuz yönde etkilemektedir (Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Sonuç olarak ilişkideki güç algısı ilişki istikrarı ile romantik ilişkilerdeki obsesyon ve kompulsiyonlar arasındaki ilişkide rol oynadığı için bu araştırmada ilişkideki güç algısı aracı olarak ele alınmıştır.

Bu noktadan hareketle, bu araştırmada romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarında etkili olan faktörlerin bilinmesi amacıyla romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeyleri ve ilişki istikrarı arasındaki yapısal ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkide algıladıkları genel alçakgönüllülük, üstünlük, öz farkındalık, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeyleriyle ilişki istikrarının alt boyutları olan ilişki doyumunu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve bağlılık arasındaki yapısal ilişkilerin yapısal eşitlik modeli kullanılarak test edilmesidir. Sözü edilen yapısal ilişkiler Şekil 1.1. Hipotez Model’de gösterilmiştir.

Şekil 1.1. Hipotez Model

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma hipotezleri geliştirilmiştir. Araştırma hipotezlerinin geliştirilmesinde ilgili alanyazındaki kuramsal açıklamalar ve araştırma sonuçları dikkate alınmıştır:

Doğrudan İlişkiler

1. İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin;
 - a. ilişki doyumlarını anlamlı olarak yordamaktadır.
 - b. seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
 - c. ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
 - d. bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
 - e. ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.
2. İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin;
 - a. ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.
 - b. bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.

- c. ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.
3. İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin;
- a. ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.
- b. seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- c. ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- d. bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- e. ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.
4. İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin;
- a. ilişki doyumlarını anlamlı olarak yordamaktadır.
- b. seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- c. ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- d. bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.
- e. ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.
5. İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin;
- a. ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.
- b. bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.

Dolaylı İlişkiler

6. İlişkideki güç algısı değişkeninin;
- a. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- b. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük ile bağlılık arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- c. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel üstünlük ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- d. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük ile bağlılık arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- e. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- f. ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık ile bağlılık arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.

- g. ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.
- h. ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile bağlılık arasındaki ilişkide aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.

Demografik Değişkenlere Dair Hipotezler

- 7. Yaşa göre romantik ilişki yaşayan bireylerin;
 - a. ilişki doyumu puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - b. seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - c. ilişki yatırımı puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - d. bağlılık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
- 8. Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin;
 - a. ilişki doyumu puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - b. seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - c. ilişki yatırımı puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
 - d. bağlılık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Romantik ilişkiler insan yaşamının vazgeçilmez bir parçasını oluşturmaktadır. Ayrıca romantik ilişkilerin bireylerin mutluluk düzeylerini arttırdığı bilinmektedir (Berscheid, Snyder ve Omoto, 1989, s. 792; Hendrick ve Hendrick, 2002, s. 375). Romantik ilişkisi olan bireylerin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmalarda ilişki doyumu (Okutan ve Büyükşahin-Sunal, 2010, s. 81; Saraç ve diğerleri, 2015, s. 69), işlevsel olmayan ilişkiye dair inançlar (Gizir, 2013, s. 148), aşk stilleri (Ercan, 2016, s. 25), kültürel farklılıklara bağlı ortaya çıkan ilişkiye dair stres kaynakları (Seiffge-Krenke, Overbeek ve Verlmust, 2010, s. 159), ilişki istikrarı (Shulman, Scharf, Livne ve Barr, 2013, s. 460) gibi pek çok kavramın araştırmalara konu olduğu görülmektedir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar ise bireylerin ilişkilerini devam ettirme eğilimlerinde, bir başka deyişle ilişki istikrarlarında etkili olan etmenlerin üzerinde durmaktadır. Örneğin Shulman ve diğerleri (2013, s. 465) bireylerin kendilerine güven düzeylerinin, bağımsızlık düzeylerinin, kişisel önceliklerin ve ebeveyn desteklerinin romantik ilişkilerinde kalma eğiliminde etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Connolly ve McIsaac

(2009, s. 1220) ise yakınlık, bağlanma, cinsellik, kimlik ve özerklik gibi psikolojik ihtiyaçların doyurulmasının ilişki istikrarında önemli rol oynadığını vurgulamaktadır.

Uluslararası alanyazında ilişki istikrarıyla ilgili yapılan araştırmaların sayıca ulusal alanyazında yer alan çalışmalardan daha fazla olduğu görülmektedir. Örneğin Türkiye’de ilişki istikrarıyla ilgili yapılan ilk tez 2013 yılında yazılmış, ilerleyen yıllarda bu konuyla ilgili yazılan tezlerin sayısı beşe çıkmıştır. İlişki İstikrarı Ölçeği 2005 yılında uyarlanmış olmasına karşın Türkiye’de bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar uluslararası alanyazına göre niceliksel olarak azlığını sürdürmektedir. Yapılan çalışmaların gerçekleştirilme tarihleri düşünüldüğünde araştırmaların güncel bir yapıya sahip olduğu anlaşılabilir. Ulusal alanyazında ilişki istikrarının önemini vurgulanmasına (Haskan-Avcı, 2013, s. 107; Mamati, 2018; Örnek, 2018; Şahin, 2015; Uzun, 2017) karşın Türkiye’de bu alanla ilgili yapılan araştırmaların sayıca azlığı bu çalışmanın yapılması için itici bir rol oynamıştır. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarında etkili olan faktörlerin bilinmesi amacıyla romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerinde gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeyleri ve ilişki istikrarı arasındaki yapısal ilişkilerin incelenmesi amaçlanan ve model test edilen bu çalışmada elde edilecek bulgular aracılığıyla güncel ulusal alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde, Avrupa ülkelerinde ve Türkiye’de yayınlanan raporlarda belirtilen boşanma oranları uzun süredir ruh sağlığı profesyonellerini ilişki istikrarı üzerinde çalışmaya ve bireylerin mevcut ilişkilerini sürdürme eğilimlerini etkileyen etmenlerini belirlemeye itmiştir. Örneğin Türkiye İstatistik Kurumu 2017 verilerine göre, boşanmaların %38.7’si evliliğin ilk 5 yılı içinde, %3.2’si ise bir yılı bile tamamlamadan gerçekleşmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, Türkiye’de yaşayan bireylerin ilişkilerini sonlandırma eğilimlerinin bu kadar fazla olmasına karşın ilişki istikrarını inceleyen araştırmaların sayısı oldukça azdır. Ulusal alanyazında ilişki istikrarıyla ilgili çalışmalar az olduğu gibi, bireylerin ilişkilerini sürdürme eğilimlerini artırmayı hedefleyen programların da niceliksel olarak sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye’de gerçekleştirilen “Evlilik Okulu”, “Aile Okulu” gibi proje ve çalışmalar niteliksel olarak değerli ve emek isteyen çalışmalar olmasına karşın, bu tür projeler ve programlar yerel düzeyde kalarak ilişkileriyle ilgili yardım almak isteyen kişilerin çoğuna ulaşamamaktadır (Örnek, 2018). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Aile Şuraları’nın sonuncusu 4. Aile Şûrası kararlarında aile ve evlilik danışmanlığının önemi

ve aile eğitim programlarının aile ve toplumun değişen ihtiyaçlarına göre geliştirilmesi gerekliliği yer almıştır (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2014). Ayrıca Aile ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü'nün (2008) yürüttüğü araştırma sonunda, ruh sağlığı uzmanlarına evlilik öncesinde adayları eş seçimi, ilişki, ilişkide çatışma durumları ve evlilik gibi konular hakkında bilinçlendirilmesini önermektedir. Bu öneriler ve daha önce yapılan projelerin sonuçları ve sınırlılıkları düşünüldüğünde, bu tür programların geliştirilebilmesi ve bu programlar aracılığıyla; bireylerin ilişki hakkında bilinçlendirilebilmesi, ilişki istikrarlarının sağlanabilmesi ve dolayısıyla boşanma oranlarının azaltılabilmesi için ilişki istikrarının doğasının incelenmesi ve ilişki istikrarında rol oynayan etmenlerin araştırma bulgularıyla ortaya konması gerekmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarında bireylerin ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeylerinin nasıl bir rol oynadığı incelenerek daha sonra yapılacak program ve projeler gibi bilinçlendirme çalışmaları için ön bulgu sağlayacağı ve bu yönüyle alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ulusal ve uluslararası alanyazında yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular, bireylerin özellikle ilişkileriyle ilgili psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunu ve bazı zamanlarda ilişkilerde yaşadıkları sorunlara dair psikolojik yardım alma isteği kariyer, eğitim, aile, ekonomi ve iş gibi sorunlarla ilgili yardım alma isteğinin önüne geçmektedir (Aluede vd., 2006, s. 54; Erkan, Çankaya, Terzi ve Özbay, 2011, s. 174). Örneğin Busby ve diğerleri (2007, s. 287) ilişkisi olan bireylerin yaklaşık %30'unun ilişkilerini geliştirebilmek için psikolojik danışma yardımı arayışında olduklarını tespit etmişlerdir. Martin ve diğerleri (2003, s. 364) ise bireylerin %47.3'ünün ilişkilerinden ne beklediklerine ve bu ilişkilerdeki rollerinin ne olduğuna dair bilinçlendirmeye ihtiyaç duyduklarını söylemektedir. Türkiye'de de benzer bir durum araştırma bulguları tarafından gözler önüne serilmektedir. Erkan, Çankaya, Terzi ve Özbay'a (2011, s. 174) göre, bireylerin ruh sağlıklarıyla ilgili yardım almak istedikleri öncelikli alanlardan bir tanesi romantik ilişkilerdir. Ruh sağlığı profesyonellerinin ilişkileriyle ilgili psikolojik yardım almak isteyen bireylere hizmet sunabilmesi için bu konularda bilgi sahibi olması ve hizmetlerini bilgileri doğrultusunda şekillendirmesi gerekmektedir. Ruh sağlığı profesyonellerinin bu bilgiyi arttırabilmesinin bir diğer yolu da ilişkilerle ilgili yapılan araştırma bulgularını incelemesi ve Türkiye'de yaşayan bireylerin ilişkiye dair algılarını öğrenmeleridir. Türkiye'de yaşayan bireylerin ilişkilerini neye veya nelere dayanarak sürdürdüğüne ilişkin yapılacak araştırmalar ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlara yol

gösterebilir. Bu araştırmada bireylerin ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, g algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeylerinin ilişkiyi sürdürme eğilimlerinde nasıl rol oynadığı inceleneyeği için araştırmanın bulgularının bu alanda çalışan ruh sağlığı profesyonellerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de ilişki istikrarıyla ilgili yapılan araştırmaların daha çok niversite ğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Ulusal alanyazında niversite ğrencilerinin ilişki istikrarını inceleyen (Akabozan, 2017, s. 194) veya ilişki istikrar düzeylerini artırmayı hedefleyen araştırmalar (Duran ve Hamamcı, 2010, s. 87; Haskan-Avcı, 2013, s. 107; örnek, 2018) olduğu görülmektedir. Araştırmaların bu örneklem üzerinde yoğunlaşmasının nedenleri arasında niversite ğrencilerinin bu dönem içerisinde eş seçimi, aile kurma ve bu konuda sorumluluk alma gibi gelişim görevlerinin olması (Yeşilyaprak, 2003) veya bu dönemde yapılacak çalışmaların niversite öğrencilerini evlilik yaşantısı üzerinde düşünmeye yönlendirme, sorun ve kriz durumlarında kullanabileceği baş etme becerilerini kazanmalarına olanak sağlamaları açısından yararlı olması (Stanley, 2001, s. 275) yer almaktadır. Bununla birlikte, bu çalışmada evlenme, ocuk sahibi olma, ilişkiyi bitirme ve yeni bir ilişkiye başlama gibi bireylerde kriz durumu yaratıp ilişki istikrarında etkili olacak bu tip faktörlerin (Nonterah ve diğerleri, 2016, s. 278) etkilerinin incelenebilmesi için genç yetişkin ve yetişkinlerin araştırmaya dâhil edilmesi planlanmıştır. Bu nedenle Türkiye’deki ilişki istikrarıyla ilgili yapılan diğer araştırmalardan bu yönüyle ayrıldığı düşünülmektedir.

Türkiye’de romantik ilişkilerle ilgili yapılan araştırmaların ilişkisel etmenlerden daha çok kişilik (Curun ve apkın, 2014, s. 1), benlik saygısı (Doğaner, 2014, s. 125), erken dönem uyumsuz şemalar (şahin, 2015) gibi bireysel etmenlere odaklandığı görülmektedir. Bu araştırmada romantik ilişkiler yaşayan bireylerin ilişkisel etmenlerine (ilişkisel alçakgönüllülük, ilişkisel g algısı) odaklanarak romantik ilişkilerin ilişkisel yönüne ağırlık verilmiştir. Bu nedenle bu araştırmanın Türkiye’deki alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ulusal ve uluslararası alanyazında bireylerin ilişki istikrarında etkili olan faktörleri inceleyen araştırmalar; ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet (Saraç vd., 2015, s. 69), boşanma hakkında yerleşik inançlar, yetişkin bağlanma stilleri ve cinsiyet (Sayan, 2011), kendini açma, açıklık, dürüstlük, çatışma zme (Guerrero vd., 2011, s. 154), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar ve dindarlık algısı (Okutan ve Büyükşahin-Sunal, 2010, s. 81), romantik ilişki içerikli obsesif-kompulsif belirtiler (Doron vd., 2012a, s. 234; Foa vd., 2002, s. 485), romantik bir ilişkide yaşanan sorunlar

ve problem çözüme becerileri (Taluy ve Sunal, 2016, s. 5163), olumlu duygulanım, alçakgönüllülük, sorumluluk (Curry, 2013, s. 57), ilişkilerde güç algısı (Bentley vd., 2007, s. 483), alçakgönüllülük, affetme ve empati (Davis vd., 2011, s. 229), aile katılımı, ev içi sorumluluk dağılımı (Norman, Elliot, Fagan, 2013, s. 33), ilişkiye bağlılık, ilişkisel alçakgönüllülük, affedicilik (Farrell vd., 2015, s. 14) değişkenlerinin ilişki istikrarı ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu değişkenler içerisinde yer alan ilişkilerde güç algısı romantik ilişkilerde ilişki istikrarını etkileyen önemli bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır (Bentley vd., 2007, s. 492; Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689).

İlişkilerde güç algısı bireyleri hem duygusal hem de psikolojik yönden etkilediği (Anderson vd., 2012, s. 313) için doğrudan ilişkiyi sürdürme eğilimlerini etkilemektedir (Zvonkovic, Schmiege ve Hall, 1994, s. 185). Özellikle kendisinde daha olumsuz güç algılayan bireyler partnerlerinin duygularına karşı daha tepkisel yaklaşmaktadır (Anderson vd., 2003, s. 1055). Ayrıca bireylerin hangi kültürde yetiştiği, gücü nasıl algıladığı ve gücü algılama biçimi ilişkiyi sürdürme eğilimi etkilemektedir (Dion ve Dion, 1993, s. 67; Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Çünkü olumlu güç algısına sahip olan bireyler olumsuz güç algısına sahip olan bireylere göre daha mutlu ve daha yüksek düzeyde ilişkiyi sürdürme eğilimindedir (Schwarzwald vd., 2008, s. 657).

Batı kültürlerinde romantik ilişki yaşayan pek çok birey ilişki içerisinde partnerleriyle eşit düzeyde güce sahip olduğunu düşünerek eşitlikçi bir ilişki sürdürme eğilimindedir (Simpson, Farrell, Oriña ve Rothman, 2015, s. 393). Bireylerin güç algısı ilişkiler üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olmasına (Anderson vd., 2012, s. 313), ilişkideki gücün duygular, düşünceler ve davranışlar üzerinde belirleyici rol oynamasına (Anderson vd., 2003, s. 1054) ve güç algısının kültürlerarası farklılık göstermesine (Dion ve Dion, 1993, s. 67) karşın ilişkilerle ilgili alanyazında bu değişkeni inceleyen çalışmalar sınırlı sayıda. Alanyazında yer alan çalışmaların pek çoğu uluslararası düzeyde yapılmış ve bu araştırmalara katılan kişilerin çoğunluğu batı kültüründe yetişmiştir. Bununla birlikte ulusal alanyazında ilişkilerde güç kavramını inceleyen çalışmalara da rastlanılmaktadır. İlişkilerde Güç Algısı ölçeği Türkçe'ye uyarlanarak (Çağ ve Aydın, 2017, s. 217) ulusal alanyazına katkı sağlamıştır. Bireyci toplumlar olarak tanımlanan ülkelerde yetişen bireylerin güç algısı pek çok araştırma tarafından incelenirken (örn. Anderson vd., 2012, s. 313; Bentley vd., 2007, s. 483) toplumcu topluluk olarak tanımlanan Türkiye'de ilişkilerde güç algısı ölçek uyarlamasının dışında çalışılmamıştır. Bu araştırmada bireylerin ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeylerinin ilişkiyi sürdürme eğilimlerinde nasıl rol oynadığı incelenerek

hem Türkiye kültüründe yetişen bireylerin güç algısına hem de bu güç algısının ilişkiyi sürdürme eğilimde nasıl rol oynadığı açıklanmaya çalışılacaktır.

Romantik ilişkiler bireylerin kişilerarası ilişkileri geliştiren, sosyal gelişimlerini destekleyen (Hamamcı ve Esen-Çoban, 2010, s. 300) ve iyi oluş düzeylerini arttıran, mutlu olmalarını sağlayan bir yapıya sahiptir (Özteke, 2015, s. 29). Bireylerin ilişkilerine odaklanan ve onların ilişkilerini sürdürme eğilimlerini inceleyen araştırmalarda ilişki istikrarında rol oynayan etmenlerden birisi de romantik ilişki içerikli obsesif-kompulsif belirtilerdir (Trak ve İnözü, 2017, s. 171). Romantik ilişki içerikli obsesif-kompulsif belirtiler son zamanlarda romantik ilişkiyle ilgilenen araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır (Doron vd., 2012a, s. 234). Romantik ilişki içerikli obsesif-kompulsif belirtiler ilişkiye zarar veren, bireylerin utanç, suçluluk gibi olumsuz duygular hissetmesine yol açan ve dolayısıyla ilişkiyi sürdürme eğilimine engel teşkil eden bir yapıya sahiptir (Doron vd., 2012a, s. 234; Foa ve diğerleri, 2002, s. 485). İlişki istikrarıyla ilgili yapılan araştırmalar alanyazında romantik ilişki obsesif kompulsif belirtilerin ilişkiyi sürdürmede belirleyici bir rolü olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte çalışmaların sayısı vurgulanan öneme göre oldukça azdır. Bu araştırmada bireylerin ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişkiyi sürdürme eğilimlerinde nasıl rol oynadığı incelenerek hem Türkiye kültüründe yetişen bireylerin obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin hem de bu belirtiler düzeyinin romantik ilişkiyi sürdürme eğiliminde nasıl rol oynadığı açıklanmaya çalışılacaktır. Dolayısıyla Türkiye’de yaşayan bireylerin obsesyon ve kompulsiyon belirtilerine ilişkin farklı araştırmalar yapılabilmesi ve farklı kültürlerdeki bireylerin belirtiler düzeyleriyle Türkiye’deki bireylerin düzeylerinin karşılaştırma olanağı sunulabilmesi için bu araştırma ön bulgular sunacaktır.

Romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtilerin başlangıç ve sona erme zamanı alanyazında belirtilmemiştir. Bu zamana ilişkin herhangi bir araştırma da yapılmamıştır. Bununla birlikte klinik deneyimlere dayalı olarak romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtilerin genellikle erken yetişkinlikte başladığı söylenmektedir (Foa ve diğerleri, 2002, s. 486). Bununla birlikte obsesif-kompulsif belirtilerin sona erme zamanıyla da ilgili açıkça bir gelişim dönemi belirtilmemiştir (Trak ve İnözü, 2017, s. 173). Romantik ilişki sürdürükçe bazı kritik dönemler (evlenme, çocuk sahibi olma, ilişkiyi bitirme, yeni bir ilişkiye başlama vb.) bu belirtilerin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu belirtilerin ortaya çıkma zamanı veya sona erme zamanı bireylerin mutluluk düzeylerini ve ilişkiyi sürdürme eğilimlerini etkilemektedir (Abbey, Clopton ve

Humphreys, 2007, s. 1181; Real, Montejó, Alonso ve Menchón, 2013, s. 23; Tetelman, 2018, s. 109). Bu araştırmadaki çalışma grubu en az bir aydır romantik ilişki yaşayan 18 yaş uřtő bireylerden oluşmaktadır. Romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtilerin başlangıç dönemi erken yetişkinlik olduğu için 18 yaş uřtő bireylere ulaşılması hedeflenmiştir. Ayrıca romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtilerin ne zaman sona erdiği belirtilmediği için belli bir gelişim dönemine odaklanılmayıp kişilerin gelişimsel olarak romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirti dőzeylerinin ilişki istikrarlarını nasıl etkilediği araştırılmıştır. Bu nedenle bu çalışmayla romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtilerle ilgili yapılan araştırmaların yer aldığı alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Buna ek olarak, bu araştırmada Tőrke'ye uyarlanan İlişkisel Alakgőnőllőlők Ölçeğinin romantik ilişkiler yaşayan bireylerin katılımıyla yapılacak araştırmalarda kullanılması őngőrőlmektedir. Ulusal alanyazın incelendiğinde alakgőnőllőlők kavramıyla ilgili yapılan araştırmaların son beş yılda hız kazandığı bununla birlikte ilişkisel alakgőnőllőlők kavramının henőz incelenmediği gőrőlmektedir. İlişkisel alakgőnőllőlők kavramın genel alakgőnőllőlők, öz-farkındalık ve őstőnlők alt boyutlarını geçerli ve gővenilir bir biçimde ölçen bir ölçme aracının uyarlanması alanyazına katkı sağlayacağı dőřőnőlmektedir. İlişkisel alakgőnőllőlőėőn ilişki istikrarına etkileri dőřőnőldőėőnde bu ölçme aracının kullanılmasıyla ilişkilerdeki sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik őnlemler alınmasına dair yapılacak önleyici programların geliştirilmesinde kullanılabileceği dőřőnőlmektedir. Ayrıca bu ölçek hazırlanan bu önleyici programların etkililiğin değerlendirilmesinde de kullanabilir.

1.4. Varsayımlar/Sayıtlar

Araştırmaya katılan bireylerin uygulanan ölçme araçlarına kendilerini yansıtacak bir biçimde doğru cevaplar vermiş olması bu araştırmanın temel sayılıtıdır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın veri toplama sőreci 2019 yılının ilk çeyreğinde göz őėretim yılı boyunca romantik ilişki yaşayan bireylerin katılımı ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada incelenen boyutlar, kullanılan ölçme araçlarının ölőmleyebildikleri boyutlar ile sınırlıdır.
3. Araştırma sonucu elde edilen bulgular, verilerin toplanmasında kullanılan örnekleme göre değişiklik gősterebileceėinden araştırmanın bulguları,

verilerin toplandığı örneklem ile sınırlıdır ve elde edilen sonuçlar benzer özelliklere sahip bireyler için genellenebilir.

1.6. Tanımlar

İlişki İstikrarı: Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerindeki doyuma, seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyine ve ilişkiye yapılan yatırımlarını göz önünde bulundurarak mevcut ilişkilerini sürdürme eğilimlerine ilişki istikrarı denir (Büyüksahin, 2001).

İlişkilerde Güç Algısı: Herhangi bir yabancı, bir arkadaş veya bir sevgili rolünde olan bireyin, hayatında olduğu diğer birey üzerindeki potansiyel veya olası etkisi olarak tanımlanmaktadır (Simpson ve diğerleri, 2015, s. 393). İlişkilerdeki gücün üç temel unsurunun bulunduğu ifade edilmektedir. Bu unsurlar; kişinin ilişkiye kendisinin getirdiği kaynakların oluşturduğu güç temeli; ilişkideki kontrolü ele geçirmek için kullanılan taktikleri içeren süreç ve kararı kimin aldığını gösteren somut yapılar şeklindedir (Aydın ve Çağ, 2017, s. 217).

Romantik İlişkide Obsesyon ve Kompulsiyon: Takıntılı düşünceler, fikir ve dürtüler olarak tanımlanan obsesyon ile tekrarlanan davranışlar ve zihinsel eylemlerden oluşan kompulsiyonların romantik ilişki içerisindeki yeri olarak tanımlanmaktadır (Trak ve İnözü, 2017, s. 171).

İlişkisel Alçakgönüllülük: Bireyin partnerinin kişiler arası ilişkilerinde sadece kendisine odaklanması yerine, ilişkisel bağlamda düşünüp partnerine ve partnerinin ihtiyaçlarına tevazu gösterdiğine yönelik algısıdır (Davis vd., 2011, s. 229). Bir başka değişle partnerinin ilişkide üstünlük göstermediğine, kendi önceliklerine ve onun önceliklerine adaletli bir şekilde göz önünde bulundurduğuna inanmasıdır.

Romantik İlişki: Her iki tarafın da gönüllü olduğu ve karşılıklı olarak birbirlerini kabul ettiği duygusal bir ilişki türüdür (Collins, 2003, s. 1).

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve

Bu kısımda öncelikle araştırmayla ilgili alanyazın doğrultusunda, ilişki istikrarına, ilişkilerde güç algısına, ilişkiyel alçakgönüllülüğe, romantik ilişkilerde obsesif ve kompulsif belirtilere yönelik kuramsal açıklamalara yer verilmiştir. Kuramsal açıklamalardan sonra araştırmada test edilen modelde yer alan değişkenlerle ilgili ulusal ve uluslararası alanyazında yer alan araştırmalara değinilmiştir.

2.1. İlişki İstikrarı

Toplumsal bir yapının parçası olan bireyler ihtiyaçlarını doymak, gelişmek ve yaşamda var olabilmek için çeşitli düzeylerde ilişkiler kurmayı istemekte, kurmakta ve kurduğu bu ilişkiler aracılığıyla toplumsal yaşamın bir parçası olmaya devam etmektedir. Yaşam boyu kurulan ve devam ettirilen ilişkilerin düzeyi ihtiyaçlara ve gelişim düzeyine göre değişmektedir. Ergenlik dönemine kadar varlığını sürdüren yakın ilişkiler beliren yetişkinlik dönemiyle birlikte düzey değişerek yerini romantik ilişkilere bırakmaktadır. Romantik ilişkilerin insan hayatındaki önemli yeri araştırmacıları ve kuram temsilcilerini romantik ilişkiler hakkında model ve yaklaşımlar geliştirmeye, araştırmalar yürütmeye teşvik etmektedir. Günümüze kadar ilişkilerle ilgili yapılan araştırmalar (örn. Dwiwardani vd., 2018; Peter, Rowatt ve Johnson, 2011; Van Tongeren, Davis ve Hook, 2014) ve modeller (örn. Rusbult, 1980, 1983; Thibaut ve Kelley, 1959; Johnson, 1999) incelendiğinde; bu çalışmaların ilişki doyumu, ilişki uyumu, ilişki istikrarı, ilişkide mutluluk gibi pek çok kavramı ele alarak romantik ilişkilerin yapısını açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Bu kavramlar arasında sıklıkla dile getirilen ilişki doyumu Yatırım Modelinde (1983) partnerin içinde bulunduğu romantik ilişkiyi çekici bulması ve ilişkisi hakkında olumlu duygulara sahip olma düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalarla birlikte insan davranışının romantik ilişkiye sahip olma ve bu ilişkiyi sürdürme eğiliminin ilişkiden doyum almanın ötesinde olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla günümüzü yaklaştıkça ilişkiyi sürdürme davranışları ilişki doyumunu, ilişkiye yapılan yatırımları, bağlılığı ve seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi kavramlarının bütüncül olarak değerlendirilmesiyle açıklanmaya çalışılmaktadır. İlişkiyi sürdürme eğilimleri bir başka deyişle, ilişki istikrarını inceleyen araştırmalar incelendiğinde ilişki istikrarının etkileşim kuramı, üçlü bağlılık modeli, karşılıklı bağlılık

modeli benimsenerek yürütüldüğü görülmüştür. Bu nedenle ilişki istikrarını açıklamak amacıyla aşağıda bu kuramlara detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Romantik ilişkilerle ilgili alanyazında bireylerin ilişkiyi sürdürme eğilimlerini, bir başka deyişle ilişki istikrarı kavramını açıklamaya yönelik kuramsal yaklaşımlar ve modeller yer almaktadır. Bu modeller arasında Etkileşim Kuramı (Thibaut ve Kelley, 1959), Karşılıklı Bağımlılık Kuramı (Thibaut ve Kelley, 1959), Yatırım Modeli (Rusbult, 1980; 1983) ve Üçlü Bağlılık Modeli (Johnson, 1999) ve Sosyal Mübadele Kuramı (Blau, 1964; Emerson, 1962; Gouldner, 1960; Homans, 1958; Thibaut ve Kelley, 1959) yer almaktadır. Bu araştırmada romantik ilişkilerde ilişki istikrarı değişkeni ele alındığı için kavramsal/kuramsal çerçeve bölümünde doğrudan romantik ilişkileri konu alan ve ilişki istikrarı ele alan kuramlara yer verilmiştir. Karşılıklı Bağımlılık Kuramını ve Etkileşim Kuramını Thibaut ve Kelley aynı yıl içerisinde ilişkiyi sürdürme nedenlerini açıklamak üzere geliştirmişlerdir. İlerleyen yıllarda Karşılıklı Bağımlılık Kuramı, Etkileşim Kuramının kavramlarını ve içeriğini aynı şekilde kullandığı için Etkileşim Kuramı yerine Karşılıklı Bağımlılık Kuramı kullanılmaya başlanmış ve kuramın geliştiricileri Thibaut ve Kelley (1959) ilişki istikrarını açıklamak için kullanılan ilk modeli oluşturan temsilciler olarak değerlendirilmiştir. Her iki kuramın aynı yılda geliştirilmiş olması, aynı kişiler tarafından ileri sürülmüş olması, aynı kavramı kullanılıyor olması ve kuram temsilcilerinin Etkileşim Kuramı yerine Karşılıklı Bağımlılık Kuramını kullanıyor olması nedeniyle bu araştırmada Etkileşim Kuramına yer verilmemiştir. Söz edilen kuramlardan Sosyal Mübadele Kuramı bireylerin kişilerarası ilişkilerini neden sürdürdüğünü açıklamak amacıyla geliştirilen bu kuram zaman geçtikçe Örgütsel Psikoloji alanında kullanılmaya başlanmış, örgütsel davranışı açıklamaya ve çalışan-işveren arasındaki ilişkinin nasıl ve neden sürdürdüğünü anlamaya yönelik çalışmalarda benimsenmiştir (Bordia, Restubog, Bordia ve Tang, 2017). Her ne kadar Sosyal Mübadele Kuramının gelişmesine Thibaut ve Kelley (1959) de katkı sağlamış olsa da kuramın romantik ilişkilerde ilişki istikrarını açıklamaya yönelik kullanılmasının önüne geçememişlerdir. Bu nedenle Sosyal Mübadele Kuramı bu bölümde ele alınmamıştır. Söz edilen kuramlar içerisinde ilişki istikrarını açıklamaya yönelik sıklıkla telaffuz edilen ve araştırmalarda benimsenen Karşılıklı Bağımlılık Kuramı (Thibaut ve Kelley, 1959), İlişki İstikrarı Ölçeği'nin geliştirilmesi aşamasında benimsenen ve Karşılıklı Bağımlılık Kuramı temel alınarak geliştirilen Yatırım Modeli (Rusbult, 1980; 1983) ve ilişki istikrarını kavramının sonradan eklenen bileşeni bağlılığı açıklamak amacıyla geliştirilen Üçlü Bağlılık Modeli (Johnson, 1999) bu bölümde ele alınmıştır.

2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık Kuramı

Thibaut ve Kelley'in (1959) Karşılıklı Bağımlılık Kuramı yine aynı kişiler tarafından orataya atılan Etkileşim Kuramından (Thibaut ve Kelley, 1959) farklı olarak İlişki doyumu ve İlişkiye bağlılık kavramları *kıyaslama düzeyi ve seçenekler arası karşılaştırma düzeyi* kavramları kullanılarak açıklanmaktadır. *Kıyaslama düzeyi* ölçütü bireyin mevcut ilişkisi de dâhil o ana kadar yaşadığı romantik ilişkilerden elde ettiği kazançların ağırlık ortalaması olarak ifade edilmektedir. Bir tür sınır çizgisi olarak ele alınan bu ölçüte göre bireyler ilişkiden doyum alıp almadıklarına dair analizler yapmaktadırlar. Dolayısıyla bireyler romantik ilişki içerisinde ilişkiden aldıkları doyumu bu belirleyici sınır çizgisinin üstünde ya da altında olup olmadığına göre karar vermektedirler (Thibaut ve Kelley, 1959). Bir başka deyişle birey ilişkideki deneyimlerine ve ilişkiye dair öznel bakış açısına dayanarak analizler yapmakta, analiz sonuçlarında aldığı doyuma göre sınır çizgisinin altında ya da üstüne olduğunu değerlendirirler. *Seçenekler arası karşılaştırma düzeyi* ise bireyin mevcut ilişkisi haricinde olası muhtemel başka romantik ilişkileri ve bu ilişkilerden elde edebileceği muhtemel sonuçlar ile mevcut romantik ilişkisi ve bu ilişkiden elde ettiği sonuçlarla ilgili aldığı doyumu kıyaslama düzeyidir. Bireyler bu ölçütle birlikte hali hazırda içinde bulunduğu romantik ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceğine dair kararlar almaktadır (Thibaut ve Kelley, 1959).

Karşılıklı Bağımlılık Kuramına göre birey yaşadığı ilişkiden ne derecede doyum aldığına karar verirken kıyaslama düzeyini göz önünde bulundurmakta ve mevcut ilişkisinden elde ettiği kazançlar kıyaslama düzeyinin üzerinde ise ilişkisinden doyum aldığını ifade etmektedir (Terzi-İlhan ve Işık, 2017, s. 184). Bunun tersi bir durumda, mevcut ilişkisinden elde ettiği kazançlar karşılaştırma düzeyinin altında ise içinde bulunduğu romantik ilişkiyi doyumsuz olarak nitelendirmektedir. Kurama göre böyle bir durumda kişi ilişkiyi sonlandırmadan mevcut ilişkisinden elde ettiği kazançlar ile olası diğer ilişkilerden elde edebileceği kazançları karşılaştırır. Mevcut ilişkiden elde edebileceği kazançlar diğer muhtemel ilişkilerden yüksek ise ilişkiyi sürdürme eğiliminde olur, tersine düşük bir düzeyde ise ilişkiyi sonlandırmayı tercih etmektedir (Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005, s. 26; Thibaut ve Kelley, 1959). Dolayısıyla kıyaslama düzeyi ve seçenekler arası karşılaştırma düzeyi olmak üzere bu iki ölçüt değerlendirildiğinde kıyaslama düzeyi kişinin ilişkiden aldığı doyumu belirlerken seçenekler arası karşılaştırma düzeyi ise kişinin ilişki istikrarını belirlemektedir.

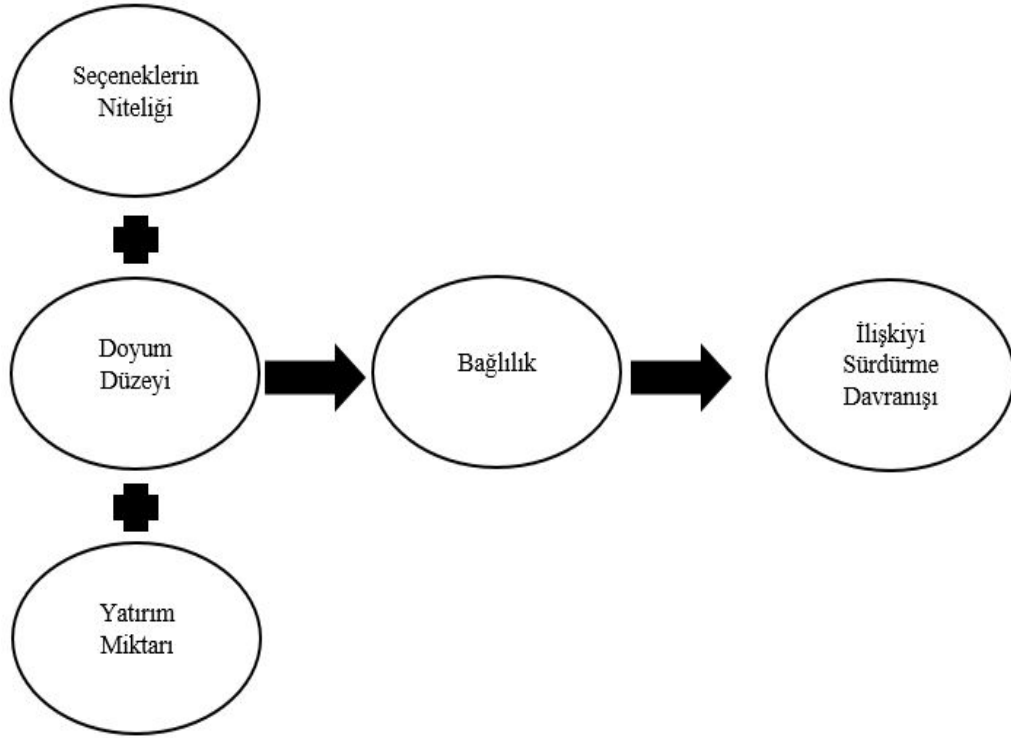
2.1.2. Yatırım Modeli

Rusbult (1980, s. 173; 1983, s. 101) tarafından Karşılıklı Bağımlılık Kuramı temel alınarak geliştirilen Yatırım Modeli'ne göre bireylerin ilişki istikrarları bir başka deyişle ilişkiyi sürdürmeye yönelik niyetlerini açıklamak için kıyaslama düzeyi ve seçenekler arası kıyaslama düzeyi ölçütleri tek başına yeterli değildir. Bu ölçütlerle birlikte Rusbult (1980, s. 183) bireylerin ilişkilerine ve birbirlerine yaptıkları yatırımları da bir boyut olarak eklemiş ve bu boyutun bireylerin romantik ilişkilerine devam etmelerinde güçlü bir belirleyici olduğunu ifade etmiştir.

Yatırım modeline göre, ilişkinin sürdürülmesinde etkili olan üç temel unsur vardır (Rusbult, 1983, s. 114). Yatırım modelinde ilişki istikrarında rol oynayan bu unsurlar; doyum düzeyi, seçeneklerin niteliği ve yatırım miktarıdır. Söz edilen unsurlardan doyum düzeyi ve seçeneklerin niteliği adlı unsurlar Thibaut ve Kelley'nin (1959) Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'nda ele alınan kıyaslama düzeyi ve seçenekler arası karşılaştırma düzeyi kavramlarından geliştirilmiş ve farklı ad verilerek modelde yer almıştır. Bu modelde Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'ndan farklı olarak sadece ilişki doyumunu tanımlamamışlar, aynı zamanda da bireylerin ilişkiden doyum almadıklarında ne tür davranışlar sergilediklerini de açıklamışlardır (Rusbult, Zembrodt ve Gunn, 1982, s. 1235). Bu modelde bireyler romantik ilişkilerinden doyum almadıklarında; partnerlerinden ayrılma, ilişkiye dair sorunlarını dile getirme, ilişkiye bağlı kalma veya ihmal etme tepkilerini ya da davranışlarını sergilediklerini ifade etmişlerdir. İlişki doyumunu ve seçeneklerin niteliği kavramlarıyla birlikte yatırım kavramı, yatırım modeli içerisinde ele alınmıştır. Yatırım modeline göre yatırım; bireylerin romantik ilişkilerine ve partnerine emek vermeleri, önemli ihtiyaçlarını mevcut romantik ilişki içerisinde karşılama, romantik ilişkinin bitmesi durumunda; zaman, çaba, sosyal destek kaynakları gibi etmenler açısından herhangi bir kayıp yaşamayacak olmalarına inanmalarınıdır (Rusbult, Drigotas ve Verette, 1994, s. 118). Yatırım Modelinde ifade edilen "yatırım" kavramı; içsel yatırımlar ve dışsal yatırımlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Rusbult, 1980, s. 173; 1983, s. 101). İçsel yatırımlar diğer romantik ilişkilere kıyasla var olan ve doğrudan ilişkiye yapılan duygusal paylaşım, kendini açma, birlikteliğin süresi gibi yatırımlardır. Dışsal yatırımlar ise yine diğer romantik ilişkilere kıyasla var olan ve dışsal kaynaklar ile ilgili olarak yapılan; paylaşılan anılar, maddi paylaşımlar, birlikte katılılan etkinlikler gibi yatırımlardır (Arriaga ve Agnew, 2001, s. 1191; Büyükaşahin ve Hovardaoğlu, 2007, s. 70; Lehmiller ve Agnew, 2006, s. 42; Rusbult, 1980 s. 183; 1983, s. 114; Rusbult ve Buunk, 1993, s. 176). Bir başka deyişle,

yatırımlar maddi ya da manevi olabileceği gibi somut ya da soyut adımları da içerebilir. Örneğin söz konusu yatırımlar; çocukları okula götürme, partneri için yemek yapma, partnerine hediye alma gibi somut bir davranış olarak gözlemlenebilir. Bununla birlikte ailenin toplum içerisinde yer aldığı statü, bireylerin ilişki içerisinde verdiği tavizler ve fedakarlıklar gibi gözle görülmeyen soyut adımları da içerebilir. Dolayısıyla yatırımlar nasıl adlandırılırsa adlandırılısın ilişkiye yapılan yatırım bireylerin ilişkiye olan bağlılıklarını ve ilişkilerinden aldıkları doyumunu dolaylı ya da doğrudan etkilemektedir. Yatırım modelinde bireylerin romantik ilişkilerinde gösterdikleri yatırımlar arttıkça ilişkinin istikrarında artış olduğu ifade edilmektedir (Akbalık-Doğan ve Büyükşahin-Sunal, 2011, s. 80; Can ve Hovardaoğlu, 2015, s. 63; Okutan ve Büyükşahin-Sunal, 2010, s. 81; Yılmaz ve Hovardaoğlu, 2015, s. 932).

Rusbult (1980, s. 183; 1983, s. 114) romantik ilişkide bulunan çiftlerin yatırımlarının ilişki sona erdiğinde ciddi bir şekilde azaldığını veya kaybedildiğini vurgulamıştır. Le ve Agnew (2003, s. 38) ise ilişki sonlandığında bireylerin bu yatırımdan vazgeçmenin yükümlülüğünü kaldıramayacak bir biçimde ağır bulduklarında ilişkilerine bağlılıklarının arttığını ifade etmektedir. Rusbult (1983, s. 114) bu açıklamalarına dayalı olarak bağlılık kavramını yatırım modeline eklemiştir. Rusbult'a göre (1983, s. 116) romantik ilişkilerinde yüksek düzeyde doyum alan, yakınlık, birliktelik, cinsellik gibi ihtiyaçlarını mevcut ilişkilerinde karşılayabilen, alternatif seçeneklerin niteliği düşük olan veya bahsedilen ihtiyaçların ilişki dışında karşılanma ihtimali var olmayan ve ilişkide yapılan yatırım miktarı fazla olan bireylerin ilişkilerine olan bağlılıkları gelişmektedir. Bu bağlamda yatırım modelinde yer alan bağlılık, doyum düzeyi ve seçeneklerin niteliği yatırımın miktarına göre değişmektedir. İlişkiyi sürdürme davranışını açıklamaya yönelik geliştirilen yatırım modelinin kavramları ve aralarındaki ilişki Şekil 2.1'de özetlenerek sunulmuştur (Rusbult vd., 1994, s. 119).

Şekil 2.1. Yatırım Modeline Göre İlişki İstikrarı Öğeleri

Yatırım modeli çerçevesinde yapılan açıklamalar gözönünde bulundurulduğunda çevrede sıklıkla karşılaşılan sorunlu olarak ifade edilen ilişkilerde bireyler ilişkilerini bitirme kararı alsalar dahi neden bitiremeyip devam ettikleri sorunsalını Yatırım Modeli aracılığıyla Rusbult (1980, s. 183; 1994, s. 118) tarafından açıklanmıştır. Ayrıca Rusbult (1983, s. 114) kuramında sosyal ve ahlaki normların da etkisine dikkat çekmektedir. Bu normlar bireyler ilişkilerinde mutsuz olsalar dahi ilişkiye yapılan yatırımla birlikte onların var olan sorunlu ilişkilerine bağlı kalmalarına sebep olduğunu ifade etmektedir (Johnson,1991, s. 173; Rusbult ve Buunk, 1993, s. 176).

2.1.3. Üçlü Bağlılık Modeli

Etkileşim Kuramı, seçeneklerin niteliği üzerine; Karşılıklı Bağımlılık Kuramı, seçeneklerin niteliği ve ilişki doyumu üzerine; Yatırım Modeli ise seçeneklerin niteliği, ilişki doyumu, yatırım ve bağlılık üzerine odaklanarak ilişkiyi sürdürme davranışlarını açıklamaya çalışmıştır. Johnson'ın (1973, s. 400; 1999, s. 82) Üçlü Bağlılık Modeli ise ilişkiyi sürdürme davranışını açıklayan bu yaklaşımlardan sadece bağlılık kavramına odaklanmasıyla diğer yaklaşımlardan ayrılmaktadır. Üçlü Bağlılık Modeli'nde bireylerin ilişkiye olan bağlılıkları yapısal, kişisel ve ahlaki bağlılık olmak üzere üç model etrafında açıklanmaya çalışılmıştır. Yapısal bağlılık modelinde bireyler yapı olarak ifade edilen

sosyal çevrelerinin etkisi altında kalarak ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceğine yönelik kararlar almaktadır. Örneğin bireylerin sosyal çevrelerinde partnerleri dışında seçeneklerin niteliği tercih edilebilir düzeydeyse ilişki sonlandığında hissedeceği sosyal baskının fazla olacağını düşünüyorsa veya ilişkiye fazla miktarda yatırım yaptıysa ilişkide kalma ve ilişkiyi sürdürme eğilimindedirler. Kişisel bağlılık modelindeyse; bireyin ilişkisine olan bağlılığı partnerinin ve ilişkinin çekiciliğine ve sosyal çevrelerinde ilişki içinde olma durumuna göre şekillenmektedir (Johnson, 1999, s. 82). Bir başka deyişle ilişkide olma durumu bireyler için çekici geliyorsa veya partnerini çekici buluyorsa ilişkiyi bitirme kararından uzak durmaktadır. Ahlaki bağlılık modelindeyse; kişi kendi ahlaki değerlerine göre mevcut ilişkilerini sonlandırıp sonlandırmayacağına dair kararlar vermektedir. Örneğin; kişi partnerine ilişkin sorumluluk hissediyorsa, evlilik birliğinin sonlandırılmaması gerektiğine inanıyorsa veya kararlarında istikrarlı bir birey olduğunu düşünüyorsa ilişki içinde kalma isteğini sürdürmektedir (Johnson, 1999, s. 82). Her ne kadar Üçlü Bağlılık Modeli ilişkiyi sürdürme eğilimindeki bağlılık kavramını açıklamak amacıyla geliştirilmiş olduğu ifade edilse de özellikle yapısal bağlılık modelinde bireyin ilişki istikrarı yatırı miktarına, ilişki doyumuna ve seçeneklerin niteliğine göre değişmektedir. Tıpkı Rusbult'un (1980, s. 183) yatırım modelinde olduğu gibi Üçlü Bağlılık Modelinde de bağlılık bu üç ana unsura bağlı olarak gelişmektedir.

2.2. İlişkide Güç Algısı

Geçmişten günümüze üzerinde en çok durulan kavramlardan biri olan güç kavramı tarih, felsefe, sosyoloji, psikoloji, ekonomi ve hukuk alanları gibi pek çok alanla ilgili yapılan çalışmalara ve kuramsal açıklamalara konu olmuştur. Güç kavramının neredeyse her alanda yer bulabilmesinin, farklı araştırma alanlarında etkisinin incelenmesinin, üzerine pek çok kuramın ve bu kuramcılar tarafından farklı tanımlarının yapılmasının sebebinin Perrow (1970, s. 52) gücün etki alanının ve sınırlarının genişliği ile açıklamaktadır. Mannheim (1950, s. 23) gücü bireyin karşısındaki bireyi istenen davranışı yapmaya teşvik etmek için birey üzerinde kullandığı sosyal baskı olarak tanımlamıştır. Dahl ise (1969, s. 229) gücü; karşıdaki bireyin direnci olmasına rağmen bu direnci alt etme ve istenilen davranışı yaptırma derecesi olarak tanımlamıştır.

Güç kavramının yakın ilişkiler üzerindeki etkisinin araştırılması ise 1930'lu yıllara dayanmaktadır (Goldhamer ve Shils, 1939, s. 171). Son zamanlarda yapılan çalışmaların bulguları (örn. Guerrero vd., 2011, s. 154; Lennon vd. 2012; Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689) güçle ilgili dinamiklerin neredeyse hemen hemen tüm yakın

ilişkileri özellikle romantik ilişkileri şekillendiren bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Kaldı ki güçle ilgili yapılan açıklamalarda (Agnew,1999; s. 172; Amaro, 1995, s. 440; Dunbar, 2004, s. 237) güç romantik ilişkilerin ortak özelliği olarak ele alınmaktadır. Tüm ilişkiler, özellikle romantik ilişkiler, partnerlerinin birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılama ve bireysel ve ilişkisel hedeflere ulaşma yolunda destek olma yönüyle güç ve gücün kullanımını gerektirmektedir (Molm, 1994, s. 170). İnsan sosyal bir varlık olduğu için ihtiyaçlarını ilişkileri aracılığıyla karşılamakta ve hedeflerine ulaşma yolunda sosyal destek kaynaklarını kullanmaktadır (Dunbar, 2004, s. 236). Her bireyin ihtiyaçları olduğu gibi her ilişkide de ilişkinin gerektirdikleri de bulunmaktadır. Bu nedenle de güç romantik ilişkileri biçimlendiren bir role sahiptir.

Romantik ilişkilerde ortak özellik olarak görülen güç ifadesi olumsuz bir kavramı çağrıştırsa da güç (power) kelimesi latince kökenli bir kelimedir ve Latince de “posse” olarak ifade edilmektedir. Kelimenin kökeni bu bağlamda incelendiğinde “yapabilir olma” (to be able) anlamına geldiği söylenmektedir (Sherman, 1983, p. 44). Bu yönüyle güç bir tür yapabilme kapasitesi olarak görülmektedir (Dunbar, 2004, s. 237). Dolayısıyla üstünlük ve ilişkide otoriter olma kavramından farklılaşmaktadır (Komter, 1989, s. 203) Gücün tanımına ilişkin bu açıklamalardan yola çıkılarak güç; başkaları üzerinde otorite kurma veya başkalarını kontrol etme (Fiske, 1993, s. 625), başkalarını etkileme (French ve Raven, 1959, s. 260; Simpson vd., 2015, s. 393), ilişkide bağımsız olabilme (Thibaut ve Kelley, 1959) ve kişilerarası ilişkilerde bireylerin ihtiyaçlarını karşılamanın bir yolu (Pratto vd., 2010, s. 220) olarak tanımlanmıştır. Yakın ilişkilerde güç kavramını temel alan teorilerden biri olan Sosyal Güç Kuramına göre güç; bireyin karşısındaki herhangi bir kişi (arkadaş, patron, yabancı veya sevgili) üzerindeki potansiyel etkisi olarak tanımlanmaktadır (Simpson vd., 2015, s. 393). Bu tanımlardan yola çıkarak güç kavramının farklı şekillerde tanımlandığı ve gücün ilişkinin yararına kullanılabileceği gibi ilişkiye zarar verebilecek nitelikte kullanılabileceğini de ortaya çıkmaktadır.

Gücün tanımlarına ilişkin söz konusu farklılık gücün türlerine ilişkin yapılan açıklamalarda da görülmektedir. Örneğin Komter (1989, s. 203) gücü; görülür güç, gizil güç ve görünmez güç olmak üzere türlere ayırmıştır. Güç bir tür yapabilme kapasitesi olarak görüldüğü için (Dunbar, 2004, s. 237; Komter, 1989, s. 203) somut davranışlar aracılığıyla ilişkide gücün kullandığını anlamak oldukça zordur. Görülür güç, belirli amaçlara ulaşmak için kullanılan sözlü ve sözsüz stratejiler gibi gücün görünür sonuçlarıyla ilgilidir. Gizil güç ise açıkça ifade edilmeyen güçtür. Bu tür gücün kullanıldığı romantik ilişkilerde genellikle gücü elinde tutan bireyin ihtiyaçları ve

istekleri göz önünde bulundurularak karşılanır ve gücü daha az kullanan kişi gücü kullanmak istediğinde olumsuz sonuçlarla karşılaşacağını düşünerek gücü kullanmaktan kaçınır. Görünmez güç kullandığında ise gücün kimin tarafından kullanıldığı açık davranışlar veya hatta ima içeren şikayetler aracılığıyla anlaşılmamaktadır. Hatta gücü kullanan kişi gücü kullandığının farkında olmayabilir. Toplumsal normlar nedeniyle halihazırda bu gücü kullanmak için hakkı olduğunu düşünerek gücü sürekli kendi kulanabilir (Komter, 1989, s. 203).

İlişkide gücün içeriğine ilişkin açıklamalar incelendiğinde ise gücün üç temel ögesinin olduğuna dair vurgu yapıldığı görülmektedir (Cromwell ve Olson, 1975, s. 245). Güçle ilgili alanyazında vurgulanan bu temeller; kişinin ilişkisine sağladığı kaynaklarla elde ettiği güç; ilişkide gücü ve kontrolü ele almak için kullanılan taktikleri içeren süreç ve kararı kimin aldığını gösteren çıktılar olarak açıklanmaktadır. Cromwell ve Olson (1975, s. 245) kişinin ilişkisine sağladığı kaynakları maddi olarak belirtirken, Babcock, Jacobson, Gottman ve Waltz (1993, s. 41) maddi olarak değil; duygular, fiziksel görünüm ve kişinin güce sahip olma algısı olarak belirtmişlerdir. İlişkide gücü kullanmak için yararlanılan taktikler ise iletişime geçmeme ve geri çekilme (Gottman, Levenson, Woodin, 2001, s. 48), tartışmaya girmek istememe ve tartışma başladığında hemen tartışmayı sonlandırarak ortamdan uzaklaşma (Dunbar, 2004, s. 237), beden dilini kullanarak iletişime açık olduğunu ifade etme (Burgoon ve Dunbar, 2000, s. 103) gibi davranışları içermektedir. Kararı kimin aldığını gösteren çıktılar ise gücün kullanımında sonra gücün getirilerinin ilişkideki diğer bireylerin düşünceleri, inançları ve eylemleri üzerinde ortaya çıkan etkisini ifade etmektedir (Cromwell ve Olson, 1975, s. 245).

Bu araştırma kapsamında bireylerin ilişki istikrarını etkileyen etmenler incelenirken ilişkideki güç algısı bir değişken olarak ele alındığı için güçle ilgili tanımlar arasında en dikkat çekici olan tanım gücün ilişkide bağımsız olabilme olarak tanımlanmasıdır. İlişki istikrarını anlamak amacıyla geliştirilen ilk kuram olma özelliğini taşıyan Karşılıklı Bağımlılık Kuramında güç kavramının altı çizilerek güç kavramı partnere bağımlılığın zıttı olarak ele alınmaktadır (Rusbult, Agnew ve Arriaga, 2012; s. 220). Çünkü ilişkilerde güç; kişilerarası ilişkilerde bireylerin ihtiyaçlarını karşılamının bir yolu (Pratto vd., 2010, s. 220) olarak tanımlanmıştır. Partnerlerden birinin ihtiyaçlarının diğeri tarafından sürekli karşılanması ihtiyaçları karşılanan bireyin partnerine daha fazla bağımlı olmasına ve gücün kullanımını sürekli olarak partnerine devretmesine neden olmaktadır (Lennon vd., 2012; Thibaut ve Kelley, 1959). Bu noktada

ilişkinin devam edebilmesi için gücün romantik ilişkide olumlu yönde bir başka deyişle gücün partnerler arasında dengeli dağılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Yapılan araştırmalarda yakın ilişkilerde ilişki doyumuna, mutluluğa ve istikrarına; dürüstlük, açıklık, problem çözme yetkinliği, sadakat gibi etmenlerin yanında güç unsurunun da etkisi olduğu bulunmuştur (Guerrero vd., 2011, s. 154; Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689). Yakın ilişkilerde güç kavramı ile bahsedilen nokta kişinin ekonomik düzeyi, statüsü ya da sahip olduğu sosyal çevreden çok kişinin kendisinde algıladığı güçtür (Bandura, 1999, s. 193). Başka bir deyişle bir kişinin diğerlerini hem psikolojik hem de duygusal anlamda etkileyebilme kapasitesidir (Anderson vd., 2012, s. 313).

Özetle; güç özellikle kişiler arası ilişkiler, romantik ilişkiler, siyaset ve toplum olmak üzere insan yaşamının her alanında etkisi olan ve üzerinde araştırmalar yürütülen bir kavramdır. Gücün sosyal gruplar, toplum ve siyasal olaylar üzerinde etkisinin araştırıldığı pek çok araştırma olmasına rağmen yakın ilişkilerde etkisinin incelendiği araştırmalar sınırlıdır (Bentley vd., 2007, s. 483). Oysaki yakın ilişkilerde güç dengesinin kurulması ilişkinin istikrarlı bir şekilde devam etmesi için önemli bir husustur. Anderson ve diğerleri (2012, s. 313) bireylerin güç algısının yakın ilişkileri üzerinde oldukça etkili olduğunu ifade etmektedir.

2.3. İlişkisel Alçakgönüllülük

Alçak gönüllülük pek çok kuramcı tarafından açıklanma ihtiyacı duyulan, son zamanlarda da alanyazında sıklıkla araştırmalar içerisinde yer alan bir kavramdır. Peterson ve Seligman (2004, s. 53) alçakgönüllülüğü bir erdem olarak ele almışlar ve kibir ile değersizlik duygularının orta noktası olarak tanımlamışlardır. Davis ve diğerleri (2013, s. 74) alçakgönüllüğün pozitif bağlamlarını ele alarak; sosyal bağları ve ilişkileri düzenleyen güçlü bir bağ olarak tanımlamışlardır. Bunu destekler bir şekilde Sandage (1999, s. 259) alçakgönüllülüğü kişinin kendisini ve çevresindeki bireyleri mantıklı ve makul bir şekilde değerlendiren gerçekçi bir yönelim olduğundan bahsetmiştir. Means, Wilson, Sturm, Biron ve Bach (1990, s. 211) ise bireyin hatalarının farkında olmaya yatkın ve istekli olmasını, çevresindeki bireylere empati ile yaklaşabilmesini, kibar ve sabırlı olabildiğini alçakgönüllülük olarak tanımlamıştır. Owen ve Hekman (2012, s. 787) ise alçakgönüllülüğü; kendi doğru ve yanlışlarının farkında olan, kendini geliştirmeye istekli olan ve diğer bireylerin güçlü yönlerini takdir eden kişilik özellikleri olarak tanımlamıştır. Alçak gönüllük ile ilgili üzerinde fikir birliği sağlanan tek bir tanım olmamasına rağmen bahsedilen tanımlarda ortak özellikler ortaya çıkmaktadır. Tangney

(2000, s. 70) farklı tanımlarından yola çıkarak alçakgönüllülüğün; bireyin kendisini ve yeteneklerini tarafsız değerlendirebilmesi, hatalarını ve eksikliklerini kabul edebilmesi, farklı önerilere ve fikirlere açık olabilmesi, daha az kendine odaklı olabilme, kendisinin ve diğer insanların yaptıkları ile dünyaya katkıda bulunduğunu fark edebilmesi gibi ortak özellikler barındırdığını belirtmiştir. Özetle alçakgönüllülük; bireyin kendi hatalarının farkında olması, diğer insanların üstün yönlerini kabul edebilmesi, empati kurabilmesi, açık fikirli olması, kibirden uzak olması gibi pozitif nitelikleri içeren bir kavramdır. Alanyazında alçakgönüllü bireyler; planlı ve düzenli (Exline ve Geyer, 2004, s. 97), sosyal ve yeni ilişkilere açık (Exline, 2012, s. 43), istikrarlı ilişkileri olan (Exline ve Geyer, 2004, s. 97) ve diğer bireylere gönüllü olarak yardım eden (LaBouff, Rowatt, Johnson, Tsang ve Willerton, 2012, s. 24) bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Alçakgönüllülüğün bir nitelik, değer, erdem veya kişilik özelliği olduğuna dair farklı tanımlar alanyazında mevcuttur. Alçak gönüllülüğün ne olduğundan daha çok hangi işlevlerinin olduğuna bakıldığında, Tangney (2000, s. 72) alçakgönüllülüğü sosyal bir yapı olarak görmüş ve psikoloji alanında önemini vurgulamıştır. Exline ve Geyer (2004, s. 97) ise çalışmalarında alçakgönüllülüğü pozitif bir yapı olarak tanımlamışlardır. Bütün olumlu tanımlara rağmen alçakgönüllülüğü düşük öz saygıya bağlayarak negatif bir yapı olarak gösteren araştırmalar da alanyazında karşımıza çıkmaktadır (Klein, 1992, s. 255; Quiros, 2006, s. 9; Weiss ve Knight, 1980, s. 216). Bu tartışmaları aydınlatmak adına Tangney (2000, s. 70) alçakgönüllülüğü inanca ve duruma bağlı olmak üzere ikiye ayırmıştır. İnanca bağlı alçakgönüllülük bireyin kişiliği ve kişilik özellikleriyle ilgili olarak ifade edilmiştir. İnanca bağlı alçakgönüllülük, *bireysel bilişsel alçakgönüllülük* ve *ifade edilen alçakgönüllülük* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bireysel bilişsel alçakgönüllülük bireyin kendi özdeğerlendirmelerini içermektedir. İfade edilen alçakgönüllülük ise bireyin sosyal çevrede diğer bireylere gösterdiği ve o bireyler tarafından algılanan alçakgönüllülük düzeyidir (Whatley, 2014, s. 21). Duruma bağlı alçakgönüllülük ise bireyin mevcut bir durumda gösterdiği veya göstermediği alçakgönüllülüğün temelindeki nedenlere odaklanmaktadır.

Alçakgönüllülüğü bireysel bir özellik olarak ele alıp, bireyin kişiliğini ve ruh sağlığını nasıl etkilediği yönünde kuramsal açıklamalar yapıldığı gibi alçakgönüllülüğü romantik ilişkiler bağlamında açıklamaya çalışan kuramsal açıklamalar da bulunmaktadır. Romantik ilişkide alçakgönüllülüğü ele alan yaklaşımlar ilgili kavramı ilişkiyel alçakgönüllülük bağlamında ele almaktadır. Açıklamalar göz önünde bulundurularak ilişkiyel alçakgönüllülük, bireyin kendisi ve sosyal çevresi ile ilgili

alanlarda gösterdiği davranışlarla ilgili olduğu söylenebilir. İlişkisel alçakgönüllülük kavramının içeriğinde alçakgönüllü bireylerin sosyal ilişkiye yönelik nitelikleri ve sosyal ilişkilerindeki davranışları yer almaktadır (Davis, Worthington ve Hook, 2010, s. 243; Davis vd., 2011, s. 229; 2013, s. 75). İlişkisel alçakgönüllülük bireyin kişilerarası ilişkilerinde karşısındaki kişiyi (örn. iş arkadaşı, partneri, eşi, yakın arkadaşı, aile üyeleri vb.) üstünlük duygusundan arınmış bir şekilde, kendine odaklanmak yerine, karşısındaki kişinin önceliklerini, ihtiyaçlarını ve fikirlerini dikkate alması ve kişinin kendini gerçekçi bir şekilde algılaması, değerlendirmesi ve kabul etmesi olarak tanımlanmaktadır (Davis vd., 2011, s. 226). Bu tanımdan yola çıkarak ilişkisel alçakgönüllülük düzeyi yüksek olan bireyler kişilerarası ilişkilerinde partnerleri tarafından alçakgönüllü, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olan, kendileriyle etkili iletişim kurabilen, tutarlı, partnerini değerli hissettiren, saygı duyan, empati kuran bireyler olarak görülmektedir (Davis vd., 2013, s. 59). Bireyler partnerlerinin yukarıda sayılan özelliklere sahip olduğunu düşünüyorsa romantik ilişkilerde partnerine bağlılıkları arttığı için ilişkiden daha fazla doyum almaktadırlar (Farrell vd., 2015, s. 14). İlişkisel alçakgönüllülük özellikle romantik ilişkilerde zaman zaman ortaya çıkan çatışma durumlarında daha önemli hale gelmektedir (Nonterah ve diğerleri, 2016, s. 278). Çünkü ilişkisel alçakgönüllülük partnerler arasında çatışma yaşandığında stresi azaltan ve stresle başa çıkma becerilerinin kullanılmasında rol oynamaktadır (Krause, Pargament, Hill ve Ironson, 2016, s. 10). Stres yaratan çatışma durumlarıyla sağlıklı bir şekilde baş eden çiftler ilişkilerden daha fazla doyum almaktadırlar (Falconier, Nussbeck, Bodenmann, Schneider ve Bradbury, 2015, s. 9; Røsand, Slinning, Eberhard-Gran, Roysamb, Tambs, 2012, s. 66). Ayrıca, alçakgönüllü bireylerin ilişkilerinin incelendiği araştırmalarda, bu bireylerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu ve ilişki istikrarına sahip oldukları görülmüştür (Estephan, 2007, s. 9).

2.4. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları ile ilgili alanyazın incelendiğinde bu kavramı tanımlayan ve bu kavramla ilgili ölçme aracı geliştiren araştırmacıların bu kavramı tanımlamak için öncelikle obsesif ve kompulsif bozukluğa odaklandıkları, bu kavramı bu bozukluk çerçevesinde şekillendirdikleri görülmektedir. Obsesif kompulsif bozukluk; ilgili alanyazınında sıklıkla karşılaşılan araştırma konularından biri olmasının yanı sıra tanısı en çok konulan rahatsızlıklardan biridir. Obsesif kompulsif bozukluk ilk olarak 1838 yılında Mental Hastalıklar başlığında tanılanarak incelenmeye başlanmıştır. Daha sonra istemsiz ve önlenilemeyen dürtüsel aktiviler olarak ele alınmışlardır

(Bayraktar, 1997; s. 25-32). DSM I, DSM II ve DSM III de benzer başlıklar altında olmasına rağmen DSM IV'te anksiyete bozuklukları altında yer almış daha sonra DSM V'te ise bu sınıflamadan çıkartılarak obsesif-kompulsif bozukluk ve ilişkili bozukluklar adı altında yer almıştır (Karno, Golding, Sorenson ve Burnam, 1988, s. 1094; Öztürk, 2004, s. 61).

Obsesif kompulsif bozukluk olarak ele alınan bu tanı içerisinde yer alan *obsesyon* kavramı DSM-5'e göre; zorla ve istemdişi gelen, bireyde anksiyete yaratıcı yineleyici ve sürekli düşünceler veya dürtüler olarak tanımlanırken *kompulsiyon* ise; bireyin obsesyonlarına karşıt bir tepki olarak düşünce ve dürtülerinden kurtulmayı sağlamak amacıyla gösterdiği ve yapmaktan kendini alıkoyamadığı yineleyici davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Kişinin ruh sağlığını, yaşam kalitesini ve sosyal duygusal gelişimini pek çok yönden olumsuz etkileyen obsesif kompulsif bozukluğun bireyin kişiler arasındaki ilişkilerine etkisi üzerine çalışmalar sıklıkla yapılmıştır (Örn. Doron vd., 2012a, s. 240; Dush ve Amato, 2005, s. 607). Obsesif-kompulsif bozukluk tanısı alan bireylerin katılımı ile yapılan çalışmalarda bireyin içinde bulunduğu mevcut ilişki bireylerin hayatında destekleyici rol oynayarak obsesif ve kompulsif belirtilerin azaltılmasında ve önlenmesinde (Rösand ve diğerleri, 2012 s. 66), yaşam doyumu ve ilişki doyumunun artırılmasında (Braithwaite, Delevi ve Fincham, 2010, s. 10; Dush ve Amato, 2005, s. 607) rol oynadığı bulunmuştur.

Romantik ilişkilerle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde 2012'ye kadar yapılan çalışmalarda obsesif ve kompulsif bozukluk tanısı alan veya tanı almayıp obsesif kompulsif belirtiler gösteren bireylerin belirtileri ile romantik ilişkideki bağlılıkları, ilişkiye yaptığı yatırımlar, ilişkiden aldıkları doyum, ilişkide yaşadıkları mutluluk ele alınmıştır (Braithwaite, Delevi ve Fincham, 2010, s. 10; Doron vd., 2013, s. 435). Söz konusu çalışmalarda ele alınan obsesif kompulsif belirtiler, bireyin kendisiyle ilgili yineleyici ve sürekli olan düşüncelerini ve bu düşünceler doğrultusunda gösterdiği yineleyici davranışlarını ve bu düşünce ve davranışların ilişkiye olan etkisini incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Doron ve diğerleri (2013) Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeğini geliştirene ve araştırmalarında bu ölçüm aracını kullanana kadar araştırmaların içeriği obsesif kompulsif belirtilerin bireysel belirtiler olarak ele alınması yönündedir. Doron ve diğerlerinin ölçeğinin kullanılmasıyla birlikte obsesif kompulsif belirtiler ilişkisel bir nitelik olarak ele alınmaya başlanmıştır. Böylelikle obsesif kompulsif belirtiler bireyin kendisine yönelik olmaktan çıkarak partnere duyulan

sevgiye, partner tarafından sevmeye ve ilişkinin doğruluğuna yönelik yineleyici ve sürekli düşüncelere, yineleyici davranışlara yönelmiştir (Doron vd., 2012c, s. 234). Özetle Doron ve diğerleri (2012a, s. 240) ise bu çerçeveyi biraz daha özelleştirerek alanyazında ilk defa obsesif kompulsif belirtilerin bireyin romantik ilişkilerindeki rolünü ve etkisini incelemişlerdir. Çalışmalarında romantik ilişkiyle ilgili obsesif düşünceler ve kişinin ilişkisine, partnerine ve ilişkinin doğruluğuna yönelik kompulsif davranışları olmak üzere üç adet romantik ilişki içerikli obsesif kompulsif belirti alanları olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulguya ek olarak, araştırmacılar çalışmalarında bireylerin romantik ilişkilerinde obsesif düşüncelerini kontrol etme, onay arama ve nötralize etme gibi davranışlar gösterdikleri ayrıca partnerlerine kendilerini engelleyemeyerek gösterdikleri ahlak düzeyi, duygusal istikrar, beceri, yetkinlik, zekâ ve fiziksel görünüme yönelik düşüncelere sahip olduklarını belirtmişlerdir (Doron vd., 2012a, s. 240).

Özetle obsesif düşünce ve kompulsif davranışların bireylerin arkadaşları, öğretmenleri ya da aileleri gibi çevrelerinde kurdukları ilişkilerde olduğu (Rachman, 1993, s. 149) gibi romantik ilişkilerinde de var olduğu ve etkilerinin olumsuz olduğu tespit edilmiştir (Doron vd., 2012a, s. 240). Ayrıca romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtilere sahip bireylerin romantik ilişkilerinde sıklıkla ayrılmak isteme, ilişkiye dair kararlarını sorgulama, çatışma çıkarma, ilişkiden doyum alamama gibi zorluklar yaşadıkları ve bu bireylerin soyut olarak kabul edilen sevgi ve romantik ilişki gibi konularda tahammülsüzlük yaşayarak obsesif kompulsif belirtilere daha yatkın hale geldikleri öne sürülmektedir (Trak ve İnözü, 2017, s. 180).

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu araştırmada ilişki istikrarına yönelik bir model test edildiği için modelde yer alan ilişki istikrarı, ilişkilerde güç algısı, ilişkiyel alçakgönüllülük, romantik ilişkilerde obsesif-kompulsif belirtiler değişkenleriyle ilgili alanyazın incelendiğinde karşılaşılan ulusal ve uluslararası çalışmalar bu başlık altında ele alınmıştır.

2.5.1. İlişki istikrarı ile ilgili araştırmalar

İlişki istikrarıyla ilgili çalışmalar (Dwiwardani vd., 2018; Peter, Rowatt ve Johnson, 2011; Van Tongeren, Davis ve Hook, 2014) ve kuramsal açıklamalar (Rusbult, 1980;1983; Thibaut ve Kelley, 1959) incelendiğinde ilişki istikrarı ilişki doyumu, bağlılık, yatırım ve seçeneklerin niteliği olmak üzere dört boyut olarak ele alındığı görülmektedir. Bu nedenle, bu bölümde ilişki istikrarı ile ilgili araştırmalar verileceği için

öncelikle bu dört boyutu da kapsayan ve romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki istikrarını açıklayan çalışmalara, ardından ilişki istikrarının alt boyutları olan ve sıklıkla araştırmalara konu olan ilişki doyumu, yatırım, seçeneklerin niteliği bu üç boyutun bir getirisi olarak görülen bağlılık kavramıyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

İlişki istikrarının birden fazla boyutunu ele alan araştırmalar: Yatırım Modeli'nin (Rusbult, 1980;1983) geliştirilmesiyle birlikte ilişki istikrarı kavramının tüm boyutlarıyla ele alan araştırmalar yine modeli geliştiren Rusbult ve meslektaşları tarafından yapılmıştır. Rusbult, Zembrodt ve Gunn (1982, s. 1230) yaptıkları araştırmada *bağlılığın* belirleyicilerinden biri olan *ilişki doyumunun* yüksek olması durumunda ilişkide *bağlılığın* ve kendine ifade etme düzeyinin yüksek olduğunu; ilişki doyumunun düşük olduğu durumda ise terk etme ve yok sayma düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer bir sonuç ise Johnson ve Rusbult (1989, s. 967) tarafından yapılan çalışmada da bulunmuştur. Araştırmada, bireylerin ilişkilerini devam ettikleri sürece, zamanla *seçeneklerin niteliğini* daha düşük algıladıkları ve ilişkiye *bağlılıkları* arttıkça seçeneklerin niteliğini düşürme eğilimi gösterdikleri tespit edilmiştir. Finkel, Rusbult, Kumashiro ve Hannon (2002, s. 956) tarafından yapılan çalışmada ise *bağlılık* ve affetme birleşiminin ilişkiyi bitirme niyetindeki bireylerin ilişkiye devam etmelerini sağlamada uzun süreli uyum sağladığı ve psikolojik bağlanmadan daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Rusbult ve meslektaşlarının ilişki istikrarını inceleyen araştırmalarının ardından konuyla ilgili çalışmaların sayısı artmıştır.

Niceliksel olarak sayılarında artış olan ve romantik ilişkilerde bireyler ilişkilerini sürdürme eğilimini açıklamaya yönelik yapılan araştırmaları bazıları (örn. Can ve Hovardaoğlu, 2015, s. 43; Doğaner, 2014, s. 125; Dwiwardani vd., 2018, s. 449; Kong, 2008, s. 555) ilişki doyumu ve bağlılık, seçeneklerin niteliği ve yatırım gibi birden fazla boyutunu ele alarak açıklarken bazıları (örn. Haskan-Avcı, 2013, s. 107) da dört boyutu tek bir boyut şeklinde ele alarak ilişki istikrarını ölçmüştür. Örneğin Doğaner (2014, s. 125) tarafından yapılan çalışmada narsistik kişilik eğilimleri ile benlik saygıları, ilişki doyumları ve ilişki bağlılıkları arasındaki ilişkiler romantik ilişkiye sahip olan 150 beliren yetişkinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmayla incelenmiştir. Araştırma sonucunda narsistik kişilik eğilimi ile hem *ilişki doyumunu* hem de *ilişki bağlılığı* arasında orta düzeyde ve olumsuz yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca, narsistik kişilik bozukluğuna yakın olanlarla, sınırda olanların ve normal narsizme sahip olanların *ilişkiye yönelik bağlılıkları* arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğaner'in (2014, s. 125) araştırmasında olduğu gibi Dwiwardani ve diğerleri (2018, s.

449) de yaptıkları çalışmada *ilişki doyumu* ve *ilişkiye yönelik bağlılıklarını* aynı araştırmada incelemiştirler. Romantik ilişkisi olan 349 bireyin partnerlerine dair algıladıkları alçakgönüllüğünün ilişkilerinden aldıkları doyumu ve bağlılıklarını nasıl etkilediğine dair nicel bir çalışma yürütmüşlerdir. Elde edilen bulgulara göre bireyler partnerlerinin alçakgönüllü olduklarını düşünüyorlarsa ilişkilerinden daha fazla doyum almakta ve ilişkilerine daha fazla bağlı hissetmektedirler.

Okutan ve Büyükşahin-Sunal (2010, s. 81) ilişkiye bağlılık ve ilişki doyumu değişkenlerine ilişki istikrarının diğer boyutu olan seçeneklerinin niteliğini değerlendirme değişkenini ekledikleri araştırmalarında, romantik ilişkilerde *ilişki istikrarı*, kadın ve erkek rollerine ilişkin kalıp yargılar ve dindarlık algısı arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla, romantik ilişki yaşayan 210 (112 kadın, 98 erkek) üniversite öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Analizler sonucunda, kadınların ilişkiye yönelik *bağlılıkları*, *ilişki doyumu* ve romantik ilişkilerde erkeğin girişken olması ile ilgili kalıp yargı puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu saptanmıştır. Buna karşılık, erkekler *seçeneklerin niteliğini* daha olumlu değerlendirme ve romantik ilişkilerde erkeğin baskın kadının kabul edici tavırlarını daha fazla benimseme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okutan ve Büyükşahin-Sunal'dan (2010, s. 81) farklı olarak ilişki istikrarının ilişki doyumu, yatırım ve seçeneklerin niteliği boyutlarını ele alan bir başka çalışmada (Can ve Hovardaoğlu, 2015, s. 43) ise flört ilişkisi olan ve evli bireylerin ilişkiye yönelik bağlılıklarını yordayan sosyal ağ değişkenleri hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu amaçla 134 flört ilişkisi olan ve 154 evli kişiye sosyal ağ analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda; en yakın hissedilen sosyal ağ üyesinin onayının ve partnerlerin birbirlerinin sosyal ağ üyelerinden hoşlanma düzeylerinin, *ilişki doyumu* ve *ilişkiye yapılan yatırımın* en iyi yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer sonuç olarak, *seçeneklerin niteliğini* değerlendirme düzeyi ise sosyal ağ onayını negatif yönde yordamaktadır.

İlişki istikrarıyla ilgili alanyazında yapılan araştırmalarda Karşılıklı Bağımlılık Kuramı veya Yatırım Modeli gibi ilişki istikrarıyla ilgili kuramsal yaklaşımları benimseyerek ilişki istikrarını açıklamaya çalışan araştırmalar da yapılmıştır. Örneğin Yılmaz ve Hovardaoğlu (2015, s. 932) araştırmalarında; yakın ilişkilerle ilgili bazı değişkenlerin (ilişki süresine ilişkin beklenti, *ilişkiye bağlılık*, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide sorun yaşamak gibi) ve Yatırım Modeli'nin unsurları (*ilişki doyumu*, *seçeneklerin niteliğinin değerlendirme*, *ilişki yatırımı*) ile benlik kavramıyla ilişkili izlenim ayarlamacılığı değişkeninin ilgili olup

olmadığının test etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla bu araştırmaya (evli ya da evli olmayan) bir romantik ilişkisi bulunan 472 kişi katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda seçeneklerin niteliğini değerlendirme (pozitif olarak) ve ilişkide sorun yaşama (negatif olarak) değişkenlerinin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaklaşım ve modeller benimsenerek yürütülen nicel çalışmalar gibi nitel veri toplanarak yürütülen çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Terzi ve Işık (2017, s. 184) yaptıkları araştırmada; evli bireylerin ilişkilerine *bağlılık düzeylerini* Yatırım Modeline dayalı olarak incelenmeyi amaçlamışlardır. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim desenine uygun olarak gerçekleştirilen bu araştırmada araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşmeler evli beş kadın ve beş erkek katılımcı ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda; katılımcıların tamamının evliliklerinde mutlu olduklarını ifade etmişlerdir ve bu bireylerin ilişki bağlılıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yatırım Modeline dayalı olarak ilişki bağlılığı ile ilgili alanyazınla tutarlı bir şekilde bu çalışmada da ilişki bağlılığı yüksek olan evli bireylerin ilişkilerinde algıladıkları ödüller bedellere oranla fazla, hâlihazırdaki ilişkileri ile karşılaştırdıklarında alternatif ilişkileri olumsuz olarak değerlendirdikleri ve ilişkilerine yaptıkları yatırımlarının fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlişki istikrarını açıklamaya yönelik betimsel çalışmalar olduğu gibi bireylerin ilişkide kalma eğilimlerini desteklemek ve sağlıklı bir şekilde ilişkilerini sürdürmelerine olanak sunmak için yürütülen deneysel çalışmalar da bulunmaktadır. Ulusal alanyazında ilişki istikrarıyla ilgili önemli bir katkı sunan Haskan Avcı'nın (2013, s. 109) araştırmasında; "Evliliğe Hazırlık Programı"nın üniversite öğrencilerinin çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada, öncelikle bireylerin romantik ilişkilerinde problem yaşadıkları alanlar; evlendikten sonra problem yaşayacaklarını düşündükleri alanlar ve evlenmeden önce eğitim almak istedikleri konular değerlendirilmiştir. Toplam 366 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada ortaya çıkan temalar dikkate alınarak, "Çift İlişkileri Ölçeği" geliştirilmiştir. Deneysel yöntemin kullanıldığı çalışmadaki analizler sonucunda; deney grubunun iletişim, çatışma çözme, farklılıkları kabul, *ilişki doyumu*, *bağlılık* değişkenleri son test puan ortalamalarının, kontrol grubunun son test puan ortalamalarından manidar olarak farklı olduğu görülmüştür. Ayrıca, deney grubunda yer alan bireylerin iletişim, çatışma çözme, farklılıkları kabul, ilişki doyumu değişkenleri son test puan ortalamalarının, ön test puan ortalamalarından manidar olarak farklı olduğu, *bağlılık* değişkeni son test puan

ortalamalarının ise ön test puan ortalamalarından manidar olarak farklı olmadığı görülmüştür.

İlişki istikrarının tek boyutunu ele alan araştırmalar: İlgili araştırmalar bölümünün başında ifade edildiği gibi araştırmaların bazılarında bireylerin neden ilişkiyi devam ettirdiği sorusuna yanıt bulabilmek için ilişki istikrarının bir boyutu incelenmiştir. Söz konusu araştırmalardan biri olan ve Saraç ve diğerleri (2015, s. 69) tarafından yapılan çalışmada; cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki süresi gibi sosyo-demografik değişkenlerin romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamadaki etkisini incelemiştir. Araştırmaya 299 üniversite öğrencisi katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki süresi gibi sosyo-demografik değişkenler arasında *ilişki doyumunu* anlamlı olarak yordayan tek değişken ilişki durumudur. İlişki doyumu ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların bazıları ilişki doyumu ile sosyo-demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulurken bazı araştırmalar da ilgili değişkenlerin ilişki doyumunu manidar bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sosyo-demografik değişkenlerin ilişki doyumunu yordayıp yordamadığını incelemek amacıyla Ulutaş (2018, s. 13) 470 üniversite öğrencisinin katılımıyla araştırma yürütmüştür. Araştırmada cinsiyet, yaş, sınıf, romantik ilişki süresi ve en sık kullanılan iletişim yönetiminin romantik ilişkilerinde algıladıkları doyumu yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çağ ve Yıldırım (2013, s. 18) 814 evli olan bireylerin katılımıyla tamamladıkları çalışmalarında ise söz konusu değişkenler arasına cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerini eklemiştir. Diğer çalışmalardan farklı olacak şekilde eğitim düzeyi değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak kişisel bilgi formuyla elde edilebilecek sosyodemografik değişkenlerle ilgili çalışma bulgularının bir tutarlılık göstermediği sonucuna ulaşılabilir.

Taluy ve Sunal (2016, s. 5163) yaptıkları araştırmada; romantik bir ilişkide yaşanan sorunlar karşısında verilen tepkilerin ve karşılıklı etkileşiminin ilişki doyumunu ne derecede yordadığını incelemiştir. Çalışmalarına, romantik ilişkisi olan 198'i kadın, 118'i erkek olan toplam 316 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda; ilişki doyumunu yordayan çatışma çözme tepkilerinin temel etkilerine bakıldığında, kadınlar arasında partnerlerine ilişkin algıladıkları çıkış tepkisinin anlamlı olduğu gözlenirken, erkeklerde partnerlerine ilişkin algıladıkları yokmuş gibi davranma tepkisinin anlamlı olduğu gözlenmiştir. Etkileşim etkisine bakıldığında ise kadınlar arasında kendi çıkış tepkileri ile partnerlerinde algıladıkları çıkış tepkisinin ortak etkisi ve kendilerinin yokmuş gibi

davranma tepkileri ile partnerlerinde algıladıkları bağıllık ortak etkisinin *ilişki doyumunu* anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir. Romantik ilişkilerde ilişki doyumunu iletişim biçimleri ve çatışma çözme eğilimleri tarafından yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan çalışmalara verilebilecek bir diğer örnek de Ruffieux, Nussbeck ve Bodenmann'ın (2014, s. 485) 10 yıl süren boylamsal araştırmalarıdır. Araştırmalarında 162 çiftin iletişim biçimlerinin, ikili ve bireysel başa çıkma becerilerinin, psikolojik iyi oluşlarının *ilişki istikrarını* yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda hem kadınların hem de erkeklerin ilişki istikrarını en çok yordayan değişkenlerin ilişki doyumu ve ilişki süresi olarak bulunmuştur. Ayrıca kadınlar için olumlu iletişim biçimleri ilişki istikrarını yordayan önemli değişkenlerden biri olarak tespit edilmiştir. Erkekler için ise ikili başa çıkma becerileri ilişkiden alınan doyumu etkilemektedir.

İlişki istikrarıyla ilgili alanyazın tarihsel olarak incelendiğinde ilişki istikrarının sadece tanı almamış bireylerde çalışılmadığını depresyon, panik atak, kaygı bozukluğu, obsesif ve kompulsif bozukluk gibi tanılar almış bireylerin katılımıyla çalışmaların yürütüldüğü de görülmektedir. Örneğin Kong (2008, s. 551) depresyon ve obsesif ve kompulsif bozukluk tanısı alan 57 çiftle yürüttüğü çalışmada bireylerin aldığı bu tanının ilişkiyi sürdürme niyetlerini ve *ilişki doyumunu* nasıl etkilediğini açıklamıştır. Araştırma sonunda bireylerin aldığı tanılarının ilişkinin işlevselliğini ve ilişki doyumunu olumsuz yönde etkilediğini bularak çiftlere çift ve aile danışmanlığı hizmetlerinden faydalanmasını önermiştir. Romantik ilişki obsesif ve kompulsif belirtileri kavramının romantik ilişki alanyazınına kavram olarak girmesiyle (Davis vd., 2011, s. 226) birlikte romantik ilişkilerde ilişki istikrarını incelemek isteyen araştırmacılar klinik vakalarla çalışmak yerine tanı almamış bireylerle de çalışmalarını yürütmeye başlamışlardır (örn. Doron vd., 2012a, s. 240). Doron ve diğerleri (2016, s. 5) ise tanı almış ve almamış olmak üzere iki çalışma grubuyla çalışarak bireylerin ilişki temalı obsesif ve kompulsif belirtilerinin *ilişki istikrarını* ve yaşam doyumunu nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırma sonucunda obsesif ve kompulsif bozukluk tanısı alan bireylerin tanı almayan bireylere göre romantik ilişkilerinde daha fazla yineleyici düşüncelere ve kanıt arama yönünde sergilediği davranışlara sahip olduklarını ve bu nedenle de ilişkilerinden ve yaşamlarından *doyum* almadıklarını bulmuşlardır.

Yılmaz ve Hovardaoğlu (2015, s. 932) gibi Lennon ve diğerleri (2012, s. 95) de Yatırım Modeli temelinde yürüttükleri çalışmalarında 120 çiftin ilişkiyi sürdürme niyetleri ile ilişkideki güç algısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda ilişkilerindeki gücün eşit dağıldığını düşünen bireylerin ilişkilerinden daha

fazla memnun ve ilişkiye bağlı olduklarını ve ilişki alternatiflerini değerlendirmediklerini bulmuşlardır. İlişkideki gücün ilişki doyumunu etkilediği yönde yapılan çalışmalar gün geçtikte fazlalaşmaktadır (Çağ ve Aydın, 2017, s. 217, Rogers, Bidwell ve Wilson, 2005, s. 242).

Bu araştırmada romantik ilişkiyle ilgili alanyazın doğrultusunda geliştirilen ilişki istikrarı modelindeki sonal değişken ilişki istikrarıdır. Araştırma kapsamında bu değişken yatırımın büyüklüğü, seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi, ilişki doyumu ve bağlılık olmak üzere dört boyut altında ele alınmıştır. Bu nedenle bu bölümde bu dört boyuta ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalara yer verilmiştir. İlişki istikrarıyla ilgili araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular karşılaştırmalı olarak incelendiğinde ulusal alanyazında yapılan çalışmaların ilişki istikrarını tüm boyutları ile ele almak yerine daha çok ilişki doyumu üzerine odaklandığı ve ilgili araştırmalara romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin katıldığı görülmektedir. Ulusal yazındaki araştırmalara paralel olmayan bir şekilde uluslararası alanyazındaki çalışmalarda daha çok romantik ilişkisi olan yetişkin bireyler yer almıştır. Bu araştırmalarda ilişki istikrarının birden fazla alt boyutu birbiriyle ilişkilendirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Hem ulusal hem de uluslararası alanyazında ilişki istikrarıyla ilgili yapılan çalışmalar oldukça fazladır. Bununla birlikte ilişki alçak gönüllülük ve romantik ilişki obsesif ve kompulsif belirtileriyle ilgili çalışmalar özellikle ulusal alanyazında güncel bir konu olması nedeniyle sınırlı sayıdadır.

2.5.2. Güç algısı ile ilgili araştırmalar

İlişki istikrarı modelini test eden bu araştırmada ilişkilerde güç algısı değişkeni aracı değişken olarak ele alınmıştır. Bu nedenle bu bölümde ilişkide güç algısıyla ilgili alanyazında yer alan çalışmalar ulusal ve uluslararası düzeyde incelenerek yer verilmiştir. İlişkide güç algısı, romantik ilişki ile ilgili yapılan çalışmalarda güncel olduğu ve sınırlı sayıda çalışıldığı için bu bölümde sadece ilişkide güç algısı ile ilgili çalışmalara değil aynı zamanda da ilişkide güç algısının temelini oluşturan; güç algısı ve toplumsal güç kavramlarını inceleyen araştırmalarda yer verilmiştir.

İlişkilerde güç algısı kavramı güç kavramı temel alınarak geliştirildiği için güçle ilgili araştırmalar tarihsel olarak incelendiğinde konuyla ilgili yapılan çalışmalar yakın ilişkilerde gücün rolünü incelemeyi hedeflemiştir. Bu araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak güçle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde en yakın ilişkili bulunan çalışma öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkide algılanan gücün öğrencilerin başarısı, okul

memnuniyetini ve öğrenme düzeylerini yordayıp yordamadığını inceleyen Jamieson ve Thomas'ın (1974, s. 328) çalışmasıdır. Gücün tanımına yönelik açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda Jamieson ve Thomas'ın (1974, s. 328) araştırma sonucunda elde ettiği bulgu beklenen bir bulgudur. Güç ve yakın ilişkiler arasındaki ilişkiyi inceleyen ilk araştırma olma özelliği taşıyan bu çalışmada öğrenciler öğretmenleriyle olan ilişkilerinde gücün eşit dağıldığını düşündükçe daha başarılı oldukları, okullarından memnuniyet duydukları ve daha fazla öğrendikleri bulunmuştur.

İlişkide algılanan gücün bireylerin ilişkilerinde nasıl bir role sahip olduğunu açıklamaya yönelik çalışmalar arasında tarihsel olarak karşımıza çıkan ilk çalışma Anderson ve diğerleri (2003, s. 1055) tarafından yapılmıştır. Anderson ve diğerleri (2003, s. 1055) yaptıkları çalışmada insanlar arasındaki sosyal ilişkiler ve duygusal yakınlaşmalarda güç algısının etkisini incelemiştir. Araştırma grubunu 38 çiftin oluşturduğu araştırmanın sonuçlarına göre olumlu güç algısına sahip bireylerin ilişkilerinde daha anlayışlı davranırken olumsuz güç algısına sahip bireyler ise partnerlerine karşı daha tepkisel davranmaktadırlar. Güçle ilgili yapılan çalışmalar Anderson ve diğerlerini (2003, s. 1055) takip ederek gücün kişilerarası ilişkilerde iletişimin niteliği ve ilişkin işlevselliğini etkileme biçimlerini incelemeye yönelik yürütülmeye devam edilmiştir. Van Kleef ve diğerleri (2008, s. 1315) yürüttükleri çalışmada güç, stres ve merhametin insanların kendilerinin ve başkalarının yaşantılarına etkilerini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 118 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda kendisinde gücü olumlu kullanan bireylerin diğer bireylere göre daha merhametli, stressiz ve duygularını düzenleyebilme konusunda etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışmada bireylerin kişiler arası ilişkilerde daha başarılı olduğu belirtilmiştir.

İlişkide güç algısı bireylerin ilişkiyi başlatmalarında olduğu gibi ilişkiyi sürdürmelerinde de etkili olmaktadır. Schwarzwald ve diğerleri (2008, s. 657) bu görüşün doğruluğunu test etmek amacıyla yaptıkları çalışmada toplumsal güç taktikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide moderatör olarak toplumsal cinsiyet rolünün etkisini incelemiştir. Toplam 28 evli çiftin katıldığı çalışmada güç taktikleri seçimini incelemek için Güç Etkileşim Modelini kullanmışlardır. Araştırma sonucunda güç algısının evlilik doyumunda önemli bir etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca olumlu güç algısına sahip bireylerin olumsuz güç algısına sahip olan çiftlerden daha iyi anlaştıkları ve mutlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Handley ve diğerleri (2019, s. 6) aile danışmanlığı hizmeti almak için kliniğe gelen ve romantik ilişkisi olan 917 kişinin

algıladıkları güç ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi test ettikleri çalışmalarında; bireylerin ilişkilerinde gücün dengeli dağıldığını ve partnerlerin karşılıklı ihtiyaçlarını karşılamak için kullanıldığını düşündüklerinde ilişkilerinden daha fazla doyum aldıkları sonuca ulaşmışlardır. Eşit dağılmayan gücün ilişkiden alınan doyumu azalttığı yönündeki bu bulgu alanyazındaki birçok çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir (Brezsnyak ve Whisman, 2004, s. 204; Gray-Little vd.,1996, s. 301; Jackson vd., 2014, s. 108; Kaynak Malatyalı, 2014, s. 143). Bu tutarlı bulgulardan birini elde eden ve 157 evli çiftle yürütülen çalışmada (Kaynak Malatyalı, 2014, s. 143) evlilikte algılanan gücün bağlanma boyutları ile yatırım modeli değişkenleri (evlilik doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve evliliğe yapılan yatırımlar) arasındaki ilişkide olası aracı rolü araştırılmıştır. Araştırmada bireylerin algıladığı güç kendilerinin bağlanma kaygısı ile eşlerinin evlilik doyumu ve evliliğe yaptığı yatırımlar arasında aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın (2017, s. 71) ilişkide güç ve cinsiyetin romantik ilişki doyumuna etkisini araştırdığı çalışmasında bu değişkenlerin romantik ilişki doyumunu ne derecede yordadığını tespit etmek istemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu romantik ilişkiye sahip 202 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. İlişkilerde Güç Algısı Ölçeğinin kullanıldığı çalışmada güç algısı ilişki doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuş fakat cinsiyetin ilişki doyumunda yordayıcı bir değişken olmadığı tespit edilmiştir. Aydın'ın (2017, s. 71) araştırmasında kullandığı İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği'ni Çağ ve Aydın (2017, s. 217) çalışmalarında Türk kültürüne uyarlayarak romantik ilişkilerde güç etmeninin rolünü inceleyen çalışmaların yapılmasına öncülük etmişlerdir. Bu tarihten önce Kaynak Malatyalı (2014, s. 143) evli çiftlerde güç algısı çalışmış olmasına rağmen ilişki türü fark etmeksizin evli, nişanlı veya flört ilişkisi olan bireylerin ilişkilerindeki güç algısını inceleyen ölçeği Çağ ve Aydın (2017, s. 217) Türk kültürüne uyarlamıştır. Özetle, bu iki çalışma ulusal alanyazında güç algısının romantik ilişkilere etkisinin incelendiği çalışmalar olmaları ve araştırma sonucunda güç algısı ile ilişki doyumunun pozitif ilişkide çıkması yönünden bu çalışmalar ve gelecekte yapılacak çalışmalar için büyük önem taşımaktadır.

İlişkilerde güç algısıyla ilgili yapılan araştırmalar sınırlı sayıda olsa da romantik ilişki yaşayan bireylerin kendilerinde ve partnerlerinde var olduklarını düşündükleri güce yönelik algıları ve bu gücü kullanma biçimleri romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkide kurduğu iletişim biçimlerini, çatışma çözme yöntemlerini, ilişkiye yaptığı yatırımları ve ilişkiden aldığı doyumları doğrudan ya da dolaylı bir biçimde etkilemektedir. Ulusal ve

uluslararası düzeyde yapılan çalışmaların yöntem bölümlerini karşılaştırma yapabilecek kadar ulusal düzeyde çalışmalar yer almadığı için Türkiye ve yurtdışı bazında karşılaştırma yapabilmek mümkün değildir. Öte yandan, İlişkilerde Güç Algısı Ölçeğinin uyarlanarak Türkiye'deki romantik ilişki ile ilgili alanyazına katılmış olması ilişkilerde güç algısının araştırmalarda konu alınmasına katkı sağlanacağı düşünülebilir. Ayrıca ilişkilerde güç algısı ölçeğinin doğrudan ilişki doyumu ile ilişkisinin incelenmesi de uluslararası alanyazındaki çalışmaların ilişkide güç algısı ve ilişkiyi sürdürme eğilimleri arasındaki ilişkiyi gösteren bulguların bu iki kavram arasındaki ilişkiyi vurguladığı söylenebilir.

2.5.3. İlişkisel alçakgönüllülük ile ilgili araştırmalar

İlişkisel alçakgönüllülük kavramı, alçakgönüllülük kavramı temel alınarak geliştirilmiş bir kavramdır. İlişkisel alçakgönüllülük ölçeği geliştirilene ve bu ölçek aracılığıyla kadar ilişkisel alçakgönüllülük kavramı alanyazına girene (Davis vd., 2011, s. 227) kadar alçakgönüllülük bireysel bir nitelik olarak ele alınmış daha sonra bu kavram ilişkisel bir nitelik haline dönüşerek bireylerin partnerlerinin alçakgönüllülüğüne ilişkin algısını ifade eder hale gelmiştir. Dolayısıyla bu kuramsal açıklama göz önünde bulundurularak öncelikle alçakgönüllülükle ilgili araştırmalara sonrasında da ilişkisel alçakgönüllülükle ilgili yapılan güncel çalışmalara yer verilmiştir. İlişki istikrarı modelinde yer alan diğer değişkenlerle ilgili verilen araştırmalarda olduğu gibi ilişkisel alçakgönüllülükle ilgili çalışmalarda da ulusal ve uluslararası alanyazın incelenmiştir.

Alanyazında alçakgönüllülük ile araştırmalar incelendiğinde alçakgönüllülüğün çeşitli biçimlerde (ilişkisel alçakgönüllülük, düşünsel alçakgönüllülük, kültürel alçakgönüllülük gibi) adlandırılarak üzerinde çalıştığı görülmektedir. Alçakgönüllülüğün farklı biçimleri olsa da Chancellor ve Lyubomirsky'in (2013, s. 822) de ifade ettiği gibi uzun yıllar boyunca alçakgönüllülük üzerinde durulmamış, son zamanlarda üzerinde fazlasıyla durulan bir kavram haline gelmiştir. Bununla birlikte alçakgönüllülük kavramının işlevsel olarak tanımlanmasına yönelik tartışmalar alçakgönüllülük ilgili çalışmaların neden sınırlı sayıda olduğu açıklamaktadır (Bhattacharya vd. 2017, s. 2)

Bu sınırlılıklar göz önünde bulundurularak alçakgönüllülük kavramıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde pek çok araştırmanın alçakgönüllülüğünün bireylerin ruh sağlığına ve kişilik gelişimine etkisini incelediği görülmektedir. Örneğin Gediksiz (2013, s. 93) alçakgönüllülük ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları gibi değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmada çalışma

grubunu 376 öğrencinin oluşturduğu çalışmada alçakgönüllülük ve psikolojik iyi olma düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olmadığı ve alçakgönüllülük düzeylerinin cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar göstermediği bulunmuştur. Başka bir deneysel çalışmada ise alçakgönüllülük ile öz düzenleme arasındaki ilişki incelenmiştir (Tong vd., 2016, s. 30). Araştırmanın çalışma grubunu 46 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda alçakgönüllü davranışlar gösteren bireylerin diğer bireylere göre daha hoşgörülü, sabırlı, benlik saygısı yüksek ve daha gelişmiş öz düzenleme yeteneğine sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca çalışmada öz düzenleme yeteneği gelişmiş bireylerin sosyal ve romantik ilişkilerinde daha fazla doyum aldıkları belirtilmiştir. Örnekleri yukarıda verilen, alçakgönüllülüğün sonuçlarını analiz etmeyi hedefleyen araştırmaların bulgularına göre; alçakgönüllü bireyler tutarlı ve pozitif (Rowatt vd., 2006, s. 208), kendini diğer insanlardan yüksekte görmeyen (Davis vd., 2011, s. 229; Peterson ve Seligman, 2004, s. 53), mutluluk, huzur, sevinç gibi duyguları daha fazla deneyimleyen (Jankowski, Sandage ve Hill, 2013, s. 414), zorlu olaylardan sonra kendini hızlıca toparlayabilen (Dwiwardani vd., 2014, s. 83), kendi eksikliklerinin ve güçlü yanlarının farkında olan (Tangney, 2009, s. 86), çok boyutlu ve yansıtıcı düşünen (Krumrei-Mancuso vd., 2019, s. 12), kişisel gelişime açık olan (Ou, 2011, s. 37; Owen, 2012, s. 17; Wright vd., 2017, s. 5) ve affedici yönleri gelişmiş (Jankowski, Sandage ve Hill, 2013, s. 414) bireyler olarak görülmektedir.

Alçakgönüllülükle ilgili alanyazındaki bazı çalışmalar (Davis vd., 2011, s. 229; Ou, 2011, s. 37; Owen, 2012, s. 17) alçakgönüllülüğün kişilik gelişimindeki yansımalarını açıkladığı gibi bazı çalışmalarda bireylerde alçakgönüllülüğün nasıl geliştiğini açıklamaya çalışmışlardır. Davis ve diğerleri (2013, s. 74) ve Dwiwardani ve diğerleri (2014, s. 83) alçakgönüllülüğün bağlanma stilleriyle yakından ilişkili olduğunu, bireylerin sahip olduğu alçakgönüllülük düzeylerinin bağlanma stillerine göre değiştiğini bulmuşlardır. Bu iki araştırmanın bulgularından yola çıkılarak güvenli bağlanan bireylerin kaçınan veya güvensiz bağlanan bireylere göre daha alçakgönüllü olduğu, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olan bireyler olduğu söylenebilir. Yücel ve Arslantürk (2019, s. 226) ise güvenli bağlanmanın açık fikirli olma ve düşünsel alçakgönüllülükle yakından ilişkili olduğu için bağlanma stillerinin alçakgönüllülüğün öncülü olduğunu ifade etmişlerdir. Bireyleri alçakgönüllü olmaya iten ve alçakgönüllülük düzeylerini artıran diğer etmenler arasında dini etkinliklere katılma ve maneviyat (Krause ve Hayward, 2014, s. 200), psikolojik sağlamlık (Dwiwardani vd., 2014, s. 83), affedici olma

gibi karakter güçlerine sahip olma (Jankowski, Sandage ve Hill, 2013, s. 414) ve yüksek benlik saygısı (Yücel ve Arslantürk, 2019, s. 226) gibi etmenler yer almaktadır.

Görüldüğü üzere alçakgönüllülük kavramı bireysel bir nitelik olarak ele alınarak pek çok araştırmada incelenmiştir. Alçakgönüllülüğün öncülleri ve sonuçlarıyla ilgili yapılan bu araştırmalar alan uzmanlarına ve araştırmacılara alçakgönüllülük kavramıyla ilgili pek çok ipucu sunmaktadır. Romantik ilişkilerde alçakgönüllülüğün rolünü inceleyen araştırma bulguları incelendiğinde ise; pek çok araştırmada alçakgönüllülük bireysel bir özellik olarak ele alınmış fakat alçakgönüllülüğün öncülleri ve sonuçlarıyla ilgili yapılan diğer araştırmalardan farklı olarak bu tür araştırmalarda alçakgönüllülük bireysel nitelik olarak ele alınarak alçakgönüllülük ile romantik ilişkiyle ilgili değişkenler (örn. doyum, ilişkiyi sürdürme, iletişim) arasındaki yakın ilişkiyi inceleyen araştırmalar bulunmuştur. Bununla birlikte bu tür araştırmalar sınırlı sayıdadır. Örneğin, Estephan (2007, s. 102) yaptığı çalışmada bireylerin evlilikten aldıkları doyum, evlilikte iletişim ve alçakgönüllülük arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 300 çift ile yaptığı çalışmada; alçakgönüllü bir tavra sahip olan çiftlerin evlilik doyumlarının yüksek olduğu tespit etmiş dolayısıyla alçakgönüllülük ile evlilik doyumunu arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmiştir. Dwiwardani ve diğerleri (2014, s. 83) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise alçakgönüllülük ve bağışlayıcılığın yılmazlık ve bağlanma stilleri üzerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu yaşları 18-76 arasında değişen 245 kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda alçakgönüllülüğün, kaçınmalı bağlanma stiline sahip bireylerle negatif ilişkide olduğu, kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerle ise ilişkide olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alçakgönüllülük ile kişilerarasındaki ilişkilerdeki davranışlar, duygular ve tutumlar arasındaki ilişkiyi analiz etmeye çalışan araştırmalarından ardından Davis ve diğerleri (2011, s. 227) İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği'ni geliştirerek alçakgönüllülük kavramını ilişkisel bağlamda ele almışlardır. Bu çalışmalarıyla ilişkisel alçakgönüllülük ile ilgili alanyazına katkı sağlamış olan Davis ve diğerleri (2011, s. 227), bu alandaki çalışmalarını devam ettirmektedirler. Bununla birlikte ilişkisel alçakgönüllülükle ilgili çalışmalar sınırlılığını korumaya devam etmektedir. Davis, Worthington ve Hook (2010, s. 245) ilişkisel alçakgönüllülükle ilgili yapılan çalışmalarının sınırlı sayıda olmasının ve alçakgönüllülük kavramının romantik ilişkilerde daha az çalışıyor olmasının temele nedenini alçakgönüllülük kavramının işlevsel olarak tanımlanmaması ve ilgili kavramı ölçebilecek geçerli ve güvenilir aracın olmamasına bağlamaktadır. Bu nedenle ilgili araştırmalarda görülebileceği gibi ilişkisel alçakgönüllülükle ilgili yapılan çalışmalar

Davis ve meslektaşları tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmalardan biri olan ve Davis ve diğerleri (2011, s. 225) tarafından yapılan çalışmada beş farklı çalışma grubuyla çalışılarak hem İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği'nin psikometrik özelliklerine dair bulgular elde edilmiş hem de alçakgönüllülük, affetme, empati, ilişkiyi sürdürme eğilimi ve stres yönetme becerileri arasındaki ilişkilere dair bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda geçerli ve güvenilir bulunan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği diğer çalışmada kullanılarak araştırma sonucunda algılanan alçakgönüllülük ile affetme, empati, ilişkiyi sürdürme eğilimi ve işlevsel stres yönetme becerileriyle olumlu yönde ilişkisi bulunurken alçakgönüllülük ile partnerden intikam alma isteği ve kaçınma davranışlarıyla olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Davis ve diğerlerinin (2011, s. 225; 2013, s. 74) çalışmalarından farklı olarak, Farrell ve diğerleri (2015, s. 14) yaptıkları çalışmada romantik ilişkilerde alçakgönüllülüğün etkisini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu romantik ilişkiye sahip 459 kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda partnerlerini alçakgönüllü, ilişkiye bağlı ve bağışlayıcı olarak nitelendiren bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumun diğer çiftlere göre daha yüksek ve ilişkinin istikrarlı olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer sonuç olarak da alçakgönüllülüğün sadakat ve bağlılık ile pozitif ilişkide olduğu ve ilişki istikrarında etkisi olduğu yönündedir. Dwiwardani ve diğerleri (2018, s. 452), Farrell ve diğerlerine (2015, s. 14) benzer bir şekilde araştırmalarında partnerlerinin alçakgönüllü biri olduğunu düşünen bireylerin partnerlere daha bağlı olduklarını, ilişkileri ve partnerleri için daha fazla minnet duygusunu besledikleri ve sonuç olarak ilişkilerinden aldıkları doyumun arttığını bulmuşlardır. İlişkisel alçakgönüllülükle ilgili hem boylamsal hem de deneysel bir çalışma yürüten Van Tongeren ve diğerlerinin (2019, s. 180) deneysel çalışmalarına 138 kişi katılırken boylamsal çalışma 186 kişiyle yürütülmüştür. Her iki çalışmanın sonunda ilişkisel alçakgönüllülüğün doğrudan ve olumlu yönde ilişki doyumuyla ilişki olduğu bulunmuştur. Çünkü çiftler alçakgönüllü olduklarında ilişkilerinde çatışma yaşasalar dahi çatışmayı çözmek için çaba göstermekte, çatışma sonrası stresleri olumlu stratejiler aracılığıyla yönetebilmekte ve dolayısıyla çatışma sonrası tepkiler göstermedikleri için çatışmayı yöneterek ilişkilerden daha fazla doyum almaktadırlar. Bu çalışmaları destekler nitelikte Krause ve Hayward (2015, s. 200), Davis ve diğerleri (2013, s. 59) ve Dwiwardani ve diğerleri (2018, s. 452) yaptıkları çalışmalarında partneri tarafından küçük görülmediğine inanan, partnerinin öz-farkındalığı yüksek olan ve kendilerine karşı partnerinin merhametli ve alçakgönüllü olduğunu düşünen bireyler mevcut ilişkilerine daha fazla bağlı kalmakta, ilişkileri için

maddi ve manevi yatırımlar yapmakta ve mevcut ilişkileri dışındaki alternatiflerin niteliğini yetersiz görmekte-dirler.

Sonuç olarak, ilişkisel alçakgönüllülük, alçakgönüllülük temelinde benimsenerek geliştirilen bir kavram olduğu için bu bölümde öncelikle alçakgönüllülük ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Söz konusu araştırmalardan yola çıkarak romantik ilişkisi olsun ya da olmasın bireylerin alçakgönüllü olmasının ve güçlü ve zayıf yönlerini bilmesinin onların psikolojik iyi olma ve yaşam doyumu gibi olumlu ruh sağlığı göstergelerine sahip olmalarına etki ettiği ifade edilebilir. Alçakgönüllülük ilişkisel bağlamda ele alındığında, ilişkisel alçakgönüllülüğün bireylerin ilişki doyumunu, ilişkiye yaptığı yatırımı, ilişkiye olan bağlılıklarını etkilediği ulusal ve uluslararası çalışmalarda elde edilen bulgularla desteklenmiştir.

2.5.4. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilgili araştırmalar

Günümüze kadar yapılan çalışmalar ruh sağlığı bozukluklarının bireylerin ilişkilerini nasıl etkilediğini açıklamaya çalışmıştır. Bu bozukluklar içerisinde sıklıkla araştırılan, araştırmacılar tarafından üzerinde durulan bir bozukluk obsesif ve kompulsif bozukluktur. Önceleri tanı koymak ve bu etkileri incelemek üzerine yapılan çalışmalar sonrasında bireyleri tanılamak yerine bozukluk bağlamında gösterilen belirtilerin düzeyini belirlemeye ve belirlenen bu düzeylerin romantik ilişkileri etkileme düzeylerini incelemeye yönelmiştir (Abbey vd., 2007, s. 1181; Real vd., 2013, s. 23). Günümüze yaklaştıkça da obsesif kompulsif belirtiler temel alınarak ilişkide obsesif ve kompulsif belirtilere odaklanılmıştır (Doron vd., 2012a, s. 235; 2012c, s. 17; Doron vd., 2014, s. 2219). Bu hususlar dikkate alınarak bu bölümde öncelikle obsesif kompulsif belirtiler gösteren bireylerin romantik ilişkilerine odaklanan araştırmalara sonrasında da partnerine ve ilişkinin doğruluğuna ilişkin sahip oldukları obsesif kompulsif belirtilerle ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Araştırma gruplarında obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı alan bireylerin yer aldığı çalışmalarda bireylerin romantik ilişkilerinde sergilediği davranışlar, ilişkiyi sürdürme niyetleri, ilişki doyumları ve cinsel istek gibi konular yer almaktadır. Söz konusu araştırmalardan biri olan Abbey ve diğerleri (2007, s. 1181) yaptıkları çalışmada romantik işlevsellik ile obsesyon ve kompulsiyon bozukluk arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı almış 64 birey oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda obsesyon ve kompulsiyon bozukluk düzeylerine göre bireylerin romantik ilişkilerinde yakınlık, ilişki doyumunu ve cinselliği

olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Real ve diğerleri (2013, s. 23) de yaptıkları çalışmada Abbey ve diğerleri (2007, s. 1181) tarafından yapılan çalışmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Meta analiz çalışması olan bu çalışmada 2013 yılına kadar konuyla ilgili araştırmalar incelenerek obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı alan bireylerin özellikle cinsellikten uzak durdukları ve bu bozukluğa sahip olan bireylerin ilişkiye daha az bağlı kaldıkları, partnerlerine ve ilişkideki sevgiye ilişkin sahip olduğu şüpheli dőřünceler nedeniyle ilişkilerden daha az doyum aldıkları bulunmuştur. Obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı alan bireylerin romantik ilişkilerini sđrdürme eğilimlerini inceleyen Remmerswaall ve diğerleri (2016, s. 56) yaptıkları çalışmada, obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı alan bireylerin yaşam kalitesi ve ilişki doyumuna etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın alışma grubunu obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı almış 353 birey oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı almış bireylerin ortalamanın altında bir yaşam kalitesine sahip oldukları ayrıca yaşam kalitesindeki dőřüklüđün ve obsesif ve kompulsif belirtiler göstermenin ilişki doyumuna olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmiştir.

Tetelman (2018, s. 109) yaptığı araştırmada obsesyon ve kompulsiyon bozukluk ile bağlanma stili ve romantik ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın alışma grubunu 124 kadın oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda obsesyon ve kompulsiyon bozukluk tanısı alan kadınların romantik ilişkilerde sıklıkla kaygılı/kaçınan bağlanma stili gösterdikleri ve obsesyon ve kompulsiyon belirti düzeylerinin ilişki doyumuna olumsuz etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Tetelman'ın (2018, s. 109) araştırmasındaki değişkenlere kendi araştırmasında yer veren Yıldırım (2018), konuyla ilgili katkılarını ulusal alanyazınına yapmıştır. Yaptığı çalışmada beliren yetişkinlerin obsesyon ve kompulsiyon bozukluk belirtileri ile bağlanma biçimleri, kontrol düzeyleri, destekleme düzeyleri ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin romantik ilişkilerini ve partnerlerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırmanın alışma grubunu 353 üniversite ğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda; bağlanma stillerinden kaygılı/kaçınmacı bağlanmanın obsesif ve kompulsif belirtiler ile pozitif ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu durumda bireylerin partnerlerine karşı endişe ve güvensizlik duygusu besledikleri dolayısıyla romantik ilişkilerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Romantik ilişkilerle ilgili alanyazında obsesif ve kompulsif belirtiler gösteren bireylerin romantik ilişkilerini sđrdürme eğilimleri mercek altına alınırken, romantik ilişki odaklı ve partner temalı obsesif ve kompulsif belirtilerin ilişki istikrarı üzerindeki

etkisine odaklanan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Romantik ilişki odaklı ve partner temalı obsesif ve kompulsif belirtilerin incelendiği çalışmalarda ebeveyn ilgisi, yetişkin bağlanma biçimleri (Trak, 2016, s. 117), ruminatif düşünme stili, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısı (Abak, 2019, s. 106), koruyucu ebeveyn tutumları, bağlanma kaygısı ve benlik saygısı (Trak ve İnözü, 2016, s. 121) değişkenlerine yer verilirken ilişki doyumu, ilişkiye yapılan yatırımı, seçeneklerin niteliği ve bağlılık değişkenlerine sınırlı sayıda araştırmada (Doron vd., 2012c, s. 235) yer verilmiştir. İlişki istikrarıyla ilgili doğrudan bir çalışma olmasa da Trak'ın (2016, s. 117) yaptığı çalışma romantik ilişki odaklı ve partner temalı obsesif ve kompulsif belirtilerin yakın ilişkilerdeki rolünü açıklaması nedeniyle önemlidir. Bu çalışmada hatırlanan ebeveyn ilgisi, yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki ve partner temalı obsesif kompulsif bozukluk semptomları ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu romantik ilişkiye sahip 538 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda hatırlanan olumsuz/yetersiz ebeveyn ilgisinin bağlanma biçimlerine etki ettiği bu etkinin bireyin romantik ilişkilerinde ilişkiye ve partnerine karşı obsesif kompulsif bozukluk semptomları göstermesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Trak, 2016, s. 117). Sınırlı çalışmalardan olan partner temalı obsesif ve kompulsif belirtiler ile ilişki doyumu değişkenleri arasında ilişkiyi inceleyen Doron ve diğerleri (2012c, s. 235) 385 çiftin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında partnerine karşı obsesif kompulsif belirtilerin ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordadığını, olumsuz duygulanım ve benlik saygısı ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide partner temalı obsesif kompulsif belirtilerin aracı rolü üstlendiği sonucuna varmışlardır.

Obsesif ve kompulsif belirtiler ile romantik ilişkiyi sürdürme eğilimleri (seçeneklerin niteliği, ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve bağlılık) arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar; sürekli, yineleyici davranış ve düşüncelerin bireylerin ruh sağlığını ve yaşam doyumunu olumsuz etkilediği gibi bireylerin ilişki doyumunu ve ilişkinin işlevselliğini de olumsuz etkilediğini göstermektedir. Çünkü partnerlerine, ilişkideki sevgiye ve ilişkinin doğruluğuna ilişkin şüpheler, endişe ve güvensizlik duygusu ve bu şüphelerin ortaya çıkardığı tekrarlayan davranışlar bireylerin ilişkilerini zedelemekte dolayısıyla da bireylerin ilişkilerinden vazgeçme eğilimleri göstermelerine neden olmaktadır. Türkiye'de romantik ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri üzerine yapılan çalışmalar sınırlı sayıda olduğu için ulusal ve uluslararası çalışmaların karşılaştırılması mümkün görülmemektedir. Öte yandan, bu konuyla ilgili yapılan çalışmalara tanı konan bireyler değil bu belirtileri sergileyen bireyler katıldığı

söylenebilir. Oysaki uluslararası alanyazındaki çalışmalarda obsesif ve kompulsif bozukluk tanısı alan katılımcıların tanı almayan bireylere göre bu tür araştırmalarda daha yer aldığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde bu araştırmada kullanılan araştırma deseni ve çalışma gruplarına dair bilgiler verilmiştir. Ardından veri toplama araçları tanıtılmış ve verilerin toplanma süreci anlatılmıştır. Son olarak araştırmada kullanılan veri analiz yöntemleri hakkında bilgiler verilmesinin ardından bu araştırma kapsamında Türk kültürüne uyarlanan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlanma sürecine dair bulgular sunulmuştur.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nicel verilere dayalı tarama modellerinin bir alt türü olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri genel tarama ve ilişkisel tarama modelleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. İki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin durumunu ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma desenlerinin tümü ise ilişkisel tarama modeli olarak tanımlanmaktadır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011). Bu araştırmada romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarı ile ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyonlar arasındaki değişimin derecesi belirlenmeye çalışıldığı için bu araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu bölümde araştırmaya dâhil olan katılımcıların özelliklerine ve katılımcıları seçme yöntemine dair bilgiler verilmiştir. Bu çalışmada iki çalışma grubu bulunmaktadır. İlk çalışma grubuyla ölçek uyarlama çalışması gerçekleştirilmiş ardından ikinci çalışma grubuyla araştırma kapsamında geliştirilen ilişki istikrarı modeli test edilmiştir.

3.2.1. Çalışma grubu 1

Bu grup ile romantik ilişkilerde partnerlerin birbirlerine gösterdikleri alçakgönüllük düzeylerini belirlemek amacıyla Davis ve diğerleri (2011) tarafından geliştirilen İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanma çalışması yapılmıştır. Bu çalışma grubunda yer alan bireyler tesadüfi olmayan örneklem

yöntemlerinden biri olan kolayda (convenience) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kolayda örnekleme çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir ve örneklemin araştırmacı tarafından kolaylıkla ulaşılabilir ve yakın olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Bryman, 2016). Bu araştırmanın birinci çalışma grubunda en az bir aydır romantik ilişki yaşayan 18 yaş üstü bireylerin yer almaktadır. Ölçek uyarlama çalışmaları sırasında 18 yaş üstü romantik ilişkisi olan bireylere araştırmanın amacı anlatılmış ve gönüllü olanların ölçeği doldurması istenmiştir. Birinci çalışma grubunda yer alan bireyler araştırmacın belirlediği ortamlarda ölçeği doldurmuştur. Ölçekler katılımcılara verilmeden önce araştırmaya sadece romantik ilişkisi olan bireylerin katılabileceği söylenmiştir. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra romantik ilişkisi olan, 18 yaş üstü ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen bireylere ölçekler dağıtmıştır.

Bu aşamada bir ölçme aracının uyarlanması çalışması yapıldığı için İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin madde sayısı dikkate alınmıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında örneklem büyüklüğü belirlenirken uyarlanacak ölçeğin madde sayısı dikkate alınmaktadır. Ölçek uyarlama çalışmalarıyla ilgili alanyazında ölçek uyarlama çalışmalarında yer alacak bireylerin sayısının ölçekte yer alan madde sayısının en az beş katı (Bryman ve Cramer, 2001), 10 katı (Nunnally, 1978, s. 464), 15 katı (Gorusch, 1983, s. 141) olması gerektiği vurgulanmaktadır. Comrey ve Lee (1992) ise araştırmacıların ölçek uyarlarlarken 100 kişiye uygulanmasının yetersiz olduğunu, 200 kişiye uygulanmasının orta düzeyde yeterli olduğunu, 300 kişiye uygulanmasının iyi olduğunu, 500 kişiye uygulanmasının çok iyi olduğunu ve 1000 kişiye uygulanmasının ise mükemmel olduğunu vurgulamaktadır. Ölçek uyarlama çalışmalarıyla ilgili alanyazında madde sayısının en az beş katı olması gerektiği ise araştırmacılar tarafından genel kabul gören yaklaşımdır (Büyüköztürk vd., 2014; Tavşancıl, 2006, s. 138). Bu görüşler dikkate alınarak birinci çalışma grubunda yer alan bireylerin sayısına karar verilmiştir. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği 16 maddeden oluştuğu için romantik ilişki yaşayan madde sayısının en az on katı olan 160 bireye ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlama çalışmasına Tablo 3.1 de görüldüğü üzere toplam 248 birey katılmıştır.

Tablo 3.1.

Çalışma Grubu 1 Demografik Değişkenler

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	170	68.6
	Erkek	78	31.4
	Toplam	248	100.0

Ayrıca uygun örnekleme yöntemi kullanılarak zaman ve işgücü kaybının önlenmesi ve en ulaşılabilir ve maksimum örneklem büyüklüğüne ulaşılması amaçlanmıştır (Büyüköztürk vd., 2017). İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması aşamasında araştırmaya katılacak bireylerin seçiminde romantik ilişkisi yaşaması temel ölçüt olarak aldığı için uyarlanma aşamasında flört eden, sözlü, nişanlı ve evli çiftlerin araştırmaya katılması için çaba gösterilmiştir.

3.2.2. Çalışma grubu 2

Yukarıda belirtildiği gibi bu araştırmada romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarı ile ilişkide gösterdikleri alçakgönüllülük, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyonlar arasındaki yapısal ilişkilerin test edilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın ikinci çalışma grubunda yer alan bireylerin birinci çalışma grubunda olmamasına özen gösterilmiştir. Araştırmanın birinci çalışma grubuna benzer bir şekilde, araştırmanın ikinci çalışma grubunda yer alacak bireylerin belirlenmesinde tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden biri olan kolayda (convenience) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu grupta da araştırmaya katılacak bireyler seçilirken bireylerin en az bir aydır romantik ilişki yaşamalarına ve 18 yaş üstü olmalarına dikkat edilmiştir. Yapısal eşitlik modellemesinin doğru sonuçlar verebilmesi için araştırmacının örneklem büyüklüğünü doğru bir şekilde belirlemesi gerekmektedir. Öte yandan örneklem sayısının kaç olması gerektiği hakkında alanyazında kesin bir görüş birliği bulunmamaktadır (Waltz, Strcikland ve Lenz, 2010, s. 145). Örneklem sayısı ile ilgili görüşler incelendiğinde Kline'nın (2005) örneklemin madde sayısının 10 katı olması, bu sayının 200'den az olmaması gerektiğini savunduğu görülmektedir. Andrew, Pedersen ve McEvoy (2011) ise her madde için 10 denek alınmasının yeterli olduğunu söylemektedir. Hair ve diğerleri (1998, s. 54) ise yapısal eşitlik modelinin varsayımlarının karşılanması için minimum örneklem büyüklüğünün 100 ile 150 arasında olması gerektiği ifade etmektedir. Örneklem büyüklüğüyle ilgili alanyazındaki görüşler dikkate alınarak bu araştırmada

ikinci çalışma grubunu romantik ilişkiye sahip 645 birey oluşturmaktadır (Tablo 3.2). Bu şekilde hem Kline'nın (2005) hem de Andrew, Pedersen ve McEvoy'in (2011) görüşleri dikkate alınmıştır. Hair ve diğerlerinin (1998, s. 54) ifade ettiği gibi örneklem büyüklüğü de en az 150 kişiden fazla oluşmuştur.

Tablo 3.2.

Çalışma Grubu 2 Demografik Değişkenler

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	347	53.8
	Erkek	298	46.2
	Toplam	645	100.0
Yaş	18-25 yaş	291	45.1
	26-35 yaş	245	38.0
	+ 36 yaş	107	16.9
	Toplam	645	100.0

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, araştırma sorularını yanıtlamak için gerekli olan verileri toplamak amacıyla; romantik ilişkilerdeki istikrarı belirlemek amacıyla “İlişki İstikrarı Ölçeği”, Güç Algısı Ölçeği, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve son olarak bu çalışmada Türkçeye uyarlanan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklere ait bilgiler Tablo 3.3'te gösterilmektedir.

Tablo 3.3.

Veri Toplama Araçlarına Dair Bilgiler

Veri Toplama Araçları	Geliştiren	Uyarlayan	Madde Sayısı	Ölçek Tipi
Kişisel Bilgi Formu	Araştırmacı ve Danışmanı	-	5	
İlişki İstikrarı Ölçeği	Rusbult, Martz ve Agnew (1998)	Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005)	37	9'lu Likert
Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonlar Ölçeği	Doron ve diğerleri (2012)	Trak ve İnöz (2017)	12	5'li Likert

Tablo 3.3. (devam)

Veri Toplama Araçlarına Dair Bilgiler

Veri Toplama Araçları	Geliştiren	Uyarlayan	Madde Sayısı	Ölçek Tipi
İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği	John ve Keltner (2006)	Aydın ve Çağ (2017)	8	7'li Likert
İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği	Davis ve diğerleri (2011)	Araştırmacı ve Danışmanı	16	4'li Likert

3.3.1. İlişki İstikrarı Ölçeği (Relationship Stability Scale)

İlişki İstikrarı Ölçeği (Relationship Stability Scale), Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde Yatırım Modeli temel alınmış ve ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme olmak üzere üç alt ölçekten oluşmuştur. Toplam 30 maddeden oluşan İlişki İstikrarı Ölçeğinin Türkçeye uyarlaması Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Sonrasında Büyüksahin ve Taluy (2008) ölçeği tekrar gözden geçirmiş ve ölçeğe 7 maddeden oluşan bağlılık boyutunu eklemiştir. İlişki İstikrarı Ölçeğinin her bir alt ölçeğinin ilk beş maddesi dördümlü dereceli (1= tamamen yanlış, 2= oldukça yanlış, 3= oldukça doğru, 4= tamamıyla doğru), alt ölçeklerin diğer maddeleri ise 9'lu dereceli olan (1=tamamen yanlış, 9=tamamıyla doğru) Likert tipi bir ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin yalnızca bağlılık alt ölçeğindeki 3. ve 4. maddeler tersine puanlanmaktadır. Puanların artması ilgili boyutun arttığı anlamına gelmektedir. Ölçekten elde edilen puanların artması ilgili boyutun arttığı anlamına gelmektedir. Uyarlama sonrasında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, ilişki doyumu için .90, seçeneklerin niteliğini değerlendirme için .84 ve ilişki yatırımı için ise .84 olarak bulunmuştur (Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005). Bağlılık alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .70'tir (Büyüksahin ve Taluy, 2008). Ayrıca her bir alt ölçeğin, iki yarım güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve bunlar da sırasıyla .84, .71 ve .78 olarak bulunmuştur. Daha sonra yapılan bir çalışmada, ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve bağlılık alt ölçekleri için Cronbach Alpha değerleri sırasıyla, .94, .85, .88, .93 olarak bulunmuştur (Toplu-Demirtaş, Hatipoğlu-Sümer ve White, 2013). Bu çalışma kapsamında ise ölçeğin Cronbach Alfa değerleri; ilişki doyumu

için .91, seçeneklerin niteliğini değerlendirme için .90, ilişki yatırımı için .87 ve bağıllık alt boyutu için .91 olarak bulunmuştur.

3.3.2. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (Relationship Obsessions and Compulsions Inventory)

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği romantik ilişkilerle ilgili obsesyon-kompulsiyon belirti düzeyini ölçmek amacıyla Doron ve diğerleri (2012a) tarafından geliştirilmiştir. Toplam on iki maddeden oluşan ölçeğin derecelendirme yapısı 5'li Likert tipinden (0: Bana hiç uygun değil, 4: Bana çok uygun) oluşmaktadır. Ölçekten alınacak yüksek puanlar romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonların belirti düzeyindeki yüksekliğe işaret etmektedir. Ölçeğin puanlamasında 2 ve 8 numaralı maddeler puanlamanın dışında bırakılmaktadır, çünkü sadece verilen cevapların güvenilirliğin ölçmek için kullanılmaktadır. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeğinin; Partnere Duyulan Sevgi, İlişkinin Doğruluğu ve Partner Tarafından Sevilme olmak üzere üç alt ölçeği vardır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Trak ve İnöz (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin tamamının iç tutarlılık katsayısı .93 olarak hesaplanmış, alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının ise .84 ile .89 arasında değiştiği belirtilmiştir. Bu çalışma kapsamında Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeğinin tamamı için Cronbach Alfa değerleri .88 olarak bulunmuştur.

3.3.3. İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği (Sense of Power Scale)

İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği Anderson, John ve Keltner (2006) tarafından bireylerin ilişkilerindeki kişisel güç algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek özgün halinde sekiz madde ve tek faktörlü bir yapıya sahip olup 7'li Likert tipinde (1: Kesinlikle katılmıyorum; 7: Kesinlikle katılıyorum) derecelendirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Aydın ve Çağ (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formu “olumlu güç algısı” ve “olumsuz güç algısı” olmak üzere iki faktörlü yapısıyla romantik ilişkilerde partnerlerin algıladıkları gücü geçerli ve güvenli bir şekilde ölçebilmektedir. Ölçekte yer alan 1, 3, 5, ve 8. maddeler olumlu, 2, 4, 6, ve 7. maddeler olumsuz güç algısı boyutunu ölçmektedir. Ölçeğin 2, 4, 6 ve 7. maddeleri ters madde olarak kodlanmaktadır. Toplanan veriler üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. AFA bulguları sonucunda özgün halinde tek faktörlü olan ölçeğin bu araştırma grubunda iki faktörlü olduğu tespit edilmiştir. Bu iki faktörlü yapının kabul edilebilir düzeyde olduğu DFA ($\chi^2/sd=1.61$;

RMSEA=.076; GFI=.94; CFI=.98; NFI=.94) bulgularıyla desteklenmiştir. Ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlık katsayısı olan Cronbach alpha .88 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, 7'li Likert tipinde sekiz maddeden oluşan iki faktörlü bu ölçme aracı Türk kültüründe kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araçtır. Bu çalışma kapsamında İlişkilerde Güç Algısı Ölçeğinin tamamı için Cronbach Alfa değerleri .81 olarak bulunmuştur.

3.3.4. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği (Relational Humility Scale)

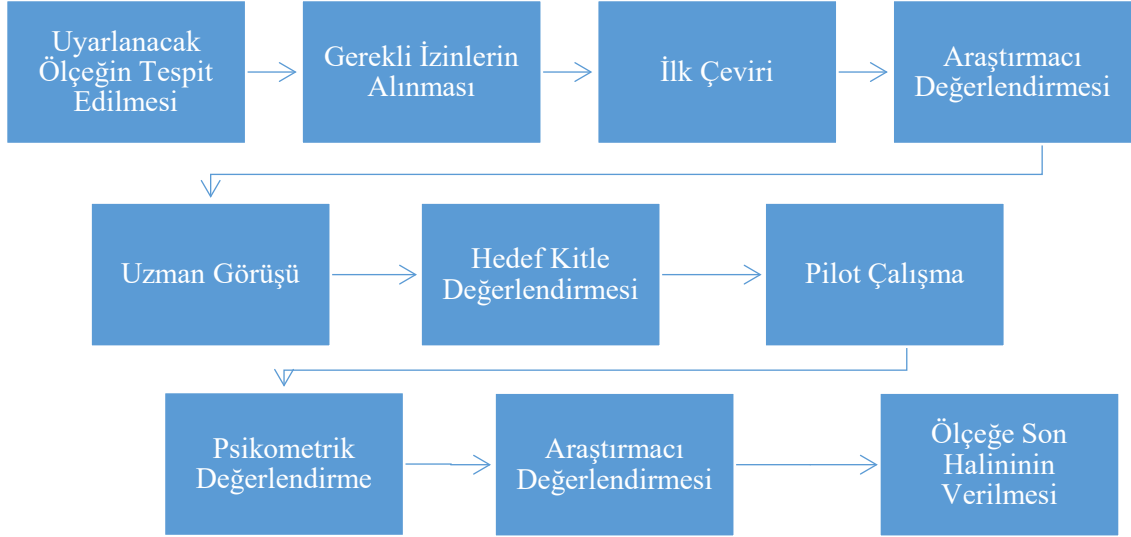
İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Davis ve diğerleri (2011) tarafından bireylerin romantik ilişkilerinde algıladıkları alçakgönüllülük düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması araştırmacı tarafından yapılmıştır. Ölçek özgün halinde 16 madde ve üç faktörlü bir yapıya sahip olup 4'lü Likert tipinde (1: Kesinlikle katılmıyorum; 4: Kesinlikle katılıyorum) derecelendirilmiştir. Ölçekte "Genel Alçakgönüllülük", "Üstünlük" ve "Öz-farkındalık" olmak üzere üç alt ölçek bulunmaktadır. Ölçeğin geliştirildiği ve psikometrik özelliklerinin test edildiği araştırmada beş farklı grupta çalışılmıştır. Çalışma gruplarında yer alan katılımcılar romantik ilişki yaşayan bireylerdir. Ölçeğin geçerliği test edilirken yapı geçerliği ve benzer ölçekler geçerliği test edilmiştir. Yapı geçerliği test edilirken Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmıştır. Benzer ölçekler geçerliği ise HEXACO-PI (Lee ve Ashton, 2004) ölçeğinin Dürüstlük-Alçakgönüllülük alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında Açıklayıcı Faktör Analizi bulguları sonucunda ölçeğin üç faktörlü olduğu tespit edilmiştir. Bu üç faktörlü yapının kabul edilebilir düzeyde olduğu Doğrulayıcı Faktör Analizi ($\chi^2/sd=1.68$; RMSEA=.06; SRMR= .05, CFI=.96) bulgularıyla desteklenmiştir. Ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlık katsayısı olan Cronbach Alpha .95 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler için bu katsayılar sırasıyla "Genel Alçakgönüllülük", "Üstünlük" ve "Öz Farkındalık" için .97, .90 ve .90 olarak bulunmuştur.

3.3.5. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu bu araştırma için araştırmacı tarafından hazırlanmış olup formda katılımcıların yaş, cinsiyet, ailenin gelirleri, eğitim düzeyi ve ilişki süresine ilişkin soruların yer almaktadır. Kullanılacak bu form aracılığıyla katılımcıların ilişki istikrarı ile yukarıda belirtilen değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

3.3.5.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması sürecinde tercüme, pilot çalışma ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi aşamaları izlenmiştir. Çeviri sürecine başlanılmadan önce ölçeğin geliştiricisi olan Dr. Davis ve diğerlerinden gerekli izinler alınmıştır. Uyarlama sürecinin basamakları Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Hambleton'a (2005) Göre Ölçek Uyarlama Süreci Basamakları

3.3.5.1.1 İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin çeviri süreci

Çalışma kapsamında Türk kültürüne uyarlanacak ölçeğin çeviri adımları Hambleton (2005)'ın ölçek uyarlama basamakları gözönünde bulundurularak planlanmıştır. Uyarlama çalışmasının ilk aşamasında İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin orijinal hali ve maddeleri Türk kültürüne çeviri çalışmalarının yapılması için iki bağımsız uzmana gönderilmiştir. Uzmanların seçilmesinde ön koşul olarak İngilizce ve Türkçe'ye hâkim olmaları ve ölçeğin geliştirildiği kültür hakkında bilgi sahibi olmaları gözönünde bulundurulmuştur. Ayrıca çevirmenler ölçeğin ölçümlendiği romantik ilişkiler ve alçakgönüllülük kavramları hakkında da bilgi sahibidir. Çeviri aşamasının ardından uzmanlardan gelen dönütler araştırmacı ve danışmanı tarafından karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda İngilizce ölçek maddelerinin anlamsal olarak doğru çevirilmesi, dilbilgisi kurallarına uygunluğu ve Türk kültüründe anlaşılabilir olmasına dikkat edilmiştir. Ardından ölçeğin orijinal hali ve Türkçe'ye çevirilmiş hali beş uzmana gönderilmiştir. Bu uzmanlardan üç tanesi psikolojik danışmanlık alanında, bir tanesi

ölçme ve değerlendirme alanında, kalan bir tanesi ise dil alanında uzmandır. Bu aşamada uzmanlar çevirilen maddeleri anlamsal olarak ve kültürel olarak uygunluğunu değerlendirmişler ayrıca iki dil arasındaki olası çeviri tutarsızlıklarını kontrol etmişlerdir. Uzmanların değerlendirmeleri incelendiğinde çevirilen maddelerin dil bilgisel, anlamsal ve kültürel olarak uygunluğu konusunda ortak fikire sahip oldukları tespit edilmiştir.

Uzmanların değerlendirmeleri, araştırmacı ve danışmanın kararları sonucunda ulaşılan ölçeğin Türk kültürüne uyarlanmış taslak hali araştırmada hedef alınan çalışma grubundaki en az bir aydır romantik ilişkiye sahip, 18 yaşın üzerinde olma kriterlerine uyan 10 bireye uygulanmıştır. Uygulamanın ardından araştırmacı tarafından katılımcılardan ölçek maddelerinin açıklığı, anlaşılabilirliği ve ölçümlendiği konu ile uygunluğu konularındaki görüşleri alınmıştır. Katılımcılar ölçek maddelerinin açık ve anlaşılabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Alınan görüşler ve uzman değerlendirmeleri tekrar araştırmacı ve danışmanı tarafından değerlendirilmiş ve ölçeğin taslak halinde bir değişikliğe gidilmeyerek ölçeğe son halinin verilmesine karar verilmiştir.

3.3.5.1.2. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması sürecinde çeviri çalışmalarının ardından ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenilirliğinin tespiti için çalışma yapılmıştır. Çalışmaya araştırmada belirtilen çalışma grubu kriterlerine uygun romantik ilişkiye sahip 248 birey katılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi kullanılmıştır. Yapı geçerliliğinin sağlanmasının ardından ölçeğin güvenilirliğinin değerlendirilmesi için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

3.3.5.1.2.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin faktör yapılarını değerlendirmek için AMOS 23 programı ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemi kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi son zamanlarda ölçme modellerinin geliştirilmesinde ve uyarlanmasında sıklıkla uygulanan ve kabul gören bir yöntemdir (Tabachnick ve Fidell, 2013). DFA aracılığıyla ölçme modelinin geçerliliği ve modelin doğruluğu hakkında net sonuçlara ulaşılması amaçlanmaktadır. Ölçeğin uyum iyiliği değerlendirmesinde Kline (2011), Schermelleh-Engel ve diğerleri (2003) tarafından önerilen; Ki-kare değeri (χ^2), Karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), Ortalama Hata Yaklaşımı Karesi (RMSEA), standartlaştırılmış kök ortalama kare artıkları (SRMR) ve normale uygun olmayan uyum

indeksi (NNFI) değerleri ve bu değerlerin alanyazına uygunluğu gözönünde bulundurulacaktır. Kabul edilebilir uyum iyiliği değerleri Tablo 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.4.

Uyum İndeksleri ve Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İndeksleri	Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Değerleri	
χ^2	>.05	
χ^2/ sd	$2 < \chi^2/df < 5$	(Brown, 2006)
	$\chi^2/df < 3$	(Kline, 2011; Ullman, 2001)
	$\chi^2/df < 5$	(Schumacker ve Lomax, 2010)
GFI	$\geq .90 = \text{iyi uyum}$	(Schumacker ve Lomax, 2010; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008)
	$\geq .95 = \text{mükemmel uyum}$	(Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008)
RMSEA	$< .05 = \text{mükemmel uyum}$	(Schumacker ve Lomax, 2010)
	$\leq .06 = \text{iyi uyum}$	(Hu ve Bentler, 1999)
	$.05 < \text{RMSEA} < .08 = \text{orta derece uyum}$	(Schumacker ve Lomax, 2010)
SRMR	$< .05 = \text{mükemmel uyum}$	(Bryne, 1998)
	$\leq .08 = \text{iyi uyum}$	(Hair ve diğerleri, 2010)
	$< .08 = \text{iyi uyum}$	(Hu ve Bentler, 1999)
CFI	$> .90 = \text{iyi uyum}$	(Hair ve diğerleri, 2010)
	$\geq .92 = \text{iyi uyum}$	(Hair ve diğerleri, 2010)
	$\geq .95 = \text{mükemmel uyum}$	(Hu ve Bentler, 1999, Schumacker ve Lomax, 2010)
NNFI	$\geq .90 = \text{iyi uyum}$	(Schumacker ve Lomax, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2001; Thoompson, 2004)
	$\geq .95 = \text{mükemmel uyum}$	(Hu ve Bentler, 1999; Schumacker ve Lomax, 2010)

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin psikometrik özelliklerini değerlendirmek için yapılan çalışma; DFA'nın test edilebilmesi için minimum 200 katılımcı gerekliliği (Kline, 2011) göz önünde bulundurularak 248 birey ile yapılmıştır. Bu sayede gerekli örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanabilmesi için öncelikle veri setinde gerekli varsayımlar test edilmiştir. İlk olarak veri setindeki kayıp veriler incelenmiş ve kayıp veri olmadığı tespit edilmiştir. Uç değerlerin tespiti için z skorundan yararlanılmıştır. Analiz sonuçları veri setinde uç değerlerin olmadığını göstermektedir. Çok değişkenli uç değerlerin incelenmesi için Mahalonobis uzaklık değeri

hesaplanmıştır, hesaplama sonucunda Mahalonobis katsayısının 30'dan büyük olması çok değişkenli uç değer olarak görülmüştür. Daha sonra tek ve çok değişkenli normallik için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının değerlendirilmesinde; Tabachnick ve Fidell (2013)'in çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması gerekliliği göz önünde bulundurulmuştur. İlişkisel alçakgönüllülük ölçeğine ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, çarpıklık katsayılarının -.972 ile 1.247 arasında, basıklık katsayılarının ise -.383 ile 1.139 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarında verilerin normallik değerleri arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

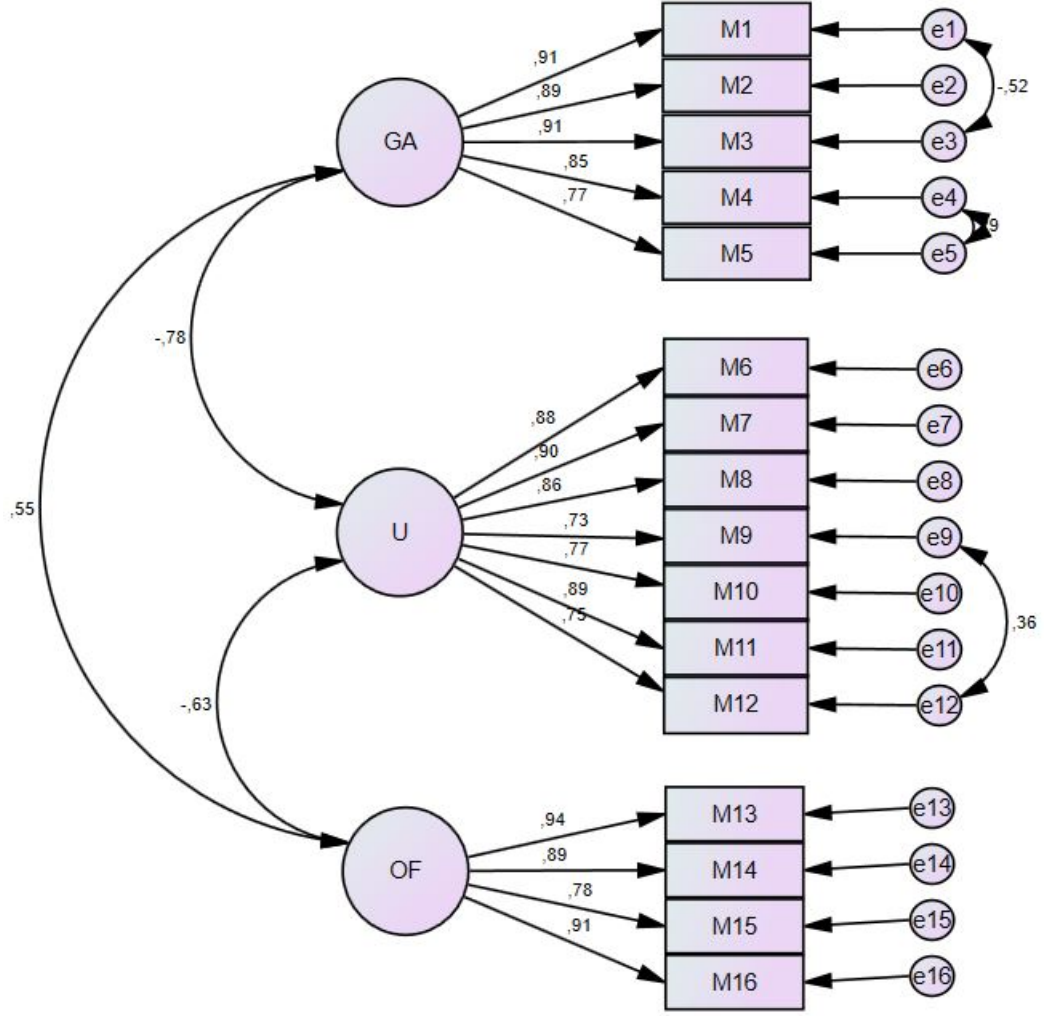
İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin geçerlik çalışması için yapılan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5.

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

χ^2	df	χ^2/df	RMSEA	NNFI	SRMR	CFI
169,469	98	1,729	.054	.98	.041	.98

Tablo 3.5'te yer alan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; χ^2/df (1,729) değerinin alanyazında belirtildiği gibi 5'ten düşük olarak (Schumacker ve Lomax, 2010) uygun olduğu görülmektedir. RMSEA (.054) değeri incelendiğinde Hu ve Bentler'e (1999, s. 32) göre mükemmel uyum göstermektedir. Ayrıca ölçeğin; NNFI (.98), SRMR (.041) ve CFI (.98) değerleri Hu ve Bentler (1999, s. 32) ve Schumacker ve Lomax (2010)'ın uyum iyiliği değerlendirmesinde mükemmel uyum kategorisine girmektedir. Modele ilişkin parametre tahminleri Şekil 3.2'de gösterilmiştir.

Şekil 3.2. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Not. GA= Genel Alçakgönüllülük, U= Üstünlük, OF= Öz farkındalık

Şekil 3.2’de görüldüğü üzere ölçeğin doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen faktör yükleri alt faktörlerden Genel Alçakgönüllülük için .77 ile .91 arasında, Üstünlük alt ölçeği için .73 ile .90 arasında, Öz farkındalık alt ölçeği için .78 ile .94 arasında, ölçeğin bütünü için ise .73 ile .94 arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin uyum iyiliği değerlerini artırmak için “e1-e3”, “e4-e5” ve “e9-e12” arasında modifikasyonlar yapılmıştır. Modifikasyonlar Kline (2011)’in belirttiği üzere 3’ten fazla olmayacak şekilde düzenlenmiştir.

3.3.5.1.2.2. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği çok gruplu doğrulayıcı faktör analizi

Bu çalışma kapsamında araştırmacı ve danışmanı tarafından uyarlama çalışması yapılan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin birden fazla grupta aynı yapıya sahip olup olmadığının belirlenebilmesi için model çok gruplu doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Gruplararası Karşılaştırmalarda Ölçme Değişmezliği dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar; biçimsel değişmezlik, metrik değişmezlik, ölçek değişmezliği, katı değişmezlik olarak sıralanabilir. Uyarlaması yapılan ölçeğin, ölçek değişmezliğine sahip olup olmadığını test edebilmek için *CFI* farkları Tablo 3.6'da incelenmiştir. Ölçüt olarak $0.01 \geq \Delta CFI \geq -0.01$ olan değişmezlik koşullarının sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 3.6.

Ölçme Değişmezliği Aşamalarına İlişkin Uyum İstatistikleri

	χ^2	d	CFI	GFI	RMSEA	ΔCFI
Model A (Biçimsel Değişmezlik)	285,326	196	.976	.882	.043	-
Model B (Metrik Değişmezlik)	305,084	209	.974	.874	.043	.002
Model C (Ölçek Değişmezliği)	305,586	215	.976	.874	.041	.000
Model D (Katı Değişmezlik)	330,749	234	.974	.864	.041	.002

Tablo 3.6'da yer alan aşamalarda gruplar arası ölçme değişmezliğine karar verebilmek için daha sınırlı olan modeller ile biçimsel model kıyaslanarak, (ΔCFI) uyum katsayılarına ait fark değerleri incelenmiştir.

Bulgular; yapısal değişmezliği test etmek için yapılan çok gruplu DFA sonuçları uyum iyiliği değerleri bu aşamanın sağlandığını göstermektedir. Araştırma kapsamında uyarlanan ölçeğin;

- Biçimsel değişmezliğin sağlanmış olması, ölçme aracının faktör yapısının gruplar arası eşit/değişmez olduğunu ifade etmektedir. Başka bir deyişle; ölçme aracının maddeleri aynı psikolojik yapıyı temsil etmektedir.

- Metrik değişmezliği test etmek için yapılan çok gruplu DFA sonucunda, farklı grupların maddelere aynı biçimde cevap verdiğini ve böylece farklı gruplardan elde edilen puanların karşılaştırma da anlamlı olduğunu göstermektedir.
- Ölçek değişmezliğini test etmek için yapılan çok gruplu DFA sonucunda; gruplar için maddeler bazında herhangi bir yanlılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Katı değişmezliği test etmek için yapılan çok gruplu DFA sonucunda; ölçme aracını oluşturan maddelere ilişkin hata terimlerinin karşılaştırma grupları arasında eşit/değişmez olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Elde edilen bulgular; ilişkisel alçakgönüllülük ölçeğine dair modelin cinsiyet çerçevesinde yapılan tüm karşılaştırmalarda anlamlı olacağı ve değişmezliğini ifade etmektedir.

3.3.5.1.2.3. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin güvenirlilik analizi

İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin güvenirliliği ile ilgili olarak iç tutarlılık katsayıları Cronbach Alfa ile hesaplanmıştır. Gerekli analizlerin uygulanmasında SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Analizler sonucunda ölçeğin alt ölçekleri olan; “Genel Alçakgönüllülük”, “Üstünlük” ve “Özfarkındalık” alt ölçeklerine dair iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .94, .94 ve .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamı için iç tutarlılık katsayısı ise .95 olarak bulunmuştur. Alanyazında güvenilir bir ölçeğin sahip olması gereken iç tutarlılık katsayısının .70 ve üzeri olması gerektiği Büyüköztürk ve diğerleri (2014) tarafından belirtilmiştir. Elde edilen bulgulara göre ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenilebilir. Sonuç olarak; İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlilik değerleri ölçeğin, romantik ilişki yaşıyan bireylerin ilişkisel alçakgönüllülük düzeylerini belirlemede Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin 2019 yılının ilk çeyreği içerisinde toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin en az bir aydır romantik ilişki yaşıyan 18 yaş üzeri bireylerden toplanması temel ölçüt olarak alınmış ve katılımcılar gönüllülük ilkesi bağlamında araştırmada yer almışlardır. Araştırmada veri toplama araçlarındaki madde sayıları göz önünde bulundurularak katılımcılara veri toplama araçlarını tamamlamaları için 20 ile 25 dakika arasında süre verilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Bireylerin ilişki istikrarına yönelik tasarlanan modelin test edilmesinden önce yapısal eşitlik modellemesi için gerekli varsayımlar olan; örneklem büyüklüğü, kayıp veri, normallik, doğrusallık, eş varyanslılık ve çoklu bağlantının test edilmesinde, betimsel analizler için gerekli olan değişkenlere ait ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki korelasyonların belirlenmesinde IBM SPSS Statistics 21 paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yapısal eşitlik modellemesi (YEM) analizi için gerekli olan ölçme modeli testi ve yapısal model testi için gerekli olan ki-kare, CFI, RMSEA, NNFI, SRMR ve RMSEA gibi ölçümlerin yapılmasında ise SPSS AMOS 23 paket programından yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde İlişki İstikrarı Modelinin test edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölümde öncelikle yapısal eşitlik modellemesi için gerekli olan varsayımların test edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular, ardından ölçme modelinin ve yapısal modelin test edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yenilenen yapısal modele ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Son olarak da cinsiyet ve yaş değişkenlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1. İlişki İstikrarı Model Testine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında uyarlanan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin psikometrik özellikleri incelenip ölçeğin romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerinde algıladıkları alçakgönüllülük düzeylerini belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu bulunduktan sonra araştırma sorularının cevaplarını bulmak ve romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarına ilişkin oluşturulan modeli test etmek amacıyla yapısal eşitlik modeli gerçekleştirilmiştir. Sırasıyla yapısal eşitlik modeli için gerekli olan varsayımlar, hipotez edilen modelin ölçme modeli, yapısal model ve yenilenen yapısal test edilmiştir. Araştırma kapsamında romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarına ilişkin oluşturulan İlişki İstikrarı Modelinde iki gizil ve 10 gösterge değişken yer almaktadır. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan gizil değişkenler elips şeklinde gösterilirken, gösterge değişkenler dikdörtgen şekilde gösterilmiştir. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan iki gizil değişken Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları ve İlişkide Güç Algısıdır. Araştırmada yer alan gösterge değişkenleri ise, genel alçakgönüllülük, üstünlük, öz-farkındalık, ilişki istikrarı değişkeninin alt boyutları olan “ilişki doyumu”, “ilişki yatırımı”, “bağlılık” ve “seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi”, partnere duyulan sevgi, partner tarafından sevilme ve ilişkinin doğruluğudur. Bu araştırmanın bağımlı değişkenleri İlişki İstikrarı değişkeninin alt boyutları olan “İlişki Doyumu”, “İlişki Yatırımı”, “Bağlılık” ve “Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi” değişkenleri olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise “İlişkide Güç Algısı”, İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin alt boyutları “Genel Alçakgönüllülük”, “Üstünlük” ve “Öz-farkındalık” ve “Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları”dır.

4.1.1. İlişki istikrarı model değişkenlerine ait betimsel analiz

Betimsel analizler aracılığıyla İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenlere ait ortalama, standart sapma değerleri, minimum, maksimum, çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmış ve elde edilen betimsel istatistikler Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.

İlişki İstikrarı Model Değişkenlerine Ait Betimsel İstatistikler

Değişkenler	\bar{X}	S	Minimum	Maksimum	Çarpıklık	Basıklık
Genel Alçakgönüllük	20.60	3.51	11.00	25.00	-.763	-.251
Üstünlük	12.63	3.84	7.00	25.00	1.028	.716
Öz-Farklılık	17.08	2.60	10.00	20.00	-.922	.064
Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları	9.67	8.28	0.00	34.00	1.016	.031
İlişkide Güç Algısı	47.01	6.30	27.00	56.00	-.991	.290
İlişki Doyumu	55.72	8.10	28.00	65.00	-1.354	1.446
İlişki Yatırımı	46.33	11.67	17.00	65.00	-.663	-.508
Bağlılık	55.96	8.11	25.00	63.00	-1.521	1.519
Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi	24.33	11.68	10.00	57.00	-.663	-.508

Tablo 4.1 incelendiğinde, İlişkisel Alçakgönüllük değişkenine ilişkin en yüksek ortalamanın genel alçakgönüllük göstergesine (\bar{x} =20.60, ss =3.51), ilişki istikrarı değişkenine ilişkin en yüksek ortalamanın ise bağlılık göstergesine (\bar{x} =55.96, ss =11.68) ait olduğu görülmektedir. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenlere ilişkin minimum ve maksimum değerler incelendiğinde, ilişkisel alçakgönüllülük değişkenine ilişkin en yüksek minimum puanın üstünlük gösterge değişkenine (7), ilişki istikrarı değişkenine ilişkin en yüksek minimum puanın seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi gösterge değişkenine (10) ait olduğu görülmektedir. İlişkisel alçakgönüllülük değişkenine ilişkin en yüksek maksimum puanın üstünlük ve genel alçakgönüllük gösterge değişkenlerine (25), ilişki istikrarı değişkenine ilişkin en yüksek maksimum puanın ilişki doyumu ve ilişki yatırımı gösterge değişkenlerine (65) ait olduğu görülmektedir. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, çarpıklık katsayıları -1.354 ile 1.028 arasında, basıklık katsayıları ise -.508 ile 1.519 arasında değişmektedir. Tabachnick ve Fidell (2013) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması gerektiğini ifade ettiği için bulunan katsayılarının kabul edilebilir değerler arasında olduğu söylenebilir.

Tablo 4.1’de gösterilen betimsel istatistiklerin dışında İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenler arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenlere ilişkin hesaplanan korelasyon katsayıları Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2.

Model Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Genel	1								
Alçakgönüllük		1							
Üstünlük	-.57**		1						
Öz-Farkındalık	.46**	-.44**		1					
Romantik İlişki					1				
Obsesyon ve	-.38**	.53**	-.36**			1			
Kompulsiyonları							1		
İlişkide Güç Algısı	.47**	-.52**	.50**	-.57**				1	
İlişki Doyumu	.46**	-.51**	.42**	-.58**	.59**				1
İlişki Yatırımı	.40**	-.24**	.30**	-.32**	.31**	.47**			
Bağlılık	.44**	-.48**	.44**	-.54**	.52**	.75**	.55**		1
Seçeneklerin									
Niteliğini	-.47**	.45**	-.44**	.54**	-.41**	-.55**	-.56**	-.63**	1
Değerlendirme									

** $p < .01$

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere, betimsel analizlerin sonucuna göre *ilişki doyumu* genel alçakgönüllülük, öz-farkındalık, ilişkide güç algısı, ilişki yatırımı, bağlılık ile pozitif; üstünlük, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları, seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi ile negatif yönde ilişkilidir. *İlişki yatırımı* genel alçakgönüllülük, öz-farkındalık, ilişkide güç algısı, ilişki doyumu, bağlılık ile pozitif korelasyon gösterirken üstünlük, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları, seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi ile negatif korelasyon göstermiştir. Korelasyon katsayıları incelendiğinde, *bağlılık* değişkeni ile ilişki doyumu genel alçakgönüllülük, öz-farkındalık, ilişkide güç algısı, ilişki yatırımı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken; *bağlılık* üstünlük, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları, seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi ile negatif yönde ilişkilidir. *Seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi* genel alçakgönüllülük, öz-farkındalık, ilişkide güç algısı, ilişki doyumu, bağlılık, ilişki yatırımı ile negatif korelasyon gösterirken, üstünlük ve romantik ilişki obsesyon ve

kompulsiyonları ile seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır.

4.1.2. İlişki istikrarı modelinin varsayımlarına ilişkin bulgular

Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarına dair önerilen model test edilmeden önce yapısal eşitlik modellemesi için gerekli olan varsayımların sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir. Bu nedenle sırasıyla örnek büyüklüğü, kayıp veri, normallik, doğrusallık, eş varyanslılık ve çoklu bağlantı olmak üzere gerekli varsayımlar kontrol edilmiştir. Varsayımların sağlanıp sağlanmadığına yönelik inceleme sürecinde SPSS 21 programı kullanılmıştır.

İlişki İstikrarı Modelinin yapısal eşitlik modeli için gerekli olan varsayımların test edilmesi sürecinde öncelikle *örneklem büyüklüğü* varsayımı test edilmiştir. Raykov ve Marcoulides'e (2000) göre örneklem büyüklüğü yapısal eşitlik modelinin yapıldığı araştırmalarda büyük önem taşımaktadır. Örneklem büyüklüğüne dikkat edilmesi yönünde ortak görüşler olsa da araştırmacılar örneklem büyüklüğü için kesin bir sayı verememektedir. Kline (2011) ve Garver ve Mentzer (1999) örneklem büyüklüğünün 200 ve üzeri olduğunda yapısal eşitlik modellemesi için yeterli olduğunu ifade etmektedir. Bu araştırmaya romantik ilişki yaşayan toplam 645 kişi katılmıştır. Dolayısıyla örneklem büyüklüğünün yapısal eşitlik modellemesi yapılabilmesi için yeterli olduğu söylenebilir.

Örneklem büyüklüğünün yeterliliğine karar verildikten sonra *kayıp veriler* incelenmiştir. Schumacker ve Lomax (2010) kayıp verilerin araştırma sonuçlarını olumsuz yönde etkileyeceğini ifade etmektedir. Bu nedenle araştırmada toplanan veriler incelenerek kayıp veri olup olmadığı tespit edilmiştir. Kayıp veriler araştırılırken katılımcıların veri toplama araçlarını doldurduktan sonra elde edilen verilerin örüntü sergileyip sergilemediği, boş bırakılıp bırakılmadığı ve/veya birden fazla işaretleme olup olmadığı incelenmiştir. Kayıp verilerin incelenmesi sırasında, bazı katılımcıların veri toplama araçlarının maddelerini (özellikle İlişki İstikrarı Ölçeğinin "İlişki Doyumu" ve "Bağlılık" alt ölçekleri) doldururken bazı maddeleri cevaplamadıkları, bazı bireylerin işaretleme yaparken örüntüler halinde işaretleme yaptıkları (özellikle İlişkisel Alçakgönüllük Ölçeği) ve demografik bilgileri elde edilmesine yardım eden sorulara bazı katılımcıların cevap vermedikleri bulunmuştur. Tüm bu incelemelerin sonucunda Schumacker ve Lomax'ın (2010) dediği gibi araştırma sonuçlarının olumsuz yönde etkilenmemesi için romantik ilişki yaşayan 20 katılımcıdan elde edilen veriler veri setinden çıkarılmıştır.

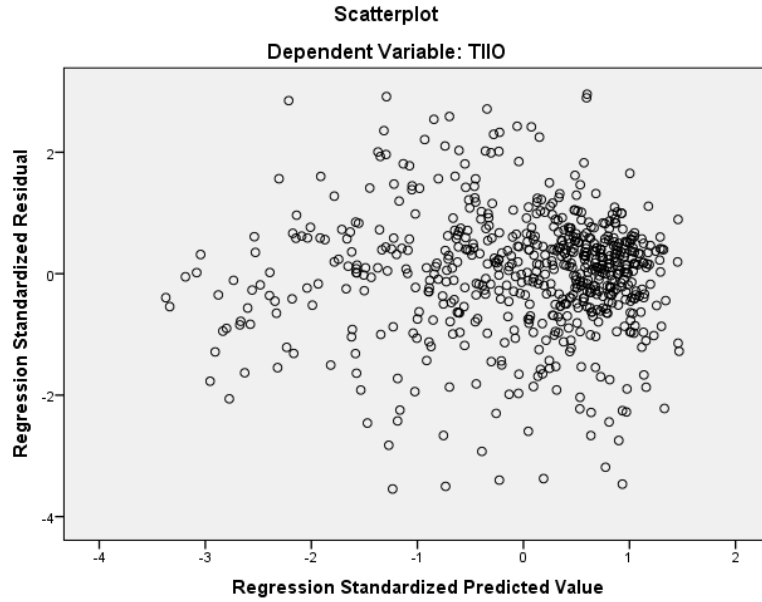
Kayıp veriler incelendikten sonra tek ve çok değişkenli uç değerler testi yapılmıştır. Tek değişkenli uç değerleri tespit edebilmek için standardize z puanları incelenmiştir. ± 3.29 'u aşan değerler tek değişkenli uç değer olarak değerlendirilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çok değişkenli uç değerlerin tespiti için Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiştir. $\chi^2(5) = 20.52$ ($p < .001$) değerini aşan gözlemler çok değişkenli uç değer olarak değerlendirilmiştir. Tek ve çok değişkenli uç değerler testi yapılması sonucunda İlişki Doyumu alt ölçeğinde (-3.42) 1 kişiye, Bağlılık alt ölçeğinde (-3.32, -3.44, -3.57, -3.81) 4 kişiye toplamda 5 kişiye ait verinin tek değişkenli uç değerlere sahip olduğu tespit edilirlen çok değişkenli uç değere rastlanılmamıştır.

Normallik varsayımın test edilebilmesi için tek ve çoklu değişkenli normallik testleri yapılmıştır. Tek değişkenli normallik varsayımın sağlanıp sağlanmadığını öğrenebilmek için Raykov ve Marcoulides (2000) tarafından önerilen çarpıklık ve basıklık uç değer analizleri yapılmıştır. Tablo 7'de de gösterildiği üzere, toplanan verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkan basıklık ve çarpıklık katsayılarının olduğu bulunmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen basıklık katsayıları +1.519 (Bağlılık Alt Ölçeği) ile -.508 (İlişki Yatırımı Alt Ölçeği) arasında değişmektedir. Çarpıklık katsayıları +1.028 (Üstünlük Alt Ölçeği) ile -1.354 (İlişki Doyumu Alt Ölçeği) arasında değişmektedir. Tabachnik ve Fidell'in (2013) de ifade ettiği gibi çarpıklık ve basıklık katsayıları -1.5 ile +1.5 arasında olduğu için verilerin normal dağıldığını söylenebilir. Marden (1998) ise bu analizlere ek olarak histogram ve Q-Q Plotların incelenerek toplanan verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlaşılabileceğini ifade etmektedir. Histogram ve Q-Q Plotlar incelendiğinde İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkene ilişkin puanların normal dağıldığını bulunmuştur.

Çoklu bağlantılılık varsayımının test edilmesi için değişkenler arası korelasyon katsayıları, değişkenlerin varyans şişirme faktörleri (VIF) ve tolerans değerleri hesaplanmıştır. Kline'a (2011) göre değişkenler arası korelasyonun ($>.85$) yüksek olması Stevens'a (2002) göre değişkenler arası korelasyonun ($>.80$) yüksek olması çoklu bağlantılılığa işaret etmektedir. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenler arasında korelasyon katsayılarının yer aldığı Tablo 4.2 incelendiğinde değişkenler arasındaki korelasyonun .80'den büyük olmadığı görülmektedir. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının -.58 ile .75 arasında değiştiiği görülmektedir. Sonuç olarak elde edilen verilerin yapısal eşitlik modeli varsayımlarından biri olan çoklu bağlantılılık varsayımını karşıladığını görülmektedir. Tolerans değerinin .10'dan küçük, VIF değerinin ise 10'dan büyük olmaması beklenmektedir (Hair, Black,

Babin, Anderson ve Tatham, 2010). Buna göre değişkenlere ilişkin elde edilen VIF değerleri 1.485 ile 1.868 arasında, tolerans değerleri ise 0.535 ile 0.673 arasında değişmektedir. Çoklu bağlantılılık testi için elde edilen korelasyon katsayıları, VIF ve tolerans değerleri istenen değer aralıkları içerisinde. Dolayısıyla çoklu bağlantılılık varsayımı karşılanmaktadır.

Doğrusallık, çok değişkenli istatistiklerden biri olan yapısal eşitlik modeli için önemli varsayımlardan biridir (Hair vd., 2010). Araştırmada elde edilen verilerin doğrusallığını test edebilmek amacıyla Tabachnick ve Fidell'in (2013) de önerdiği gibi saçılma diyagramı incelenmiştir. Şekil 4.1'de görüldüğü gibi doğrusallık varsayımı karşılanmaktadır.

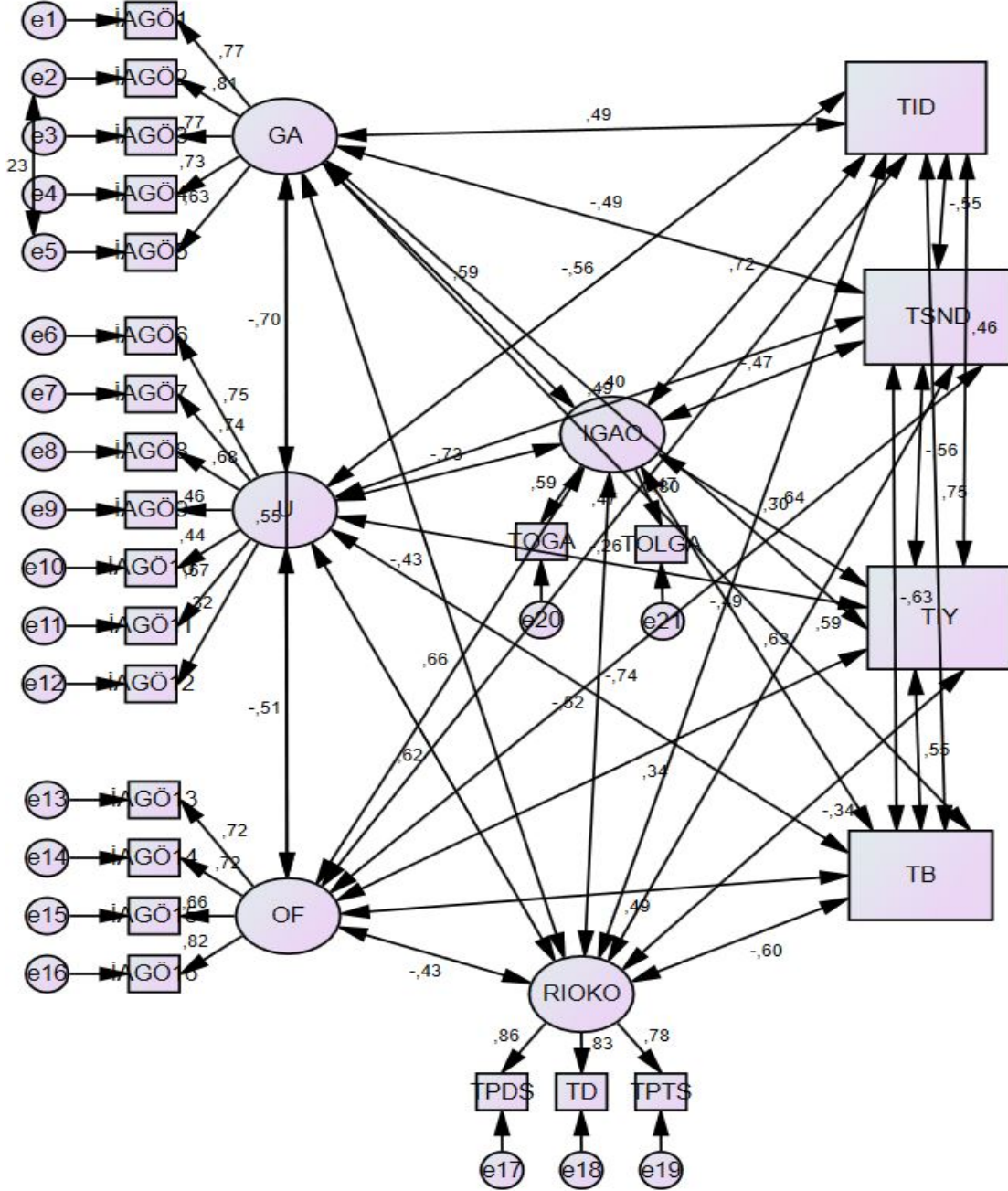

Şekil 4.1. Saçılma Diyagramı

Yapısal eşitlik modellemesi için gerekli olan örneklem büyüklüğü, kayıp veri, normallik, doğrusallık, eş varyanslılık, çoklu bağlantı adlı varsayımlar bu bölümde test edilmiş söz edilen tüm varyansların sağlandığına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Sonuç olarak, yapısal eşitlik modellemesi için gerekli olan tüm varsayımlar sağlandığı için İlişki İstikrarı Modelinin test edilme sürecinin ikinci aşaması olan ölçme modelinin test edilmesi aşamasına geçilmiştir.

4.1.3. Ölçme modeline ilişkin bulgular

İlişki İstikrarı Modelinde yer alan gösterge değişkenlerin gizil değişkenleri ne ölçüde açıkladıklarının belirlenebilmesi ve gizil değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilebilmesi amacıyla ölçme modeli test edilmiştir. Ölçme modelinin test edilmesinden sonra elde edilen sonuçlar Şekil 4.2’de gösterilmiştir.

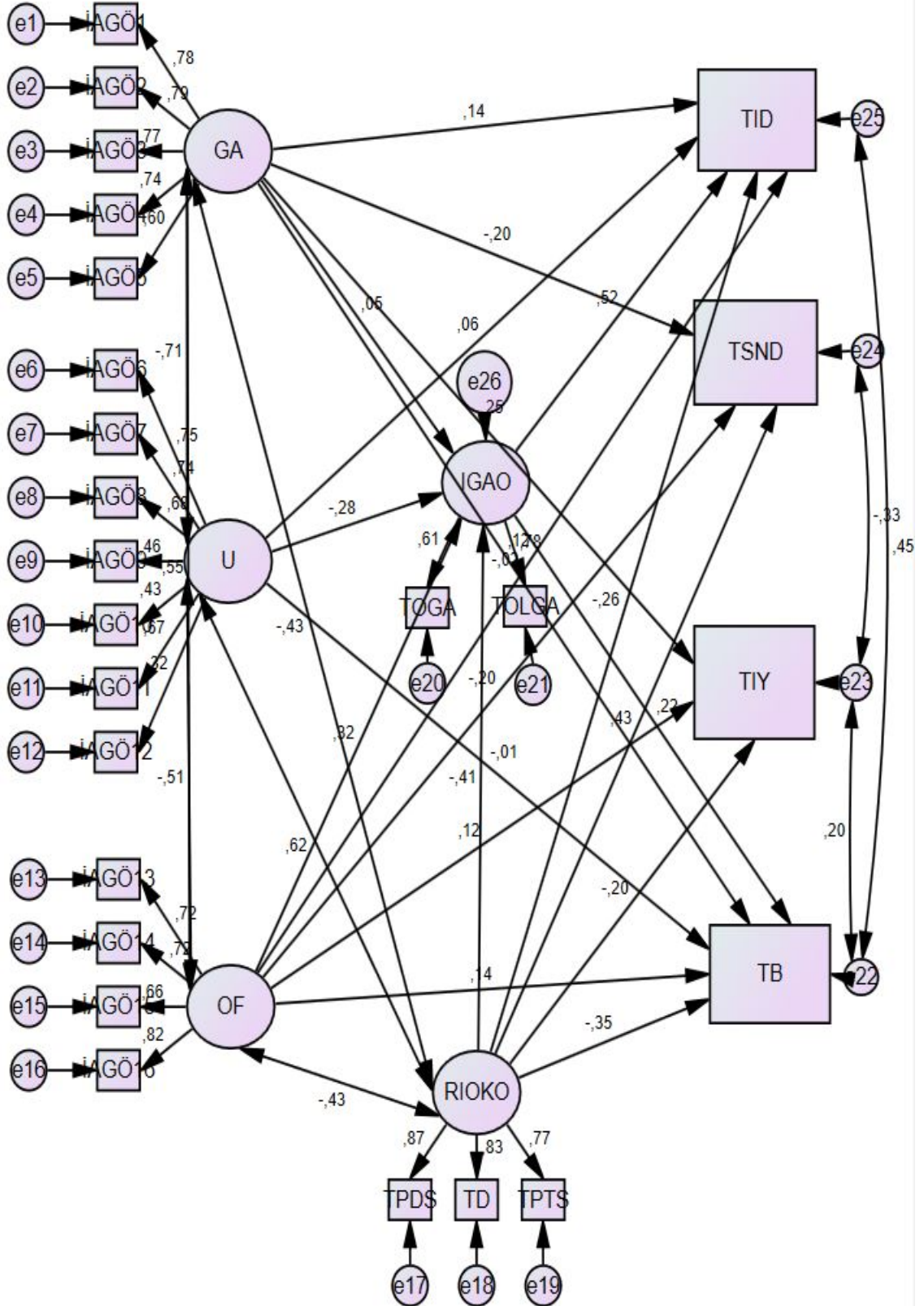
Şekil 4.2. Ölçme Modeli

Not. GA= Genel Alçakgönüllük, U= Üstünlük, OF= Öz-farkındalık, RIOKO= Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon Belirtileri, IGA= İlişkilerde Güç Algısı, TID= İlişki Doyumu, TIY= İlişki Yatırımı, TSND= Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi, TB= Bağlılık, TOGA= Olumlu Güç Algısı, TOLGA= Olumsuz Güç Algısı, TPTDS= Partnere Duyulan Sevgi, TPTS= Partner Tarafından Sevilme, TD= İlişkinin Doğruluğu

Ölçme Modelinin test edilmesi sonrasında elde edilen bulguları yorumlamak için alanyazın dikkate alınarak ki-kare, CFI, RMSEA, NNFI, GFI, SRMR ve RMSEA olmak üzere farklı uyum indekslerine bakılmıştır. Uyum indeks değerleri dikkate alınırken Tablo 3.4'te verilen değerler göz önünde bulundurulmuştur. Ölçme modelinin test edildikten sonra elde edilen sonuçlara göre; $\chi^2/sd= 2.51$, RMSEA=.048, SRMR=.040, NNFI=.94, CFI=.95, GFI=.93 olduğu bulunmuştur. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda hipotez edilen ölçme modelinin elde edilen verilerle iyi uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Byrne, 2010; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011).

4.1.4. Yapısal eşitlik modeline ilişkin bulgular

Genel Alçakgönüllülük, Üstünlük, Öz-farkındalık, Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon belirtilerinin İlişki Doyumu, İlişki Yatırımı, Bağlılık ve Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi değişkenlerini yordama gücünü sınamak ve İlişkilerde Güç Algısı değişkeninin aracı rolünü incelemek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ki-kare değeri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $\chi^2 (250) = 774.754$, $p = .00$. Diğer model uyum indeksleri incelendiğinde RMSEA değeri .057, GFI değeri .91, NNFI değeri .92, SRMR değeri .044 ve CFI değeri .93 bulunmuştur. Elde edilen bu değerler hipotez edilen yapısal modelin araştırma kapsamında elde edilen verilere iyi uyum gösterdiği anlamına gelmektedir (Kline, 2011). Test edilen yapısal model Şekil 4.3'te gösterilmektedir. İnceleme sonrasında hipotez modelde yer alan değişkenler arasındaki doğrudan ilişkileri gösteren 20 yoldan 11'inin istatistiksel olarak anlamlı olduğu, dokuzunun ise anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bulunan bu yollarla ilgili elde edilen bulgular Tablo 4.3'te sunulmuştur. İlişki İstikrarı ile ilgili hipotez modelde yer alan değişkenler arasındaki dolaylı ilişkileri gösteren sekiz yoldan üçünün anlamlı olduğu, beşinin ise anlamlı olmadığı elde edilmiştir. Modelde yer alan dolaylı ilişkilere dair bulgular Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Şekil 4.3. Yapısal Model

Not. GA= Genel Alçakgönüllük, U= Üstünlük, OF= Öz-farkındalık, RIOKO= Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon Belirtileri, IGAO= İlişkilerde Güç Algısı, TID= İlişki Doyumu, TIY= İlişki Yatırımı, TSND= Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi, TB= Bağlılık, TOGA= Olumlu Güç Algısı, TOLGA= Olumsuz Güç Algısı, TPTDS= Partnere Duyulan Sevgi, TPTS= Partner Tarafından Sevilme, TD= İlişkinin Doğruluğu

Tablo 4.3.

Doğrudan İlişkiler

		Yol	β	p
Doğrudan	Hipotez 1a	GA--->ID	.14	$p > .05$
İlişkiler	Hipotez 1b	GA--->SND	-.20	$p < .01$
	Hipotez 1c	GA--->IY	.25	$p < .01$
	Hipotez 1d	GA--->B	.12	$p > .05$
	Hipotez 1e	GA--->IGA	.05	$p > .05$
	Hipotez 2a	U--->ID	.06	$p > .05$
	Hipotez 2b	U--->B	-.01	$p > .05$
	Hipotez 2c	U--->IGA	-.28	$p < .01$
	Hipotez 3a	OF--->ID	-.03	$p > .05$
	Hipotez 3b	OF--->SND	-.20	$p < .01$
	Hipotez 3c	OF--->IY	.12	$p > .05$
	Hipotez 3d	OF--->B	.14	$p > .05$
	Hipotez 3e	OF--->IGA	.32	$p < .01$
	Hipotez 4a	RIOKO--->ID	-.26	$p < .01$
	Hipotez 4b	RIOKO --->SND	.43	$p < .01$
	Hipotez 4c	RIOKO --->IY	-.21	$p < .01$
	Hipotez 4d	RIOKO --->B	-.35	$p < .01$
	Hipotez 4e	RIOKO--->IGA	-.41	$p < .01$
	Hipotez 5a	IGA--->ID	.52	$p < .01$
	Hipotez 5b	IGA--->B	.22	$p > .05$

Not. GA= Genel Alçakgönüllük, U= Üstünlük, OF= Öz-farkındalık, RIOKO= Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon Belirtileri, IGA= İlişkilerde Güç Algısı, ID= İlişki Doyumu, IY= İlişki Yatırımı, SND= Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi, B= Bağlılık.

Tablo 4.3'te belirtildiği gibi doğrudan etkiler incelendiğinde, *ilişki doyumu*, romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = -.26, p < .01$) ve ilişkide güç algısı ($\beta = .52, p < .01$) tarafından doğrudan yordanmaktadır. Öte yandan ilişki doyumu, öz-farkındalık ($\beta = -.03, p > .05$), üstünlük ($\beta = .06, p > .05$) ve genel alçakgönüllülük ($\beta = .14, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmamaktadır. *Seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi*, romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = .43, p < .01$), ilişkide güç algısı ($\beta = -.20, p < .01$) ve öz-farkındalık ($\beta = -.20, p < .01$) tarafından doğrudan yordanmaktadır. *İlişki yatırımı* ile aracı ve bağımsız değişkenler arasında yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, ilişki yatırımı ile genel alçakgönüllülük ($\beta = .25, p < .01$) ve romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = -.21, p < .01$) arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişkinin olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte ilişki yatırımı öz-farkındalık ($\beta = .12, p > .05$) ve ilişkide güç algısı ($\beta = .00, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmamaktadır. Test edilen modeldeki doğrudan etkiler incelendiğinde; *bağlılığın* romantik ilişkilerde obsesyon ve kompülsiyon belirtileri ($\beta = -.35, p < .01$) ile doğrudan ilişkisi anlamlı düzeyde bulunurken; öz-farkındalık ($\beta = .14, p > .05$), üstünlük ($\beta = -.01, p > .05$), genel alçakgönüllülük ($\beta = .12, p > .05$), ve ilişkide güç algısı ($\beta = .22, p > .05$) ile doğrudan ilişkisi anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur.

Hipotez 1a: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin genel alçakgönüllülük düzeyleri ilişki doyumu ($\beta = .14, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumlarını anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezi reddedilmiştir.

Hipotez 1b: Romantik ilişki yaşayan bireylerin genel alçakgönüllülük ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri arasında doğrudan negatif yönde anlamlı ilişki vardır ($\beta = -.20, p < .01$). Bir başka deyişle bireylerin alçakgönüllülük düzeyleri arttıkça sahip olduğu seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri azalmaktadır. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Hipotez 1c: Romantik ilişki yaşayan bireylerin genel alçakgönüllülük ve ilişki yatırım düzeyleri arasında doğrudan pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($\beta = .25, p < .01$). Bir başka deyişle bireylerin alçakgönüllülük düzeyleri arttıkça ilişkilerine yaptıkları yatırım düzeyleri de artmaktadır. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Hipotez 1d: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin genel alçakgönüllülük düzeyleri bağlılık ($\beta = .12, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamamaktadır.

Hipotez 1e: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin genel alçakgönüllülük düzeyleri ilişkideki güç algısı ($\beta = .05, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamamaktadır.

Hipotez 2a: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin üstünlük düzeyleri ilişki doyumu ($\beta = .06, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamamaktadır.

Hipotez 2b: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin üstünlük düzeyleri bağıllık ($\beta = -.01, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezinin reddedildiğini anlamına gelmektedir.

Hipotez 2c: Üstünlük ile ilişkideki güç algısı arasındaki doğrudan etki incelendiğinde; üstünlüğün ilişkideki güç algısı ile doğrudan ilişkisinin ($\beta = -.28, p < .01$) negatif yönde anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Bir başka deyişle bireyler partnerinin kendisinden daha üstün biri olarak algıladıkça ilişkide gücün olumsuz yönde kullandığını düşünmektedir. Bu nedenle elde edilen bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Hipotez 3a: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin öz-farkındalık düzeyleri ilişki doyumu ($\beta = -.03, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamamaktadır.

Hipotez 3b: Doğrudan etkiler incelendiğinde, öz-farkındalık düzeylerinin romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini negatif yönde etkilediği bulunmuştur ($\beta = -.20, p < .01$). Bu bulgunun anlamı ise bireyler partnerlerinin öz-farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu düşündükçe seçeneklerinin niteliğini değerlendirme düzeyleri azalmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin*

seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezini doğruladığı söylenebilir.

Hipotez 3c: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin ilişki yatırım düzeyleri öz-farkındalık ($\beta = .12, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu *“İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.”* hipotezinin reddedilmesine neden olmaktadır.

Hipotez 3d: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin öz-farkındalık düzeyleri bağıllık ($\beta = .14, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu *“İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.”* hipotezini doğrulamamaktadır.

Hipotez 3e: Romantik ilişki yaşayan bireylerin öz-farkındalık ve ilişkideki güç algısı düzeyleri arasında doğrudan pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($\beta = .32, p < .01$). Bir başka deyişle bireyler partnerlerinin farkındalığının olduğunu düşündükçe ilişkideki gücün olumlu yönde kullanıldığını düşünmektedir. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, *“İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.”* hipotezini doğrulamaktadır.

Hipotez 4a: İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki doğrudan etki incelendiğinde; ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişki doyumu ile doğrudan ilişkisinin ($\beta = -.26, p < .01$) negatif yönde anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Bir başka deyişle bireylerin ilişkilerine ve partnelerine ilişkin obsesyon ve kompulsiyon belirtileri arttıkça ilişki doyumları azalmaktadır. Dolayısıyla bu bulgu *“İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumlarını anlamlı olarak yordamaktadır.”* hipotezini doğrulamaktadır.

Hipotez 4b: Romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ($t=10.65, p < .01$) ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = .43$ olarak bulunmuştur. Başka bir ifade ile elde edilen bulgular, romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirti düzeylerinin artması ile bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinde artma olacağını göstermektedir. Bu bulgu *“İlişkideki obsesyon ve*

kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Hipotez 4c: İlişki İstikrarı Modelinde test edilen doğrudan ilişkiler, ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeyleri ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir ($\beta = -.21, p < .01$). Bir başka deyişle bireylerin ilişkilerindeki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri arttıkça ilişkilerinde yatırım düzeyleri azalmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak “*İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezinin doğrulandığı söylenebilir.

Hipotez 4d: Test edilen İlişki İstikrarı Modelinde yer alan doğrudan ilişkiler, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini anlamlı olarak yordayan tek değişkenin İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri olduğunu göstermektedir ($\beta = -.35, p < .01$). Anlamlı bulunan bu doğrudan ilişki negatif yöndedir. Bir diğer deyişle bireylerin obsesyon ve kompulsiyon belirti düzeylerinde artma oldukça ilişkilerinde bağıllık düzeylerinde azalma olmaktadır. Bu bulgu göz önünde bulundurulduğunda “*İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 4e: Test edilen modele göre ilişkide güç algısını etkileyen diğer önemli değişkenin ($t=-7.40, p < .01$) ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri olduğu görülmektedir. Bu değişkene ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = -.41$ olarak bulunmuştur. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerindeki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile güç algıları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgu “*İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Hipotez 5a: Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ($t=3.77, p < .01$) ilişkideki güç algısı değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = .52$ olarak bulunmuştur. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısı düzeyleri ile ilişki doyum düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Dolayısıyla “*İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 5b: Doğrudan etkiler incelendiğinde bireylerin ilişkideki güç algısı düzeyleri bağıllık ($\beta = .22, p > .05$) tarafından anlamlı ve doğrudan yordanmadığı bulunmuştur. Bu bulgu “*İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamamaktadır.

Test edilen model sonucunda İlişki İstikrarı ile ilgili hipotez modelde yer alan değişkenler arasındaki dolaylı ilişkileri gösteren sekiz yoldan üçünün anlamlı olduğu, beşinin ise istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Modelde yer alan dolaylı ilişkilere dair bulgular Tablo 4.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.4

Dolaylı İlişkiler

		Yol	β	P
Dolaylı İlişkiler	Hipotez 6a	GA--->IGA--->ID	.03	$p > .05$
	Hipotez 6b	GA--->IGA--->B	.01	$p > .05$
	Hipotez 6c	U--->IGA--->ID	-.15	$p < .05$
	Hipotez 6d	U--->IGA--->B	-.06	$p > .05$
	Hipotez 6e	OF--->IGA--->ID	.16	$p < .05$
	Hipotez 6f	OF--->IGA--->B	.07	$p > .05$
	Hipotez 6g	RIOKO--->IGA--->ID	-.21	$p < .05$
	Hipotez 6h	RIOKO--->IGA--->B	-.09	$p > .05$

Not. GA= Genel Alçakgönüllük, U= Üstünlük, OF= Öz-farkındalık, RIOKO= Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon Belirtileri, IGA= İlişkilerde Güç Algısı, ID= İlişki Doymu, B= Bağlılık.

Hipotez 6a: Genel alçakgönüllülük ve ilişki doymu arasında ilişkideki güç algısı değişkeninin aracı rolü ile anlamlı dolaylı bir ilişki bulunmamıştır ($\beta = .03, p > .05$). Elde edilen bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük ile ilişki doymu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkeninin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezinin doğrulanmadığını göstermektedir.

Hipotez 6b: Genel alçakgönüllülüğün bağıllık üzerindeki etkisi ilişkideki güç algısı üzerinden dolaylı etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta = .01, p > .05$). Bu nedenle “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük ile bağıllık arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkeninin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezi reddedilmiştir.

Hipotez 6c: Dolaylı etkiler incelendiğinde üstünlük ile ilişki doymu arasında ilişkideki güç algısı aracı rolü ile dolaylı ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($\beta = -.15, p < .05$). Bir başka deyişle, üstünlüğün ilişki doymu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı

tam aracı rol oynamaktadır. Dolayısıyla “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez 6d: Üstünlük ve bağlılık arasında ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü ile anlamlı dolaylı bir ilişki bulunmamıştır ($\beta = -.06, p > .05$). Elde edilen bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük ile bağlılık arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezinin doğrulanmadığını göstermektedir.

Hipotez 6e: Test edilen İlişki İstikrarı modelindeki dolaylı etkiler incelendiğinde; öz-farkındalık değişkeninin ilişkideki güç algısı üzerinden ilişki doyumu ile ilişkisinin ($\beta = .16, p < .05$) anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Öz-farkındalığın ilişki doyumu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı tam aracı rol oynamaktadır. Bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

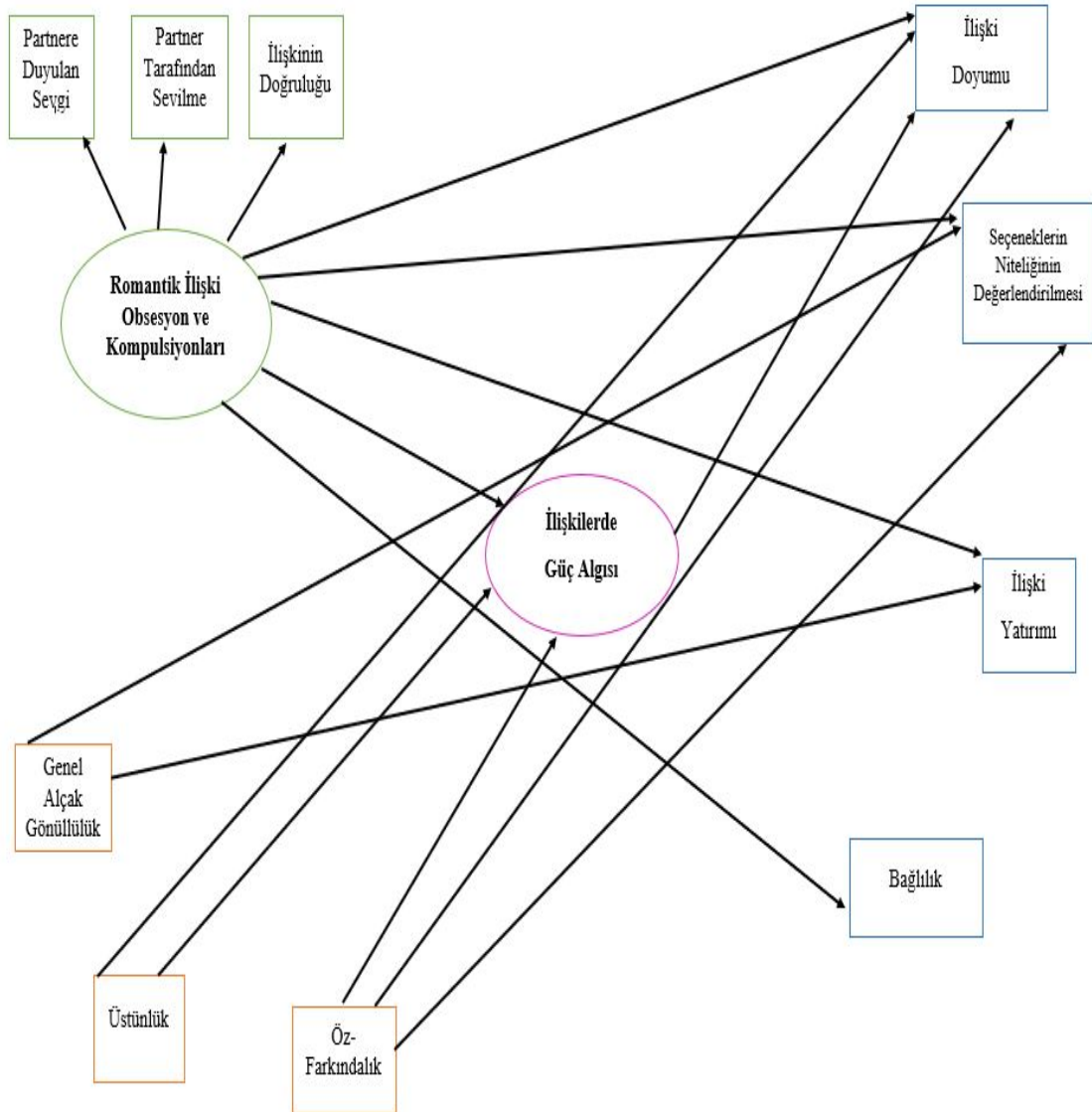
Hipotez 6f: Öz-farkındalığın bağlılık üzerindeki etkisi ilişkideki güç algısı üzerinden dolaylı etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta = .07, p > .05$). Bu nedenle “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık ile bağlılık arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezi reddedilmiştir.

Hipotez 6g: İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki dolaylı ilişkide güç algısı aracı rolü ile dolaylı ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($\beta = -.21, p < .05$). İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı kısmi aracı rol oynamaktadır. Dolayısıyla “*İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezi doğrulanmıştır.

Hipotez 6h: İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve bağlılık arasında ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü ile anlamlı dolaylı bir ilişki bulunmamıştır ($\beta = .09, p > .05$). Elde edilen bu bulgu “*İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile bağlılık arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.*” hipotezinin doğrulanmadığını göstermektedir.

4.1.5. Yapısal eşitlik modelinin yeniden kurulması

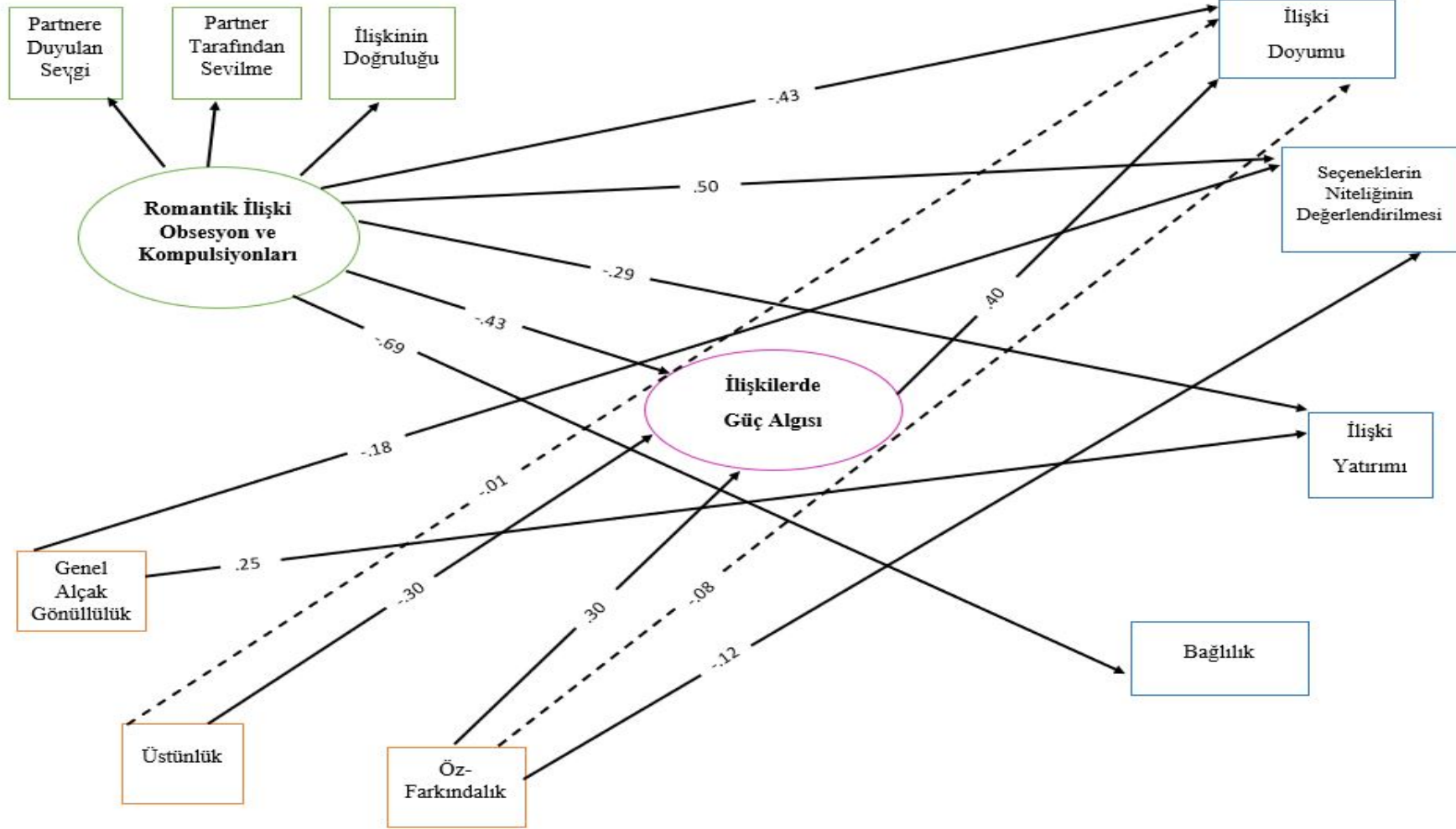
Yapısal eşitlik modellemesi sonucunda doğrulayıcı faktör analiz sonuçlarına göre modelde yer alan doğrudan 20 yolun 11'inin, dolaylı sekiz yolun üçünün anlamlı çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular sonucunda araştırmada yer alan hipotez modelden istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin çıkmadığı yolların çıkarılmasına ve kuramsal açıklamalara dayalı olarak yolların tekrardan düzenlenmesi ve yenilenen yapısal eşitlik modellemesinin kurulmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda yenilenen hipotez model Şekil 4.4'te verilmiştir. Yenilenen hipotez modelde yer alan hipotezler anlaşılabilirliği korumak için ilk test edilen yapısal eşitlik modelinde yer alan hipotez numaraları ile verilmiştir.

Şekil 4.4. Yenilenen Hipotez Model

4.1.6. Yenilenen yapısal eşitlik modeline ilişkin bulgular

Yenilenen İlişki İstikrarı modelini test etmek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi (YEM) gerçekleştirilmiştir. Yenilenen yapısal eşitlik modelinde iki gizil ve 10 gösterge değişken yer almaktadır. Elde edilen sonuçlara göre, ki-kare değeri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $\chi^2 (257) = 855.718, p = .00$. RMSEA değeri .060, GFI değeri .91, NNFI değeri .91, SRMR değeri .052 ve CFI değeri .92 bulunmuştur. Elde edilen bu değerler yenilenen yapısal modelin araştırma kapsamında elde edilen verilere iyi uyum gösterdiği anlamına gelmektedir (Kline, 2011). Test edilen yapısal model Şekil 4.5'te gösterilmektedir. İnceleme sonrasında hipotez modelde yer alan değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren 13 yoldan 13'ünde istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.5. Yenilenen Yapısal Model

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - -▶ : Anlamli çıkmayan yollar

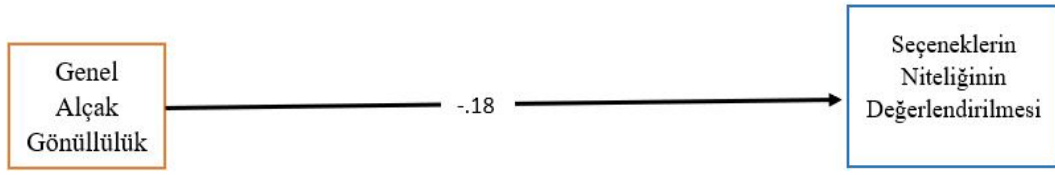
Tablo 4.5.

Yenilenen Yapısal Model Doğrudan İlişkiler

		Yol	β	P
Doğrudan İlişkiler	Hipotez 1b	GA--->SND	-.18	$p < .01$
	Hipotez 1c	GA--->IY	.25	$p < .01$
	Hipotez 2c	U--->IGA	-.30	$p < .01$
	Hipotez 3b	OF--->SND	-.12	$p < .01$
	Hipotez 3c	OF--->IGA	.30	$p < .01$
	Hipotez 4b	RIOKO --->SND	.50	$p < .01$
	Hipotez 4c	RIOKO --->IY	-.29	$p < .01$
	Hipotez 4d	RIOKO --->B	-.69	$p < .01$
	Hipotez 4e	RIOKO--->IGA	-.43	$p < .01$
	Hipotez 5a	IGA--->ID	.40	$p < .01$

Not: GA= Genel Alçakgönüllülük, SND= Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi, IY= İlişki Yatırımı, RIOKO=Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, IGA= İlişkisel Güç Algısı, OF= Öz farkındalık, U= Üstünlük, ID= İlişki Doyumu

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere *ilişki doyumu* ilişkide güç algısı ($\beta = .40, p < .01$) tarafından doğrudan yordanmaktadır. *Seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi*, romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = .50, p < .01$), genel alçakgönüllülük ($\beta = -.18, p < .01$) ve öz-farkındalık ($\beta = -.12, p < .01$) tarafından doğrudan yordanmaktadır. *İlişki yatırımı* ile aracı ve bağımsız değişkenler arasında yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, ilişki yatırımı ile genel alçakgönüllülük ($\beta = .25, p < .01$) ve romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = -.29, p < .01$) arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ayrıca düzenlenen modeldeki diğer doğrudan etkiler incelendiğinde; *bağlılığın* romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = -.69, p < .01$) ile doğrudan ilişkisi anlamlı düzeyde; üstünlük ve ilişkilerde güç algısı ($\beta = -.30, p < .01$) ile doğrudan ilişkisi anlamlı düzeyde; öz farkındalık ve ilişkilerde güç algısı ($\beta = .30, p < .01$) ile doğrudan ilişkili ve anlamlı bulunmuştur. Romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ($\beta = -.43, p < .01$) ilişkide güç algısını tarafından anlamlı ve doğrudan yordamaktadır. Tablo 4.5'te gösterilen doğrudan ilişkilere ilişkin hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığına ilişkin bulgular verilirken şekillerden yararlanılmıştır.

Şekil 4.6. *Hipotez (1b) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

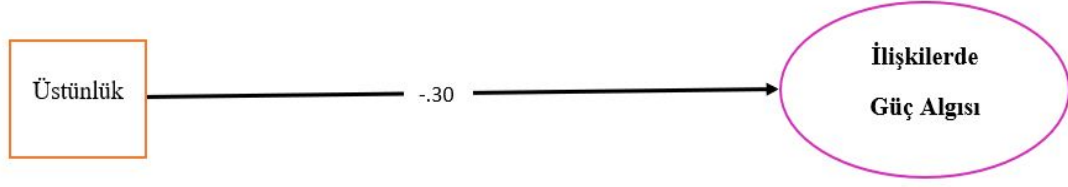
Hipotez 1b: Romantik ilişki yaşayan bireylerin genel alçakgönüllülük ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri arasında doğrudan negatif yönde anlamlı ilişki vardır ($\beta = -.18, p < .01$). Bir başka deyişle, romantik ilişkilerinde bireyler partnerlerinin alçakgönüllü olduğunu düşündükçe sahip olduğu ilişkiyi sürdürme eğilimi göstermekte ve ilişkisi dışındaki seçenekleri daha az değerlendirmektedir. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Şekil 4.7. *Hipotez (1c) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

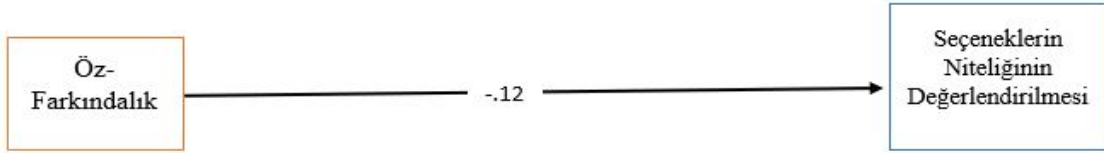
Hipotez 1c: Romantik ilişki yaşayan bireylerin genel alçakgönüllülük ve ilişki yatırım düzeyleri arasında doğrudan pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($\beta = .25, p < .01$). Bir başka deyişle, bireylerin alçakgönüllülük düzeyleri arttıkça ilişkilerine yaptıkları yatırım düzeyleri de artmaktadır. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Şekil 4.8. Hipotez (2c) Gösterimi

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

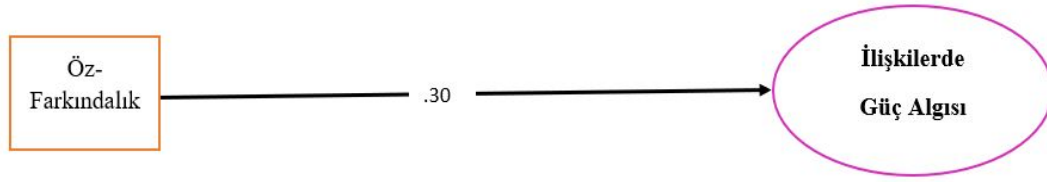
Hipotez 2c: Üstünlük ile ilişkiindeki güç algısı arasındaki doğrudan etki incelendiğinde; üstünlüğün ilişkiindeki güç algısı ile doğrudan ilişkisinin ($\beta = -.30, p < .01$) negatif yönde anlamli düzeyde olduğu bulunmuştur. Bir başka deyişle, bireyler partnerinin kendisinden daha üstün biri olarak algıladıkça ilişkiinde gücün olumsuz yönde kullandığını düşünmektedir. Bu nedenle elde edilen bu bulgu “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkiindeki güç algısını anlamli olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Şekil 4.9. Hipotez (3b) Gösterimi

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

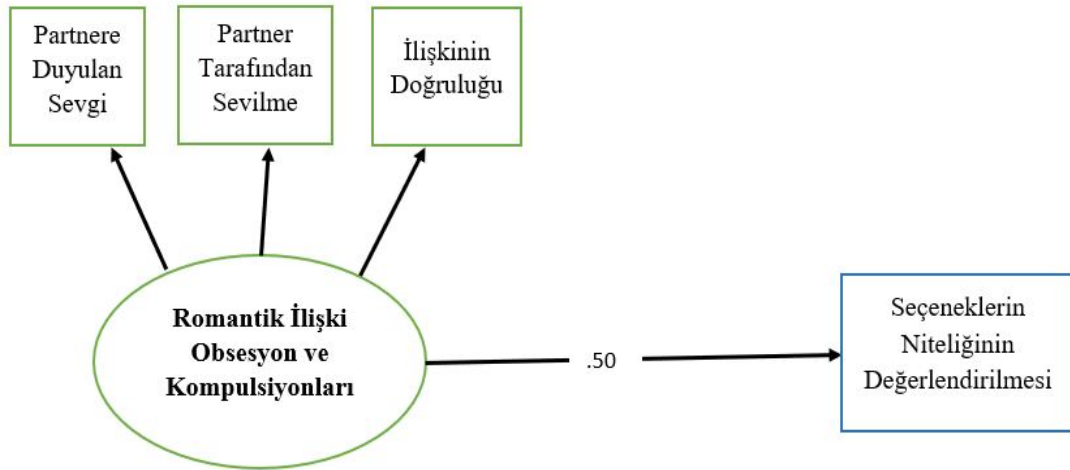
Hipotez 3b: Romantik ilişki yaşayan bireylerin öz-farkındalık ve seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi arasında doğrudan negatif yönde anlamli ilişki vardır ($\beta = -.12, p < .01$). Bir başka deyişle, bireyler partnerlerinin güçlü ve zayıf yönlerini farkedebilen birey olduklarını düşündükçe mevcut ilişkileri dışındaki alternatif ilişkilere gitmeme eğilimindedirler. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bu bulgular, “*İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi düzeylerini anlamli olarak yordamaktadır.*” hipotezini doğrulamaktadır.

Şekil 4.10. *Hipotez (3e) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

Hipotez 3e: Romantik ilişki yaşayan bireylerin öz-farkındalık ve ilişkideki güç algısı düzeyleri arasında doğrudan pozitif yönde anlamli ilişki vardır ($\beta = .30, p < .01$). Bir başka deyişle bireyler partnerlerinin farkındalığının olduğunu düşündükçe ilişkideki gücün olumlu yönde kullanıldığını düşünmektedir. Dolayısıyla çalışmadan elde edilen bu bulgu, “İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamli olarak yordamaktadır.” hipotezini doğrulamaktadır.

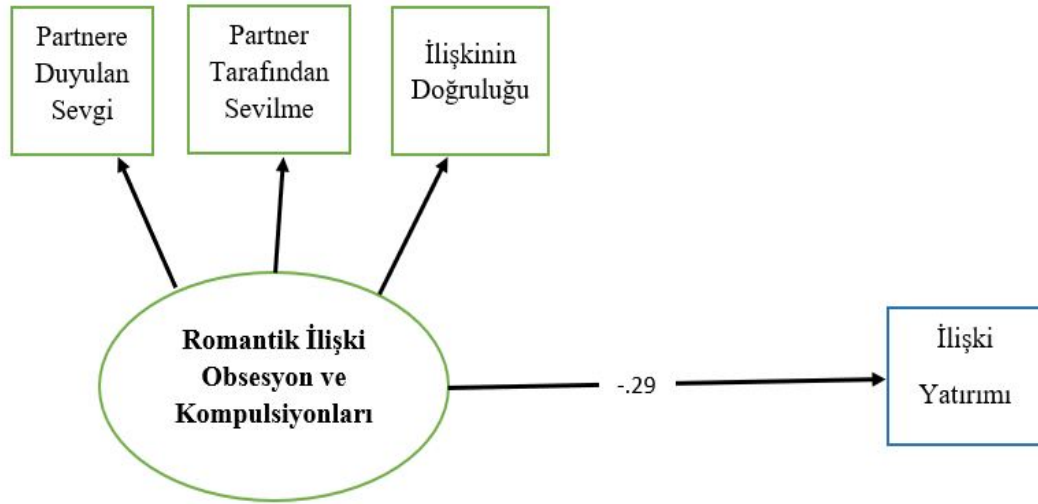

Şekil 4.11. *Hipotez (4b) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

Hipotez 4b: Romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri değişkeni olduğu görülmektedir. Bu etmene ilişkin bağlantı

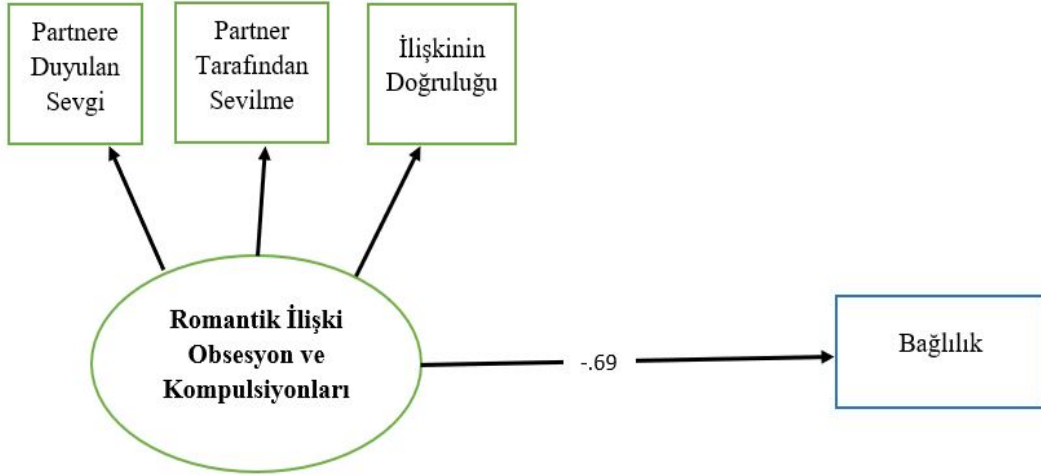
katsayı değeri $\beta = .50$ olarak bulunmuştur. Başka bir ifade ile elde edilen bulgular, romantik ilişkisi olan bireylerin İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirti düzeylerinin artması ile bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinde artma olacağını göstermektedir. Bu bulgu, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Şekil 4.12. Hipotez (4c) Gösterimi

—▶ : Anlamlı çıkan yollar
- -▶ : Anlamlı çıkmayan yollar

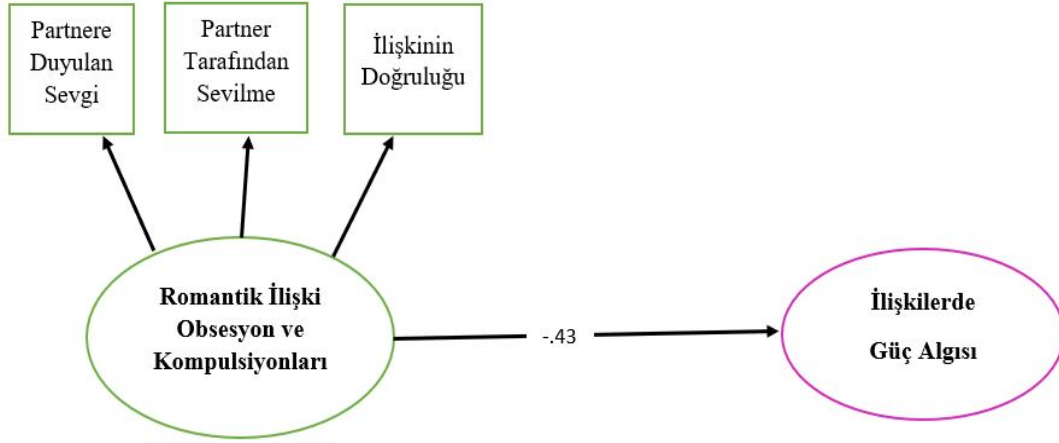
Hipotez 4c: İlişki İstikrarı Modelinde test edilen doğrudan ilişkiler, ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeyleri ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir ($\beta = -.29, p < .01$). Bir başka deyişle, bireylerin ilişkilerindeki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri arttıkça ilişkilerine daha az yatırım yapmaktadırlar. Bu bulgudan yola çıkarak, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezinin doğrulandığı söylenebilir.

Şekil 4.13. *Hipotez (4d) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

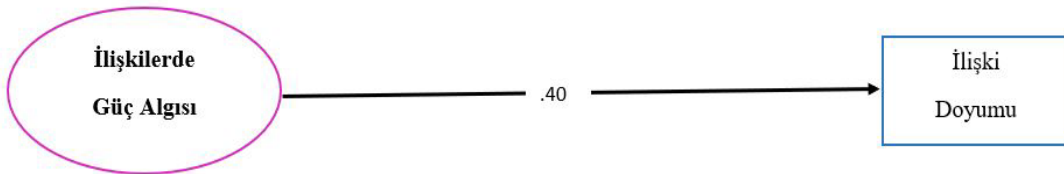
Hipotez 4d: İlişki İstikrarı Modelinde test edilen doğrudan ilişkiler, ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki bağlılık düzeyleri ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir ($\beta = -.69, p < .01$). Bir başka deyişle, bireylerin ilişkilerindeki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri arttıkça ilişkilerinde gösterdikleri bağlılık düzeyleri azalmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlılık düzeylerini anlamli olarak yordamaktadır.” hipotezinin doğrulandığı söylenebilir.

Şekil 4.14. *Hipotez (4e) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

Hipotez 4e: Test edilen modele göre, ilişkide güç algısını etkileyen diğer önemli değişkenin ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri olduğu görülmektedir. Bu değişkene ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = -.43$ olarak bulunmuştur. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerindeki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile güç algıları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgu, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamli olarak yordamaktadır.” hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Şekil 4.15. *Hipotez (5a) Gösterimi*

—▶ : Anlamli çıkan yollar
 - - ▶ : Anlamli çıkmayan yollar

Hipotez 5a: Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ilişkideki güç algısı değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = .40$ olarak bulunmuştur. Romantik ilişki yaşayan

bireyler ilişkilerinde gücün dengeli olarak kullanıldığını düşündükçe ilişkilerinden daha fazla doyum almaktadırlar. Dolayısıyla “İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir.

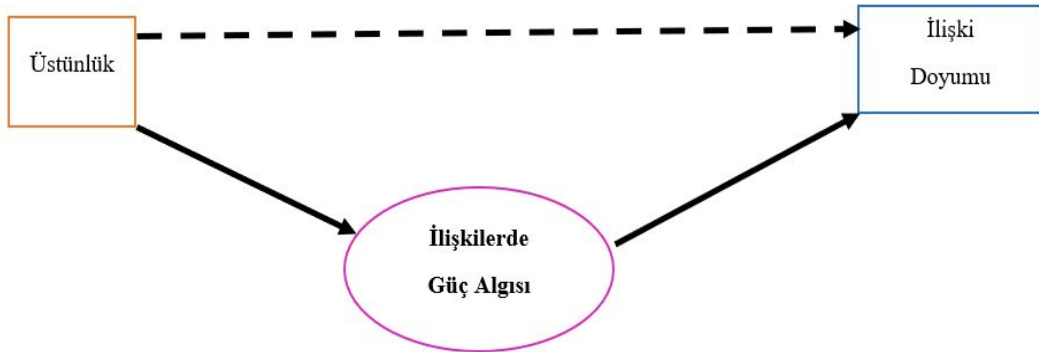
Test edilen yenilenen yapısal eşitlik modelinde yer alan değişkenler arasındaki dolaylı ilişkileri gösteren üç yola ilişkin bulgular Tablo 4.6’da sunulmuştur. İlişki İstikrarı Modelinde yer alan doğrudan ilişkilere ilişkin şekillerden yararlanıldığı gibi dolaylı ilişkilere dair bulguların sunulmasında da şekillerden yararlanılmıştır.

Tablo 4.6.

Yenilenen Model Dolaylı İlişkiler

	Yol	β	P
Hipotez 6c	U--->IGA--->ID	-.12	$p < .05$
Dolaylı İlişkiler	Hipotez 6e	OF--->IGA--->ID	$p < .05$
	Hipotez 6g	RIOKO--->IGA--->ID	$p < .05$

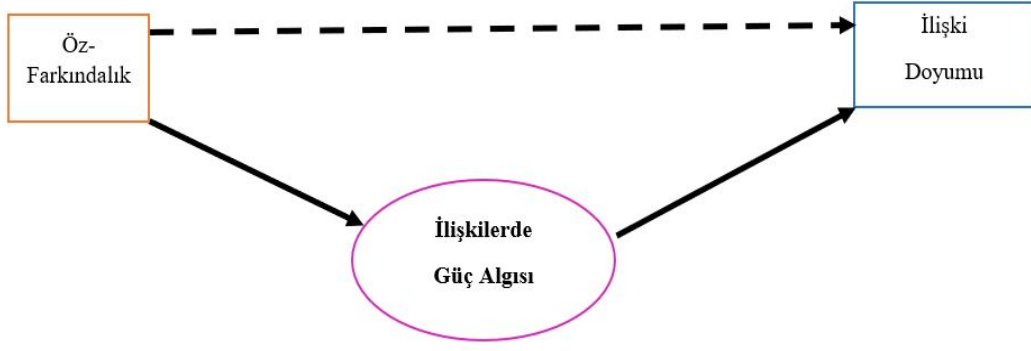
Not. U=Üstünlük, IGA=İlişkisel Güç Algısı, ID=İlişki Doyumu, OF=Öz Farkındalık, RIOKO= Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları

Şekil 4.16. Hipotez (6c) Gösterimi

—> : Anlamlı çıkan yollar
 - -> : Anlamlı çıkmayan yollar

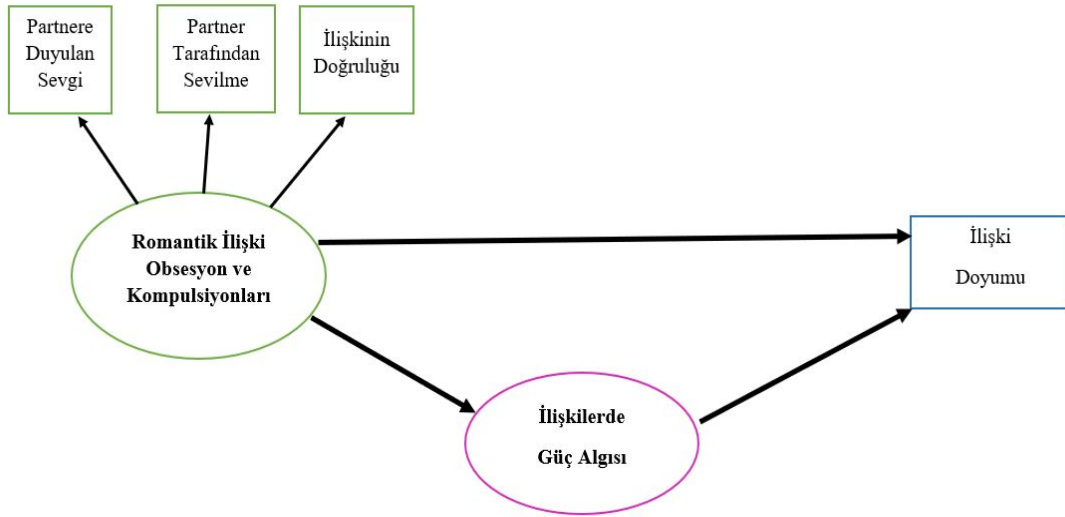
Hipotez 6c: Dolaylı etkiler incelendiğinde, üstünlük ile ilişki doyumunu arasında ilişkideki güç algısı aracı rolü ile dolaylı ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($\beta = -.12, p < .05$). Bir başka deyişle, üstünlüğün ilişki doyumunu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı tam aracı rol oynamaktadır. Dolayısıyla “İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük ile ilişki doyumunu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkeninin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Şekil 4.17. Hipotez (6e) Gösterimi

—▶ : Anlamlı çıkan yollar
 - -▶ : Anlamlı çıkmayan yollar

Hipotez 6e: Test edilen İlişki İstikrarı modelindeki dolaylı etkiler incelendiğinde; öz-farkındalık değişkeninin ilişkideki güç algısı üzerinden ilişki doyumu ile ilişkisinin ($\beta = .12, p < .05$) anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur. Öz-farkındalığın ilişki doyumu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı tam aracı rol oynamaktadır. Bu bulgu, “İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkeninin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.” hipotezini doğrulamaktadır.

Şekil 4.18. Hipotez (6g) Gösterimi

—▶ : Anlamlı çıkan yollar
 - -▶ : Anlamlı çıkmayan yollar

Hipotez 6g: İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki dolaylı ilişkide güç algısı aracı rolü ile dolaylı ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($\beta = -.17, p < .05$). İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisinde ilişkideki güç algısı kısmi aracı rol oynamaktadır. Dolayısıyla, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide, ilişkideki güç algısı değişkenin aracı rolü istatistiksel olarak anlamlıdır.” hipotezi doğrulanmıştır.

4.2. Yaşa ve Cinsiyete Göre İlişki Doyumuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde bu araştırmada yapılan analizlerin sonucuna göre önce yaşa daha sonra ise cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumu düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Yaşa göre ilişki doyumuna ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan bireyler 18 -25 yaş, 26- 35 yaş, 36 yaş ve üzeri olmak üzere üç grup olarak gruplandırılmıştır. Yaş gruplarının oluşturulmasında Santrocok’un (2002) sınıflamasını yaptığı beliren yetişkinlik, genç yetişkinlik ve yetişkinlik ölçütleri temel alınmıştır. Yaşa göre bireylerin ilişki doyum düzeylerine ilişkin betimsel değerler Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7

Yaşa Göre Bireylerin İlişki Doyum Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler

Yaş grupları	n	\bar{x}	Standart Sapma
18 -25 yaş	291	55,15	7,969
26- 35 yaş	245	56,26	8,018
36 yaş ve üzeri	109	55,03	8,620

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere yaş göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyum düzeyleri birbirinden farklıdır. İlgili değerler incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın 36 yaş ve üzeri bireylere, en düşük aritmetik ortalamanın ise 18-25 yaş aralığındaki bireylere ait olduğu görülmektedir. Yaş grupları arasındaki farkların manidar olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.8

Yaşa Göre Bireylerin İlişki Doyum Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	175.027	2	87.513		
Gruplarıçi	42121.474	642	65.622	1.334	.264
Toplam	42304.428	644			

Tablo 4.8’te görülen ve gruplar arası farklılığı belirlemek için gerçekleştirilen ANOVA sonucu, gruplar arası ortalama tutum puanlarında gözlenen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını bulunmuştur ($F_{(2-642)}=1.334$, $p < .05$). Bu bulgu nedeniyle “*Yaşa göre ilişki doyumu puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.*” hipotezi reddedilmiştir.

4.2.2. Cinsiyete göre ilişki doyumuna ilişkin bulgular

Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumu düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analiz yönteminden faydalanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9

Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin İlişki Doyumu Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	s	Levene F	t	sd	p
Kadın	347	56,023	7,77				
Erkek	398	55,379	8,48	1,312	1,006	643	,315

* $p < 0.05$

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi Levene testi sonucuna göre grupların varyansı eşit bulunmuştur (Levene $F=1.312$, $p > .05$). Bağımsız gruplar t testi sonucuna göre, kadınların ve erkeklerin ilişki doyumu düzeyleri arasında manidar bir fark yoktur ($t=1.006$, $p > .05$). Bu bulgu nedeniyle “*Cinsiyete göre ilişki doyumu puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.*” hipotezi reddedilmiştir.

4.3. Yaşa ve Cinsiyete Göre Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirmeye İlişkin

Bulgular

Bu bölümde önce yaşa daha sonra ise cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

4.3.1. Yaşa göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulgular

Yaşa göre bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerine ilişkin betimsel değerler Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10

Yaşa Göre Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirmeye İlişkin Betimleyici Değerler

Yaş grupları	n	\bar{x}	Standart Sapma
18 -25 yaş	291	27,71	11, 820
26- 35 yaş	245	22,49	11,125
36 yaş ve üzeri	109	19,48	9,841

Tablo 4.10'da görüldüğü üzere yaş göre romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri birbirinden farklıdır. İlgili değerler incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın 18-25 yaş aralığındaki bireylere, en düşük aritmetik ortalamanın ise 36 yaş ve üzeri bireylere ait olduğu görülmektedir. Yaş grupları arasındaki farkların manidar olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11

Yaşa Göre Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	6720.133	2	3360.067		
Gruplarıçi	81176.186	642	126.443	26.574	.00
Toplam	87896.319	644			

Tablo 4.11'de görülen ve gruplar arası farklılığı belirlemek için gerçekleştirilen ANOVA sonucu, gruplar arası ortalama seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi puanlarında gözlenen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($F_{(2-642)}=26.574, p < .05$). Games-Howell testi varyansların ve gruplarda yer alan kişi

sayısının eşit olmadığı durumlarda yapılmaktadır (Games, 1971). Bu nedenle, ANOVA sonucunda bulunan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Games-Howell testi yapılmıştır. Games-Howell testinin sonuçları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12

Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirilme Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları

Yaş Grubu		\bar{x}	Sh	p
18 – 25 yaş	26- 35 yaş	5,2175*	,99262	,000
	36 yaş ve üzeri	8,2343*	1,16987	,000
26- 35 yaş	18 – 25 yaş	-5,2175*	,99262	,000
	36 yaş ve üzeri	3,0168	1,18053	,030
36 yaş ve üzeri	18 – 25 yaş	-8,2343*	1,16987	,000
	26- 35 yaş	-3,0168	1,18053	,030

Tablo 4.12’de görüldüğü grupların ikişerli karşılaştırmaları yapılmış ve karşılaştırılan bu grupların ortalama puanları arasındaki farklarına bakılmıştır. Bu değerlerde 18- 25 yaş aralığı ile 26-35 yaş aralığı, 18- 25 yaş aralığı ile 36 yaş ve üzeri aralığı arasında 18 – 25 yaş aralığındaki bireylerin lehine ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bu bulgu da 18 – 25 yaş aralığında olan romantik ilişkisi sahibi bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerin diğer yaş gruplara anlamlı bir şekilde yüksek olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla “*Yaşa göre seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

4.3.2. Cinsiyete göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulgular

Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirilmesine düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analiz yönteminden faydalanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13

Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	s	Levene F	t	sd	p
Kadın	347	23,054	10,69	12,700	2,992	643	,003
Erkek	398	25,832	12,59				

* $p < 0.05$

Kadın ve erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini karşılaştırılması için yapılan t testi sonrasında kadın ve erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin farklı olduğu bulunmuştur ($t_{0,005; 643} = 2,992$). Buna göre erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri ($\bar{X} = 25,832$) kadınların seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinden daha yüksektir. Bu bulgu doğrultusunda “Cinsiyete göre seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir.

4.4. Yaşa ve Cinsiyete Göre İlişki Yatırımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde önce yaşa daha sonra ise cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerine yaptıkları yatırım düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

4.4.1. Yaşa göre ilişki yatırımına ilişkin bulgular

Yaşa göre bireylerin ilişki yatırım düzeylerine ilişkin betimsel değerler Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14

Yaşa Göre İlişki Yatırım Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler

Yaş grupları	n	\bar{x}	Standart Sapma
18 -25 yaş	291	42,24	11,623
26- 35 yaş	245	49,10	10,165
36 yaş ve üzeri	109	51,03	11,510

Tablo 4.14’te görüldüğü üzere yaş göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeyleri birbirinden farklıdır. İlgili değerler incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın 36 yaş ve üzeri bireylere, en düşük aritmetik ortalamanın ise 18 – 25 yaş aralığındaki bireylere ait olduğu görülmektedir. Yaş grupları arasındaki farkların manidar olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.15

Yaşa Göre Bireylerin İlişki Yatırım Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	9146.290	2	4573.145		
Gruplarıçi	78699.043	642	122.584	37.306	.00
Toplam	87845.333	644			

Tablo 4.15’de görülen ve gruplar arası farklılığı belirlemek için gerçekleştirilen ANOVA sonucu, gruplar arası ortalama ilişki yatırım puanlarında gözlenen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($F_{(2-642)}=37.306, p > .05$). ANOVA sonucunda bulunan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Games-Howell testi yapılmıştır. Games-Howell testinin sonuçları Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16

Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin İlişki Yatırım Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları

Yaş Grubu		\bar{x}	Sh	p
18 – 25 yaş	26- 35 yaş	-6,8581*	,96000	,000
	36 yaş ve üzeri	-8,7835*	1,24333	,000
26- 35 yaş	18 – 25 yaş	6,8581*	,96000	,000
	36 yaş ve üzeri	-1,9255	1,27474	,320
36 yaş ve üzeri	18 – 25 yaş	8,7835*	1,24333	,000
	26- 35 yaş	1,9255	1,27474	,320

Tablo 4.16’da görüldüğü grupların ikişerli karşılaştırmaları yapılmış ve karşılaştırılan bu grupların ortalama puanları arasındaki farklarına bakılmıştır. Bu değerlerde 18- 25 yaş aralığı ile 26-35 yaş aralığı, 18- 25 yaş aralığı ile 36 yaş ve üzeri aralığındaki bireyler arasında 18 – 25 yaş aralığındaki bireylerin aleyhine ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bu bulgu da 18 – 25 yaş aralığında olan romantik ilişkisi sahibi bireylerin ilişki yatırım düzeylerinin diğer yaş gruplara anlamlı bir şekilde düşük olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla “*Yaşa göre ilişki yatırım puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

4.4.2. Cinsiyete göre ilişki yatırımına ilişkin bulgular

Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırımını düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analiz yönteminden faydalanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17

Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin İlişki Yatırımı Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	s	Levene F	t	sd	p
Kadın	347	46,1671	11,55	.080	-.390	643	,697
Erkek	398	46,5268	11,84				

* $p < 0.05$

Tablo 4.17’de görüldüğü gibi Levene testi sonucuna göre grupların varyansı eşit bulunmuştur (Levene F=.080, $p > .05$). Bağımsız gruplar t testi sonucuna göre, kadınların ve erkeklerin ilişki yatırım düzeyleri arasında manidar bir fark yoktur ($t=-.390$, $p > .05$). Bu bulgu nedeniyle “Cinsiyete göre ilişki yatırım puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.” hipotezi reddedilmiştir.

4.5. Yaşa ve Cinsiyete Göre Bağlılığa İlişkin Bulgular

Bu bölümde önce yaşa daha sonra ise cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkilerine bağlılık düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığı başlıklar altında incelenmiştir.

4.5.1. Yaşa göre bağlılığa ilişkin bulgular

Yaşa göre bireylerin bağlılığına ilişkin betimsel değerler Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18

Yaşa Göre Bağlılık Düzeylerine İlişkin Betimleyici Değerler

Yaş grupları	n	\bar{x}	Standart Sapma
18 -25 yaş	291	54.90	8.725
26- 35 yaş	245	56.74	7.477
36 yaş ve üzeri	109	57.05	7.483

Tablo 4.18’de görüldüğü üzere yaş göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkiye bağlılık düzeyleri birbirinden farklıdır. İlgili değerler incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın 36 yaş ve üzeri aralığındaki bireylere, en düşük aritmetik ortalamanın ise 18 – 25 yaş aralığındaki bireylere ait olduğu görülmektedir. Yaş grupları arasındaki

arasındaki farkların manidar olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19

Yaşa Göre Bireylerin Bağlılık Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	602.741	2	301.370		
Gruplarıçi	41771.576	642	65.065	4.632	.010
Toplam	42374.316	644			

Tablo 4.19’da görülen ve gruplar arası farklılığı belirlemek için gerçekleştirilen ANOVA sonucu, gruplar arası ortalama ilişki yatırım puanlarında gözlenen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($F_{(2-642)}=4.632, p > .05$). ANOVA sonucunda bulunan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Games-Howell testi yapılmıştır. Games-Howell testinin sonuçları Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20

Yaşa Göre Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Bağlılık Düzeylerine İlişkin Puanları Arasındaki Farklılığın Anlamlılığına İlişkin Games-Howell Sonuçları

Yaş Grubu		\bar{x}	Sh	p
18 – 25 yaş	26- 35 yaş	-1,8397*	,69990	,024
	36 yaş ve üzeri	-2,1387	,88061	,042
26- 35 yaş	18 – 25 yaş	1,8397*	,69990	,024
	36 yaş ve üzeri	-,2989	,86141	,936
36 yaş ve üzeri	18 – 25 yaş	2,1387	,88061	,042
	26- 35 yaş	,2989	,86141	,936

Tablo 4.20’de görüldüğü grupların ikişerli karşılaştırmaları yapılmış ve karşılaştırılan bu grupların ortalama puanları arasındaki farklarına bakılmıştır. Bu değerlerde 18- 25 yaş aralığı ile 26-35 yaş aralığındaki bireyler arasında 18 – 25 yaş aralığındaki bireylerin aleyhine ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bu bulgu da 18 – 25 yaş aralığında olan romantik ilişkisi sahibi bireylerin bağlılık düzeylerinin 26 – 35 yaş aralığındaki bireylere göre anlamlı bir şekilde düşük olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla “*Yaşa göre bağlılık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

4.5.2. Cinsiyete göre bağıllığa ilişkin bulgular

Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerinde manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analiz yönteminden faydalanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21

Cinsiyete Göre Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Bağıllık Puanlarına Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	s	Levene F	t	sd	p
Kadın	347	56,7493	7,45	9,697	2,622	643	,008
Erkek	398	55,0570	8,74				

* $p < 0.05$

Kadın ve erkeklerin bağıllık düzeylerini karşılaştırılması için yapılan t testi sonrasında kadın ve erkeklerin bağıllık düzeylerinin farklı olduğu bulunmuştur ($t_{0,005; 643} = 2,622$). Buna göre kadınların bağıllık düzeyleri ($\bar{X} = 56,7493$) erkeklerin bağıllık düzeylerinden daha yüksektir. Bu bulgu doğrultusunda “Cinsiyete göre bağıllık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Tezin beşinci bölümünde ilişki istikrarı modelinin test edilmesi amacıyla yürütülen bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular sonuç kısmında özetlenmiştir. Tartışma kısmındaysa araştırma kapsamın da elde edilen bulgular ilişki istikrarı ile ilgili alanyazın doğrultusunda tartışılmıştır. Öneriler kısmında ise analizler sonucunda ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak alan uzmanlarına ve ileriki araştırmalara yönelik öneriler getirilmiştir.

5.1. Sonuç

Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkiyel alçakgönüllülük, ilişkide güç algısı ve ilişki istikrarı değişkenleri arasındaki yapısal ilişkilerin yapısal eşitlik modeli kullanılarak test edilmesinin amaçlandığı bu araştırmanın bulguları bu kısımda alandaki mevcut araştırma bulgularıyla ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

Bu araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda ulaşılan sonuçlar, bulguların veriliş sırasına bağlı kalınarak aşağıda maddeler halinde verilmektedir:

- Romantik ilişkisi olan bireylerin romantik ilişkilerinde algıladıkları alçakgönüllük düzeylerini belirleyen İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Türk kültürüne uyarlanarak ilgili alanyazına kazandırılmıştır.
- Romantik ilişki sahibi olan bireylerin ilişki istikrarı yönelik tasarlanan İlişki İstikrarı Modeli, yapısal eşitlik modeli kullanılarak test edilmiş ve elde edilen bulgular sonucunda modelin iyi uyum gösterdiği tespit edilmiştir.
- İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.
- İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini doğrudan ve olumlu olarak yordamaktadır.
- İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.

- İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini doğrudan ve olumlu olarak yordamaktadır.
- İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.
- İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağıllık düzeylerini doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.
- İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.
- İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını doğrudan ve olumlu olarak yordamaktadır.
- İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan üstünlük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını doğrudan ve olumsuz olarak yordamaktadır.
- İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu doğrudan ve olumlu olarak yordamaktadır.
- Romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum ve üstünlük arasındaki ilişkide güç algısı olumsuz yönde tam aracı rolü üstlenmektedir.
- Romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum ve öz-farkındalık arasındaki ilişkide güç algısı olumlu yönde tam aracı rolü üstlenmektedir.
- Romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkide güç algısı olumsuz yönde kısmi aracı rolü üstlenmektedir.

Test edilen İlişki İstikrarı Modeline dair sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkilerinde sahip olduğu obsesyon ve kompulsiyon belirtileri bireylerin algıladıkları güç algısı, ilişki doyumunu, ilişki yatırımı, bağıllık ve seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi üzerinde toplam etki değeri en fazla olan değişkendir. Bireylerin romantik ilişkilerinde algıladıkları güç; üstünlük ile ilişki doyumunu, öz-farkındalık ile ilişki doyumunu, romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumunu ilişkileri üzerinde kısmi ve tam olmak üzere aracı rolü üstlenmektedir. Ayrıca araştırmada yaş ve cinsiyet ile ilişki istikrarının alt boyutları (ilişki doyumunu, seçeneklerinin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı, bağıllık) arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analizler sonucunda yaş ile ilişki doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve

bağlılık alt boyutları ile anlamlı farklılıklara sahip olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ile ilişki istikrarının alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise; ilişki doyumu ve ilişki yatırımı ile anlamlı bir farklılık tespit edilememişken seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve bağlılık ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

5.2. Tartışma

Tartışma bölümünde, bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular, önceki araştırmalar ve kuramsal açıklamalar göz önünde bulundurularak ilgili alanyazın doğrultusunda tartışılmıştır. Tartışma bölümünde yer alan başlıklar araştırma kapsamında benimsenen bulguların ve sonuçların veriliş sırasına bağlı kalınarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda tartışma bölümünde öncelikle İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlama çalışması sonucunda ortaya çıkan bulgulara, sonrasında da test edilen modelin uyum değerlerine ve model testi sonucunda ortaya çıkan doğrudan ve dolaylı ilişkilere dair bulguların tartışılmasına yer verilmiştir. Tartışma bölümünün en son kısmında, yaşa ve cinsiyete göre romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyumu, seçeneklerinin niteliğinin değerlendirilmesi, ilişki yatırımı ve bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak bir fark olup olmadığına ilişkin bulgulara dair tartışmalar yer almaktadır.

5.2.1. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlanmasına ilişkin bulguların tartışılması

Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarı düzeylerini etkileyen etmenleri ortaya çıkarmayı hedefleyen bu araştırmada, ilişki istikrarında rol oynayan “ilişkisel alçakgönüllülük” kavramı üzerinde durulmuştur. Test edilen modelde değişken olarak yer alan ilişkisel alçakgönüllülük romantik ilişkilerle ilgili uluslararası alanyazında “İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği” kullanılarak ölçülmüştür. Bu nedenle bu araştırmada, Davis ve diğerleri (2011) tarafından geliştirilen ve bireylerin romantik ilişkilerinde algıladıkları alçakgönüllülük düzeylerini belirlemeyi hedefleyen “İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği”nin Türkçe’ye uyarlanması hedeflenmiştir. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin uyarlama çalışmasında öncelikle ölçek 248 kişiye uygulanmış, ardından doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeğin yapı geçerliliği test edilmiş ve Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak, ölçeğin güvenilirliğiyle ilgili iç tutarlılık katsayısına ulaşılmıştır. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin analizler sonucunda ortaya çıkan üç faktörlü yapısı hem ölçeğin geliştirildiği (Davis vd., 2011) hem de uyarlama çalışmalarının yapıldığı (örn. Freitas, Martins ve Davis, 2014) çalışmalarda elde edilen faktör yapısı ile

tutarlılık göstermektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türkçe formunun orijinal formunda olduğu gibi 16 madde ve üç faktörden oluştuğunu göstermektedir. Tutarlılık gösteren bu analiz sonuçlarına bağlı kalınarak, ölçekte yer alan faktörler orijinaline sadık kalınarak “Genel Alçakgönüllük”, “Üstünlük” ve “Öz-farkındalık” olarak adlandırılmıştır. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin ve alt ölçeklerinin güvenirlik çalışmaları sonunda ölçeğin tamamı için güvenirlik katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Genel Alçakgönüllük, “Üstünlük” ve “Öz-farkındalık” alt ölçekleri için bulunan güvenirlik katsayıları ise sırasıyla .97, .90 ve .90’dır. İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği’nin Portekiz kültürüne uyarlama çalışması iki ayrı çalışma grubunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Freitas, Martins ve Davis, 2014). Çoğunluğunun çalışan ve romantik ilişkisi olan bireylerin oluşturduğu 300 kişinin katılımıyla gerçekleşen uyarlama çalışmasında Genel Alçakgönüllük, “Üstünlük” ve “Öz-farkındalık” alt ölçekleri için bulunan güvenirlik katsayıları ise sırasıyla .83, .70 ve .84’tür. Ölçeğin tamamı için bulunan katsayı ise .76 olarak bulunmuştur. Davis ve diğerleri (2011) ise ölçeğin geliştirilmesi çalışmasını beş farklı çalışma grubunun katılımıyla yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda ise İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği’nin tamamı için .90 güvenirlik katsayısına ulaşmışlardır. Sonuç olarak, ilgili alanyazında elde edilen güvenirlik katsayıları (Davis ve diğerleri, 2011; Freitas, Martins ve Davis, 2014) ile bu çalışmada bulunan katsayılar karşılaştırıldığında bu araştırma kapsamında elde edilen güvenirlik katsayılarının önceki çalışmalarda bulunan katsayılarla tutarlılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

İlişkisel Alçakgönüllük Ölçeği Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan bireylerin katılımıyla gerçekleşen bir araştırma (Davis ve diğerleri, 2011) kapsamında geliştirilmiştir. İlgili ölçek Portekiz kültürüne uyarlanmıştır (Freitas, Martins ve Davis, 2014). İlgili ölçeğin geliştirildiği ve uyarlandığı kültürler, kültürel değerler, toplum yapısı ve aile yapısı açısından değerlendirildiğinde farklılık olduğu gibi benzerlikler de taşımaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Avrupa ülkeleri Türk, Portekiz, Güney Amerika ve Çin kültürüne göre bireyci topluluklar olarak değerlendirildiği (Mocan Aydın, 2000, s. 290; Neto, 2007, s. 242; Triandis, 1993, s. 162) için bu ülkelerdeki romantik ilişkilerin yapısı bu kültürel yapıya göre farklılaşmaktadır. Bu nedenle kültürlerarası çalışmalar yapılması ve aynı ölçme aracının farklı kültürlerde uyarlanması vurgulanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında İlişkisel Alçakgönüllük Ölçeği hem bireyci toplulukta hem de toplulukçu toplumlarda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak bulunması nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda bu araştırma kapsamında elde

edilen bulgular sonucunda romantik ilişkiyle ilgili alanyazına katkı sağlandığı söylenebilir.

İlgili alanyazında, ilişkisel alçakgönüllük, romantik ilişkilerde ortaya çıkan çatışmaları azaltmasında (Nonterah ve diğerleri, 2016, s. 278), çatışma sonrası ortaya çıkan stresin önlenmesinde ve azaltılmasında (Krause vd., 2016, s. 10) ve ilişki doyumuğunun artırılmasında (Falconier vd., 2015, s. 9; Rösand, Slinning, Eberhard-Gran, Roysamb, Tambs, 2012, s. 66) rol oynadığı için ilişkideki istikrarı belirleyen bir etmen olarak görülmektedir. Bireylerin romantik ilişkilerinde başat rol oynayan bir değişkenin tespit edilmesini sağlayan bir değişkenin ölçümünü sağlayan bir ölçme aracının Türk kültüründe yer almaması alanyazında bir boşluk oluşturmaktadır. Uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin psikometrik özelliklerine ilişkin elde edilen değerler alanyazın doğrultusunda değerlendirildiğinde, İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkilerinde algıladıkları alçakgönüllülük düzeylerini ölçmek için kullanabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeğinin bu araştırma kapsamında uyarlanmasıyla alanyazına katkı sağlandığı düşünülmektedir.

5.2.2. İlişki istikrarı modelinin test edilmesine ilişkin bulguların tartışılması

Bu başlık altında romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki istikrarını etkileyen değişkenleri açıklamaya yönelik geliştirilen İlişki İstikrarı Modeline ilişkin elde edilen bulgular alanyazın dikkate alınarak tartışılmıştır. Bu tartışmada öncelikle yenilenen modelin uyum değerlerine, ardından İlişki İstikrarı Modelinde test edilen doğrudan ilişkilere sonrasında da dolaylı ilişkilere yer verilmiştir. Böylelikle tartışmanın ilk kısmında modelin uyum düzeyi, ikinci kısmında romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki istikrarını doğrudan yordayan değişkenler sonrasında da aracı etkisi bulunan değişkenler ele alınarak tartışılmıştır.

Araştırma sonuçları test edilen hipotez modelde yer alan doğrudan ve dolaylı yolların çoğunun istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Test edilen modele dair sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilişkide güç algısı değişkenleri ilişki doyumu üzerinde; romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları değişkeni ayrıca seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi, ilişki yatırımı ve bağlılık üzerinde toplam etki değerleri en fazla olan değişkendir. Bu bulgulardan yola çıkarak, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonlarının romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarı düzeylerinde önemli

bir role sahip olduğu söylenebilir. Elde edilen bu bulgu alanyazında yer alan pek çok araştırmanın (Barelds ve Dijkstra, 2011; Doron, Mizrahi, Szepsenwol ve Derby, 2014; Kong, 2008, s. 552; Lennon vd., 2012, s. 96; Murray vd., 2011; Raeisi vd., 2016, s. 11; Remmerswaal, Batelaan, Smit, Van Oppen ve Van Balkom, 2016) bulgularıyla örtüşmektedir. Örneğin Raesi ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmaya 36 obsesif kompulsif belirti gösteren evli kadınlar katılmıştır. Bu çalışmada da olduğu gibi Raesi ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmada da obsesif kompulsif belirtiler ilişkiyi sürdürme isteği ve ilişki doyumu obsesif ve kompulsif belirtilerin varlığından olumsuz yönde etkilendiği bulunmuştur. Obsesif ve kompulsif bozukluk tanısı almış 62 katılımcıyla odak grup görüşmeleri yapan Walseth vd. (2017, s. 7) nitel verilerin analizi sonucunda ilişkiyi sürdürme eğilimini ve davranışlarını etkileyen unsurun obsesif kompulsif bozukluğun tanısını almış olmanın olduğunu bulmuştur. Kong (2008, s. 550) ise klinik örnekleme yaptığı çalışmasında 57 çiftin ilişki doyumları, ilişkiyi sürdürme niyetleri, depresyon düzeyleri, kişilik tipleri ve obsesif ve kompulsif belirtileri arasındaki ilişkileri inceleyerek tüm bu değişkenler arasında obsesif ve kompulsif belirtileri değişkeninin diğer değişkenlere göre ilişkiyi sürdürme isteği üzerinde en fazla rolü olan değişken olduğunu bulmuştur. Özetle bu çalışmada obsesif kompulsif belirtiler ile ilişki istikrarı boyutları arasındaki ilişkilerin anlamlı varlığı alanyazındaki diğer araştırmalarda bulunduğu gibidir.

Romantik ilişkilerde ilişki istikrarını sağlayan bireysel ve çevresel faktörleri belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar niceliksel olarak fazla olsa da obsesyon ve kompulsiyon belirtileri gibi bireylerin sahip olduğu olumsuz nitelikteki etmenlerin ilişki istikrarını nasıl etkilediğine dair çalışmalar sınırlı sayıdadır (Doron vd., 2012c; Doron vd., 2012a; Kong, 2008, s. 557). Bu sınırlılık göz önünde bulundurulduğunda bu araştırma romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyonları bir değişken olarak ele alması ve ilişki istikrarı boyutlarıyla ilişkilerini değerlendirmesi yönüyle ilgili alanyazına katkı sağlamıştır.

5.2.3. İlişkisel alçakgönüllülüğün alt boyutları ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki doğrudan ilişkilerin bulguların tartışılması

Genel alçakgönüllülük ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenleri arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: İlişki İstikrarı Modelinin test edilmesinin ardından elde edilen bulgulara göre, “İlişkisel alçakgönüllülüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme

düzelelerini negatif yönde anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezi (Hipotez 1b) doğrulanmıştır. Genel alçakgönüllülük ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme arasındaki ilişkinin yönünün negatif yönde olduğu görülmüştür. Hipotez 1b'nin doğrulanması ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin negatif yönlü olması; partnerin algıladığı genel alçakgönüllük düzeyi arttıkça partnerler seçeneklerin niteliğini daha az değerlendirdiği anlamına gelmektedir. Alanyazın doğrultusunda elde edilen bu bulgu incelendiğinde, araştırma kapsamında elde edilen bu bulgunun birçok araştırmanın (Dwiwardani vd., 2018, s. 455-457; Krause ve Hayward, 2015, s. 200; Peter, Rowatt ve Johnson, 2011; Van Tongeren, Davis ve Hook, 2014, s. 313) sonuçları ile tutarlı olduğu görülmektedir. Romantik ilişkisi olan bireyler partnerlerinin alçakgönüllü bir birey olduğuna dair algıya sahip olduklarında partnerlerine güvenebilmekte, sırlarını ve kişisel düşünceleri paylaşabilmekte, sadık olabilmekte ve bağlı hissetmektedirler (Dwiwardani vd., 2018, s. 457; Peter, Rowatt ve Johnson, 2011; Van Tongeren, Davis ve Hook, 2019, s. 180). Dolayısıyla bu araştırmaya katılanlar, partnerlerinin alçakgönüllü olduklarını düşündükleri için yakın bir ilişkide olması gerektiği gibi sırlarını paylaşma gibi yakınlık, birlikte bir şeyler yapma gibi arkadaşlık, öpüşme gibi cinsel, rahat hissetme ve duygusal gereksinimlerini bir başkasıyla beraber olduğunda karşılanamayacağını düşündükleri söylenebilir.

Aile ve çift danışmanlığı alanında yapılan betimsel ve deneysel çalışmaları pozitif psikoloji perpektifinden değerlendiren Fincham ve Beach (2010), günümüze kadar pek çok çalışmanın affetme, bağlılık gibi romantik ilişkinin pozitif gelişimini destekleyen etmenlerinin ilişki istikrarı üzerinde etkisini incelemekten uzak olduklarını dile getirmektedir. Bu eleştirinin yapıldığı yıldan 21. yıla kadar yapılan çalışmalar bu eleştireden yola çıkarak romantik ilişkilerde affetme (Bell ve Fincham, 2019; Braithwaite, Selby ve Fincham, 2011; Fife, Weeks ve Stellberg-Filbert, 2013), alçakgönüllük (Farrell vd., 2015, s. 14), fedakârlık (Corkery, Curran ve Parkman, 2011), minnettarlık (Algoe, Gable ve Maisel, 2010) gibi romantik ilişkinin sürdürülmesini sağlayan pozitif faktörlere odaklanmışlardır. Bu araştırmada Fincham ve Beach'ın (2010) vurguladığı alanyazındaki sınırlılığa odaklanarak ilişki alçakgönüllüğün ilişki doyumu, ilişki yatırımı, bağlılık ve seçeneklerin değerlendirilmesi üzerindeki etkisini test etmiştir. Özetle, bu çalışma ilişki alçakgönüllüğü yapısal eşitlik modelinde bir değişken olarak ele alınarak romantik ilişkinin pozitif yönde gelişimini vurguladığı için ilgili alanyazına katkı sağladığı düşünülebilir.

Genel alçakgönüllülük ve ilişki yatırımı arasındaki ilişkiye yönelik tartışma:

Yapısal eşitlik modeli testinin sonucunda, “İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan genel alçakgönüllülük, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır” adlı Hipotez 1c doğrulanmıştır. Bu bulgu, genel alçakgönüllülük değişkeni romantik ilişkisi olan bireylerin pozitif yönde ve manidar olarak ilişkiye yaptıkları yatırımı doğrudan etkilediğini göstermektedir. İlgili alanyazında pek çok çalışmada ilişki yatırımın yordayıcılarından birinin genel alçakgönüllülük olduğu belirtilmiştir (Davis vd., 2013, s. 59; Dwiwardani vd., 2018, s. 455; Farrell vd., 2015, s. 14; Krause ve Hayward, 2015, s. 200). Farrell ve diğerleri (2015, s. 14-15), romantik ilişkisi olan 152 beliren yetişkinlik döneminde bulunan kadının katılımıyla birlikte yürüttükleri çalışmada, kadınların partnerlerinin alçakgönüllü olduğunu düşündüklerinde hem kendilerini hem de partnerlerini karşı daha affedici oldukları ve sonuç olarak mevcut ilişkiye ve partnere ilişkin bu tutum onların ilişkileri sürdürmek için yatırım yapmaya devam ettiklerini bulmuşlardır. Dolayısıyla araştırmada elde edilen bulgunun diğer araştırma bulgularıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bu bulgu Rusbult'un (1980) Yatırım Modeli perspektifinde değerlendirildiğinde beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Çünkü Rusbult ve diğerleri (1994, s. 118) bireylerin ilişkilerine içsel ya da dışsal yatırım yapabilmesi için partnerlerine ilişkin algısının olumlu yönde olması gerektiğini ifade etmektedirler. Partneriyle ilgili sahip olunan bu olumlu tutum bireylerin ilişkiyi sürdürme davranışlarına yansımaktadır. Dolayısıyla partnerinin alçakgönüllü bir birey olduğunu düşünenler hatalarını paylaşırsa bile partnerinin mütevazı biri olduğunu düşünerek kabul göreceğine inanmaktadır. Bu yaklaşım biçimi de bireylerin ilişkilerinde kendini açma, birlikteğin süresi gibi içsel yatırım ve ortak etkinliklere katılma, maddi paylaşımlar yapma gibi dışsal yatırımları ortaya çıkarmaktadır (Rusbult, 1980, s. 173; Rusbult ve Buunk, 1993, s. 176). Ayrıca partnerlerinin başkaları tarafından da alçakgönüllü biri olduğunu düşünen bireyler partneriyle daha fazla etkinliklere katılmakta ve sonuç olarak paylaşılan anı sayısını artırarak dışsal yatırım yapmaya devam etmektedirler (Lehmiller ve Agnew, 2006, s. 42; Rusbult, 1980, s. 173). Bu tür yatırıma yönelik somut ve soyut yatırımların yapılabilmesi için bireylerin partnerlerini alçakgönüllü olarak algılamasını gerekli kılmaktadır (Sandage, 1999, s. 259). Dolayısıyla bu noktada partnere yönelik bu algı önceleri duruma bağlı alçakgönüllülük kavramıyla açıklanırken bu algının devam etmesi ve bu algıyı destekleyen davranışların artmasıyla birlikte algılanan alçakgönüllülük inanca bağlı alçakgönüllüğe dönüşerek bir kişilik yapısına

bürünmektedir (Whatley, 2014, s. 21). Alçakgönüllüğü partnerinin kişiliğinin bir parçası olduğunu düşünen kişiler de yatırımlarını sürdürmeye devam etmektedir (Davis vd., 2013, s. 59; Dwiwardani vd., 2018, s. 455-457; Farrell vd., 2015, s. 14). Bu kuramsal açıklamalardan yola çıkarak araştırma kapsamında elde edilen bu bulgunun alanyazın tarafından desteklendiği söylenebilir.

Genel alçakgönüllülük bireyin kendini affetmesiyle (Krause, 2015), partnerini affetmesiyle (Van Tongeren, Davis ve Hook, 2014, s. 313) ve ilişki işlevselliğiyle (Farrell vd., 2015, s. 14) yakından ilişkili görüldüğü için partnerinin alçakgönüllü olduğunu düşünen bireyler, çatışma durumlarında partnerlerini kolaylıkla affetmekte, ilişkilerine yatırım yapmaya devam etmekte ve partneriyle beraber anılar oluşturmaya devam etmektedir (Krause vd., 2016, s. 10). Bu açıklamalardan yola çıkarak bu araştırmanın katılımcılarının partnerlerinin alçakgönüllü birey olduklarını düşündükçe çatışma durumlarında iletişime daha açık oldukları, daha kolay affedebildikleri ve ilişkiyi sürdürmek adına daha fazla yatırım yaptıkları söylenebilir. Dolayısıyla çiftler ilişkilerinde sorun yaşasa bile mevcut ilişkilerinden vazgeçmek veya sonlandırmak yerine Rusbult'un (1980, s. 173) Yatırım Model'inde ifade ettiği ilişkiye bağlı kalma veya sorunları dile getirme reaksiyonlarını göstermektedirler. Özetle, bu araştırmanın bulguları genel alçakgönüllülük ve ilişki yatırımı arasında manidar ilişkiler saptayan çalışmalardaki bulgularla ve ilgili kuramlarla paralellik göstermektedir.

Öz-farkındalık ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenleri arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Araştırma sonucunda elde edilen bulgular öz-farkındalık ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenleri arasındaki doğrudan ilişkileri doğrular niteliktedir. Bu nedenle Hipotez 3b doğrulanmış ve söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin yönünün negatif yönde olduğu tespit edilmiştir. İlişkinin yönü negatif yönde olması nedeniyle bireyler partnerlerinin öz-farkındalığı yüksek olduğunu düşündükçe seçeneklerin niteliğini daha az değerlendirmektedir. Alanyazındaki betimsel çalışmaların bulgularıyla tutarlı olarak (Dwiwardani vd., 2018, s. 455; Farrell vd., 2015, s. 14; LaBouff vd., 2012, s. 24), bu çalışmada da öz-farkındalık ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme arasındaki negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. İlişkisel alçakgönüllüğün alt boyutu olan öz-farkındalık; bireyin kişilerarası ilişkilerinde kendisini ve partnerini doğru bir şekilde tanımayı ve güçlü ve zayıf yönleri tanıyarak kabul etmeyi içermektedir (Davis, Worthington ve Hook, 2010; Davis vd., 2016). Bu farkındalık düzeyi yüksek olan bireyler romantik ilişkilerinde ilişkinin ortaya çıkardığı duyguları düzenleyebilmekte ve davranışlarını biçimlendirebilmektedir. Bireyler, kendilerinin olduğu gibi partnerinin

duygularını ve davranışlarını şekillendirerek ilişkilerin daha sağlıklı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlamaktadır (Davis vd., 2011; Davis vd., 2013; Davis vd., 2016). Dolayısıyla partnerinin farkındalığının yüksek olduğu bireyler, partnerinin onun duygusal, arkadaşlık, güvende hissetme gibi ihtiyaçlarının nasıl karşılayacağını, karşılayamadığında neden karşılamadığına ilişkin farkındalığın yüksek olduğunu düşünmektedir. Böylelikle bireyler ilişkilerinde uygun koşullar oluştuğunda arkadaşlık, yakınlık ve duygusal gereksinimlerinin karşılanabileceğini düşündükleri için ilişkilerini başka ilişkilerle karşılaştırdıklarında diğer olası partnerleri çekici bulmamakta ve başka bir ilişkinin onun ihtiyaçlarını karşılayamayacağını düşünmektedirler (Davis vd., 2016, Farrell vd., 2015, s. 15; Krause ve Hayward, 2015, s. 200; LaBouff vd., 2012, s. 24; Van Tongeren vd. 2014, s. 313).

Araştırma kapsamında öz-farkındalık ve seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi arasındaki negatif yönlü ilişkiyle ilgili elde edilen bu bulgu Johson'un (1999) Üçlü Bağlılık Modelinde ifade edildiği gibi partnerlerin sahip olduğu özelliklerine ilişkin olumlu yönde algının ilişki istikrarına olan olumlu etkisini kanıtlar niteliktedir. Daha önce de ifade edildiği gibi Üçlü Bağlılık Modelinde bireylerin ilişkiyi sürdürme niyetleri ve alternatif ilişkilerin niteliğini değerlendirme düzeyleri yapısal, kişisel ve ahlaki bağlılık modelleriyle açıklanmaktadır. Kişisel bağlılık modelinde bireyler romantik ilişkilerini ve partnerlerini çekici buluyorlarsa mevcut ilişkilerini sürdürme eğiliminde ve partnerleri dışındaki seçeneklerinin niteliğini değerlendirmemektedirler (Johnson, 1999, s. 82). Bu noktada partner çekiciliğinin sadece fiziksel görünüşle ilgili olmadığını aynı zamanda da partnerinin kişiliğinin de çekici bulunmasıyla ilgili olduğunun altı çizilmesi gerekmektedir (Johnson, 1999, s. 82). Owen ve Hekman (2012, s. 787) alçakgönüllüğünün öz-farkındalık boyutunu bireylerin güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olması, kendini geliştirmeye açık olması ve diğer bireylerin güçlü yönlerini takdir edebilmesi olarak açıklamaktadır. Partnerinin kişiliğinin bir parçası olarak öz-farkındalığının yüksek olduğunu düşünen bireyler ilişkileri boyunca partnerini çekici bulmakta dolayısıyla diğer alternatif partnerlerin çekiciliğiyle ilgilenmeyerek ilişkide kalmayı yeğlemektedirler. Kişisel bağlılık modeline göre ahlaki ve yapısal modeller ne kadar kalıplaşırca kalıplaşın önemli olan bireylerin ilişkiye ve partnerine ilişkin çekicilik yönündeki algısı ön plana çıkacağı için partnerin farkındalığına ilişkin algı bu noktada ilişkinin bitip bitmeyeceğine dair kararın alınmasına neden olmaktadır (Johnson, 1999, s. 84). Bu model göz önünde bulundurularak bu araştırma bulgusu incelendiğinde bu araştırmadaki katılımcıların partnerlerinin öz-farkındalığının yüksek olduğunu

düşündükleri için partnerini çekici buldukları ve bu nedenle de diğer seçeneklerinin niteliğini değerlendirmedikleri söylenebilir.

5.2.4. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkilerin tartışılması

İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Model sonuçları incelendiğinde, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları arasında olumlu yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Hipotez 4b doğrulanmıştır. İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin seçeneklerin niteliğini değerlendirme üzerindeki bu etkisi ilgili alanyazında yer alan kuramsal açıklamalarda (Doron vd., 2014) ve yapılan araştırma bulgularında (Barelds ve Dijkstra, 2011; Murray vd., 2011) vurgulanmaktadır. Romantik obsesyonlar; düşünce, imge ve dürtü şeklinde romantik ilişki içerisinde ortaya çıkabilmekte ve özellikle dürtü şeklinde ortaya çıkan obsesyonlar bireylerin partnerlerini terk etmeye yönelik bir itici gücü kendilerinde bulmalarına neden olmaktadır (Doron, Mizrahi, Szepeswol ve Derby, 2014). Oysaki ilişkiye ve partnere dair olumlu düşüncelere sahip olma ve ideal ilişkide olduğuna inanma ilişkiyi devam ettiren, ilişkiden doyum almayı sağlayan ve sahip olunan ilişkiyi diğer ilişkilerden daha çekici görmeyi sağlamaktadır (Barelds ve Dijkstra, 2011; Murray vd., 2011). Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu bu açıklamalar doğrultusunda değerlendirildiğinde kendilerini; ilişkilerini ve partnerlerini sorgulamaktan alıkoyamayan, bu sorgulamayı kontrol edemeyen ve bu sorgulama sonucunda utanç, suçluluk, üzüntü gibi duyguları deneyimleyen katılımcıların partneri dışında kendisine çekici gelen insanlarla yakınlaşmaya meyilli olduğu ve partnerini terk edip bir başkasıyla flört etmeye istekli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Romantik ilişkiyle ilgili alanyazındaki önceki araştırmaların sonuçlarıyla desteklenen bu bulgu, Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'ndaki (Thibaut ve Kelley, 1959) seçenekler arası karşılaştırma düzeyi kavramıyla ve Yatırım Modeli'ndeki (Rusbult, 1980) açıklamalarla desteklenmektedir. Romantik ilişkileri olan bireylerin mevcut ilişkileri ve mevcut ilişkinin getirileri ile alternatif ilişkileri ve alternatif ilişkilerin getirileri arasında yaptığı karşılaştırmayı "seçenekler arası karşılaştırma düzeyi" olarak ifade eden Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'na göre bireyler karşılaştırma yaptıklarında bir başka deyişle seçeneklerin niteliğini değerlendirme yaptıklarında bu düzeye göre ilişkide kalıp kalmayacaklarına karar verirler. Romantik ilişkilerde obsesyon ve kompulsiyon

belirtilerinde ise bireyleri partnerlerine duydukları sevgiden, partnerleri tarafından sevilme düzeylerinden ve ilişkinin doğruluğundan sürekli ve yineleyici bir şekilde şüphe duydukları için bu seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye başlamaktadırlar (Doron vd. 2012a, s. 240). Mevcut ilişkiye dair şüpheleri ve bu şüpheleri kontrol etmeye yönelik davranışları olduğu için mevcut ilişkinin niteliği ve ilişkinin getirileri alternatiflerine göre daha az çekici gelmektedir (Barelds ve Dijkstra, 2011). Karşılıklı Bağımlılık Kuramı'nda sınır çizgisi olarak ifade edilen “seçenekler arası karşılaştırma düzeyi” bu tür belirtilere sahip olmayan bireylere göre oldukça düşüktür. Bu nedenle bu araştırma katılımcılarının obsesif ve kompulsif belirtileri arttıkça seçenekler arası karşılaştırma düzeylerinin daha da azaldığı ve diğer alternatif seçeneklerin daha tercih edilebilir hale geldiği söylenebilir.

İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişki yatırımı arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Çalışmadan elde edilen bulgular, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonlarının ilişki yatırımı gizil değişkenini manidar olarak pozitif yönde yordadığını göstermektedir. Bu bulgu “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki yatırım düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezinin kabul edilmesini sağlamaktadır. Bu hipotezin doğrulanmasıyla bireylerin ilişkiye dair obsesyon ve kompulsiyon belirtileri arttıkça ilişkileri bittiğinde kendilerinin ve çevrelerindeki olumsuz yönde etkileneceğini düşündükleri ve ilişkilerine yatırım yapmaktan vazgeçtikleri söylenebilir. İlgili alanyazında yapılan araştırmalarda (Barelds ve Dijkstra, 2011; Murray vd., 2011; Remmerswaal, Batelaan, Smit, van Open ve van Balkon, 2016) benzer bulgular yer almaktadır. Romantik ilişkilerinde obsesif ve kompulsif belirtiler gösteren bireyler kendini ifade etme ve partnerine yakınlık hissetmekte güçlükler yaşamasına sebep olan dürtü, düşünce, kontrol etme, onay arama gibi obsesyon ve kompulsiyonlara sahip oldukları (Doron vd., 2012b; Doron, Mizrahi, Szepsenwol ve Derby, 2014) için sırlarını partnerine anlatmakta, değer vermekte, güven duymakta güçlükler çekmekte, bir başka deyişle ilişkilerine yatırım yapmakta zorluk çekmektedirler (Remmerswaal vd., 2016).

Bu bulgu Rusbult'un (1980) Yatırım Modeli'ndeki yatırımın miktarına yönelik açıklamalarına ve Johnson'un (1999) Üçlü Bağlılık Modelindeki Kişisel Bağlılık Modeline yönelik verdiği örneklere kanıt niteliğindedir. Rusbult ve diğerleri (1994, s. 118) bireylerin ilişkiye içsel ya da dışsal yatırım yapılabilmesi için bireylerin ilişkilerinden ihtiyaçlarının karşılandığına, partnerinin onu sevdiğine ve partnerinin ilişkiye emek verdiğine inanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu bilgiyle paralel olarak Doron ve diğerleri (2012c) obsesif kompulsif belirtileri olan bireylerin ilişkilerinde tam

da bu noktalarda şüphelerinin olduğunu dile getirmektedir. Dolayısıyla Rusbult'a (1983, s. 114) göre istenen bu inançların olmayışı bireylerin ilişkiye maddi ya da manevi yatırımlar yapılmasına engel olmaktadır. Kişisel bağlılık modelinde de ilişki içinde olma durumu bireyler için çekici ve doğru gelmediğinde de ilişkiye yatırımların yapılmadığından söz edilmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın katılımcılarının ilişkilerinin doğruluğuna ve partnerlerinin sevgisine dair şüpheleri arttıkça ilişkiye yaptıklarını yatırım miktarının azaldığı söylenebilir.

İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve bağlılık arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Araştırma sonucunda “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır.” hipotezi (Hipotez 4d) kabul edilmiştir. Araştırmada bulunan ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile bağlılık arasındaki negatif yöndeki ilişki önceki araştırma bulgularıyla (Doron vd., 2012b; Doron vd., 2014) benzerlik taşımaktadır. Partnere duyulan sevgiye, partner tarafından sevmeye ve ilişkinin doğruluğuna dair sürekli şüphe duyulması ve şüpheleri test etmeye yönelik kontrol etme, onay alma davranışlarının olması bireylerin partnerine bağlılığını azaltmaktadır (Kong, 2008, s. 557; Remmerswaal vd., 2016, s. 56). İlişkide partnerler arasında ilişkiyi olumsuz yöne sevk edecek davranışların yapılması ve ilişkiye yönelik şüphelerin var olması Yatırım Kuramı'na (Rusbult, 1980) ve Üçlü Bağlılık Kuramı'na (Johnson, 1999) göre partnerlerin ilişkiye yatırım yapmasını engelleyeceği gibi partnerler arasında var olan bağlılığı da olumsuz yönde etkileyerek ilişkinin sonlanmasına sebep olabilmektedir. Özetle, Hipotez 4d'nin doğrulanması, bu araştırma katılımcılarının ilişkileriyle ilgili şüphe içeren dürtüleri hissettiklerinde, sevgilerinin biteceğine ilişkin imgeleri zihinde canlandırdıklarında ve partnerlerinin onlara bağlı olmadıklarını düşündüklerinde ilişkilerinin uzun süre devam edemeyeceğine ve partnerlerine bağlı olmadıklarına inandıklarını; ilişkinin bir an önce bitmesini diledikleri biçiminde yordanabilir.

5.2.5. İlişkideki güç algısı ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkilerin tartışılması

İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişkideki güç algısı arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Araştırma sonucunda ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişkideki güç algısını negatif yönde anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle, “İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki güç algısını anlamlı olarak yordamaktadır.”

hipotezinin doğrulanmasına sağlayan bir bulgu araştırmada elde edilmiştir. Bu bulguya benzer olarak, sınırlı olsa da yapılan çalışmalarda (Agnew ve Arriaga, 2012; Doron vd., 2012b) da ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişkideki g algısı ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Agnew ve Arriaga'ya (2012) göre, bireyin ilişkideki gücün dağılımının eşit paylaşıldığını düşünmesi için ilişkisiyle ilgili olumlu bir tutuma sahip olması, partnerinin onu sevdiğine inanması ve doğru bir ilişkide olduğunu hissetmesi gerekmektedir. Oysaki sevmeye sevmeye ilişkin şüphelerle ve akılcı olmayan inançlarla zihnini sürekli meşgul eden bireylerin, gösterdikleri obsesif ve kompulsif belirtiler nedeniyle gücün eşit bir şekilde dağılacağına ve partnerinin onun ihtiyaçlarını gözeterek gücü kullanacağına dair inançları bulunmamaktadır (Doron vd., 2012b; Doron, Mizrahi, Szepeswol ve Derby, 2014). Bu bilgilerden yola çıkararak ilişki odaklı obsesyon ve kompulsiyonları olan bu araştırma katılımcılarının; ilişkide gücün olumlu yönde kullanılmayacağını ve karşıdaki kişinin gücünü olumsuz kullanarak partnerini istenilmeyen yönde etkileyeceğini düşündükleri söylenbilir.

z-farkındalık ve ilişkideki g algısı arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Araştırma sonucunda öz-farklındalığın ilişkideki g algısı üzerinde orta ve pozitif yönde açıklayıcı güce sahip olduğu tespit edildiği için “İlişkisel alakgnllğin alt boyutu olan öz-farkındalık, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkideki g algısını anlamlı olarak yordamaktadır.” biçimindeki Hipotez 3e kabul edilmiştir. Romantik ilişkilerinde bireyler partnerlerinin bireysel özelliklerini iyi tanıdıklarını, gcl ve zayıf yönlerini tanıyıp kabul ettiklerini düşündüklerinde (Davis vd., 2010, s. 245; Davis vd., 2016), bir başka deyişle partnerlerinin öz-farkındalık düzeylerinin yüksek olduğuna dair bir algıya sahip olduklarında, partnerlerinin gücü olumlu yönde kullanacağına dair inançları oluşmaktadır (Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Dolayısıyla, bir kişinin ilişki içerisinde partnerini etkileyebilme kapasitesi olarak tanımlanan ilişkideki g algısı (Anderson, John ve Keltner, 2012, s. 314) partnerin öz-farkındalığına ilişkin algıyı tarafından etkilenebilmektedir. Farkındalığı yüksek olan bireyler ilişkide gücü hissetmekte ve bu gücü ilişkide eşit bir şekilde dağıtmaktadır (Anderson, John ve Keltner, 2003, s. 1055). Bir başka deyişle, bu araştırmanın katılımcıları partnerlerinin öz-farkındalığının yüksek olduğunu düşündüklerinde ilişkideki gücü ilişki lehine kullanacaklarına inanarak gücün ilişki içerisinde eşit dağıldığını düşünüyor olabilirler.

Johnson (1999, s. 82) cl Bağımlılık Kuramında özfarkındalık ve ilişkideki g algısı arasındaki ilişkiyi doğrudan olmasa da Yapısal ve Kişisel Bağlılık Modeliyle açıklamaktadır. Kişisel Bağlılık Modelinde bireyler romantik ilişkilerinde ilişkilerinin,

partnerlerinin ve ilişkide olma durumunun çekiciliğini sorgulayarak ilişkideki dengeleri biçimlendirmektedir. Burada bahsedilen denge ise Sosyal Güç Kuramında ifade edilen partnerler arasındaki birbirini etkileme potansiyelidir (Simpson vd., 2015, s. 393). Çiftler arasındaki birbirini etkileme potansiyeli ve ilişki kaynaklarını kullanma biçimi, bir başka ifadeyle ilişkideki gücü kullanma biçimi bu dengelerin nasıl kuracağına yön vermektedir (Cromwell ve Olson, 1975, s. 17). Eğer bireyler partnerlerinin gücü olumlu yönde kullanacağına dair bir inanca sahiplerse çatışma durumları veya kontrolün ele alınması gereken durumlarda bu kontrolü partnerlerine vermektedirler (Schwarzwald vd., 2008, s. 657). Bu gibi durumları etkili bir şekilde yöneten partnerler durumsal olarak gücü olumlu yönde kullanmakta ve ilişki kaynaklarından ilişki ve partner yararına faydalanmış olmaktadır (Babcock vd., 1993, s. 41). Dolayısıyla partnerlerinin gücü olumlu yönde kullandığını gören bireyler partnerlerinin buna benzer durumlarda benzer şekilde gücü kullanacağını düşünmektedirler. Bu durum bireyler için partnerlerini çekici kılan ve ilişkilerde gücün eşit dağılmasına iten bir unsur olarak görülmektedir (Anderson, John ve Keltner, 2012). Bahsedilen kuramsal açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda; bu araştırma katılımcılarının partnerlerinin öz-farkındalığının yüksek bireyler olduklarını düşündükçe partnerlerini çekici bulmakta ve ilişkide gücün olumlu yönde kullanıldığına dair inançlarını güçlendirmekte oldukları söylenebilir.

Üstünlük ve ilişkideki güç algısı arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: Analiz sonrasında ortaya çıkan üstünlük ve ilişkideki güç algısı arasındaki negatif yönde anlamlı ilişki Hipotez 2c'nin kabul edilmesini sağlamıştır. Bireyler partnerinin kendisinden daha üstün biri olarak algıladıkça, ilişkide gücün olumsuz yönde kullandığını düşündüklerine yönelik görüş birçok çalışmada ifade edilmiştir (Agnew ve Arriaga, 2012; Lennon vd., 2012, s. 95-96). Lennon ve diğerleri (2012), romantik ilişkilerde üstün olarak algılanan kişilerin ilişkideki kaynakları (maddi, duygusal, fiziksel görünüm vb.), bir başka deyişle gücü kendi lehlerine kullandıklarını bulmuşlardır. Partnerinin kendisinden üstün olduğunu düşünen bireyler romantik ilişkilerinde değersiz ve yetersiz hissederek (Davis vd., 2011, s. 226; Davis vd., 2010, s. 243) ilişkideki gücün partneri tarafından eşit kullanılmayacağına ve çatışma durumlarının kendi aleyhlerine yönelik sonlanacağına inanmaktadırlar (Nonterah vd., 2016, s. 278). Partnerinin ilişkideki gücü önceliklerine ve ihtiyaçlarına yönelik kullanmayacak kadar kendilerinden üstün olduğunu düşünen bireyler için çatışma durumlarında ve kaynakların kullanımının tartışılması sırasında stresle başa çıkma, problem çözme becerilerini kullanamamaktadırlar (Krause vd., 2016, s. 10). Bu açıklamalar doğrultusunda araştırma kapsamında elde edilen bulgular;

bireylerin ilişkilerinde partnerlerinin üstün olduklarını düşündüklerinde ilişkilerindeki gücün de olumsuz yönde kullanılacağına inandıkları yönündedir. Bu bulgu önceki araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

İlişkideki güç algısı ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiye yönelik tartışma: İlişki doyumu ile ilişkideki güç algısı arasında kurulan “İlişkideki güç algısı, romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordamaktadır” olarak ifade edilen 19. hipotez kabul edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu Rusbult’un (1983, s. 110) Yatırım Modelinde tanımlanan ilişki doyumu kavramıyla örtüşmektedir. İlişki doyumu partneriyle ilgili olumlu duygularının olması, ilişkinin ve partnerin alternatiflerine göre daha istenen bir ilişki olması nedeniyle ilişkiden memnun olunması olarak tanımlanmaktadır (Hawkings, 1968, s. 647; Rusbult, 1983, s. 110). Panuzio ve DiLillo (2010, s. 689) partnere ve ilişkiye dair bu memnuniyet düzeyini artıran etmenlerden birinin gücün ilişkide olumlu yönde kullanması olduğunu ifade etmektedir. Anderson ve diğerleri (2012, s. 313) partnerlerinin ilişkideki üstünlüğü ve kontrolü ele almak için ilişkinin yararına kullanılmasını sağlayacak stratejiler kullandığına inanan bireylerin ilişkilerinden daha fazla doyum aldıklarını, partnerlerine ilişkin olumlu duygular beslediklerini ve onlar için partnerlerinin çekici hale geldiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla Karşılıklı Bağlılık Kuramında (Thibaut ve Kelley, 1959, s. 27) açıklandığı gibi bireyler partnerlerinin ilişkideki gücü olumlu yönde ve eşit bir şekilde kullanacağına inandıklarında partnerlerine ilişkin öznel bakışları ve deneyimleri olumlu hale gelerek ilişkiye dair değerlendirmeleri kuramda söz edilen sınır çizgisinin üstünde yer alarak ilişkiden doyum almaktadırlar.

Le ve Agnew’in (2003, s. 38) ilişki doyumu kavramına yönelik açıklamaları göz önünde bulundurularak da bu araştırma bulgusu açıklanabilir. Le ve Agnew (2013, s. 38) de ilişki doyumunu bireylerin romantik ilişkilerden elde ettiği kazançları olumlu olarak değerlendirilmesi olarak tanımlamaktadır. İlişkilerinde gücü olumlu yönde kullanan bireyler duygularını düzenleyebildiği için ilişki çatışmalarını daha etkili bir biçimde çözebilmekte ve ilişki kaynaklarını kazanca dönüştürebilmektedir (Van vd., 2008, s. 1315). İlişkide elde edilen bu kazançlar ilişkinin sürdürülmesinde ve ilişkiden alınan doyumun artmasında rol oynamaktadır (Kaile ve Cavanuagh, 2015 s. 107; Lennon vd., 2012, s. 95). Dolayısıyla çatışma durumlarında ve kaynakların kullanımında rol oynayan gücün eşit dağılması ve buna benzer durumlarda bireylerin partnerlerine gücü olumlu yönde kullanacağına inanmasını sağlamaktadır. İlişkide gücün eşit dağıldığı yönündeki bu inanç bireylerin çatışma durumlarında veya ilişkide doyum almadıklarını

düşündüklerinde ilişkiyi sonlandırma veya ilişkiye ve partnere zarar verici davranışlarda bulunma yerine ilişkiyi sürdürme ve ilişkiden doyum almak için çaba gösterme davranışlarını göstermelerine neden olmaktadır (Çırakoğlu ve Tezer, 2010, s. 29; Handley vd., 2019, s. 2; Schwarzwald, Koslowsky ve Izhak-Nir, 2008, s. 657).

İlgili alanyazında ilişkideki güç algısının ilişki doyumunu pozitif yönde etkilediğine dair pek çok çalışma yer almaktadır (Agnew ve Arriaga, 2012; Lennon vd., 2012, s. 97; Schwarzwald, Koslowsky ve Izhak-Nir, 2008, s. 657). İlişkideki güç; kaynaklara ulaşım ve karar verme gibi hakları (Fiske, 1993) içerdiği için ilişkideki gücün partnerler arasında dengeli bir şekilde dağılması ve gücün ilişkinin gelişimi için kullanılması ilişki doyumunu beraberinde getirmektedir (Lennon vd., 2012, s. 97). İlişkideki güç, sadece bir partnerin kullanımında olduğunda karar veren kişi gücü elinde tutan partner olacağı için güce sahip olmayan bireyin isteklerini, ihtiyaçlarını ve önceliklerini dikkate almadan ilişki kaynaklarını kullanacaktır (Agnew ve Arriaga, 2012). İstekleri, ihtiyaçları ve öncelikleri göz önünde bulundurulmayan partner ilişkisinden doyum almadığını, ideal bir ilişkiye sahip olmadığını ve mutlu olmadığını düşünmektedir (Lennon vd., 2012, s. 97). İlişkideki güç algısının ilişki doyumunu pozitif yönde etkilediğine dair elde edilen bu bulgu, katılımcıların ilişkilerindeki gücün eşit dağılmadığını düşündükleri anlarda sahip olduğu ilişkiden doyum almadıklarını ve ilişkilerini kendi hayatları için bir kazanç olarak görmek yerine bir kayıp olarak gördükleri biçiminde ele alınabilir.

5.2.6. İlişki istikrarı modelindeki dolaylı ilişkilerin tartışılması

Üstünlük ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkide güç algısının aracı rolüne yönelik tartışma: Elde edilen bulgulara göre, ilişki doyumunu ile üstünlük arasındaki ilişkide güç algısına bağlı olarak farklılaşmaktadır. Üstünlüğün ilişki doyumunu üzerindeki etkisinde ilişkide güç algısının tam aracı rolünün bulunmasıyla ilgili Hipotez 6c kabul edilmiştir. Çalışmanın bu bulgusu romantik ilişkisi olan bireyler ilişkideki önemini ve değerini partnerininkiyle eşdeğer görmedikçe tıpkı ilişkideki önem ve değer gibi ilişkideki gücün kullanımını da eş düzeyde görmemekte ve bu algının düzeyi artıkça ilişkilerinden aldıkları doyumun da azaldığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgu, alanyazında yapılan önceki çalışmalar (Agnew ve Arriaga, 2012; Dwiwardani vd., 2018, s. 455; Farrell vd., 2015; Krause ve Hayward, 2015, s. 300; Lennon vd., 2012, s. 97) ve kuramsal açıklamalar (Johnson, 1999; Rusbult, 1980; Thibaut ve Kelley, 1959) dikkate alındığında, beklenen bir sonuçtur.

Partneriyle kendisini ilişkide eşit görmeyen ve partnerine değerli hissettirmeyen bireyler partnerleri tarafından üstün olarak görülmektedir (Davis ve diğerleri, 2013, s. 59). Fakat bu üstünlük bireylerin kendilerini partnerlerinden daha yetersiz ve değersiz hissetmesine neden olmaktadır (Davis vd., 2014). Çiftler ilişkilerinde partnerlerinin kendinden daha üstün birey olduklarını hissettikçe partnerlerine ve ilişkilerine bağlılıkları azalmakta (Farrell vd., 2015, s. 14), çatışmalarını sağlıklı bir biçimde çözümlenebilmekte ya da tamamen çözememekte (Handley vd., 2019, s. 2; Krause vd., 2016, s. 10; Nonterah ve diğerleri, 2016, s. 278) ve ilişkilerinden daha az doyum olmaktadır (Falconier vd., 2015, s. 9). Lennon, Stewart ve Ledermann'ın (2012, s. 97) da ifade ettiği partnerlerine ilişkin bu algı ilişkideki gücün olumsuz yönde kullanılacağına ve ilişkideki gücün tek bir kişinin tekelinde kalacağına yönelik algının daha da kökleşmesine neden olmaktadır. İlişkide güç partner ve ilişki yararına kullanılmadığında ilişkinin getirileri gücün dengeli kullandığı ilişkilere göre daha az olduğu için Yatırım Modeli'nde (Rusbult, 1980, s. 183) ve Karşılıklı Bağımlılık Kuram'ında (Thibaut ve Kelley, 1959) ifade edilen kıyaslama düzeyi ölçütü devreye girerek bireylerin ilişkiden aldığı doyumun düşmesine neden olmaktadır (Rusbult vd., 1994, s. 118). Bu nedenle ki bu araştırmada ilişkideki güç algısı üstünlük ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkide aracı rolünü üstlendiğinde tampon görevi görerek (buffer etkisi) üstünlük ve ilişki doyumunu arasındaki negatif yönde ilişki daha da yükselmektedir.

Öz-farkındalık ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkide güç algısının aracı rolüne yönelik tartışma: Yapılan analizler sonucunda romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum ve öz-farkındalık arasındaki ilişkide güç algısının toplam puanı tam aracı rol üstlenmektedir. Bu bulgu, alanyazındaki araştırmaların bulgularıyla (Agnew ve Arriaga, 2012; Dwiwardami vd., 2018, s. 457; Farrell vd., 2015, s. 14; Handley vd., 2019, s. 2; Lennon vd., 2012, s. 95; Van Tongeren vd. 2014, s. 313-314) tutarlı olarak bireylerin romantik ilişkilerinde partnerinin farkındalığının yüksek olduğunu düşündükçe ilişkilerinde gücü eşit dağıtmaktadırlar ve bunun bir sonucu olarak ilişkilerinden daha fazla doyum aldıkları anlamına gelmektedir.

Öz-farkındalık ilişkisel alçakgönüllüğün alt boyutları üstünlük ve genel alçakgönüllüğünden farklılaşarak partnerler arasındaki çatışma durumlarında ve ilişkinin psikolojik ve ekonomik kaynakların kullanımında daha fazla rol oynamaktadır (Nonterah vd., 2016, s. 278). Çünkü öz-farkındalık bireyin güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi, önceliklerinin farkında olması ve davranışlarına bunu yansıtması olarak tanımlanmaktadır (Davis vd., 2010, s. 243). Eğer bireyler partnerlerinin öz-

farkındalığının yüksek olduğunu düşünüyorsa çatışma durumlarında kendisinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurulacağına, partnerin kendi önceliklerini gerçekçi bir şekilde değerlendirip iletişime geçeceğini ve sorunları ben diliyle ifade edebildiklerine inanmaktadır (Brehm, 1992, s. Davis vd. 2011, s. 226; Davis vd., 2013, s. 75). Partnerinin bu şekilde davranacağını düşünen bireyler Rusbult, Zembrodt ve Gunn'un (1982, s. 1233) da ifade ettiği gibi durumsal olarak doyumsuzluk yaşasalar da iletişimi sürdürme ve gücün kullanımına ilişkin görüşlerini dile getirme yoluna gitmektedirler. Bu inanç ve davranışlar da bireylerin ilişkide gücün dengeli dağıldığına ilişkin algısının yükselmesini sağlamaktadır (Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689). Lennon, Stewart ve Ledermann (2012, s. 97) da bu yüksek düzeydeki algının ilişkiden alınan doyumunu arttırdığını ifade etmektedir. Bu nedenle romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum ve öz-farkındalık arasındaki ilişkide güç algısının tam aracı rol üstlendiği yönündeki bu bulgu kuramsal açıklamalarla örtüştüğü söylenebilir.

İlişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkide güç algısının aracı rolüne yönelik tartışma: Bu çalışmada ilişkide güç algısı değişkeninin, romantik ilişkide obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumunu ilişkisinde kısmi aracılık rolünü üstlendiği bulunduğu için Hipotez 6g kabul edilmiştir. Çalışmanın bu bulgusuyla tutarlı olarak, alanyazında örneklemini çiftlerin oluşturduğu çeşitli çalışmalarda (Doron vd., 2012c; Doron vd., 2012b; Lennon vd., 2012, s. 97) obsesyon ve kompulsiyon belirtileri artıkça ilişkideki güç algısının düzeyinin azaldığı ve bu azalışın bir sonucu olarak ilişkiden alınan doyumun da azaldığı bulunmuştur.

Romantik ilişkilerinde partnerlerine ve partnerlerinin sevgilerine yönelik şüpheli düşünceleri olan bireyler tekrarlı ve sık bir şekilde ilişkilerinin doğruluğunu ve sevgilerini test eder şekilde davranmakta (Trak ve İnözü, 2017, s. 180) ve obsesif ve kompulsif belirtiler göstermekte; şüphe, kıskançlık, öfke, hayal kırıklığı gibi duyguları deneyimlemektedirler (Doron vd., 2012a, s. 240; Yıldırım, 2018, s. 127). Bu tür duygu ve davranışlar bireylerin ilişkilerini alternatifleriyle karşılaştırmalarına ve ilişkilerden doyum alamamalarına neden olmaktadır (Real vd., 2013, s. 23; Tetelman, 2018, s. 109). Bu noktada Karşılıklı Bağımlılık Kuram'ında (Thibaut ve Kelley, 1959, s. 27) ifade edilen kıyaslama düzeyi akla gelmektedir. Yineleyen bir şekilde bu olumsuz duyguların deneyimlenmesi ve kanıt aramaya yönelik davranışların sergilenmesi (Doron vd., 2012a, s. 240; Yıldırım, 2018, s. 127) mevcut romantik ilişkinin analizi sırasında konan sınır çizgisinin (kıyaslama düzeyinin) düşmesine neden olmaktadır. Oysaki şüphe duymak yerine partneri idealize etmek veya partnerin kendisi için doğru olduğuna inanmak

ilişkiden alınan doyumunu arttırmaktadır (Pines, 2010, s). Bu araştırmada ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişki doyumunu arasındaki negatif yöndeki bu ilişkide güç algısı rol oynamaya başladığında bu negatif yöndeki ilişkinin gücünü az da olsa düşürse de bu iki değişken arasındaki negatif yöndeki ilişkinin yönünü değiştirmediği bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu diğer araştırmaların bulguları (Doron vd., 2012b; Doron vd., 2012c; Lennon vd., 2012, s. 97; Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689) ve kuramsal açıklamalara (Thibaut ve Kelley, 1959, s. 27, Rusbult, 1980, s. 104) dayanarak tartişılabilir. İlişkide gücün olumlu yönde kullanılması partnere ve ilişkiye dair memnuniyet düzeyini arttırdiğı için (Anderson vd., 2012, s. 313; Panuzio ve DiLillo, 2010, s. 689) bireylerin obsesif ve kompulsif belirtileri olsa bile ilişkide önceliklerinin dikkate alındiğı ve ilişki kaynaklarının partnerler için kullanıldığı yönündeki algıları ilişkilerinden doyum almasını sağlamaktadır. Bu nedenle ilişkideki güç algısı ilişkideki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ve ilişki doyumunu arasındaki negatif yöndeki ilişkinin gücünün azalmasına neden olmaktadır.

5.2.7. Yaşa ve cinsiyete göre ilişki doyumuna ilişkin bulguların tartişılması

Romantik ilişkilerde ilişki doyumunu inceleyen araştırmalar katılımcıların yaşını ve cinsiyetini demografik değişkenler olarak ele almaktadır. Bu araştırmada da katılımcıların demografik değişkenleri yaş ve cinsiyettir. Bulguların tartişılması yapılırken önce bu demografik değişkenlere yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiş, sonrasında her iki değişken de demografik değişken olarak kabul edildiği için tartişma her iki değişkeni de kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin yaşına göre ilişki doyumuna ilişkin tartişma: İlişki doyumunu yaş değişkeni açısından ele alındiğında; katılımcıların ilişki doyumlarında yaş anlamlı bir farklılık yaratmadiğı tespit edilmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak, yaş değişkenin romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum düzeylerini önemli derecede etkileyen bir faktör olmadiğı söylenebilir. Bu bulgu Uzun (2017), Kırıt-Günaydın ve Semerci (2018), Ulutaş (2018), şahin (2015); Yavuz (2018, s. 218) ve Adaköy'ün (2019) yaptıkları çalışmalarda elde ettikleri yaşın ilişki doyumunu ile ilişkili olmadiğı bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre ilişki doyumuna ilişkin tartişma: İlişki doyumunu cinsiyet değişkeni açısından ele alındiğında; kadınların ve erkeklerin ilişki doyum düzeyleri arasında manidar bir fark olmadiğı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgu, romantik ilişkisi olan bireylerin cinsiyetinin,

ilişkilerinden aldıkları doyum, ihtiyaçların karşılanması, güvende ve rahat hissetmeleri üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını göstermektedir. İlgili alanyazında demografik değişkenlerin ilişki doyumundaki rolünün araştırıldığı çalışmalarda (Aydın, 2017, s. 71; Çağ ve Yıldırım, 2013; Kabasakal ve Soylu, 2016; Le ve Agnew, 2003, s. 38; Öcal-Yüceol, 2016; Saraç vd., 2015, s. 69; Şahin, 2015, s. 42) elde edilen cinsiyete göre ilişki doyum düzeyinin değişmediği yönünde bulguları bu araştırmanın bulgusuyla tutarlıdır.

Bu çalışmada yaşa ve cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumunu puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşacağı öngörülmüştür ve bu yönde hipotezler kurulmuştur. Öte yandan araştırma sonucunda elde edilen bulgular hipotezlerin reddedilmesine neden olmuştur. İlgili alanyazında demografik değişkenlerin ilişki doyumunu üzerindeki etkisine yönelik birbiriyle tutarlı olmayan araştırma bulgularına yer verilmiştir. Bu nedenle öncelikle hipotezin anlamlı bir farklılık yaratacağı yönünde kurulmasına neden olan araştırma bulgularına dair bir tartışmaya yer verilmiştir. Bu çalışmada bu iki hipotezin reddedilmesinin nedenlerinden biri çalışma grubunda yer alacak katılımcılar belirlenirken herhangi bir ölçütün belirlenmemiş olması olabilir. Belirli ölçütler doğrultusunda çalışma grubunu belirleyen çalışmalarda (Mavruk Özbiçer ve Atıcı, 2018; Uzun, 2017) yaş ve cinsiyet gibi demografik değişkenler bireylerin ilişki doyumunu yordadığı bulunmuştur. Her ne kadar bu bulgular bu çalışmada elde edilen bulgularla çelişiyor olsa da hipotezin kurulmasına aracı olduğu için bu araştırmalar ile bu çalışmanın bulguları karşılaştırılarak tartışılmıştır. Yaş ve cinsiyet gibi demografik değişkenlerin ilişki doyumunu yordadığı sonucuna ulaşan çalışmalardan biri olan Uzun'un (2017) evli bireylerin bağlanma stilleri ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında bireylerin çocuk sayısının arttıkça ilişkiden aldıkları doyumun arttığına dair sonuca ulaşmışlardır. Bu bulgu, bu çalışmada elde edilen yaşın ile ilişki doyumunu arasındaki anlamlı farklılığın çıkmaması bulgusuyla çelişmektedir. Uzun'un (2017) çalışmasıyla bu araştırma bulgularının örtüşmemesinin nedenlerinden biri çalışma grubundaki bireylerin evli olma şartı ile seçilmiş olmaması olabilir. Çünkü Uzun'un (2017) araştırmasında böyle bir ölçüt konularak çalışma grubu belirlenmiştir. Sonuç olarak iki çalışma sonuçları arasında böyle bir farklılığın olması bu çalışmanın verilerinin toplandığı gruptaki katılımcıların sadece evli bireylerden değil; flört, söz ve nişan aşamasında olan bireylerin çalışmaya dahil olması sebebiyle olabilir. Demografik değişkenlere bağlı olarak ilişkiden alınan doyum düzeyinin değiştiği yönünde bulguya ulaşan bir başka araştırma ise Mavruk Özbiçer ve Atıcı (2018) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar çalışmalarında yaş ile ilişki doyumunu arasında düşük

düzyeyde pozitif anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bu bulguyu yaşla birlikte yaşantıların zenginleşmesine ve farklı yaşantıları deneyimlemenin ilişkide doyumunu artıracakğı yönündeki görüşe bağlamıştır. Bu araştırmada ile araştırma bulgusu tutarlı olmayan Mavruk Özbiçer ve Atıcı'nın (2018) yaptıkları araştırma karşılaştırıldığında çalışma grubundaki yaş aralığı bu tutarsızlığın bir sebebi olabilir. Çünkü Mavruk Özbiçer ve Atıcı'nın (2018) yaptıkları araştırmaya 20 ile 28 yaş aralığındaki bireyler katılmıştır. Oysaki bu araştırmada 18-57 yaş aralığındaki bireylerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Alanyazında vurgulandığı üzere yaşla birlikte bireylerin içinde bulunduğu ilişki evreleri ve bu evrelerin içerisinde başedilmesi gereken sorunlar artmaktadır. Dolayısıyla farklı yaş gruplarıyla düzenlenen çalışmalarda katılımcılar farklı evrelerden geçtiği için zaman zaman ilişkilerinden doyum alabilmekte, zaman zaman da ilişki evrelerinde yaşadıkları problemler nedeniyle ilişki içinde bulunmaktan memnun olmamaktadırlar.

Romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumunu cinsiyet ve yaş değişkeni açısından inceleyen araştırmaların bulguları ile bu araştırma bulgularının tutarlı olmasının farklı nedenleri olabilir. Bu nedenlerden biri; ilişki doyumunu üzerinde etkili olan demografik değişkenlerin sadece cinsiyet ve yaş olmamasıdır. Nonterah ve diğerleri (2016, s. 278) ve Fincham, Hall ve Beach (2005, s. 229) bireylerin romantik ilişkilerinde sahip olduğu ilişki aşamasının ilişki doyumunu üzerinde en az cinsiyet ve yaş kadar etkili olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu vurguyu yapanlara göre bireylerin evlilik, bebek bekleme, ayrılma gibi çiftler için zorlayıcı olan aşamalarda stres düzeyleri arttığı ve çeşitli sorunlar meydana geldiği için ilişkilerinden aldıkları doyum azalmaktadır. Bu açıklamalardan yola çıkarak katılımcıların ilişki doyumlarında yaş ve cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmadığı bulgusunun açıklamalarla örtüştüğü söylenebilir.

5.2.8. Yaşa ve cinsiyete göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilişkin bulguların tartışılması

Demografik değişkenler ile ilişki doyumunu arasındaki bağlara yönelik tartışma yapılırken yaş ve cinsiyet demografik değişkenler olarak kategorileştirilmiş ve bu kategorileştirmeler doğrultusunda tartışmalar yapılmıştır. Seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin yaşa ve cinsiyete değişip değişmediğine yönelik bulgularda benzer bir biçimde kategorileştirilerek tartışılmıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin yaşına göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmesine ilişkin tartışma: Seçeneklerin niteliğini değerlendirme yaş değişkeni açısından ele alındığında; 18-25 yaş aralığında olan romantik ilişki sahibi bireylerin

seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin diğer yaş aralıklarına (26-35 ve 36 yaş ve üzeri) göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle romantik ilişkisi olan bireylerin beliren yetişkinlik döneminde olması bireylerin sahip olduğu ilişkiden başka bir ilişkiyi başlatma ve sürdürme eğilimlerinin daha yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada yaşa göre romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı öngörülerek kurulan hipotezin desteklendiği ve desteklenmesine neden olan araştırmaların (Aslan Dölen, 2014; Buğa, 2009; Fitzpatrick ve Sollie, 1999) alanyazında var olduğu söylenebilir.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre seçeneklerin niteliğini değerlendirmesine ilişkin tartışma: Kadın ve erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin farklılığına ilişkin yapılan karşılaştırma sonucunda, erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri kadınların seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle erkekler kadınlara göre ihtiyaçlarının mevcut ilişkilerindeki partnerlerin dışındaki başka kişiler tarafından da karşılanabileceğini, başka birilerine güvenebileceklerini, başka bir ilişkinin mevcut ilişkilerinde sağladığı olanakları sağlayabileceğini daha fazla düşünmektedir. Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerini inceleyen araştırmalarda elde edilen bulgular (Kaya Akarsu, 2018; Halat, 2009; Taluy, 2013; Rusbult ve diğerleri, 1998; Buğa, 2009; Büyüksahin, 2006), bu çalışma kapsamında oluşturulan “Cinsiyete göre romantik ilişki yaşayan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır” hipotezini desteklemektedir. Araştırmada böyle bir bulgunun elde edilmesinin ve bu bulgunun önceki araştırma bulgularıyla örtüşmesinin çeşitli nedenleri olabilir. Bu nedenlerden biri toplumsal olarak kadınlara atfedilen rollerle ilgili olabilir. Bu neden şu şekilde açıklanabilir: Kadına atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinden biri olan annelik ve eş rolünün kadının kendi ilişkisinde kalmasında etkili olduğu (Twenge, Campbell ve Foster, 2003) ve toplum tarafından kadınların ilişkinin idare edilmesinden ve sürdürülmesinden sorumlu olduğu (Kirkpatrick ve Davis, 1994) görüşüyle ilgili olabilir. Bu görüşten yola çıkarak toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili görüşün araştırmadaki erkeklerin kadınlara göre seçeneklerinin niteliğini daha fazla değerlendirdiği sonucunu desteklediği söylenebilir.

Bu araştırmada demografik değişkenlerine göre seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesine yönelik elde edilen bulgular ilgili alanyazındaki araştırma bulgularıyla desteklenmiş olsa da bu araştırma bulgularıyla çelişen araştırma sonuçları da (Dken, 2014; Uzun, 2017) bulunmaktadır. Uzun (2017) ve Dölen (2014)'in çalışmalarında elde ettikleri bulgularla çeliştikleri görülmektedir. Romantik ilişkisi olan bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin cinsiyet ve yaş değişkeni açısından inceleyen araştırmaların bulguları ile bu araştırma bulgularının tutarlı olmamasının farklı nedenleri olabilir. Uzun (2017) yaptığı çalışmada yaşa ve ocuk sayısına bağlı olarak bireylerin ilişkileri haricinde kalan seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin azaldığını vurgularken, Dölen (2014) niversite ğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bağlılık düzeylerinin akılcı olmayan inançlar ve cinsiyetlerini arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında yaş ile seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Buna rağmen erkeklerin kadınlara kıyasla ilişkileri haricindeki seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak, alanyazındaki araştırmalarla bu araştırma kapsamında elde edilen bulguların elişmesinde veya desteklenmesinde temel noktanın araştırmanın veri toplama grubundaki bireylerin yaşa, cinsiyete, sosyoekonomik durumuna, yaşadığı veya büyüdüğü yere göre ortaya çıkan farklılıklar sebebiyle olduğu söylenebilir.

5.2.9. Yaşa ve cinsiyete göre ilişki yatırımına ilişkin bulguların tartışılması

İlişki istikrarı; ilişki doyumunu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, bağlılık ve ilişki yatırımını alt boyutlarından olutuğu ve bu araştırmada herbir alt boyut demografik değişkenlere göre incelendiği için daha önceki kısımlarda bulguların tartışılmasıyla ilgili yaklaşım bu kısımda da benimsenmiştir. Bir başka deyişle ilişki yatırımının yaşa ve cinsiyete göre değişip değişmediğine yönelik bulgular tartışılırken öncelikle bulgulara yer verilmiş sonrasında da bu bulgulara yönelik bütüncül bir tartışma yapılmıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin yaşına göre ilişki yatırımına ilişkin tartışma: İlişki yatırımını yaş değişkeni açısından ele alındığında; 18- 25 yaş aralığı ile 26-35 yaş aralığı, 18- 25 yaş aralığı ile 36 yaş ve üzeri aralığındaki bireyler arasında 18 – 25 yaş aralığındaki bireylerin aleyhine ilişkin anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bir başka deyişle, ilgili alanyazın doğrultusunda oluşturulan bu hipotezin araştırma bulgularıyla desteklendiği söylenebilir. Bu bulgu (Aslan Dölen, 2014; Uzun, 2017) yapılan araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Bir başka ifadeyle, 18-25 yaş aralığındaki

bireylerin yaşça büyük olan katılımcılara göre ilişkilerine fazla yatırım yapmadıklarını, partnerlerine daha az bağlandıklarını ve mevcut ilişkilere çok fazla emek vermediklerini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu bu araştırma kapsamında elde edilen genç yaştaki bireylerin ileri ki yaşlardaki bireylere göre seçeneklerin niteliğini daha fazla değerlendirdiği yönündeki bulgusuyla da tutarlıdır. Çünkü bireyler diğer ilişki seçeneklerinin var olduğunu düşündükçe ilişkilerine daha az yatırım yapmaktadırlar (Johnson, 1999; Rusbult vd, 1994).

Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre ilişki yatırımına ilişkin tartışma: İlişki yatırımı cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında; kadınlar ve erkeklerin ilişki yatırımlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İlgili alanyazında (O’Sullivan, Hoffman, Harrison ve Curtis Dolezal, 2006, s. 702; Taluy, 2013) çalışmasında kadınların ilişki yatırım puanlarının erkeklere kıyasla daha fazla olduğunu vurgulamaktadır. Bu vurgu doğrultusunda romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkiye yaptıkları yatırım düzeyinin cinsiyetlerine göre değişeceği yönünde hipotez kurulmuştur. Bununla birlikte araştırmada elde edilen bulgular bu hipotezin reddedilmesine neden olmuştur. Bu reddedilişin çeşitli sebepleri olabilir. Bunlardan ilki cinsiyetten daha büyük bir role sahip olduğu düşünülen ilişki evresi ya da ilişki sorumluluklarının (Fincham, Hall ve Beach, 2005, s. 229) daha fazla ön plana çıkararak cinsiyet değişkeninin romantik ilişkiye yapılan yatırım üzerinde etkisinin olmamasına neden olmuş olabilir. Çünkü Nonterah ve diğerlerininde (2016, s. 278) ifade ettiği gibi bireylerin romantik ilişkilerinin bulunduğu evrelerde hem erkeklerden hem de kadınlardan belirli sorumlulukları yerine getirmesi beklenmektedir. Örneğin, bebek bekleyen bir çiftin cinsiyetten bağımsız olarak bu yeni duruma uyum sağlamaları için çeşitli görevleri yerine getirmesi gerekmektedir. Dolayısıyla da bu sorumluluklar karşısında bireyler zaman zaman ilişkiye yatırım yapamayabilirler. Bu araştırmada da bireylerin içinde bulunduğu ilişki aşaması sorulmadığı için bireylerin ilişki için kriz yaşantısına sebep olacak bir dönemin içerisinde olup olmadığı bilinmemektedir. Bu belirsizlik bireylerin cinsiyetine göre ilişkiye yaptıkları yatırım düzeyinin değişmemesine neden olmuş olabilir.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre ilişki yatırımına ilişkin yapılan araştırmalarda bu araştırma kapsamında kabul edilmesi öngörülen hipotezle çelişen bulgulara sahiptir. Bu araştırmada hipotezin reddedilmesine yol açan bulgulara benzer şekilde Şahin (2015), Kaya Akarsu (2018), Eser Çimen (2007), Eker (2019), Dedekorkut

(2015), Stanley, Markman ve Whitton (2002) ve Le ve Agnew (2003) de yaptıkları araştırmalar sonucunda cinsiyetin ilişki yatırımda rolünün olmadığını elde etmişlerdir.

Taluy (2013) yatırım modeline göre çiftlerin ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik duygularıyla ilişki doyumu ve yatırım arasındaki ilişkileri incelediği çalışmasında bu araştırmada elde edilen yatırım ile cinsiyet değişkeni arasında bir farklılık olmadığı sonucunun aksi bir sonuç elde etmiştir. Bununla beraber yaptığı çalışmada yaş ile ilişki yatırımı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak, bu çalışmada elde edilen bulgularla çelişen bulguların olması; çalışma grubunda yer alan bireylerin çatışma çözüme, duygu düzenleme veya problem çözüme öznel farklılıkları sebebiyet vermiş olabilir.

5.2.10. Yaşa ve cinsiyete göre bağlılığa ilişkin bulguların tartışılması

Bağlılık ilişki yatırım modelinde ifade edildiği gibi bireylerin ilişkilerden aldıkları doyuma, ilişkiye yaptıkları yatırıma ve sečeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyine göre değişmektedir. Dolayısıyla ilgili alanyazın doğrultusunda demografik değerkenlere göre bağlılığın değiştiği yönünde kurulan bu hipotez kabul edilmiştir. Daha önceki kısımlarda yapıldığı gibi bu kısımda da yařa ve cinsiyete göre bağlılığın değiştiği yönünde bu bulgu ilgili alan yazın doğrultusunda tartışılmıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin yaşına göre bağlılığa ilişkin tartışma: İlişki doyumu yaş değişkeni açısından ele alındığında; 18 – 25 yaş aralığında olan romantik ilişki sahibi bireylerin bağlılık düzeylerinin 26 – 35 yaş aralığındaki bireylere göre anlamlı bir şekilde düşük olduğu doğrultusunda bir bulgu elde edilmiştir. Bir başka deyişle, bu bulgu araştırma kapsamında kurulan “Yaşa göre romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlılık puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.” hipotezinin desteklendiği anlamına gelmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu, araştırma katılımcıları arasında yaşça daha küçük bireylerin romantik ilişkisine ve partnerine daha az bağlı olduklarını, ilişkilerini uzun süreli olarak devam ettirmek istemediklerini ve kısa süre içinde romantik ilişkilerini sonlandırabileceklerini düşündüklerini biçiminde yorumlanabilir. İlişki bağlılığı ile yaş temelli araştırmalara bakıldığında ise yaşın, ilişki bağlılığı ile anlamlı bir ilişkisinin bulunduğu birçok araştırmacı (Buğa, 2009; Fitzpatrick ve Sollie, 1999) tarafından saptanmıştır

Romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyetine göre bağlılığa ilişkin tartışma: İlişki doyumu cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında; kadınlar ve erkeklerin bağlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusuna

göre, bağlılığın cinsiyete göre farklılaştığı sonucu alanda yapılan bazı araştırma (Fitzpatrick ve Sollie, 1999; Le ve Agnew, 2003, s. 38; Taluy, 2013) bulgularıyla benzer olup, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre romantik ilişkilerine ve partnerlerine daha fazla bağlı oldukları şeklinde düşünebilir.

Buğa (2013) romantik ilişkilerdeki istikrarını bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelemiştir. Araştırmasının çalışma grubunu 400 romantik ilişki sahibi birey oluşturmaktadır. Araştırma bulgularında bu çalışmada elde edilen bulguları destekler nitelikte bireylerin yaşlarına ve cinsiyetlerine göre ilişkilerde gösterdikleri bağlılık düzeyinin anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. İki çalışmada da benzer bulguların yer alması araştırma kapsamında verilerin toplandığı bireylerin büyük şehirlerde yaşayan bireyler olması (Örn.İstanbul, Ankara, Eskişehir gibi.), bireysel özellikler açısından benzeşik çalışma grupları olması ya da iki çalışma grubunda da yer alan bireylerin ilişki süreleri ve türleri bakımından benzer olması olabilir.

5.3. Öneriler

Öneriler bölümünde ilgili alanyazına bağlı kalınarak, mevcut çalışmaların bulgularıyla karşılaştırma yapılarak ve bu araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayalı olarak alan uzmanlarına, politika yapımcılara ve araştırmacılara bazı öneriler sunulmuştur.

5.3.1. Alan uzmanlarına yönelik öneriler

- İlişkisel alçakgönüllük bireyin ilişkiden aldığı doyumunu arttırdığı, çatışma çözümünü sağlıklı bir şekle dönüştürdüğü, ilişki kalitesini arttırdığı, partnerlerin birbirine olan bağlılığını arttırdığı için çiftlerin ilişkilerini sürdürme eğilimlerini artırmayı hedefleyen programlarda yer verilmesi gereken bir boyuttur. Bu tip programların sayıca artırılması ve bu programlarda ilişkisel alçakgönüllüğünü arttırmayı hedefleyen oturumların yapılması alan uzmanlarına öneri olarak getirilebilir.

- Romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyum, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve bağlılık düzeyleri üzerinde romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ve ilişkisel alçakgönüllük değişkenlerin etkisinin incelendiği bu araştırmada, bireylerin gösterdiği obsesif ve kompulsif belirtilerin ilişkiden alınan doyumunu, ilişkiye yapılan yatırımı ve ilişkiye olan bağlılığı azaltan bir etmen olduğu bulunmuştur. Obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişki istikrarı üzerindeki büyük etkisi göz önünde bulundurulduğunda; alan uzmanlarına bireylerin ilişkilere ve sevgiye

dair kontrol edemedikleri düşünceleri tespit edip işlevsel olan inançlarla değiştirmeye yönelik farklı kuramsal yaklaşımlar benimsenerek psikoeğitim programları geliştirmeleri ve bu psikoeğitim programlarını bireyler herhangi bir romantik ilişkiye başlamadan önce uygulamaya koymaları önerilebilir.

- Bireylerin obsesyon ve kompulsiyonlarını önlemeye ve müdahale etmeye yönelik yapılan güncel çalışmalarda Bilişsel Farkındalık temelli Bilişsel Terapi (Key, Rowa, Bieling, McCabe ve Pawluk, 2017), Kabul ve Kararlılık Terapisi (Twohig vd., 2018), Bilişsel Davranışçı Çift Terapisi (Epstein ve Zheng, 2017) gibi yaklaşımlar benimsendiği için obsesyon ve kompulsiyon belirtileri gösteren danışanlarla çalışan aile ve çift danışmanlarının bu yaklaşımlar hakkında eğitimler alması, bu alanlarda uzmanlaşması ve psikolojik danışma oturumlarını bu yaklaşımlardan yararlanarak yürütmeleri önerilebilir.

- Alan çalışanları geliştirilen bu programlarda yer alan etkinlikler ve müdahaleleri psikolojik danışma oturumlarında kullanarak danışanlarının ilişkilerinde gücü olumlu yönde kullanarak ilişkilerinin sağlıklı ve işlevsel bir şekilde yürütmelerine katkı sağlayabilirler.

- Aile ve çift danışmanları ilişki istikrarı modelinden elde edilen bulguları ve kuramsal açıklamaları dikkate alarak psikolojik danışma oturumlarını düzenleyebilir ve tedavi planlarında partnerlerin ilişkiyel alçakgönüllük düzeylerini arttırmayı hedefleyen müdahalelere yön verebilir.

- Araştırma sonucunda ortaya çıkan obsesif-kompulsif belirtilerinin ilişki doyumu, bağlılığı, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenleriyle ilişkisi göz önüne alındığında, alan uzmanları, özellikle aile ve çift danışmanı olarak ruh sağlığı hizmeti sunan bireylerin bu bulguyu çalışmaları sırasında dikkate almaları önerilmektedir.

- Özellikle ilişkiyi bitirme aşamasında olan çiftlerle ve evliliklerini sonlandırma noktasına gelen bireylerle çalışan ruh sağlığı uzmanlarının bireylerin ilişkilerini sonlandırmaya ilişkin nedenlerinin neler olduğu ve obsesyon ve kompulsiyon belirtilerinin ilişkilerini nasıl etkilediğini tespit etmesi ve bu yönde oturumlarını devam ettirmesi önerilebilir.

5.3.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

- İlişkisel alçakgönüllüğün ilişkinin iyiliği ve istikrarı için bu kadar önemli görülürken ilgili alanyazında ilişkisel alçakgönüllülikle ilgili yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bu nedenle ileri araştırmalarda bu araştırma kapsamında uyarlanan İlişkisel Alçakgönüllülük ölçeği kullanılarak ilişkisel alçakgönüllüğün aile psikolojik danışmanlığı alanında önemi vurgulanan ve sıklıkla incelenen evlilik uyumu, eş desteği, bağlanma, çatışma ve evlilik doyumu değişkenleriyle ilişkisinin incelenmesi önerilir.

- Romantik ilişkilerle ilgili düzenlenen psikoeğitim programları veya yürütölen psikolojik danışma oturumlarının etkililiği ve bireylerin mevcut ilişkilerindeki alçakgönüllülük düzeyleri bu araştırma kapsamında uyarlanan İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği kullanılarak test edilebilir.

- Bireylerin romantik ilişkilerinde güç kullanımına yönelik algılarının ilişkilerinden aldıkları doyumu doğrudan ve dolaylı yönden yordadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle bireylerin ilişkilerindeki kaynaklarına ilişkin farkındalıklarını arttırmaya, gücü ne zaman nasıl kullanacaklarını öğretmeye, gücün eşit dağılmadığı durumlarda ortaya çıkan çatışmalarla baş etmenlerine yardımcı olmaya yönelik romantik ilişkileri güçlendirme programları geliştirilebilir.

- İlgili alanyazındaki söz konusu sınırlılık düşünöldüğünde ileride yapılacak araştırmalarda ilişkisel alçakgönüllülük değişkeni romantik ilişkilerin pozitif gelişimiyle ilişkilendirilen affetme, minnettarlık, fedakârlık gibi değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi önerilebilir.

- İlişkisel Alçakgönüllülük değişkeni ile ilişki istikrarının alt boyutları arasındaki yapısal ilişkilerin test edildiği bu araştırmaya romantik ilişkisi olan 18 yaş üstü bireyler katılmıştır. Gelecekte yapılacak araştırmalar belli bir gelişim dönemine odaklanmak yerine her gelişim düzeyinden eşit sayıda katılımcı alınarak gelişimsel açıdan bir karşılaştırma yapmak üzere planlanabilir.

- Araştırma kapsamında, katılımcıların içinde bulunduğu romantik ilişkinin türü (evli, sözlü, flört vb.) hakkında bilgi toplanmamıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalar bu sınırlılığı gözönünde bulundurarak araştırma katılımcılarını romantik ilişki türüne göre sınıflandırabilir ve romantik ilişki türünün bireylerin ilişkiden aldığı doyumu, ilişkiye yaptığı yatırımı, sečeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyini ve ilişkiye bağlılıklarını etkilediğini belirlemek amacıyla yürütölebilir.

- Araştırma kapsamında, katılımcıların içinde bulunduğu romantik ilişkinin aşaması (evli olma, bebek bekleme, boşanma sürecinde olma vb.) hakkında bilgi toplanmamıştır. Evlilik, çocuk sahibi olma gibi romantik ilişkinin aşaması bireylerin ilişkisel alçakgönüllülük, ilişki istikrarı gibi ilişkisel niteliklerini belirleyeceği için bu araştırmadan sonra yapılacak araştırmalarda bu değişken gözönünde bulundurularak desenlendirilebilir.

- Bu araştırma kapsamında romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyon belirtileri ile ilişki doyumu, ilişki yatırımı, bağlılık, seçeneklerin niteliğini değerlendirmesi ve ilişkide güç algısı değişkenleri arasındaki yapısal ilişkileri test etmiştir. Dolayısıyla ileri araştırmalarda evlilik uyumu, eş desteği, bağlanma, çatışma çözme gibi değişkenlerle birlikte ele alınıp bireylerin ilişkilerinin niteliğini incelenebilir.

- Bu araştırmada dyadik bir analiz yapılmamış ve elde edilen bulgular sadece partnerlerin sadece birinden toplanmıştır. Bu sınırlılıktan yola çıkılarak romantik ilişkisi olan partnerlerin her ikisinden de veri toplanması ve dyadik analizlerle bireylerin ilişkisel alçakgönüllüğünün belirlenmeye çalışılması önerilebilir.

- İleriki araştırmaların beliren yetişkinlik, genç yetişkinlik, yetişkinlik ve ileri yetişkinlik dönemi olmak üzere tüm gelişim dönemlerinden katılımcıların temsil edecek şekilde tasarlanması ve yaşa göre katılımcıların romantik ilişki temalı obsesif-kompulsif belirtileri incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Abak, E. (2019). *Ruminatif düşünme stili, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının romantik ilişki ve partner odaklı obsesif kompulsif semptomlarla ilişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Abbey, R. D., Clopton, J. R., & Humphreys, J. D. (2007). Obsessive–compulsive disorder and romantic functioning. *Journal of Clinical Psychology*, 63(12), 1181-1192.
- Agnew, C. R. (1999). Power over interdependent behavior within the dyad: Who decides what a couple does? In L. J. Severy & W. Miller (Eds), *Advances in Population: Psychosocial Perspectives* (Vol. 3; pp. 163-188). London, UK: Jessica Kingsley Publishers
- Akbalık-Doğan, Ö., ve Büyükşahin-Sunal, A. (2011). Evliliklerde olumlu yanılısama: ilişki bağlanımı ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 70-82.
- Akçabozan, N. B., McDaniel, B. T., Corkery, S. A., & Curran, M. A. (2017). Gender, sacrifices, and variability in commitment: a daily diary study of pregnant heterosexual cohabitators and their partners. *Sex Roles*, 77(3-4), 194-208.
- Algoe, S. B., Gable, S. L., & Maisel, N. C. (2010). It's the little things: Everyday gratitude as a booster shot for romantic relationships. *Personal Relationships*, 17(2), 217–233. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01273.x>.
- Aluede, O., Imhonde, H., & Eguavoen, A. (2006). Academic, career and personal needs of nigerian university students. *Journal of Instructional Psychology*, 33(1), 50-57.
- Amaro, H. (1995). Love, sex, and power: Considering women's realities in HIV prevention. *American Psychologist*, 50, 437-447.
- Anderson, C., John, O. P., & Keltner, D. (2006). The subjective sense of power: Structure and antecedents. Unpublished manuscript, University of California, Berkeley.
- Anderson, C., John, O. P., & Keltner, D. (2012). The personal sense of power. *Journal of personality*, 80(2), 313-344.
- Anderson, C., Keltner, D., & John, O. P. (2003). Emotional convergence between people over time. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(5), 1054–1068. Doi: 10.1037/0022-3514.84.5.1054.

- Andrew, D. P., Pedersen, P. M., & McEvoy, C. D. (2011). *Research methods and design in sport management*. Human Kinetics.
- Arriaga, X. B., & Agnew, C. R. (2001). Being committed: Affective, cognitive, and conative components of relationship commitment. *Personality and social psychology bulletin*, 27(9), 1190-1203.
- ASAGEM (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼), (2008). Aile Őurası "Aile Destek Hizmetleri" Komisyon Kararları, 5 - 7 Kasım 2008. Yay. haz: Sadık G¼neŐ - Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼.
- Atak, H. ve TaŐtan, N., (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride G¼ncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry*, 4(4), 520-546. doi:10.5455/cap.20120431
- AtintaŐ, M. C., ve Tutarel-KıŐlak, Ő. (2019). EŞi alkol bağımlısı olan ve olmayan kadınların psikolojik belirtiler ile evliliğe ilişkin değişkenler aÇısından karşılaştırılması ve bu gruplarda evlilik uyumunu yordayan fakt¼rler. *Addicta: the Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 745-773. Doi: 10.15805/addicta.2019.6.3.0038
- Atkins, D. C., Eldridge, K. A., Baucom, D. H., & Christensen, A. (2005). Infidelity and behavioral couple therapy: optimism in the face of betrayal. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(1), 101-130.
- Aydın, G. (2017). How does power and gender predict romantic relationship satisfaction? *Őukurova ¼niversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼ Dergisi*, 26(2), 71-82.
- Aydın, G. ve Çağ, P. (2017). İlişkilerde G¼c Algısı ¼lçeđi'ni T¼rkçe'ye uyarlama alıŐması. *Őukurova ¼niversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼ Dergisi*, 26(2), 217-225.
- Babcock, J. C., Waltz, J., Jacobson, N. S., & Gottman, J. M. (1993). Power and violence: the relation between communication patterns, power discrepancies, and domestic violence. *Journal of consulting and clinical psychology*, 61(1), 40-50.
- Bandura, A. (1999). Moral disengagement in the perpetration of inhumanities. *Personality and social psychology review*, 3(3), 193-209.
- Banks, S.G. (2012). Using choice theory and reality therapy in premarital counseling. In: P. A. Robey, R. E. Wubbolding, J. Carlson. (Eds). *Contemporary issues in couples counseling*. (pp: 211-224). New York: Routledge Publishing.
- Barelds, D. P., & Dijkstra, P. (2011). Positive illusions about a partner's personality and relationship quality. *Journal of research in personality*, 45(1), 37-43.

- Başkaya, Z., ve Ünal, A. (2017). Türkiye'de evlenme ve boşanma oranlarının iller düzeyinde zamansal değişimi (2001-2015). *Journal of International Social Research*, 10(53), 338-358.
- Battal, A. (2008). Boşanma sebepleri, bilimsel araştırma projesi uygulama sonuçları. *İstanbul: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ADAG Vakfı (Akademik Dayanışma Araştırma ve Geliştirme Vakfı) Ankara: Eflatun Matbaacılık.*
- Bayraktar E. (1997). Obsesif kompulsif bozukluk. *Psikiyatri Dünyası*. 1,25-32.
- Bentley, C. G., Galliher, R. V., & Ferguson, T. J. (2007). Associations among aspects of interpersonal power and relationship functioning in adolescent romantic couples. *Sex Roles*, 57(7-8), 483-495.
- Berscheid, E., Snyder, M., & Omoto, A. M. (1989). The relationship closeness inventory: Assessing the closeness of interpersonal relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 57(5), 792-807.
- Bhattacharya, O., Chatterjee, A. ve Basu, J. (2017). Humility: An emerging construct in moral psychology. *Psychological Studies*, 62(1), 1-11.
- Biröl, S. Ş., Temel, V., ve Aydın, E. (2017). Kadınların boşanma sonrası yaşamlarının psiko-sosyal açıdan incelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 19 (32), 47-54.
- Blau, P. (1964). *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.
- Boeding, S. E., Paprocki, C. M., Baucom, D. H., Abramowitz, J. S., Wheaton, M. G., Fabricant, L. E., & Fischer, M. S. (2013). Let me check that for you: Symptom accommodation in romantic partners of adults with obsessive-compulsive disorder. *Behaviour research and therapy*, 51(6), 316-322.
- Boran, F. (2003). *Aşk ve evlilik*. Ankara: Epsilon.
- Bordia, P., Restubog, S. L. D., Bordia S. & Tang, R. L. (2017). Effects of resource availability on social exchange relationships: the case of employee psychological contract obligations. *Journal of Management*, 43(5), 1447-1471.
- Braithwaite, S. R., Delevi, R., & Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal relationships*, 17(1), 1-12. doi: 10.1111/j.1475-6811.2010.01248.x
- Braithwaite, S. R., Selby, E. A., & Fincham, F. D. (2011). Forgiveness and relationship satisfaction: Mediating mechanisms. *Journal of Family Psychology*, 25(4), 551-559. <https://doi.org/10.1037/a0024526>.

- Brezsnyak, M., & Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30, 199–217. Doi:10.1080/00926230490262393
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford University press.
- Bryman, A., & Cramer, D. (2001). Quantitative analysis with SPSS release 10 for windows: a guide for social scientists. *London and New York: Routledge*.
- Buğa, D. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Burgoon, J. K., & Dunbar, N. E. (2000). An interactionist perspective on dominance-submission: Interpersonal dominance as a dynamic, situationally contingent social skill. *Communication Monographs*, 67, 96–121.
- Busby, D. M., Ivey, D. C., Harris, S. M., & Ates, C. (2007). Self-directed, therapist-directed, and assessment-based interventions for premarital couples. *Family Relations*, 56(3), 279-290.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2017). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükşahin, A. (2001). *Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A., Hasta, D. ve Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16),25-35.
- Büyükşahin, A., ve Hovardaoğlu, S. (2007). Yatırım Modelinin bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22, 69-90.
- Büyükşahin, A., ve Taluy, N. (2008). *İlişki istikrarı Ölçeğinin gözden geçirme çalışması*. Yayımlanmamış araştırma raporu.
- Can, F., ve Hovardaoğlu, S. (2015). Romantik ilişkilerde sosyal ağ etkileri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 5, 43-65.
- Chancellor, J. ve Lyubomirsky, S. (2013). Humble beginnings: Current trends, state perspectives, and humility hallmarks. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(11), 819-833.
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of research on adolescence*, 13(1), 1-24.

- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). Interpretation and Application of Factor Analytic Results. In A. L. Comrey, & H. B. Lee (Eds.), *A First Course in Factor Analysis* (p. 2). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Connolly, J., & McIsaac, C. (2009). Adolescents' explanations for romantic dissolutions: A developmental perspective. *Journal of adolescence*, 32(5), 1209-1223.
- Corkery, S. A., Curran, M. A., & Parkman, A. (2011). Spirituality, sacrifice, and relationship quality for expectant cohabitators. *Marriage & Family Review*, 47(6), 345-362. <https://doi.org/10.1080/01494929.2011.594213>
- Cromwell, R. E., & Olson, D. G. (1975). Multidisciplinary perspectives of power. In R. E. Cromwell & D. G. Olson (Eds.), *Power in families* (pp. 243-260). New York: Wiley.
- Curry, Camille C. (2013). *The impact of entitled and humble attitudes on romantic satisfaction* (Doctoral dissertation, Pacific University). Retrieved from: <http://commons.pacificu.edu/spp/1096>
- Curun, F., ve Çapkın, M. (2014). Romantik kıskançlığın bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(1), 1-22.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2018). Evlilik doyumunda öznel iyi olma: Yaşam doyumunu ve iyimserliğin rolü. *Turkish Studies*, 13(4), 203-224.
- Çırakoğlu, O. C., ve Tezer, E. (2010). Kontrol odağı ve eleştirel düşünmenin üniversite öğrencilerinin ilişki doyumsuzluklarına verdikleri tepkiler üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 29-41.
- Dahl, R.A. (1969). The concept of power. R. Bell, D.V. Edwards and R.H. Wagner (eds.), *Political Power: A Reader in Theory and Research* (p.80-119). New York: The Free Press.
- Davis, D. E., Hook, J. N., Worthington Jr, E. L., Van Tongeren, D. R., Gartner, A. L., Jennings, D. J., & Emmons, R. A. (2011). Relational humility: Conceptualizing and measuring humility as a personality judgment. *Journal of Personality Assessment*, 93(3), 225-234.
- Davis, D. E., Placeres, V., Choe, E., DeBlaere, C., Zeyala, D., & Hook, J. N. (2016). Relational humility. In E. L. Worthington Jr, D. E. Davis, & J. N. Hook (Eds.), *Handbook of humility* (pp. 105-118). New York, NY: Routledge.

- Davis, D. E., Worthington Jr, E. L., & Hook, J. N. (2010). Humility: Review of measurement strategies and conceptualization as personality judgment. *The Journal of Positive Psychology*, 5(4), 243-252.
- Davis, D. E., Worthington, E. L., Jr, Hook, J. N., Emmons, R. A., Hill, P. C., Bollinger, R. A., & Van Tongeren, D. R. (2013). Humility and the development and repair of social bonds: Two longitudinal studies. *Self & Identity*, 12, 58–77
- DeLongis, A., & Zwickler, A. (2017). Marital satisfaction and divorce in couples in stepfamilies. *Current opinion in psychology*, 13, 158-161.
- Dion, K. K., & Dion, K. L. (1993). Individualistic and collectivistic perspectives on gender and the cultural context of love and intimacy. *Journal of Social Issues*, 49(3), 53-69.
- Doğan, T. ve Şahin, R. (2017). Öznel durumlar-Ailede boşanma: Çocuk ve ergenlerin boşanma sonrası yaşama uyumu. *Pegem Atf İndeksi*, 265-302.
- Doğaner, B. (2014). *Romantik ilişkileri olan üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi düzeylerine göre ilişki bağlanımı, ilişki doyumu ve benlik saygılarının incelenmesi: İstanbul ili örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012a). Flaws and all: Exploring partner-focused obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(4), 234-243.
- Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012b). Tainted love: Exploring relationship-centered obsessive compulsive symptoms in two non-clinical cohorts. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(1), 16-24.
- Doron, G., Mizrahi, M., Szepsenwol, O., & Derby, D. (2014). Right or flawed: Relationship obsessions and sexual satisfaction. *The journal of sexual medicine*, 11(9), 2218-2224.
- Doron, G., Moulding, R., Nedeljkovic, M., Kyrios, M., Mikulincer, M., & Sar-El, D. (2012). Adult attachment insecurities are associated with obsessive compulsive disorder. *Psychology and psychotherapy: theory, research and practice*, 85(2), 163-178.
- Dölen, Z. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde bağlanım: romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet rolleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

- Dunbar, N. E. (2004). Dyadic power theory: Constructing a communication-based theory of relational power. *Journal of Family Communication*, 4, 235-248.
- Durán, F. E. (2010). Between conservatism and romantic idealization. Traditional Spain by the social and literary imaginary/Entre el conservadurismo y la idealización romántica. La España tradicional en el imaginario social y literario. *Barataria: Revista Castellano-Manchega de Ciencias Sociales*, 11(1), 57-72.
- Duran, Ş. ve Hamamcı, Z. (2010). Evlilik Öncesi İlişki Geliştirme Programının romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları üzerine etkisinin incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(23), 87-99.
- Dush, C. M. K., & Amato, P. R. (2005). Consequences of relationship status and quality for subjective well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(5), 607-627. doi: 10.1177/0265407505056438
- Dwiwardani, C., Hill, P. C., Bollinger, R. A., Marks, L. E., Steele, J. R., Doolin, H. N., Wood, S. L., Hook, J. N. & Davis, D. E. (2014). Virtues develop from a secure base: attachment and resilience as predictors of humility, gratitude, and forgiveness. *Journal of Psychology & Theology*, 42(1), 83-90.
- Dwiwardani, C., Ord, A. S., Fennell, M., Eaves, D., Ripley, J. S., Perkins, A., ... & Garthe, R. C. (2018). Spelling HUMBLE with U and ME: The role of perceived humility in intimate partner relationships. *The Journal of Positive Psychology*, 13(5), 449-459.
- Ekşi, H., Güneş, F., ve Yaman, N. (2018). Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluşları ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 8(50), 203-233.
- Elliott, J. C. (2010). *Humility: Development and Analysis of a Scale*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Tennessee, USA.
- Emerson, R. M. (1962). Power-Dependence relations. *American Sociological Review*, 27(1), 31-41.
- Emmons, R. A. (1999). *The psychology of ultimate concerns: Motivation and spirituality in personality*. New York: Guilford Press.
- Emmons, R. A. (2000). Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition, and the psychology of ultimate concern. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 10, 3-26.

- Epstein, N. B., & Zheng, L. (2017). Cognitive-behavioral couple therapy. *Current opinion in psychology, 13*, 142-147.
- Ercan, H. (2016). Üniversite öğrencilerinin aşk stillerinin demografik değişkenler ve ana babaya bağlanma ile ilişkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*(1), 25-37.
- Erkan, S., Çankaya, Z. C., Terzi, Ş. ve Özbay, Y. (2011). Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(22), 174-198.
- Estephan, A. S. (2007). *The relationship between marital humility, marital communication, and marital satisfaction* (Unpublished doctoral dissertation). Texas Southern University, Houston, Texas.
- Exline, J. J. & Geyer, A. L. (2004). Perceptions of humility: A preliminary study. *Self and Identity, 3*, 95-114.
- Exline, J. J. (2012). Humility and the ability to receive from others. *Journal of Psychology and Christianity, 31*, 40–50.
- Falconier, M. K., Nussbeck, F., Bodenmann, G., Schneider, H., & Bradbury, T. (2015). Stress from daily hassles in couples: Its effects on intradyadic stress, relationship satisfaction, and physical and psychological well-being. *Journal of marital and family therapy, 41*(2), 1-15.
- Farrell, J. E., Hook, J. N., Ramos, M., Davis, D. E., Van Tongeren, D. R., & Ruiz, J. M. (2015). Humility and relationship outcomes in couples: The mediating role of commitment. *Couple and Family Psychology: Research and Practice, 4*, 14–26. <https://doi.org/10.1037/cfp0000033>.
- Feeney, J. A., & Karantzas, G. C. (2017). Couple conflict: Insights from an attachment perspective. *Current Opinion in Psychology, 13*, 60-64.
- Feeney, J., & Fitzgerald, J. (2019). Attachment, conflict and relationship quality: Laboratory-based and clinical insights. *Current Opinion in Psychology, 25*, 127-131.
- Fife, S. T., Weeks, G. R., & Stellberg-Filbert, J. (2013). Facilitating forgiveness in the treatment of infidelity: An interpersonal model. *Journal of Family Therapy, 35*(4), 343–367.
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. H. (2010b). Of memes and marriage: Towards a positive relationship science. *Journal of Family Theory and Review, 2*, 4–24.

- Fincham, F. D., Hall, J. H., & Beach, S. R. H. (2005). Til lack of forgiveness doth us part: Forgiveness in marriage. In E. L. Worthington Jr (Ed.), *Handbook of forgiveness* (pp. 207–226). New York: Routledge
- Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumashiro, M., & Hannon, P. A. (2002). Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness?. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 956-974.
- Fiske, S. T. (1993). Controlling other people: The impact of power on stereotyping. *American Psychologist*, 48, 621-628.
- Foa, E. B., Huppert, J. D., Leiberg, S., Langner, R., Kichic, R., Hajcak, G., & Salkovskis, P. M. (2002). The Obsessive-Compulsive Inventory: development and validation of a short version. *Psychological assessment*, 14(4), 485-496. doi:10.1037/1040-3590.14.4.485.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.
- Freitas, J., Martins, M., & Davis, D. (2014). Contributions to the validation of the Humility Relational Scale. *Open Science Journal of Psychology*, 1(1), 1-9.
- French, J. R. P. Jr. & Raven, B. (1959). The bases of social power. In D. Cartwright (Ed.), *Studies in social power*. (160-167). Oxford, UK: University of Michigan Press,
- Gediksiz, E. (2013). *Alçakgönüllülük ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gizir, C. A. (2012). İlişki İnançları Ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-45.
- Gizir, C. A. (2013). Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 148-159.
- Gladding, S. T. (2012). *Groups: A counseling specialty*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Godbout, N., Daspe, M. È., Lussier, Y., Sabourin, S., Dutton, D., & Hébert, M. (2017). Early exposure to violence, relationship violence, and relationship satisfaction in adolescents and emerging adults: The role of romantic attachment. *Psychological trauma: Theory, research, practice, and policy*, 9(2), 127-137.
- Goldhamer, H., & Shils, E. A. (1939). Types of power and status. *American journal of Sociology*, 45(2), 171-182.

- Gorsuch, R. L. (1983). Three methods for analyzing limited time-series (N of 1) data. *Behavioral Assessment, 5*(2), 141-154.
- Gottman, J., Levenson, R., & Woodin, E. (2001). Facial expressions during marital conflict. *Journal of Family Communication, 1*, 37–57.
- Gouldner, A. W. (1960). The norm of reciprocity: a preliminary statement. *American Sociological Review, 25*(2), 161-178.
- Gray-Little, B., Baucom, D. H., & Hamby, S. L. (1996). Marital power, marital adjustment, and therapy outcome. *Journal of Family Psychology, 10*, 292–303.
- Guerrero, L. K., Anderson, P. A., & Afifi, W. A. (2011). *Close encounters: Communication in relationships* (3rd ed.). Los Angeles: Sage.
- Gurman, A. S. & Fraenkel, P. (2002). The history of couple therapy: A millennial review. *Family Process, 41*(2), 199–260. doi: 10.1111/j.1545-5300.2002.41204.x
- Güren, A. S. (2017). *Evli ve çocuk sahibi çiftlerin evlilik uyumu, evlilik çatışması, yakın ilişki düzeyi ve yalnızlık düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hair, J., Anderson R. E. & Tapham R.L., (1998). *Multivariate data analysis*, (2nd ed.), Prentice Hall, 54-67.
- Halford, W. K., Rahimullah, R. H., Wilson, K. L., Occhipinti, S., Busby, D. M., & Larson, J. (2017). Four year effects of couple relationship education on low and high satisfaction couples: A randomized clinical trial. *Journal of consulting and clinical psychology, 85*(5), 495.
- Hamamcı, Z., ve Esen-Coban, A. (2010). Dysfunctional relationship beliefs of late adolescence in adjustment to university. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2*(2), 300-304.
- Hambleton, R. K. (2005). Issues, designs, and technical guidelines for adapting tests into multiple languages and cultures. In R. K. Hambleton, P. F. Merenda, & C. D. Spielberger (Eds.), *Adapting educational and psychological tests for cross-cultural assessment* (pp. 3-38). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Handley, A. V., Soloski, L. K., Sewell, S., Gowdy, A., Smock Jordan, S., & Elshershaby, S. (2019). The interactions between power and couple satisfaction for women. *Journal of Feminist Family Therapy, 31*(1), 1-18. DOI:10.1080/08952833.2018.1526510

- Haskan Avcı, Ö. (2013). *Evliliğe hazırlık programının çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Haskan Avcı, Ö. (2013). *Evliliğe hazırlık programının çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hawkins, J. L. (1968). Associations between companionship, hostility, and marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 30(4), 647-650.
- Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (2002). Linking romantic love with sex: Development of the Perceptions of Love and Sex Scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(3), 361-378.
- Homans, G. (1958). Social behavior as exchange. *American Journal of Sociology*, 63(6), 597-606.
- Howard, J. A., Blumstein, P., & Schwartz, P. (1986). Sex, power, and influence tactics in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 102-109.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Işınsu Halat, M. (2009). *Yatırım kuramı bağlamında evli çiftlerde uyum, nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile yalnızlık arasındaki bağlantılar (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 105-129.
- Jalili, L., Najar, S., Nezamivand-Chegini, S., & Yaralizadeh, M. (2017). The relationship between factors related to divorce request and mental health among divorce applicant women referred to legal medicine organization in Ahvaz, Iran. *Journal of family & reproductive health*, 11(3), 128-137.
- Jamieson, D. W., & Thomas, K. W. (1974). Power and conflict in the student-teacher relationship. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 10(3), 321-336.
- Jankowski, P. J., Sandage, S. J. ve Hill, P. C. (2013). Differentiation-based models of forgivingness, mental health, and social justice commitment: Mediator effects

- for differentiation of self and humility. *The Journal of Positive Psychology*, 8(1), 412-424.
- Johnson, D. J., & Rusbult, C. E. (1989). Resisting temptation: Devaluation of alternative partners as a means of maintaining commitment in close relationships. *Journal of personality and social Psychology*, 57(6), 967-980.
- Johnson, M. P. (1973). Commitment: A conceptual structure and empirical application. *Sociological Quarterly*, 14, 395-406.
- Johnson, M. P. (1991). Reply to Levinger and Rusbult. *Advances in personal relationships*, 3, 171-176.
- Johnson, M.P. (1999). Personal, moral, and structural commitment to relationships: Experiences of choice and constraint. J.M. Adams ve W.H. Jones (Ed.), *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability* (s. 73-90). NewYork: Springer.
- Jum, N. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill. 464-465.
- Kabasakal, Z., ve Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 208-214.
- Kabiri, M., Neshat-Doost, H. T., & Mehrabi, H. A. (2017). The mediating role of relationship obsessive-compulsive disorder in relation to attachment styles and marital quality in women. *Journal of Research and Health*, 7 (5), 1065-1073.
- Kail, R. V., & Cavanaugh, J. C. (2015). *Human Development: A life-span view*. Australia: Cengage Learning. Retrieved from https://books.google.co.za/books?id=8EB111BAAAQBAJ&dq=play+and+motor+abilities+from+birth+to+early+childhood+2015&lr=&source=gbs_navlinks
- Kalleberg, A. L., Wallace, M., & Althausen, R. P. (1981). Economic segmentation, worker power, and income inequality. *American Journal of Sociology*, 87(3), 651-683.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karno, M., Golding, J. M., Sorenson, S. B., & Burnam, M. A. (1988). The epidemiology of obsessive-compulsive disorder in five US communities. *Archives of general psychiatry*, 45(12), 1094-1099.

- Kaya-Akarsu, Ş. (2018). *Üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı ile sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyatları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualisation of optimal self-esteem. *Psychological Inquiry*, 141, 1–26.
- Key, B. L., Rowa, K., Bieling, P., McCabe, R., & Pawluk, E. J. (2017). Mindfulness-based cognitive therapy as an augmentation treatment for obsessive–compulsive disorder. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 24(5), 1109-1120.
- Klein, D C. (1992). Managing humiliation. *The journal of Primary Prevention*. 12, 255-268.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York, New York: The Guilford Press.
- Komter, A. (1989). Hidden power in marriage. *Gender and Society*, 3, 187–216.
- Kong, S. S. (2008). Impact of psychological factors on marital satisfaction and divorce proneness in clinical couples. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 38(4), 550-560.
- Krause, N. (2015). Assessing the relationships among race, religion, humility, and self-forgiveness: A longitudinal investigation. *Advances in Life Course Research*, 24, 66–74.
- Krause, N., & Hayward, R. D. (2015). Humility, compassion, and gratitude to God: Assessing the relationships among key religious virtues. *Psychology of Religion and Spirituality*, 7(3), 192-204.
- Krause, N., Pargament, K. I., Hill, P. C., & Ironson, G. (2016). Humility, stressful life events, and psychological well-being: Findings from the landmark spirituality and health survey. *The Journal of Positive Psychology*, 11(5), 1-12.
- Krumrei-Mancuso, E. J., Haggard, M. C., LaBouff, J. P. ve Rowatt, W. J. (2019). Links between intellectual humility and acquiring knowledge. *The Journal of Positive Psychology*, 15(2), 1-17.
- LaBouff, J. P., Rowatt, W. C., Johnson, M. K., Tsang, J. A. ve Willerton, G.M. (2012). Humble persons are more helpful than less humble persons: Evidence from three studies. *The Journal of Positive Psychology*, 7, 16–29.
- Le, B., & Agnew, C. R. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta-analysis of the Investment Model. *Personal Relationships*, 10(1), 37-57.
- Lebow, R. N. (2005). Power, persuasion and justice. *Millennium*, 33(3), 551-581.

- Lehmiller, J. J., & Agnew, C. R. (2006). Marginalized relationships: The impact of social disapproval on romantic relationship commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(1), 40-51.
- Lennon, C. A., Stewart, A. L., & Ledermann, T. (2012). The role of power in intimate relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(1), 95-114.
- Lydon, J. E. (2010). How to forego forbidden fruit: The regulation of attractive alternatives as a commitment mechanism. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(8), 635-644.
- Mamati, G. (2018). *Heteroseksüel çift ilişkisi içindeki kadınlarda çocukluk çağı travmalarının ve semptomlarının ilişki istikrarı ile arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mannheim, K. (1950). *Freedom, Power and Democratic Planning*. New York: Oxford University Press.
- Margelisch, K., Schneewind, K. A., Violette, J., & Perrig-Chiello, P. (2017). Marital stability, satisfaction and well-being in old age: variability and continuity in long-term continuously married older persons. *Aging & Mental Health*, 21(4), 389-398.
- Markman, H., Stanley, S., & Blumberg, S. (2010). *Fighting for your marriage: A deluxe revised edition of the classic best-seller for enhancing marriage and preventing divorce*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Martin, P. D., Specter, G., Martin, D., & Martin, M. (2003). Expressed attitudes of adolescents toward marriage and family life. *Adolescence*, 38(150), 359-367.
- Mavruk Özbiçer, S ve Atıcı, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile romantik ilişki doyumları: Nicel bir çalışma. *International Journal of Human Sciences*, 15(1), 265-279.
- Means, J. R., Wilson, G. L., Sturm, C., Biron, J. E. ve Bach, P. J. (1990). Theory and practice: Humility as a psychotherapeutic formulation. *Counselling Psychology Quarterly*, 3, 211-215.
- Mocan-Aydın, G. (2000). Western models of counseling and psychotherapy within Turkey: Crossing cultural boundaries. *The Counseling Psychologist*, 28(2), 281-298.
- Molm, L. D. (1994). Dependence and risk: Transforming the structure of social exchange. *Social Psychology Quarterly*, 57, 163-176

- Mruk, C. J. (2006). *Self-esteem research, theory, and practice: Toward a positive psychology of self-esteem*. New York: Springer Publishing Company.
- Murray, S. L., Griffin, D. W., Derrick, J. L., Harris, B., Aloni, M., & Leder, S. (2011). Tempting fate or inviting happiness? Unrealistic idealization prevents the decline of marital satisfaction. *Psychological Science, 22*(5), 619-626.
- Neto, F. (2007). Love styles: A cross-cultural study of British, Indian, and Portuguese college students. *Journal of comparative family studies, 38*(2), 239-254.
- Nonterah, C. W., Garthe, R. C., Reid, C. A., Worthington Jr, E. L., Davis, D. E., Hook, J. N., & Griffin, B. J. (2016). The impact of stress on fluctuations in relational humility as couples transition to parenthood. *Personality and Individual Differences, 101*, 276-281.
- Norman, H., Elliot, M., & Fagan, C. (2013). An investigation of the predictors of paternal involvement. *CCSR Paper, 4.1-38*.
- O'Sullivan, L. F., Hoffman, S., Harrison, A., & Dolezal, C. (2006). Men, multiple sexual partners, and young adults' sexual relationships: understanding the role of gender in the study of risk. *Journal of Urban Health, 83*(4), 695-708.
- Ocal-Yuceol SE. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Okutan, N., & Büyükşahin-Sunal, A. (2010). Romantik ilişkilerde bağlanım: Dindarlık algısı ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılar. *Türk Psikoloji Yazılar, 13*(26), 80-88.
- Ou, Y. (2011). CEO Humility and its relationship with middle manager behaviors and performance: Examining the CEO-Middle manager interface. *Dissertation Abstracts International*.
- Owen, B. P. & Hekman, D. R. (2012). Modeling how to grow: An inductive examination of humble leader behaviors, contingencies, and outcomes. *Academy of Management Journal, 55*(4), 787-818.
- Owen, B. P. (2012). Synergistic and paradoxical leader trait couplings: The synergy of humility and competence and the paradox of humility and narcissism. *Academy of Management Paper Presentation*.
- Owens, B. P. (2009). *Humility in organizational leadership*. University of Washington.

- Owens, T. J. & McDavitt, A. R. (2006). The self-esteem motive: Positive and negative consequences for self and society. *Self-esteem issues and answers: A sourcebook of current perspectives*. (ss. 398–406). New York: Psychology Press.
- Örnek, D. (2018). *Yatırım modeline dayalı evlilik öncesi ilişki sürdürme becerileri psiko-eğitim grubunun ilişki istikrarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özteke, H. İ., (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması*. (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Öztürk MO. (2004). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. (10. bas.), Ankara.
- Panuzio, J., & DiLillo, D. (2010). Physical, psychological, and sexual intimate partner aggression among newlywed couples: Longitudinal prediction of marital satisfaction. *Journal of Family Violence*, (2587), 689 - 699. doi: 10.1007/s10896-010-9328-2
- Perrow, C. (1970). *Organizational analysis: A sociological view*. New York: Wadsworth.
- Peters, A. S., Rowat, W. C., & Johnson, M. K. (2011). Associations between dispositional humility and social relationship quality. *Psychology*, 2(03), 155-161.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification* (Vol. 1). Oxford University Press.
- Pines, A. M. (2010). *Aşık olmak: Sevgililerimizi neye göre seçeriz?* (M. Yurdakuler Uluengin, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları
- Powers, C., Nam, R. K., Rowatt, W. C. ve Hill, P. C. (2007). Associations between humility, spiritual transcendence and forgiveness. *Research in the Social Scientific Study of Religion*, 18, 75–94.
- Pratto, F., Lee, I., Tan, J. Y., & Pitpitan, E. V. (2010). Power basis theory: A psychological approach to power. In D. Dunning (Ed.), *Social motivation* (pp. 191-222). New York, NY: Psychology Press.
- Quiros, A. E. (2006). *The development, construct validity, and clinical utility of the Healthy Humility Inventory*. Dissertation Abstracts International, (UMI No. 3280499).
- Rachman, S. (1993). Obsessions, responsibility and guilt. *Behaviour research and therapy*, 31(2), 149-154.
- Raeisi, F., Ghassemzadeh, H., Karamghadiri, N., Firoozikhojastefar, R., Meysami, A., Nasehi, A. A., ... & Ebrahimkhani, N. (2016). Sexual function and marital

- satisfaction in female with obsessive-compulsive disorder. *Journal of Arak University of Medical Sciences*, 19(4), 11-19.
- Real, E., Montejo, Á., Alonso, P., & Menchón, J. M. (2013). Sexuality and obsessive-compulsive disorder: the hidden affair. *Neuropsychiatry*, 3(1), 23-31.
- Remmerswaal, K. C. P., Batelaan, N. M., Smit, J. H., van Oppen, P., & van Balkom, A. J. L. M. (2016). Quality of life and relationship satisfaction of patients with obsessive compulsive disorder. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 11, 56-62.
- Richards, N. (1992). *Humility*. Philadelphia: Temple University Press.
- Rogers, W. S., Bidwell, J., & Wilson, L. (2005). Perception of and satisfaction with relationship power, sex, and attachment style: A couples level analysis. *Journal of Family Violence*, 20, 241-251.
- Røsand, G. M. B., Slinning, K., Eberhard-Gran, M., Røysamb, E., & Tambs, K. (2012). The buffering effect of relationship satisfaction on emotional distress in couples. *BMC public health*, 12(1), 66. doi:10.1186/1471-2458-12-66
- Rowatt, W. C., Powers, C., Targhetta, V., Comer, J., Kennedy, S. & Labouff, J. (2006). Development and initial validation of an implicit measure of humility relative to arrogance. *The Journal of Positive Psychology*, 1, 198–211.[Çevirim içi: https://www.dropbox.com/sh/8nt3c05jqyirg51/AAAJskLGdc_U-aLujEYn_2H-a?, Erişim tarihi: 17 Temmuz 2020.]
- Ruffieux, M., Nussbeck, F. W., & Bodenmann, G. (2014). Long-term prediction of relationship satisfaction and stability by stress, coping, communication, and well-being. *Journal of Divorce & Remarriage*, 55(6), 485-501.
- Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16, 172-186.
- Rusbult, C. E. (1983). A Longitudinal test of the investment model - the development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 101-117.
- Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 175-204.
- Rusbult, C. E., Drigotas, S. M., & Verette, J. (1994). The investment model: An interdependence analysis of commitment processes and relationship

- maintenance phenomena. In D. Canary & L. Stafford (Eds.), *Communication and relational maintenance* (pp. 115-139). New York: Academic Press.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal relationships*, 5(4), 357-387.
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M., & Gunn, L. K. (1982). Exit, voice, loyalty, and neglect: Responses to dissatisfaction in romantic involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(6), 1230-1242.
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M., & Gunn, L. K. (1982). Exit, voice, loyalty, and neglect: Responses to dissatisfaction in romantic involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(6), 1230–1242. doi:10.1037/0022-3514.43.6.1230
- Sandage, S. J. (1999). An ego-humility model of forgiveness: Theoretical foundations. *Marriage & Family: A Christian Journal*, 2, 259–276.
- Saraç, A., Hamamcı, Z., ve Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunun yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.
- Sarıçam, H., Akın, A., Gediksiz, E. ve Akın, Ü. (2012). Alçakgönüllülük Ölçeğinin Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(2), 168-188.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3rd ed.). New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group.
- Schwarzwald, J., Koslowsky, M., & Izhak-Nir, E.B. (2008). Gender role ideology as a moderator of the relationship between social power tactics and marital satisfaction. *Sex Roles*, 59(9-10), 657–669. doi: 10.1007/s11199-008-9454-y.
- Seçen, H. K. U. (2017). *Türkiye'de boşanma ve eş kaybı bağlamında dul kadın algısı* .Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Seiffge-Krenke, I., Overbeek, G., & Vermulst, A. (2010). Parent–child relationship trajectories during adolescence: Longitudinal associations with romantic outcomes in emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 33(1), 159-171.
- Shulman, S., Scharf, M., Livne, Y., & Barr, T. (2013). Patterns of romantic involvement among emerging adults: Psychosocial correlates and precursors. *International Journal of Behavioral Development*, 37(5), 460-467.
- Silliman, B., & Schumm, W. R. (2004). Adolescents' perceptions of marriage and premarital couples education. *Family Relations*, 53(5), 513-520.

- Simpson, J. A., Farrell, A. K., Oriña, M. M., & Rothman, A. J. (2015). Power and social influence in relationships. *APA handbook of personality and social psychology*, 3, 393-420.
- Stanley, S. M. (2001). Making a case for premarital education. *Family Relations*, 50, 272–280.
- Stanley, S. M., Amato, P. R., Johnson, C. A., & Markman, H. J. (2006). Premarital education, marital quality, and marital stability: Findings from a large, random household survey. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 117-126.
- Stanley, S. M., Markman, H. J., & Whitton, S. W. (2002). Communication, conflict, and commitment: Insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family Process*, 41(4), 659-675
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93(2), 119-135.
- Şahin, C. (2015). *20-40 yaş arası bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ve ilişki istikrarı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şirin, H. D., ve Soyer, M. (2018). Yetişkin bağlanma örüntüleri ve güncel romantik ilişki durumunun romantik inançları yordayıcılığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 117-136.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014). *Türkiye aile yapısı araştırması: Tespitler, öneriler*. (Araştırma ve Sosyal Politika Serisi 07, Birinci Basım, ISBN: 978- 605-4628-55-1). İstanbul.
- Tabachnick, B.G & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6). Boston, MA: Pearson
- Taluy, N. (2013). *İkili ilişkilerde mükemmeliyetçilik ve çatışma çözme tepkileri: Yatırım Modeli çerçevesinde yapılan bir çalışma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taluy, N., & Sunal, A. B. (2016). Impact of the interaction effect of the constructive and destructive responses to dissatisfaction on romantic relationship satisfaction Yapıcı ve yıkıcı çatışma çözme tepkilerinin karşılıklı etkileşiminin ilişki doyumu üzerindeki etkileri. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5163-5173.
- Tangney, J. P. (2000). Humility: Theoretical perspectives, empirical findings and directions for future research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 70-82.

- Tangney, J. P. (2009). Humility. *Handbook of positive psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Terzi İlhan, S., ve Işık, Ş. (2017). Evli Bireylerin İlişki Bağlanımları: Yatırım Modeli Temelli Nitel Bir Çalışma. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 15(2), 184-199.
- Tetelman, A. (2018). The relationship between obsessive-compulsive disorder, partner accommodation, adult attachment styles, and relationship satisfaction. (Unpublished master's thesis). Alliant International University, San Fransisco.
- Thibaut, J. W. & Kelley, H. H. (1959). *The Social Psychology of Groups*. New York: John Wiley & Sons.
- Tong, E. M. W., Tan, K. W. T., Chor, A. A. B., Koh, E. P. S., Lee, J. S. Y. ve Tan, R. W. Y. (2016). Humility facilitates higher self-control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 62, 30-39.
- Toplu-Demirtas, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & White, J. W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the investment model matter?. *International Journal of Conflict and Violence (IJCV)*, 7(2), 203-215.
- Trak, E. (2016). *Hatırlanan ebeveyn ilgisi, yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki ve partner temalı obsesif kompulsif bozukluk semptomları ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Trak, E., & Inozu, M. (2019). Developmental and self-related vulnerability factors in relationship-centered obsessive compulsive disorder symptoms: A moderated mediation model. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 21, 121-128.
- Trak, E., ve İnözü, M. (2017). Yeni bir obsesif-kompulsif semptom içeriği: romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ölçeği ile partnere ilişkin obsesif-kompulsif belirti ölçeğinin Türkçe formlarının psikometrik özellikleri (Tur). *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 171-185.
- Triandis, H. C. (1993). Collectivism and individualism as cultural syndromes. *Cross-Cultural Research*, 27(3-4), 155-180.

- TÜİK (2017). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. <http://www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=24642>
- Twohig, M. P., Abramowitz, J. S., Smith, B. M., Fabricant, L. E., Jacoby, R. J., Morrison, K. L., ... & Ledermann, T. (2018). Adding acceptance and commitment therapy to exposure and response prevention for obsessive-compulsive disorder: A randomized controlled trial. *Behaviour Research and Therapy*, 108, 1-9.
- Ulutaş E. (2018). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişki doyumu ile kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Uzun, K. N. (2017). *Bağlanma stilleri ile evlilikte ilişki istikrarı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, Ö. ve Akgün, S. (2019). Yakın ilişkilerde mizah tarzları, evlilik uyumu ve evlilik doyumu ilişkisi. *Nesne*, 7(15), 184-200. doi: 10.7816/nesne-07-15-03.
- Van Kleef, G. A., Oveis, C., Van der Löwe, I. K., LuoKogan, A., Goetz, J., & Keltner, D. (2008). Power, distress, and compassion: Turning a blind eye to the suffering of others. *Psychological Science*, 19(12), 1315-1322. doi: 10.1111/j.1467-9280.2008.02241.x
- Van Tongeren, D. R., Davis, D. E., & Hook, J. N. (2014). Social benefits of humility: Initiating and maintaining romantic relationships. *The Journal of Positive Psychology*, 9, 313–321. doi: 10.1080/17439760.2014. 898317
- Van Tongeren, D. R., Hook, J. N., Ramos, M. J., Edwards, M., Worthington, E. L., Davis, D., ... ve Oşae-Larbi, J. A. (2019). The complementarity of humility hypothesis: Individual, relational, and physiological effects of mutually humble partners. *The Journal of Positive Psychology*, 14(2), 178-187.
- Waltz, C. F., Strickland, O. L., & Lenz, E. R. (2010). Measurement reliability. *Measurement in nursing and health research*, 145-162.
- Weiss, H VI., & Knight, P A (1980). The utility of humility: Self-esteem, information search, and problem-solving efficiency. *Organizational Behavior and Human Performance*, 25, 216-223.
- Whatley, L. R. (2014). The role of humility within personality architecture. *Organization Development Journal*, 32(1), 21-40.
- Williamson, H. C., Altman, N., Hsueh, J., & Bradbury, T. N. (2016). Effects of relationship education on couple communication and satisfaction: A randomized

- controlled trial with low-income couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 84(2), 156.
- Worthington, E. L., Jr (1998). An empathy-humility-commitment model of forgiveness applied with family dyads. *Journal of Family Therapy*, 20, 59–76.
- Wright, J. C., Nadelhoffer, T., Perini, T., Langville, A., Echols, M. & Venezia, K. (2017). The psychological significance of humility. *The Journal of Positive Psychology*, 12(1), 3-12.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Nobel Yayın Dağıtım Ankara
- Yıldırım, B. (2018) *Beliren yetişkinlikte romantik ilişki temalı ve eş odaklı obsesif kompulsif belirtilerin gelişimsel yordayıcıları: Özerklik, bağlanma ve mükemmeliyetçilik*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, M. A. ve Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80.
- Yılmaz, H. A., ve Hovardaoğlu, S. (2015). Yakın ilişkilerde Yatırım Modeli unsurlarının ve bazı değişkenlerin yüksek ve düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilgisi. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 932-949.
- Yücel, E., ve Arslantürk, G. (2019). Kendini unutmak: Psikoloji Araştırmalarında Tevazu. *Psikoloji Çalışmaları*, 39(1), 209-243.
- Zvonkovic, A. M., Schmiede, C. J., & Hall, L. D. (1994). Influence strategies used when couples make work-family decisions and their importance for marital satisfaction. *Family relations*, 43(2), 182-188.

EKLER

Ek Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
1	İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği Uyarlama İzni	156
2	Bilgilendirilmiş Onam Formu	157
3	Kişisel Bilgi Formu	158
4	İlişki İstikrarı Ölçeği	159
5	Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği	160
6	İlişkilerde Güç Algısı Ölçeği	161
7	İlişkisel Alçakgönüllülük Ölçeği	162
8	Etik Onay Belgesi	163
9	Yenilenen Yapısal Model	164

EK-1

İlişkisek Alçakgönüllülük Ölçeği Uyarlama İzni

Permission for Turkish version of Relational Humility Scale Gelen Kutusu x

Tufan Çaykus <tcajkus@gmail.com>
Alıcı: don.davis ▾
10 Haz 2018 Paz 15:26

Dear Dr. Don E. Davis,

I am a PhD student at the Eskişehir Osmangazi University in Turkey, and also an instructor at Department of Counseling Psychology. I have recently been working on relational humility. I would like to adapt Relational Humility Scale to Turkish with my colleagues if someone hasn't yet worked on the Turkish version of Relational Humility Scale. I need to get permission from you for adaptation of Relational Humility Scale. Could you please help me for this issue?

Best Regards, ...

Emir Tufan Çaykus

Don Davis <donded48@gmail.com>
Alıcı: ben, don.davis ▾
14 Haz 2018 Per 20:46

İngilizce ▾ > Türkçe ▾ İletiyi çevir

İngilizce için kapat x

I give permission.

DD

☰

EK-2

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sizi, Emir Tufan ÇAYKUŞ tarafından doktora tez çalışması kapsamında yürütülen “Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı: İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçakgönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi” adlı araştırmaya davet ediyoruz. Araştırmanın temel amacını; romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkide algıladıkları genel alçakgönüllülük, üstünlük, öz farkındalık, güç algısı, obsesyon ve kompulsiyon düzeyleriyle ilişki istikrarının alt boyutları olan ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve bağlılık arasındaki yapısal ilişkilerin yapısal eşitlik modeli kullanılarak test edilmesidir. Araştırmanın veri toplama araçlarını doldururken içten ve yansız olmanız araştırma için büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz cevaplar araştırma gereği etik kurallara uygun olarak gizli kalacak, izniniz dahilinde olmadan üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak ve başka bir araştırmada kullanılmayacaktır. Veri toplama araçlarını doldurmanız toplam 10 ila 15 dakika arasında sürecektir. Çalışmaya gönüllü olarak katılmanızı rica ederiz.

Araştırma yürütücüsü Emir Tufan ÇAYKUŞ tarafından; çalışmanın adı, kapsamı, amacı, süresi ve katılım koşulları hakkında bilgilendirildim. Çalışmaya ilişkin yazılı ve sözlü açıklamalar araştırmacı tarafından tarafıma yapılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılıyorum ve vereceğim yanıtların bu çalışma kapsamında tez veya akademik yayın gibi bilimsel amaçlarla kullanabilmesi için izin veriyorum.

Emir Tufan ÇAYKUŞ

Araştırmacı

.../.../20..

.....

Katılımcı

.../.../20..

EK-3

Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, bireylerin romantik ilişkilerinde ilişki istikrarını etkileyen etmenleri anlamak için tasarlanmıştır. Çalışmaya katılabilmeniz için en az 1 aydır romantik ilişki yaşıyor olmanız gerekmektedir. Sizden beklenen tüm ölçeklerdeki maddeleri okuyarak, içten ve yansız bir şekilde sizi en iyi tanımlayan cevabı işaretlemenizdir.

Verdiğiniz yanıtlar araştırma kapsamında kullanılacak olup gizli tutulacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim...

Emir Tufan Çaykuş

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doktor adayı

e-mail: etcaykus@gmail.com

Cinsiyetiniz: K () E ()	Yaşınız:
Gelir Düzeyiniz:	Eğitim Düzeyiniz:
Düşük ()	Okur-yazar/İlkokul mezunu ()
Orta ()	Ortaokul mezunu ()
Yüksek ()	Lise mezunu ()
Çok Yüksek ()	İki yıllık yüksekokul mezunu ()
	Dört yıllık lisans mezunu ()
	Lisans üstü mezunu ()

Şu ana kadar yaşadığınız romantik ilişki sayısı:

Şu an yaşadığınız ilişki ne kadar süredir devam etmekte? (ay ya da yıl olarak belirtiniz)

.....

Evlili misiniz?: Evet () Hayır ()

Evet ise; kaçınıcı evliliğiniz?:

Çocuğunuz var mı?: Evet () Hayır ()

EK-4

İlişki İstikrarı Ölçeği

Örnek Maddeler

Bu ölçek duygusal ilişkilerinize ilişkin duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla uygulanmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bilgiler sadece araştırma amacına yönelik olarak kullanılacaktır.

		Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamen doğru
8	İlişkim başkalarının ilişkilerinden çok daha iyi.	0	1	2	3
12	İlişkimiz yakınlık, arkadaşlık vb. gereksinimlerimi karşılama açısından oldukça başarılı.	0	1	2	3
20	Birlikte olduğum kişiliyle çıkmıyor olsaydım, bir şey değişmezdi- çekici bir başka kişi bulabilirdim	0	1	2	3
25	Birlikte olduğum kişi ve ben birlikte yeri doldurulması güç bir entelektüel yaşama sahibiz.	0	1	2	3

EK-5

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (Riokö)

Örnek Maddeler

Aşağıda insanların yakın ilişkilerinde yaşayabilecekleri deneyimlere ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizin yakın ilişkilerinizde neler yaşadığınızı değerlendirmek istiyoruz. Lütfen aşağıdaki ifadelerin yakın ilişkilerinizde deneyimlediğiniz düşünce ve davranışları ne ölçüde yansıttığını belirtiniz. “Partner” ifadesiyle romantik ilişki içinde olduğunuz kişi (eş, sevgili, nişanlı, sözlü vb.) kastedilmektedir. Rakamlar aşağıda görülen sözlü ifadelere denk gelmektedir

Bana hiç uygun değil.	Bana biraz uygun.	Bana orta düzeyde uygun	Bana oldukça uygun	Bana çok uygun.
0	1	2	3	4

1	Partnerimi gerçekten sevmediğim fikrini aklımdan çıkaramam.	0	1	2	3	4
6	Sürekli, partnerimin beni gerçekten sevdiğine dair kanıt ararım.	0	1	2	3	4
10	Partnerime olan sevgimden sürekli şüphe duyarım.	0	1	2	3	4
14	Partnerimi ne kadar sevdiğimi tekrar tekrar kontrol etmem gerektiğini hissederim.	0	1	2	3	4

EK-6**İLİŞKİLERDE GÜÇ ALGISI ÖLÇEĞİ**

Örnek Maddeler

Aşağıda yer alan ifadeleri size en uygun seçeneğe göre işaretleyiniz. Partnerimle ilişkimde,	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Partnerimin, söylediklerimi dinlemesini sağlayabilirim.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
3. Partnerime istediğimi yaptırabilirim.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
7. İlişkimizde denesem bile, kendi istediğimi gerçekleştiremem.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
8. İlişkimizde eğer istersem kararları ben alırım.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦

EK-7

İLİŞKİSEL ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK ÖLÇEĞİ

Örnek Maddeler

Aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katıldığınızı belirtirken, lütfen partneriniz ve ilişkiniz hakkında dikkatlice düşününüz. Her bir ifadeye sadece tek bir kutuyu işaretleyiniz.

	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Partnerim mütevazı bir karaktere sahiptir.					
3. Çoğu insan partnerimin alçakgönüllü biri olduğunu düşünür.					
9. Partnerim ona verilen bazı işleri kendi kapasitesinin altında görür.					
16. Partnerimin kendisine yönelik farkındalığı yüksektir.					

EK-8

ETİK ONAY BELGESİ

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
ESKİŞEHİR

Toplantı Tarihi : 09.10.2019

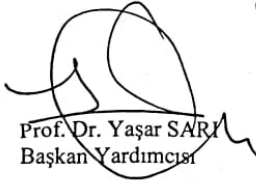
Toplantı No : 2019-15

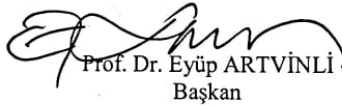
GÜNDEM :

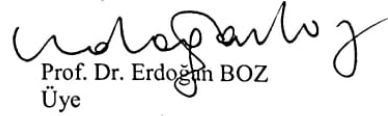
3. Başvuru Sahibi : Prof.Dr.Ayşe AYPAY. **Konu :** “Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı : İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçak Gönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi” konulu araştırmasının görüşülmesi.

KARAR :

3. Prof.Dr.Ayşe AYPAY’ın “Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı : İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçak Gönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin İncelenmesi” konulu araştırmasının, veri toplama araçlarını uygulamak için gerekli yerlerden yasal izinleri almak şartıyla Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etiği Kurulu’na uygunluğuna, oy birliğiyle karar verildi.

Prof. Dr. Yaşar SARI
Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Eyüp ARTVİNLİ
Başkan

Prof. Dr. Erdoğan BOZ
Üye

Prof. Dr. Nuri KAVAK
Üye (Görevli)

Prof. Dr. Zeki KARTAL
Üye (Görevli)

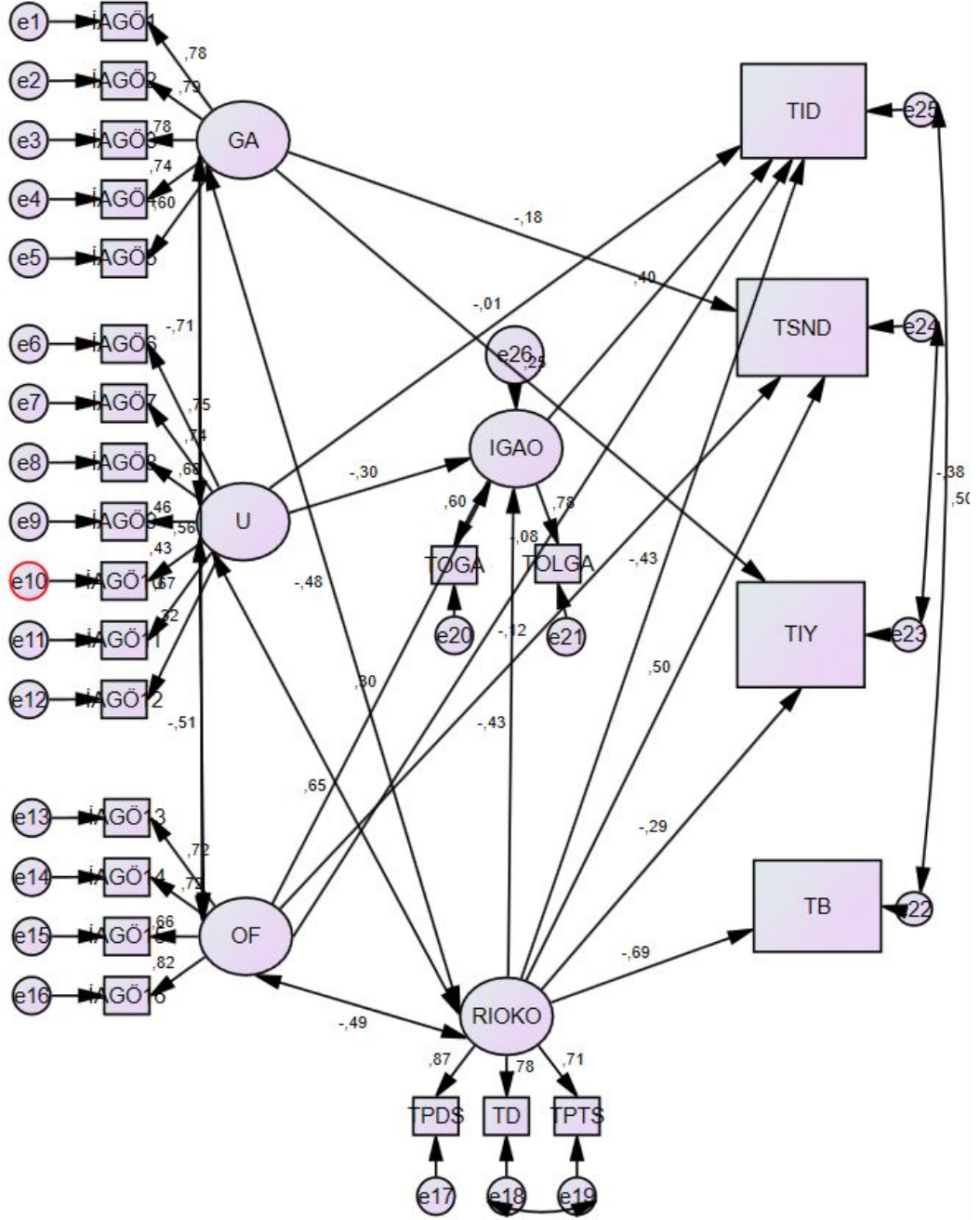

Prof. Dr. Selami SEZGİN
Üye

Prof. Dr. Ferit USLU
Üye

EK-9

Yenilenen Yapısal Model

Not. GA: Genel Alçakgönüllük, U: Üstünlük, OF: Öz-farkındalık, RIOKO: Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon Belirtileri, IGAO: İlişkilerde Güç Algısı, TID: İlişki Doymumu, TIY: İlişki Yatırımı, TSND: Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesi, TB: Bağlılık, TOGA: Olumlu Güç Algısı, TOLGA: Olumsuz Güç Algısı, TPTDS: Partnere Duyulan Sevgi, TPTS: Partner Tarafından Sevilme, TD: İlişkinin Doğruluğu

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Emir Tufan ÇAYKUŞ

Doğum Yeri: Sivas

Akademik Unvanı: Öğretim Görevlisi

İş Adresi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR ABD.

E-posta: etcaykus@gmail.com

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Alınan Sertifikalar:

- Anadolu Üniversitesi, İş ve Meslek Danışmanı, Seviye 6, 2012
- Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Programı Temel Düzey, 2013
- Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Programı İleri Düzey, 2015
- Osmangazi Üniversitesi, Aile Danışmanlığı Sertifikası, 2017
- Ankara Psikiyatri ve Psikoterapi Enstitüsü, Duygu Odaklı Çift Terapi Sertifika Programı, 2019
- Ankara Psikiyatri ve Psikoterapi Enstitüsü, Oyun Terapi Sertifika Programı, 2019

Eğitim Durumu:

Derece	Üniversite	Yıl
Lisans	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2008-2012
Yüksek Lisans	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2012-2015

Yüksek Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışmanı:

Öğrenci Kişilik Hizmetleri Kavramlarının Yaratıcı Drama Programı Kapsamında Araştırılması – Doç. Dr. Suna ARSLAN

Doktora Tezi Başlığı ve Danışmanı:

Romantik İlişkilerde İlişki İstikrarı: İlişkilerde Güç Algısı, İlişkisel Alçakgönüllülük ve Romantik İlişkilerde Obsesyon ve Kompulsiyon İlişkilerinin Test Edilmesi – Prof. Dr. Ayşe AYPAY

Görevler:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretim Görevlisi	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2017-2018
Öğretim Görevlisi	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2019-2020

Ödüller: TÜBİTAK Yurt İçi Doktora Burs Programı Bursiyeri, 2017-2019

ESERLER**A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:**

A1. Çaykuş, E.T. ve Eryılmaz A. (2020). Beliren Yetişkinlerin Pozitif Psikoterapi Yapıları ile Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics*. 7(5), 319-331.

A2. Çaykuş, E.T. ve Mutlu Çaykuş T. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecinde Çocukların Psikolojik Dayanıklılığını Güçlendirme Yolları: Ailelere, Öğretmenlere ve Ruh Sağlığı Uzmanlarına Öneriler. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics*. 7(5), 95-113.

A3. Çaykuş, E.T. ve Mutlu Çaykuş T. (Basımda). Ruh Sağlığı Alanında Teknoloji Kullanımı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*.

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

B1. Arslan S. ve Çaykuş T. (2013). Researching The Educational Movie in terms of Counseling Psychology / Teacher Educating, V. International Congress of Educational Research “Peace, Memory & Education Research”, Çanakkale.

B2. Arslan, S. ve Çaykuş, E. T. (2015). Drama ve Oyunlaştırılmış Kısa Filmler Aracılığıyla Öğrenci Kişilik Hizmetleri Kavramlarının Araştırılması. 25. İzmir Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Kongresi, Nisan 2-5, 2015. İzmir, Türkiye.

B3. Mutlu, T. ve Çaykuş, E.T. (2017). An Investigation of Young Adults’ Perceptions Regarding the Occupation and Work Life in the Context of Gender Role through Metaphor Analysis, International Multidisciplinary Studies Congress (IMSC), December 25- 26, 2017. Akdeniz University, Antalya, Turkey.

- B4.** Mutlu, T. ve Çaykuş, E.T. (2017). The Career Counseling Competencies that Counselor Trainees Have and Want to Have, International Multidisciplinary Studies Congress (IMSC), December 25- 26, 2017. Akdeniz University, Antalya, Turkey.
- B5.** Çaykuş, E.T. ve Eryılmaz A. (2017). Beliren Yetişkinlerin Pozitif Psikoterapi Yapıları ile Kısa Semptom Belirtileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. II. INES Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi, 18-21 Ekim 2017- Alanya/Antalya.
- B6.** Aypay, A. ve Çaykuş, E.T. (2018). İlkokul, Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde Okul Çağrışımları ve Okula Yönelik Tutumlar Üzerine Bir Nitel çalışma. X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Nisan 27- 30, 2018. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye.
- B7.** Aypay, A. ve Çaykuş, E.T. (2018). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Okulun Gerekliliği. X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Nisan 27- 30, 2018. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye.
- B8.** Mutlu, T., Çaykuş, E.T. ve Oğur, D. (2018). Kariyer Seçimi ve Akademik Başarıda Bağlamsal Faktörler: Kız Olmak, Düşük Sosyo - Ekonomik Düzeye ve Farklı Kültürel Geçmiş Sahip Olmak FTMM Alanlarında Var Olmak İçin Engel Midir?. X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Nisan 27- 30, 2018. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye.
- B9.** Mutlu, T., Çaykuş, E.T. ve Oğur, D. (2018). Ergenlerin Akran İlişkileri ile Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü. X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Nisan 27- 30, 2018. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye.

C. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:

C2. Yazılan uluslararası kitaplardaki bölümler:

- C2.1.** Çaykuş E.T. (Basım Aşaması). Okulda Ruh Sağlığı. Aypay A., Durmuş, E.(Ed.), Psikoloji Ekollerine Göre Ruh Sağlığı. Ankara: Nobel.
- C2.2.** Çaykuş E.T. (Basım Aşaması). Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi. Siyez D.M., Mutlu Çaykuş T. (Ed.), Yetişkinlik Dönemi Kariyer Gelişim Müdahaleleri. Ankara: Pegem Akademi.

D. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

D1. Arslan, S., ve aykuş, E. T. (2015). Drama ve Oyunlaştırılmış Kısa Filmler Aracılığıyla Öğrenci Kişilik Hizmetleri Kavramlarının Araştırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10(2), 155-164.